

TamSaha

TFF'nin Aylık Futbol Dergisi

● Nisan 2005 ● Sayı: 06

Özlenen tablo...
Hak edilen mutluluk...

Türkiye Futbol
Federasyonu Adına Sahibi:
Dr. Levent Bıçakcı
Yayın Yönetmeni:
Zeki Çol
Sorumlu Yazışları Müdürü:
A. Bağış Erten
Yazışları:
Mustafa Kemal Artalan
İlker Uğur
Hande Vardar
Cem Zamur
Görsel Tasarım:
Hasan Teoman
Baskı:
Elma Basım
Organize Sanayi Bölgesi
Keresteciler Sitesi 13/B Blok
Kat: 4 D: 3
İkitelli / İstanbul
Tel: (212) 670 05 25
Fax: (212) 670 28 58
Fotoğraf Tarama:
Piksel Ltd. Şti.
Tel: (212) 244 80 12
Yazışma Adresi:
Türkiye Futbol Federasyonu
Medya İletişim Departmanı
Konaklar Mah. İhlamurlu Sok.
No:9 34330
4. Levent İstanbul
Telefon: 0212 282 70 20
Dahili: 157-160
E-mail: tamsaha@tff.org.tr
Web Sitesi:
<http://www.tff.org>
YEREL SÜRELİ YAYIN
Para ile satılmaz

Bu sayıya fotoğraf
katkısı sağlayan
Vatan ve **Yeni Asır** gazeteleri ile
foto muhabiri
dostlarımız **Haydar Tanışan**, **Halit**
Kayacan, **Şafak Kayalar**, **Eser**
Erenler'e ve **Gökhan Kılınçer**'e
teşekkür ederiz.

Sancısız doğum olur mu?

T

emel sorunlarımızdan birisi, sorgulamadan yargılamak. Üstelik de yargılarken acımasızca ve hoyratça davranmak.

Eleştiri bir birikimin yansıtılmasıdır. Sağlıklı bir analiz ve gerçekçi bir sentez gerektirir. Temel taşları, bilgiyle, birikimle, deneyimle, mantıklı ve sağduyulu yaklaşımla döşelidir. Eleştiri cehaleti, duygusallığı, önyargıyı içerirse, yerden yere vururken de baş tacı ederken de fayda sağlamaz, zarar verir.

Milli Takım bir kabuk değişimi sürecinde. Parlak yakın geçmişin çoğu oyuncusu şimdilerde yok. Kadrosu farklı, oyun anlayışı farklı, ama hedefi aynı; yarışırken kazanmak, kazanırken olgunlaşmak. Bir arada oynama alışkanlıklarını yeni yeni edinen genç, deneyimi daha az, ancak asgari iki Dünya Kupası'nda bu formayı giyebilecek yaştaki oyunculardan kurulu. Yani yeniden yapılanma evresinde.

Böylesi değişimlerde, bizim bir türlü gösteremediğimiz sabır ve hoşgörü, aslında deneyime, başarıya, hedefe ulaşmanın en gerekli katkı maddesi. Fakat olmuyor. Tıpkı futbol kültürünün gelişmediği çoğu ülkede yaşandığı gibi, bizde de çoğunluk, sihirli bir değnek değsin ve Milli Takım "en iyi" olsun istiyor. Oysa dünya futbolunda değişimi yaşayan hiçbir kadroda bu tür bir patlama yok. Olması zaten futbolun temel doğrularına da aykırı. Çünkü futbol, ne kadar yetenekli oyuncularınız da olsa, sonuçta takım oyunu. Takım olmak ise doğrularla buluşmayı gerektiren bir süreç sorunu.

Şanslıyız, o sürecin artık hızlanmaya başladığı bir aşamaya geldik. Medya ve kamuoyu baskılarıyla kritiklenen iki önemli hedef maçı kazandık, yeniden yarışın güçlü ortağı konumunu aldık.

Bundan sonrası daha mı kolay? Hayır daha zor. Zira yarışın üç güçlü takımı, Yunanistan, Danimarka, Ukrayna ile asıl bundan sonra kozlarımızı paylaşacağız. Ve asıl şimdi kritik eşikleri aşma şansını zorlayacağız.

İşte bu aşamada yargılamadan vazgeçmek zorundayız. Sorgulayalım, eleştiride bulunmaktan asla kaçınmayalım. Ama haksız yere, hedef göstererek, güveni zedeleyerek, morali bozarak, duygusallığı ön plana taşıyarak ve hepsinden önemlisi örseleyerek, karalayarak bu Milli Takım'ı daha fazla yıpratmayalım.

Hepimizin ders alması gereken keyifsiz bir dönemi geride bıraktık. Bu takım kazanırsa, bu ülke kazanacak. Bu takım başarır, bu ülke başaracak. Bir ortak değer oluşacak.

Bir ortak gurur paylaşılacak. Bir ortak mutluluk yaşanacak.

En azından bunu unutmayalım.

Saygı ve dostlukla.

Zeki ÇOL

Merhaba Umut

Tehlike anında camı kırarım derken genelde elimizi yüzümüzü keseriz biz. Çözüm arayışını çaresizliğe ve paniğe çevirmeye, zor zamanlarda işi daha da zorlaştırmaya bayılırız. Bir avuç sudan devşirdiğimiz Tsunamilerin altında kalınca da iyice telaşlanırız. Hayatı gereğinden fazla zorlaştırmanın gizli bir formülü varsa, kesin Türkçe yazılmıştır. Evet, işler kötü gidiyordu, endişelenenlere hak verecek kadar kara bulut vardı tepemizde. Milli Takım 5 maçta sadece 6 puan alabilmiş, en önemli maçlardan birini de kaybetmişti. Dünya Kupası'na gitme umudu ufukta silikleşmiş, hedefe koştuğumuz yolda engeller çoğalmış, umudumuz yokuşun dibine düşmüştü. Nasıl çıkacaktık bu karanlıktan? Yol yordam gösteren pek yoktu ne yazık ki! Daha çok 'sahalarımızda görmek istemediğimiz hareketler'e maruz kaldı teknik ekip. Sağduyu uzaktan akraba, sabır firarda, gerçekler puslu, umut sanki Kaf Dağı'nın ardındaydı!..

Topyekun demora lize olmuşuk. Ukrayna maçının hüsranı hepimizin eline yapıştı adeta. Temizlemek için uğraştıkça da her yere bulaştı. Zorluklar artıyor, umut azalıyor, çıkış belirsizleşiyordu. Oysa, sadece ve sadece kendimize inanmalıydık. Çünkü ancak yenilenmiş bir inançla ve hırsla çıkabilirdik bu yokuşu. Her şeye yeniden başlamak için birleşmeli ve yepyeni bir sinerji yaratmalıydık. Tökezlessek de topallasak da koşmalıydık. Çünkü durursak düşerdik ve düşüktükten sonra kalkıp yeniden eski tempomuzu yakalayacak vaktimiz olmayabilirdi. Ama biz ne yaptık? Kendimizi tartışmaya, tartışırken göz çıkarmaya, züccacıyeci dükkânındaki filler misali kırıp dökmeye başladık. Önümüze gelen herkesi yıpratmış bu süreçte. Darağaçları kurduk orta yere. Mahremiyeti hiçe saydık, saygıyı çöpe attık, birbirimize olan inancımızı sarstık. Teknik adamı, futbolcuları, federasyonu, başkanı, yetkilileri, yetkisizleri, oynayanları, oynamayanları, konuşanları, konuşmayanları, sorumluları, sorumlusuzları, gelmiş, geçmiş, geleceği... Herkesi topa tuttuk. Acımasızca, insafsızca, pervasızca, fütursuzca payladık.

Oysa, darağaçları kurmak yerine yenilenmeyi sağlamak gerekiyordu. Çünkü herkesin takımıydı Milli Takım. Başarısı da bizimdi, başarısızlığı da... Bugüne kadar, mutlu ya da mut-

Krizi aştık, gerçek kimliğimize ulaştık. Ukrayna maçındaki sendelemenin ardından, Arnavutluk ve Gürcistan'ı devirdik, silkinip ayağa kalktık. Bu yolun dönüşü yok. Bu yolcunun da duraklamaya niyeti yok. Şimdi daha inançlıyız. Daha güçlü, daha arzulu ve daha donanımlıyız. Artık hedefi daha net seçebiliyoruz. Bekle bizi Almanya! Geleceğiz, kararlıyız.

İkinci Grup'ta en çok gol atan takım Türkiye. Golcülerimiz böyle çalışırsa Dünya Kupası bileti cebimizde demektir.

suz hangi duyguyu yaşadırıysak futbol adına, o formayı taşıyanlar sayesinde yaşadık. Hiç değilse şunu öğrenmiş olsaydık keşke. İsimler gider, Milli Takım kalır. Hamaset edebiyatı değil bu. Bir gerçek. Sadece bir tane A Milli Takım'ımız var. Ve onu yıpratmak futbolumuzu yıpratmak demek. O geriledikçe biz de geriliyoruz çünkü. O yenildikçe bizim de futbol sevgimiz de yeniliyor, o kötüledikçe futbol kültürümüz de kötüliyor...

Bu zorluklar içinde geldi Arnavutluk ve Gürcistan maçları. Normal şartlarda peynir ekmek misali yenmeyi umduğumuz takımlardı ikisi de. Ama içimize kurt düşmüştü bir kere. 'İnsan insanın kurdudur' sözündeki kurtla kardeşti bu. 'Kendimizi yiyip bitirdik mi, yoksa bir ahlaklı barutumuz hâlâ var mı?' Hepimiz bu sorunun cevabını arıyorduk. Kimimiz gizli el ovuşturarak, kimimiz Kırmızı Başlıklı Kız'ın babaannesinin kılığında, kimimiz bodoslama saldırganlaşarak...

Bu havada çıktı milliler İnönü Stadyumu'na. Havadaki gerginlik elle tutulur bir haldeydi. Erken gol bulamazsak, statta çıkacak

homurtu herkesi boğabilirdi. Ama beş dakikada maçın fişini çekmişti milliler. Muthiş hızlı girdik maça. Önce Emre daldı fişek gibi. Tomurcuklanan atağa hemen penaltı ikram etti Arnavutlar. Topun başına Necati geçti, dikti beyaz noktaya meşin yuvarlağı. Uçurumun kenarındaki takımını kurtaracak fitili ateşlemek ve futbol ufkumuza bembeyaz bir sayfa açmak için. Kapılar da açıldı, şansımız da. Daha kutlaması bitmeden ikinci gol geldi Yıldırım'ın 'ayak çabukluğu' sayesinde. Derin bir nefes almanın zamanıydı artık. Kalan 85 dakikanın en az yarım saati düzenli nefes egzersiziyle geçti zaten. Biter ayak toparladık yeniden. Pek futbol oynamamıştık belki. Ama krizden koşarak çıkılmazdı, bunu biliyorduk. Köprü'nün altındaki sular berraklaşıyor, sis perdesi aralanıyordu. Yerin dibine soktuğumuz, hatta arzun merkezi ne seyahate yolladığımız ekibimiz yılmamıştı. Yeniden 'başlama vuruşu' yapmıştık. Kollar sıvanmış, sinirler iyileşmiş, keyifler toparlamaya başlamıştı. Federasyonun baharı kutlarcasına yücelttiği misyon, vizyon ve değerlere artık yeşil sahada da sahip çıkmanın zamanıydı. Bu imanla kalktı uçak Tiflis semalarına. Peki, hiç tereddüt yok muydu içimizde? Olmaz mı? Kurtlar gittiyse kurtçuklar vardı ve özgüven öyle tek vuruşla yenilenmiyordu. Gürcistan maçı da kader maçı dedik içimizden. Çünkü kaderimiz altı canlıydı artık. Her birini tek tek geçmek gerekiyordu. Ama bize asıl olarak, içimizde öfkeyle iyice kıvama gelmiş hırslımızı, tüm gücüyle patlatacağımız bir yer lazımdı. Nitekim kabak Gürcistan'ın başına patladı. Zıpkin gibi başladık maça. Defanstaki sakarlıkları yapmasak 3-0'a bağlanacak bir ilk yarı oynamıştık. Ama 3-2 bitti devre. Senaryoda ikinci yarıya da bir rol düşüyordu. Nitekim öyle oldu, oyun görkemli bölümü ikinci perdede sergilendi. Beşlemiştik Gürcüleri. Trabzon'da yenememek gücümüze gitmişti, o hesabı da temizledik böylece. Artık önümüze bakabilir, Arnavutluk maçıyla gevşeyen oksijen maskesini çıkarabilir, açık havada şöyle ferah bir tur atabilirdik. Dünya Kupası yolculuğu tünelin ucunda yeniden belirmişti çünkü.

Hesap-Kitap

Coşkumuzu frenleyip verilere bakalım şimdi. Sonuçta bu ne de olsa bir puan mücadelesi. Evet, 5 maça aldığımız puanı 2 maça aldık bu sefer. Ama Ukrayna ve Yunanistan da fasılasız devam ettiler yollarına. Kiev'liler için umut fazlası var artık. Grup liderliğine çok yakın Mavi-Sarılar. Onları fiktürde Yunanistan ve Gürcistan yolculuğu var. Türkiye, Kazakistan ve Arnavutluk'ta da içeride oynayacaklar. Bu fiktürden mucizevi bir afallamayla çıkmazlarsa hâlâ grupta en büyük favori onlar. Onlar için bütün yollar Almanya'ya çıkıyor gibi. Ama pusudaki hayaller Türkiye maçı dışındaki bir mağlubiyete bakar. Olur a kader bir oyun da onlara oynar. O zaman biz

Grupta en çok gol atan takım 13 golle Türkiye...

- Bugüne dek Ukrayna ile 3 kez karşılaştık. Hepsisi de Türkiye'de oynanan bu maçlarda 1 galibiyet, 1 beraberlik ve 1 yenilgi aldık. Kiev'deki maç tarafları Ukrayna'da ilk kez bir araya getiriyor ve bu açıdan bir ilk oluyor.
- Bir sonraki rakibimiz olan Yunanistan'la A Milli Takım bugüne dek 6 kez oynadı. 5 galibiyet ve 1 beraberliğimiz var. O tek beraberliği de son maça aldık.
- İkincilik yarışı veren Bugüne dek 7 kez karşılaştığımız Danimarka'yı sadece bir kez, o da 1992'de Sepp Piontek yönetiminde yendik.
- Gollerimizi yedi farklı isim kaydetti. Fatih Tekke 5 golle hem takımında hem de grupta lider durumunda. Atılan toplam 13 golün 7'si Trabzonsporlu oyunculardan geldi.
- Grupta 3'ten fazla gol atıp galip gelen tek takım Türkiye. A Milli Takımımız bunu hem de iki kez başardı.
- Atılan 13 golün neredeyse yarısı Gürcistan'a atıldı.
- Şu ana kadar elemelerde 24 farklı oyuncu forma giydi. İlk onbirde ise 20 farklı oyuncu yer aldı.
- Yedi maç sonunda, A Milli Takım'da 9 farklı takımın oyuncusu yer aldı. Bu oyuncuların 7'si Fenerbahçe'de, 4'ü Galatasaray'da, 4'ü Beşiktaş'ta, 4'ü Trabzonspor'da ve 5'i de

- yurtdışında oynuyordu.
- A Milli Takım bugüne kadar hiçbir maça aynı onbirle çıkmadı.
- Grubumuzda mağlubiyeti olmayan tek takım Ukrayna.
- Grubumuzda en çok gol atan takım 13 golle Türkiye.
- Maçlarında en fazla gol olan takım 21 golle Gürcistan. Gürcistan'ı 20 golle Türkiye takip ediyor.
- Galibiyeti olmayan tek takım Kazakistan.
- Bizim de yer aldığımız ikinci Grup'ta 6 maç berabere bitti, bunların 4'ü 1-1 bitti.
- Yunanistan ve Ukrayna gruptaki son dört maçlarını kazandılar.

de kaderimizin geri kalan bölümlerini kendi elimizle yazarız ve tarihe bir imza daha atarız. İkincilikte en büyük rakibimiz Yunanistan olacak gibi. İlk bir Haziran gecesinde karşılıklı muhasebeye oturacağız komşuyla. O gün taraflardan birinin ferahlaması mümkün. İstanbul'daki maçın terazisinde bizim kefe daha iyi durumda sanki. Ama hamasete kurban verdiğimiz nice maçlar var sabı-

kamızda. O yüzden sükunet ve suhulet, serinkanlı ve zeki olmamız gerek o güne dek. Önemli olan dananın kuyruk ameliyatını dikkatli ve lehimize gerçekleştirmek. Sağduyuyla, titiz çalışarak, hamasette boğulmadan, rasyonel davranarak...

Danimarka'nın gardı düştü gibi. Onlar da Yunanistan-Türkiye karşılaşmasına kilitlemiş durumdadılar ve bizim Yunanistan'la oynayacağımız maç başladı-

ğı gibi bitsin istiyorlar. Çünkü taraflardan biri bu maçı mağrur ayrılırsa, Vikinglerin küreklere asılması pek işe yaramayacak. Ama sonuna kadar kovalayacaklar onlar. Viking inadı diye bir şey var sonuçta.

Grupta Gürcistan ve Arnavutluk, tur umutlarını bir yana koydular, artık hız tümseği işlevine soyundular. Birilerini çelmelemek için oynayacaklar sadece. Almanya bileti almasalar da, rezervasyonları onlar yapacak.

Sonuç

Ne demiştik en başta? Kader 7 ölümcül maç yazmıştı bize. İkişi gitti, kaldı beş. Bundan sonra 'Pentatlon' koşacağız yani. Hepsini önde bitirirsek, muhtemelen bırakırız kalemi kâğıdı bir yana, Almanya'da otel bakınız. Ama önce en önemli eşiği aşıp yaz tatiline biraz sakin kafayla çıkmalıyız. Bunu hak ediyoruz çünkü. Ekip olarak, ülke olarak.

İşte bu yüzden Yunanistan'la Haziran'da oynayacağımız maç her açıdan mükemmel geçmeli. Dünya futbol kültürüne bir şölen armağan etmeliyiz o gün. Evet, yenmeliyiz. Ama en adil, en güzel ve en dostane bir şekilde. Ünlü tragediyelerindeki hüznü yaşatacaksak rakibimize, bunu onların bile takdirini kazanarak yapmalıyız. Bize yakışır bir şekilde...

Bunu için önce sakinleşmeliyiz hep birlikte. Aklı selimin serin sularına çıkmalı gemi. Reyting uğruna yıprattığımız değerlerin kimin altını oyduğunu görmeliyiz. Futbolumuza sahip çıkmalıyız. Bunun yolu da ancak ve ancak Milli Takım'a, onun oyuncularına ve teknik kadrosuna sahip çıkmaktan geçiyor. Bizim apoletlerimizde Dünya üçüncülüğü var. Bu onuru korumamız gerekiyor. Bu yüzden de başarıyı ara vermek şart. Sürdürülebilir bir başarıyı mümkün kılmak için artık herkes elinden geleni yapmalı. Kurumsallaşmış bir futbol federasyonu başkanlığında, o güzel günleri hep birlikte yaşamalıyız. Çalışmalarımızda ortaklaşmalı, hedefe hep birlikte güdülmeliyiz. Artık sağduyu zamanı. Lütfen! Şu oyunun her türlüünü kuralıyla oynayalım. Haydi...■

2006 FIFA Dünya Kupası Avrupa Elemeleri

GRUP 1

	0	G	B	M	A	Y	P
Hollanda	6	5	1	0	14	3	16
Çek Cum.	6	5	0	1	14	5	15
Romanya	7	4	1	2	12	8	13
Finlandiya	6	3	0	3	13	10	9
Makedonya	7	1	2	4	7	9	5
Ermenistan	7	1	1	5	4	15	4
Andorra	7	1	1	5	3	17	4

GRUP 3

	0	G	B	M	A	Y	P
Portekiz	6	4	2	0	21	4	14
Slovakya	6	4	2	0	18	5	14
Rusya	6	3	2	1	13	10	11
Letonya	6	3	1	2	14	12	10
Estoniya	7	2	2	3	10	14	8
Liechtenstein	6	1	1	4	9	16	4
Lüksemburg	7	0	0	7	4	28	0

GRUP 4

	0	G	B	M	A	Y	P
Fransa	6	2	4	0	5	1	10
İsrail	6	2	4	0	8	6	10
İsviçre	5	2	3	0	10	3	9
İrlanda Cum.	5	2	3	0	7	2	9
Kıbrıs	6	0	1	5	4	12	1
Faroe Adaları	4	0	1	3	2	12	1

GRUP 5

	0	G	B	M	A	Y	P
İtalya	5	4	0	1	9	5	12
Norveç	5	2	2	1	6	3	8
Slovenya	5	2	2	1	5	4	8
Beyaz Rusya	4	1	2	1	9	6	5
İskoçya	4	0	2	2	1	4	2
Moldova	5	0	2	3	1	9	2

GRUP 6

	0	G	B	M	A	Y	P
İngiltere	6	5	1	0	13	3	16
Polonya	6	5	0	1	19	5	15
Avusturya	6	3	2	1	11	8	11
Kuzey İrlanda	6	0	3	3	5	13	3
Galler	6	0	2	4	5	11	2
Azerbaycan	6	0	2	4	1	14	2

GRUP 7

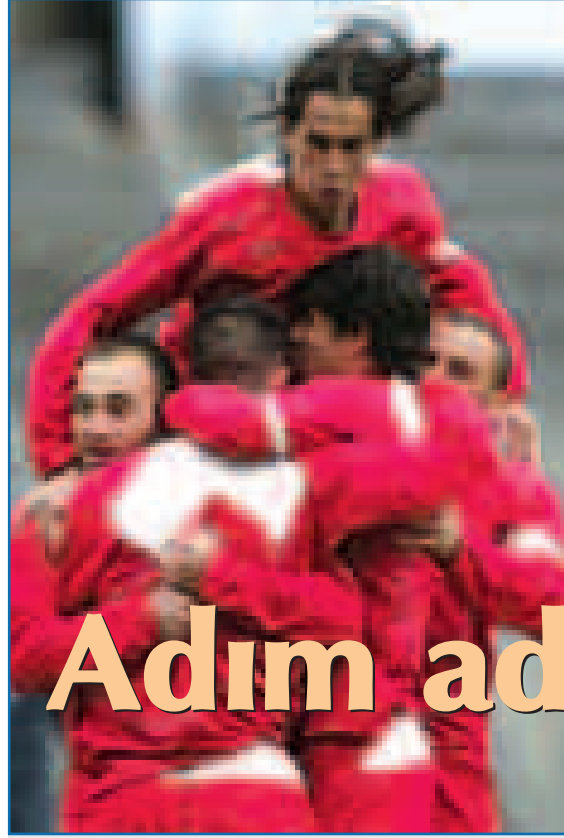
	0	G	B	M	A	Y	P
Sır. Karadağ	5	3	2	0	10	0	11
İspanya	5	2	3	0	8	1	9
Litvanya	5	2	3	0	7	2	9
Belçika	5	2	1	2	7	7	7
Bosna Hersek	4	0	3	1	3	6	3
San Marino	6	0	0	6	1	20	0

GRUP 8

	0	G	B	M	A	Y	P
Hrvatistan	5	4	1	0	13	2	13
İsveç	5	4	0	1	17	2	12
Bulgaristan	5	2	2	1	10	8	8
Macaristan	5	2	1	2	6	9	7
İzlanda	5	0	1	4	4	14	1
Malta	5	0	1	4	1	16	1

GRUP 2

	0	G	B	M	A	Y	P
Ukrayna	7	5	2	0	12	3	17
Yunanistan	7	4	2	1	12	6	14
Türkiye	7	3	3	1	13	7	12
Danimarka	7	2	3	2	10	7	9
Arnavutluk	7	2	0	5	3	11	6
Gürcistan	6	1	2	3	8	13	5
Kazakistan	5	0	0	5	2	13	0

Ümit Milli Takım'ımız oynadığı futbolla parmak ısırttı, iki 90 dakikaya 7 gol sığırdı!

Yeni bir takım kurmak hep zordur. Futbolculara birlikte oynamaya alışkanlığı kazandırmak, takım olmak ve genç futbolcularla başarıyı yakalamak her zaman çok kolay olmuyor.

Ümit Milli Takım teknik kadrosu başarıyı yakalamak için her iki senede bir, sıfırdan ekip yaratıyor, her defasında yeni bir kadroyla yola çıkıyor. Başarıyla ülkeyi temsil eden 21 yaş Altı Milli Takım'ın yıldızları yavaş yavaş A Milli Takım'daki ağabeylerine katılırken, yeni nesil formayı devralıyor. Bu sene de aynı amaçla yola koyulan Ümit Milli Takım geçen sene oynanan şanssız Almanya maçı sonrası yeni bir takımla 2006 Avrupa Şampiyonası için mücadele etmeye başlamıştı. Yeni kadronun uyumu zaman aldı elbette. Özellikle ilk Gürcistan maçında alınan bir puan ve Yunanistan maçındaki mağlubiyet moralleri bozduysa da Ümit Milli Takım yavaş yavaş formunu yakalamaya başladı ve son 3 maçını kazanarak ikinci sıraya yükseldi. İlk önce Arnavutluk çıktı karşımıza, Ali

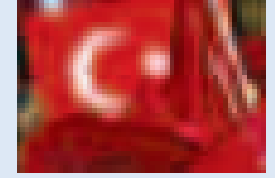
dinden emin bir şekilde önce oyununu kabul ettirdi rakibine, daha sonra Mehmet Topuz'un golüyle kilidi kırdı. Arkasından da goller yağmaya başladı. Önce Gökhan Kaba ilk yarının skorunu 2-0 olarak ilan etti. Daha sonra Ümit Milli Takım'ın en golcü futbolcusu İbrahim Akın'ın penaltı golü geldi. Bilal Kısa'nın ceza sahası dışından sert ve düzgün vuruşu 90. dakikada 4-0'lık skoru ilan ediyordu. Arnavutluk engelini aşan Raşit Çetiner'in talebeleri rotayı Tiflis'e çevirdi. 80.000 kişilik Dinamo Stadı'nda oynanan maçta bozuk zemin Milli Takım'ın oyun kurmasında zorluk yarattı. 7. dakikada Gökhan Kaba'nın golü Milli Takım'ı rahatlatmıştı. Yaşça küçük oyuncularla sahaya çıkan Gürcistan 21 Yaş Altı Milli Takımı, yıldız oyuncularından kurulu Ümit Milli Takım'ımız karşısında dengeyi sağlamak için zaman zaman sertliğe başvurdu. 73. dakikada Mehmet Topuz'un golü ise skoru belirledi ve Milli Takım 2 maçta 6 puanla yurda döndü. Gürcistan maçının yıldızı ise Çanakkale Dardanelspor'dan Galatasaray'a transfer olan kaleci Fevzi Elmas'tı. Ümit Milli Takım'ın Avrupa Şampiyonası grubunda Danimarka henüz maç kaybetmeden 19 puanla yoluna devam ediyor. Türkiye'nin puanı ise

Oynanan maçlar

•04-09-2004
Danimarka - Ukrayna: 1-1
Türkiye - Gürcistan: 1-1
Arnavutluk - Yunanistan: 2-1
•08-09-2004
Kazakistan - Ukrayna: 1-2
Gürcistan - Arnavutluk: 2-0
Yunanistan - Türkiye: 0-0
•09-10-2004
Türkiye - Kazakistan: 4-0
Arnavutluk - Danimarka: 0-2
Ukrayna - Yunanistan: 1-1
•13-10-2004
Kazakistan - Arnavutluk: 0-1
Danimarka - Türkiye: 1-1
Ukrayna - Gürcistan: 2-0
•17-11-2004
Yunanistan - Kazakistan: 3-1
Gürcistan - Danimarka: 2-2
Türkiye - Ukrayna: 0-3
•09-02-2005
Yunanistan - Danimarka: 2-1
Arnavutluk - Ukrayna: 0-2
•26-03-2005
Danimarka - Kazakistan: 3-0
Gürcistan - Yunanistan: 1-3
Türkiye - Arnavutluk: 2-0
•30-03-2005
Ukrayna - Danimarka: 1-0
Gürcistan - Türkiye: 2-5
Yunanistan - Arnavutluk: 2-0

Oynanacak maçlar

•04-06-2005
Ukrayna - Kazakistan
Arnavutluk - Gürcistan
Türkiye - Yunanistan
•08-06-2005
Kazakistan - Türkiye
Danimarka - Arnavutluk
Yunanistan - Ukrayna
•02-09-2005
Türkiye - Danimarka
Arnavutluk - Kazakistan
Gürcistan - Ukrayna
•07-09-2005
Kazakistan - Yunanistan
Danimarka - Gürcistan
Ukrayna - Türkiye
•08-10-2005
Gürcistan - Kazakistan
Danimarka - Yunanistan
Ukrayna - Arnavutluk
•12-10-2005
Kazakistan - Danimarka
Yunanistan - Gürcistan
Arnavutluk - Türkiye

Adım adım zirveye

Sami Yen Stadı'nda. Statta seyirci çok fazla değildi belki. Fakat Ümit Milli Takım ken-

14. Eylül ayı başında Danimarka'yı kendi sahasında ağırlayacak Ümit Milli Takım. Bu maç öncesi Yunanistan ve Kazakistan maçlarını kayıpsız geçip Danimarka'nın puan yitirmesini bekleyecek.

Yakalanan yüksek formu sonuna dek liderlik mücadelesini sürdüreceğini izlenimini veren Ümit Milli Takım'da Teknik Direktör Raşit Çetiner'in de yüzü gülmeye başladı. İlk maçlarda basına karamsar demeçler veren teknik adam, son maçlar sonrası "Grubumuzda lider olup Avrupa Şampiyonası'na gideceğiz" diyerek iddiamızı yeniden diriltti.

2006 Mayıs'ında Almanya'da düzenlenecek 21 yaş altı Avrupa Şampiyonası'na 7 grubun lideri ve evsahibi Almanya katılacak. Ümit Milliler geçtiğimiz Avrupa Şampiyonası'na son maçta, son dakika golüyle Almanya'ya yenilip katılamamıştı.■

A close-up, slightly low-angle portrait of Emre Belözoğlu. He is smiling, showing his teeth, and looking towards the camera. He has dark, wavy hair and a light stubble. The background is dark and out of focus.

Emre Belözoğlu

**Futbolumuzun
gurur abidesi**

Barcelona'yı çok isterim!

Türkiye'deki futbol seviyesi, Avrupa'nın önde gelen liglerinden, mesela bir Almanya, İngiltere, İtalya, İspanya'dan daha düşük. Bu yüzden, oralarda futbol oynamak Türkiye'ye göre daha zor. Yurtdışına giden Türk oyuncular Türkiye'de kalburüstü nitelikte görülüp, el üstünde tutulurken yurtdışında sıradan birer oyuncu oluyorlar. Burada bir maç çok iyi oynadığın zaman bütün gazeteler seninle ilgileniyor, bir yere yemeğe gittiğin zaman muhabirler eksik olmuyor. Yani burada biriciksin, birincisin. Kendi ülkenin on lare en iyi futbolcusu mu var, işte sen onlardan birisin. Orada senin gibi pek çok futbolcu olduğunu görüyorsun ve burada kendini ispatlamış bir oyuncuyken, orada her şeye yeniden başlıyorsun. Oranın da en iyi on oyuncusundan biri olmak için en az bir 3-4 senelik zaman gerekiyor.

Bağış Erten

▼2000'li yılların başındaki başarıların ardından yurtdışına oyuncu ihraç eden bir ülke olduk. Ama bu dalgadan geriye pek bir isim kalmadı. Sen kalanlardansın, ama geri dönen bir sürü arkadaşın var. Onlarla da konuşuyorsun. İnsan neden geri döner?

▲Yurtdışında futbol oynamak çok kolay değil. Türkiye'deki futbol seviyesi, Avrupa'nın önde gelen liglerinden, mesela bir Almanya, İngiltere, İtalya, İspanya'dan daha düşük. Bu yüzden, oralarda futbol oynamak Türkiye'ye göre daha zor. Ayrıca daha öncesine de baktığımızda Türk futbolcuların yurtdışı tecrübesinin çok fazla olmadığını görüyoruz. Bütün bunlara bir de bizim elimizde olmayan dezavantajları eklemek gerek. Çünkü oralarda bir Arjantinli ya da Brezilyalı futbolcunun Türk oyunculara göre kredisi daha fazla. Yani onlara daha çok sabrediliyor ama Türkiye'den gelenlerden hızla adapte olmaları bekleniyor. Bir de şunu unutmamak gerek. Yurtdışına giden oyuncular Türki-

Tanrı'nın futbol için yarattığı özel oyuncularından biri o. Akıllı, yürekli, kişilikli ve çok yetenekli. Küçük yaşta büyük başarıları yakalamış. Ama asla şımarmamış; yani olgun ve deneyimli. Şu sıralar bir yol ayrımında... Inter'i bırakmayı çoktan kafasına koymuş. Gözü yine Avrupa'da, yine büyük takımlarda. Örneğin Barcelona'nın kendisini çok cezbediğini söylüyor. Ve öncelikli tercihinin İspanya ya da İngiltere olacağını belirtiyor.

ye'de kalburüstü görülüp, el üstünde tutulurken yurtdışında sıradan bir oyuncu oluyorlar. Burada bir maç çok iyi oynadığın zaman bütün gazeteler seninle ilgileniyor. Yani burada biriciksin, birincisin. Kendi ülkenin en iyi on futbolcusu mu var, işte sen onlardan birisin. Ama orada senin gibi pek çok futbolcu olduğunu görüyorsun ve burada kendini ispatlamış bir oyuncuyken, orada her şeye yeniden başlıyorsun. Oranın da en iyi on oyuncusundan biri olmak için 3-4 senelik bir zaman gerekiyor. Bir de orada lig buraya göre çok daha zorlu. Bu yüzden bir sürü arkadaşımız kendine göre problemler yaşayıp dönebiliyor. Bir kere oynamayan futbolcu geri döner, bu kaçınılmaz. Oynamadan futbol hayatınızı sürdüremezsiniz. Açıkçası ben dönenleri hiçbir zaman ayıplamadım veya yanlış yaptıklarını düşünmedim. Hatta yaşadığım kimi şeylerden sonra bazılarına hak bile verdim.

Inter'de eksik olan şey sabır. Inter camiası yirmi kişilik bir takıma bir türlü sabredemiyor. İsteniyor ki, bu yeni gelen futbolcular o sene Avrupa'da ve ligde ne kadar kupa varsa hepsini kazansın. Yanlış olan da bu beklenti zaten. Dünyanın en iyi, en büyük on futbolcusunu da Inter'e getirseniz, seneye şampiyon olacağının garantisi yok! Sonuçta futbol bir takım oyunu. Tenis oynamıyoruz ki, bir Agassi bulalım ve iyi bir ikili olup çıkalım! Onbir kişi var sahada ve yetenek yetmiyor sadece. Artık futbolda yetenekleri öldüren bir sistem geçerli ve taktik her şeyin önünde geliyor. Inter'in problemi bu işte. Inter camiasının sabrı yok.

▼İyi de neden orası bu kadar çekici? Ko-nuştuğumuz bir dolu genç yurtdışına gitme hayalleri içinde. Neden?

▲Türkiye için Avrupa Birliği'ne girmek ne-den çekiciyse, ondan! Del Bosque'nin açıklaması çok önemliydi bu açıdan. "Türkiye'de Fenerbahçe çok önde ama Avrupa'da kimse tanımıyor" demişti. Açıkçası işin gerçeği bu. Avrupa, futbol adına dünyanın en önemli vizyonu. Ne Güney Amerika ne de başka bir yer Avrupa'nın önüne geçemiyor. Biz daha çok yeniyiz bu ortamda. Daha yeni yeni Eurosport'ta falan bizim maçlarımız verilir oldu. İşin asıl cazip gelen kısmı bu bence. Türkiye'yi kendine yeterli görmeyen oyuncular artık doğal olarak "Ben Avrupa'da futbol oynamak istiyorum, bir şekilde ülkemi tanıtmak istiyorum" diyor.

▼Ama gidince de illa en büyük takımları istiyor bizimkiler. *TamSaha*'da konuştuğumuz arkadaşların çok büyük bölümü mesela bir Fullham'a, bir Villareal'e burun kıvrıyor. Bu sence doğru mu? Mesela iyi bir ligde oynamak da en az iyi bir takımda oynamak kadar önemli değil mi?

▲Esas olan iyi bir ligde oynamaktır. Şimdi Tugay Ağabey'in oynadığı Blackburn ligin sonlarında, düşme tehlikesi yaşayan bir takım. Ama gidelim biz Güney Kore'ye, Japonya'ya, Blackburn'ü mü tanır-lar, Galatasaray haricindeki bizim takımlarımızı mı? Acı ama işin gerçeği biraz da bu. Blackburn'ün antrenörünü tanıyanlar çıkar, ama bizim takımlarımızın adı bile duyulmaz. Belki bu ligler kendi reklamlarını da daha iyi yapıyorlar, daha iyi pazarlıyorlar. Ama futbol kaliteleri de bir o kadar yüksek. Bize çekici gelen yanı da bu. Tabii rekabetin gücü de önemli. Oralarda herkes herkesi yenebiliyor. Blackburn Rovers'in Manchester United'la kendi sahasında oynadığı maçı kaybetme ihtimali ile kazanma ihtimali o kadar da farklı değil. Avrupa bunu yakalamış ve iyi pazarlamış. O yüzden milyonlarca insanın ilgisini çekiyor. Bu yüzden asıl olan ligdir. Hangi takım olursa olsun fark etmez, yeter ki mücadele iyi olsun. Şimdi siz Inter'in 28 kişilik kadrosundan kimi transfer etseniz çok büyük transfer olur Türkiye'de. Ama orada 28'den biridir. Şampiyonluğu kazanan Fenerbahçe'de Lazetçi çok iyi ve önemli bir oyuncuydu; şimdi İtalya'da ikinci ligde oynuyor.

▼Biraz Inter'i konuşalım. Inter bir dönemin Fenerbahçe'sine benziyor. Yığınla oyuncu alıyor ama bir türlü şampiyon olmuyor. Eksik olan ne orada?

▲Ama biz Avrupa'da başarılıyız, arada böyle bir fark var. (Gülüyor). Şaka bir yana, Inter'de eksik olan şey sabır. Inter camiası yirmi kişilik bir takıma bir türlü sabredemiyor. İsteniyor ki, bu yeni gelen futbolcular o sene Avrupa'da ve ligde ne kadar kupa varsa hepsini kazansın. Yanlış olan da bu beklenti zaten. Dünyanın en iyi, en büyük on futbolcusunu da Inter'e getirseniz seneye şampiyon olacağınız garantisi yok! Sonuçta futbol bir takım oyunu. Tennis oynamıyoruz ki, bir Agassi bulalım ve iyi bir ikili olup çıkalım. Onbir kişi var sahada ve sadece yetenek de yetmiyor. Kaldı ki artık futbolda yetenekleri öldüren bir sistem geçerli ve taktik her şeyin önünde geliyor. Inter'in problemi bu

işte. Sabır yok.

▼Futbol yeteneği öldüren bir sisteme doğru gidiyor, dedin. Bunun işaretlerini en çok İtalya'da görüyoruz. Ronaldo Real'e giderken, "İtalya'da satranç oynanıyordu, buraya futbol oynamaya geldim" demişti. Farklılık bu kadar belirgin mi?

▲Her ülkenin kendine has bir futbol özelliği var. İtalya da defansif yapısıyla öne çıkıyor. Aslında bence İtalya liginin güzelleştiren İtalyan futbolcular değil, yurtdışından gelen yetenekli oyuncular. Takımlarda herkesin kendine göre bir özelliği var. Sistem derken de bunu kastediyoruz. İspanya'da da mesela çok daha güzel, göze hoş gelen bir futbol oynanıyor. Topu ayağınıza aldığınızda İtalya'da 2 saniye düşünabiliyorsanız, İspanya'da, İngiltere'de 4-5 saniyeye kadar çıkıyor bu süre. Sistem her şeyi çok zorlamaya başladı. Yedekler bile kalburüstü olmak zorunda hissediyorlar kendilerini. Artık herkesin bir Zidane olması bekleniyor. Top ayağınıza gelmeden önce kendinize 2-3 opsiyon oluşturmanız gerekiyor. Bu da oyunun zorluğunu artırıyor. Bence bu sistem merakı futbolu yavaş yavaş bitiriyor.

▼Peki ama başarılı olan da hep İtalyan futbolu oluyor! Bakıyoruz Şampiyonlar Ligi'nin son üç yıldır en iyi ülkesi onlar. Neden taktik, sistem ve disiplin hep başarılı oluyor?

▲Gerçekten de İtalyanlar çok başarılılar Avrupa'da. İki sene önce Şampiyonlar Ligi finalini İtalyan takımı oynadı, sonuçta. Bunu defansif yapılarıyla başarıyorlar. Futbolda takım halinde defans şu an en önemli şey. Sistem dediğimiz şey de bence bunu gerektiriyor.

▼Bu iyi bir şey mi kötü bir şey mi? Bu gidişat futbolun önünü açar mı, kapar mı?

▲Seyir zevki adına bence çok kötü bir şey. İtalya'da çok karman çorman bir futbol oynanıyor. Dışardan seyri ne kadar kötüyse, saha içinde oynaması da bir o kadar zor. Ben de dışardan izlerken çok zevk almıyorum ama saha içindeki mücadelenin görülmediğine de üzülüyorum. Çünkü sahada cidden zorlu mücadeleler oluyor ve futbolcular çok zorlanıyor.

▼Sen 12 yaşında keşfedilen bir futbolcuydun. Sonra adım adım ilerledin, Galatasaray'da büyük başarılar yakaladın ve Avrupa'da oynamaya başladın. Bu arada oynadığın mevkiiyle ilgili gelişmeler olma-

ya başladı. Orta sahanın solu, hücum ve defansa dönük orta saha, hatta sağ açık bile oynar oldun. Bu iyi bir şey mi? Futbolcuların kapasitesini, yeteneğini geliştiren bir şey mi? Yoksa engel mi?

▲Evet ben çok küçükken objektiflerin önünde olmaya başlamıştım. Daha minnacıkken insanlar ilgi gösteriyordu. Ama ben futbolcu olmak istiyordum ve bunun için çok çalıştım. Mevkiyle ilgili olarak da şöyle düşünüyorum: Avrupa'da futbol oynamak demek kendini bir şekilde geliştirmek, tecrübelenmek demek. Bunu Türkiye'yi baz alarak söylüyorum. Hoca ne görev verirse onu uygulamak durumundasın ve nerede oynarsan oyna elinden geleni yapmalısın. Onlar bir tek görevini iyi yap istiyorlar. Seyircinin seni iyi

az pas hatası yapan, gol atan, gol attıran oyuncular istiyor herkes. Ben de kendimi bu kriterlere göre hazırlıyorum. Hâlâ eksiklerim olduğunu düşünüyorum. Özellikle sakatlık konusunda. Ama çok yönlü olmak ne kadar iyi olursa olsun, sol ayağına çok hakim bir oyuncunun sağ bekte, sağ açıkta oynamasını kabullenemeyebilirim. Belirli sınırlar dahilinde olduğu sürece orta sahanın sağında da oynayabilirim. Yine sol açık olmadığım halde Avrupa'da sol açık da oynadım. Türkiye'de ise orta sahanın solunda oynadım, ön libero oynadım, forvetin arkasında, hatta bir ara forvet oynadım. 4-5 mevkide oynamak iyi bir şey olabilir. Ama mevki sayısı 7-8'e çıkarsa, bence bu futbolcunun performansını olumsuz etkiler.

sınına da yansdı. Çok da tepki aldım Inter camiasından, özellikle de taraftarlardan. Yolda insanlar beni çeviriyorlar, gitme diyorlar. Ama ben dört senenin yeterli bir süre olduğuna inanıyorum.

▼Bu senin en doğal hakkın. Ama açıkçası bana şu koyuyor, sen niye geri gelestin ki? Oralarda tutunamamış olsan yine anlayacağım. Ama sen başarılı oldun ve Avrupa'da ciddi bir piyasan var. Bunları tepip Türkiye'ye dönmek bir seçenek mi gerçekten?

▲Bakın, ben futbol hayatımı asıl olarak İngiltere'de, İspanya'da devam ettirmek istediğimi açıkladım zaten. Ama bana inatla "eğer teklifler gelirse Türkiye'ye döners misin" diye sordular. Ben de buna cevap olarak "her şey mümkün" dedim. Çünkü benim profesyonellik dışında bir sınırim yok ve her insan gibi gelecek ile ilgili kesin bir şey söyleyemiyorum. İleride Türkiye'den gelecek bir teklifi daha şimdiden reddedemem ki. Ben şu takımda oynamam, demem hiçbir zaman. Profesyonellik gereği, bu doğru bir şey değil.

İtalya liginin güzelleştiren İtalyan futbolcular değil, yurtdışından gelen yetenekli oyuncular. Takımlarda herkesin kendine göre bir özelliği var. Sistem derken de bunu kastediyoruz. Mesela İspanya'da da çok daha güzel futbol oynanıyor, göze daha hoş geliyor. Topu ayağınıza aldığınızda İtalya'da 2 saniye düşünabiliyorsanız, İspanya'da, İngiltere'de 4-5 saniyeye kadar çıkıyor bu süre. Sistem her şeyi çok zorlamaya başladı. Yedekler bile kalburüstü olmak zorunda hissediyorlar kendilerini. Artık herkesin bir Zidane olmasını bekliyorlar. Top ayağınıza gelmeden önce kendinize 2-3 opsiyon oluşturmanız şart. Bu da oyunun zorluğunu artırıyor. Bence bu sistem merakı futbolu yavaş yavaş bitiriyor.

'O takıma gelmem, bu takıma gelirim" diye açıklama yapmamak gerek. Bu benim isim ve belli bir süre içinde elimden geldigince para kazanmaya çalışıyorum. Bunun için

profesyonelliğin gerekleri çok önemli. Oynadığı 90 dakika içinde insanın aklına tek bir lira bile gelmiyor ama bir şekilde bu işin maddi önemini reddedemeyiz. Ben futbol hayatımı Avrupa'da sürdürmek istediğimi belirttim. Tabii ki Türkiye'den ciddi teklifler gelirse ve beni Avrupa'da tatmin etmeyen şeyler olursa Türkiye'ye dönmeyi düşünebilirim çünkü her ihtimal var bizim işimizde. Benim açıklamam bu kadar basitti. Fakat Türkiye'dekiler sadece konuşmanın Türkiye'ye dönebilirim" bölümüyle ilgilendiler. Ama ben şunu tekrar söyleyeyim; birinci plan kesinlikle, hiç tartışmasız Avrupa. Ben Avrupa'da oynamak istiyorum.

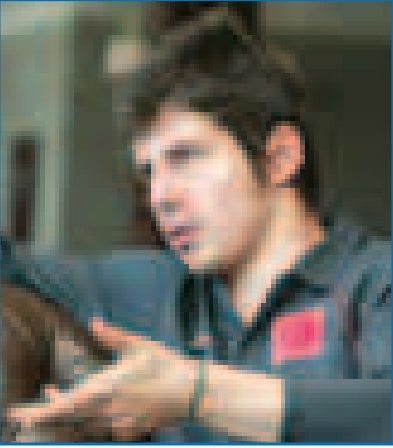
rum.

▼Hangi takımlar seni cezbediyor? Şu takım çok iyi, ben orada çok iyi yaparım, ya da sunula oynamak ayrı bir zevktir dedğin oluyor mu?

▲Barcelona şu an için beni en çok cezbeden takım. Çünkü dünyanın en iyi futbolunu oynuyorlar ve zevk veriyorlar. Chelsea'ye karşı bunu çok net bir biçimde ortaya koydular zaten. Oyuncu kalitesine baktığınızda her şeyini ortaya koyabilecek, yetenekli oyuncuları var. Barcelona'da oynamayı gerçekten isterim. Orada beni çeken şey çok yetenekli olmaları değil, oyun anlayışları ve sahaya koydukları mücadele. Mesela Inter'deki arkadaşlarla konuşuyoruz. Gravesen için "nancasapone" diyoruz. Türkçesi, "sabun yiyor". Yoksa bir adam bu kadar fazla konuşamaz bence! Onunla oynamak da çok güzel olabilir mesela. Belki dışardan çok belli olmuyor olabilir ama onunla oynamak çok zevklidir muhtemelen. Onun sertliği çekici geliyor insana. İzlerken Zidane'in kayarak bir top çalması beni çok etkilememiştir, onun asıl gücü bileklerine hakim oluşu, üç kişiden topu çok iyi saklayıp akıllı pas çıkarışı, çok akıllı bir gol vuruşudur. Ama Gravesen'in topa basması bir başka oluyor. O bassın, vursun, gerekirse sert bir müdahale yapsın, bunu bekliyorsun... Açıkçası, söyle demek daha doğru. Evet Barcelona çok iyi futbol oynuyor,

tam pişmediğimi, hamur kıvamında olduğumu düşünüyorum. Çok dengesiz müdahaleler yapabiliyorum saha içinde. Oyunu kurduğum kadar top da kapması gereken bir mevkide oynuyorum. Hiçbir zaman gözümü budaktan sakınmadım. Zaten top kapma uğruna sakatlandığım zamanlarda üzülüyorum. Ama anlamsız bir pozisyonda sakatlığımda çok üzülüyorum. Gerçi sakatlık birazcık da oyuncunun oyun içindeki karakterine bağlıdır. Ben topu kapmak için atlarım, zıplarım. Öyle olduğu için de bazen gereksiz sakatlıklarım oluyor. Ama ben bir topu kapmak için çabalarken sakatlandım diye üzülmem, çünkü o formayı terletmek için bir şeyler yaparken sakatlanmışımdır. Ote yandan, son dönemde fiziki zorluklar üst üste geldi. Bu benim genetik yapımdan da kaynaklanıyor, adalemler çok fazla olduğundan kemiklerimde bazı problemler yaşıyorum. Kasık problemim var, ki son dönemde futbolcuların baş belası bir sakatlık bu. Benim başımı da ağrıttı. Ama ağırlarıma rağmen oynadım, elimden geldiğince mücadele ettim. Neyse ki bu sene özellikle çok az ağrıyla oynuyorum. Geçen sene % 60-70 ağrı ile oynuyorsam şimdi % 10, % 20'lerdeyim. Onun için her şey iyiye gidiyor.

▼Sen Inter'de bir çok antrenör değiştirdin. Hepsini de farklı yetenekleri olan hocalardı. Sence bir antrenör futbolcuya ne verebilir?

Daha tam pişmediğimi, hamur kıvamında olduğumu düşünüyorum. Çok dengesiz müdahaleler yapabiliyorum saha içinde. Oyunu kurduğum kadar top da kapması gereken bir mevkide oynuyorum. Hiçbir zaman gözümü budaktan sakınmadım. Zaten top kapma uğruna sakatlandığım zamanlarda üzülüyorum. Ama anlamsız bir pozisyonda sakatlığımda çok üzülüyorum.

kiyor. Şunu unutmayalım, bir futbolcunun en iyi olduğu dönemler 27-32 yaş arasıdır. Oysa bu takımın elemanları çok genç. Şu an takımdaki oyuncuların neredeyse hepsi 22-24 yaşında. 25 yaşında olmama rağmen ben tecrübeli isimlerden biri oldum. Bu demek oluyor ki önümüzdeki 7-8 seneyi onlar götürecekt ve eğer bu takıma sabredilebilirler büyük başarılar gelebilecek. Biz Galatasaray'da takım ilk kurulduğunda Fenerbahçe'nin 9 puan gerisine düşmüştük. Fenerbahçe o kadar kötü gitmesine belki Fatih Hoca gönderilecek ve tüm bunlar olmayacaktı. Ama inandık ve arkası geldi. Devamında bu başarı UEFA Şampiyonluğu'na ve Dünya Kupası'na yansdı. 4-5 senelik bir süreç bu. Şu anda bu takım da bir arada yınma pratiğini geliştirmeli. Evet, çoğu Ümit Milli Takım'da oynamış oyuncular. Ama Ümit Milli seviyesi ile A Milli Takımı bir tutamazsınız. Bu takıma güvenilirse, 6-7 sene içerisinde çok büyük başarılarla imza atacağına inanıyorum ben. ■

En zor, en keyifli, en komplike

“Total Football' and its attacking pressure are very spectacular. It places great demands on individual and team tactical excellence... An absolute prerequisite, to master such a team tactical aspect, is that all the players possess a positive mentality, including the substitutes”

Total Futbol ve onun hücum gücü harikadır. Hem takım taktiği hem de bireysel açıdan mükemmellik gerektirir. Takım taktiği boyutu mutlak bir sezgi ister ve yedekler dahil tüm futbolcuların buna dönük pozitif bir futbol mantalitesi ortaya koymasını şart koşar.

Rinus Michels

Futbol tarihine geçmiş bazı takımlar vardır, yıllar geçse de unutulmazlar. 1930'ların İtalya'sı, 1950'lerin Uruguay'ı, 1960'ların İngiltere'si, 1970'lerin Almanya'sı 1980'lerin İtalya'sı ve Arjantin'i, 1990'ların Fransa'sı ve tabii ki neredeyse on yılda bir 'hortlayan' unutulmaz Brezilyalar... Ama bunlar arasında, hiç Dünya Kupası almamasına rağmen efsane olmayı başaran iki takım vardır. Bunlardan biri 1950'lerin Macaristan'ı ise, diğeri de 1970'lerin Hollanda'sıdır. O Hollanda ki futbol tarihine bir ekol armağan etmiş ve sistemiyle bütün dünyayı mest etmiştir. İşin ilginç, esin kaynağı da 1950'lerin 'gönüllerin şampiyonu' Macaristan'ıdır. 1974 ve 1978'de Dünya Kupası'nda final oynayan ve 1988 Avrupa Şampiyonası'nı kazanan Hollanda, belki dünyanın en iyi takımı unvanını alamamıştır ama futbol literatürüne çok önemli bir katkıda bulunmuştur: “Total Futbol.” Kavramın yaratıcısı Rinus Michels'dir. Bu sisteme göre sahadaki tüm futbolcular birbirlerinin açığını kapatır. Herkes her yerden sorumludur. Oyun anlayışı, futbol öngörüsü ve sorumluluk bilinci yüksek oyuncularla müthiş verim veren bu futbolun en önemli özelliği hücum zenginliği yaratmasıdır. Cruyff gibi bir futbol dehasını sahaya önder olarak süren Michels, onu, oyun zekâsı yüksek

diğer oyuncularla sentezlemiş ve 1974 Dünya Kupası finalinde Almanya'yla karşılaşınca kadar herkesi deviren ve bunu pozitif bir futbolla yapan bir ekip yaratmıştır. Bireysel özgürlüğe izin veren bu oyun, oyuncuların karakteriyle de bütünleşip bir takım konsepti yaratınca ekol haline gelmiştir. Michels'in tanımıyla 'hem savaşan, hem oynayan' bu takım, nice büyük zaferlere esin kaynağı olmuştur. Sistemin başarılı olmasının sağlayan motivasyon şudur: Kabiliyetini göster, açıkları kapa, zevkle oyna ve hücum et. Bu ilkelerin sonucu olarak, herkes yeteneklerini sonuna kadar kullanır ve ortaya müthiş estetik bir futbol ortaya çıkar. Kimin nerede oynadığı da belirsizdir, nasıl hücum edecekleri de... Total Futbol fikri yaygın bir hayran kitlesi yaratır ve bütün dünyada varyasyonları denenir. Fakat ne yazık ki bu oyunu oynamak, seyretmek kadar kolay değildir. Bazı takımların Total Futbol oynayamıy derken hüsrana uğraması taktiğin kendisini de tartışılır kılar. Nitekim bugün Total Futbol uygulayan takımlar azalmakta ve oyunun hızı arttıkça, daha çok beceri isteyen bu sistemi uygulayan takım sayısı giderek düşmektedir. Artık estetik futbol değil, işlevsel futbol ön plandadır ve gole giden en kısa yol tercih edilmektedir. ■

Total Futbol'un yaratıcısı Rinus Michels:

Futbol bir savaştır!

9 Şubat 1928 doğumlu Marinus Hendrikus Jacobus Michels 12 yaşında Ajax altyapısında oynamaya başladı. 9 Haziran 1946'ta Ado Den Haag karşısında ilk kez sahaya çıktı ve 8-3 biten maçta 5 gol attı. Kariyeri boyunca sadece Ajax forması giyen Michels, 257 maçta rakip fileleri 120 kez havalandırdı. 5 kez de milli oldu. Futbolcu olarak oldukça parlak bir kariyere sahip olan Michels, teknik direktörlüğe sağır- lar okulunda beden eğitim öğretmeni- liği yaptığı sırada amatör bir takım olan JOS'u çalıştırarak başladı. 1965 yılında teknik direktör olarak döndüğü Ajax'ta büyük başarılarla imza attı. Geldiği yıl takımı küme düşmekten kurtardı. 1965-1971 yılları arasında 4 Hollanda Şampiyonluğu, 3 Hollanda Kupası ve 1 Şampiyon Kulüpler Kupası kazandı. 1971'de Barcelona'nın başına geçti. 1974 yılında önce Katalan temsilcisiyle İspanya Şampiyonu oldu, ardından bir ay sonra Dünya Kupası'nda Hollanda Milli Takımı'nın başında yine o vardı. 1974'de final oynayan Hollanda, bu finali kaybetse de gönüllerin şampiyonu oldu. Ülkesini büyük zaferlere taşımak için 14 sene beklemek zorunda kaldı. Nitekim 1988 yılında Avrupa Şampiyonluğu'nu Hollanda takımının başında yine Rinus Michels vardı. 1992'de Cruyff'un Barcelona'ya geçmesi nedeniyle bir kez daha ulusal sorumluluk alan Michels takımını yarı finale taşıdı ve aynı yıl emekliye ayrıldı. 1999 yılında FIFA tarafından yüzyılın teknik direktörü seçildi. Total Futbol kavramının yaratıcısı olan Michels, teknik direktörlüğü bıraktıktan sonra UEFA'da ve Hollanda Futbol Federasyonu'nda çeşitli görevler aldı. Son UEFA Teknik Gelişim Komitesi Asbaşkanlığı'nı yürütüyordu. 2003 yılında ölmeden önce Ajax'ın kendi evindeki her maçını eşiyile birlikte izleyen “General” lakaplı antrenör, Hollanda futbolunda 50. yılını kutladığı özel günde, onur ödülünü Van Basten'in elinden aldıktan sonra şu açıklamayı yapmıştı: “Bütün dünyada Hollanda tarzı futbolu yaygınlaştırdığım için çok mutluyum. Bir kuyruğum olsaydı, mutlu mutlu sallardım.” Çok ince bir espri anlayışına sahip olduğu söylenen, ama yüzü hiç gülmediği için ‘şfenks’ olarak anılan Michels, antrenmanlardaki sertliğiyle de ünlüydü. Ajax'ın başından beri bazı günler günde 6 antrenman yaptırır ve takımı bir makineye dönüştürmek için her şeyi ortaya koyardı. Michels'in hafızalara kazınan en önemli sözü ise şuydu: “Futbol bir savaştır.” ■

Futbol Taktik

Ersun YANAL Total Futbol'u anlatıyor

Futbolda kolektif oyunun tarihi çok gerilere gitmez. 20. yüzyıl başında oyun sadece driplinge, yani bireysel yeteneğe dayanıyordu. Anlamlı bir sistemin kurulması, uygulanması ve algılanması için epey beklemek gerekti. Özellikle ofsayt kuralının iyi uygulanmaya başlanması ve ileri doğru pas varyasyonlarının gelişmesi taktik disiplini de beraberinde getirdi. Giderek gelişen ve dönüşen taktikler hızla yayılmaya başladı ve sonrasında da catenaccio'lar, WM'ler ortaya çıktı. Bundan sonra da futbol taktik disiplinler üzerinden tartışılır oldu. İşte bu tartışmaların bir noktasında Rinus Michels'in ortaya attığı Cruyff'lu Hollanda takımı ve onun Total Futbol anlayışı ortaya çıktı. Yüksek koordinasyonlu, taktik bütünlüğü olan bir futbol anlayışydı bu. Çok koşan, her yerde basan, bol pas yapan ve oyunu oynatmamaya değil oynamaya endeksleyen bu futbolla, dünyadaki herkesin gönülünü kazandı Hollanda. Gerçekten de bütünlüklü bir görünüm arz ediyorlardı ve göze çok hoş gelen bir yapıları vardı. Bu taktiğin çıkışı ve yükselişi bir yandan da eskiyen ve demode olmaya başlayan Brezilya'nın açık fut-

bol anlayışının, yani 4-2-4'ün de eskidiğini gösteriyordu. Artık aşırı risk alan ve futbolu sadece hücum alanında oynayan futbol anlayışları değil, oyuna bütünlüklü bakabilen, takım odaklı anlayışların öne çıkmaya başladığını gördük. Sonuçta Catenaccio bile, ne kadar eleştirilirse eleştirilsin bir takım kurgusuna dayanıyordu artık. Nitekim İskandinav ülkelerinden İngiltere'ye, Latin

Artık tüm sistemler kolektif

Amerika'dan Afrika'ya kadar herkes futbolda bireysellikte takım anlayışının bir arada yürümesi gerektiğini kabul etmişti. O dönemden itibaren artık futbol analitik bir yaklaşımla çözümlenmesi gereken kompleks bir yapı olmaya başladı. Bundan böyle sizi sonuca götürecek kurguları en ince ayrıntısıyla ele almak durumundaydınız. O kadar ki artık hepimiz bilgilerimizi analiz edecek araçlar aramaya başladık. İşte bu ortamda her türlü bilgi, veri tabanlarına yüklendi ve yeni futbol anlayışları belirmeye başladı. Bazen Total Futbol'a yakın oynayan takımlar oldu, bazen çok daha az pas yapan takımlar öne çıktı. Ama artık her durumda takım bütünlüğüne vurgu vardı. Total Futbol'u bugün bazı ekipler uygulamak için çaba gösteriyor hâlâ. Ama çoğu ekip külliye reddediyor artık Total Futbol'u. Çünkü günümüzün futbol hızı Total Futbol'a yaşama şansı vermiyor. Bu

kadar az pasla gole gittiğiniz bir ortamda Total Futbol'un yıpranması kaçınılmaz. Özellikle futbol oyununun giderek daha fazla fizik güce dayanması ve disiplin ve kondisyonun aşırı vurgulanması, bunun ardından da top hakimiyetinin eski önemini kaybetmesi, nihayetinde de futbolda yeniden İtalyan ekolünün öne çıkmasıyla birlikte Total Futbol da eskisi gibi rağbet görmüyor. Ama şöyle de düşünebiliriz. Bugün oynanan futbol da aslında Total Futbol'un yeni bir versiyonu gibi. Çünkü kolektif bütünlük her şeyden önemli futbolda. İtalyan tipi de oynasanız, Kuzey Avrupa'yı da örnek almanız, Akdenizli stilini de benimsemiş olsanız, kolektif bir oyun anlayışı ortaya koymanız kaçınılmaz. Bu da bize Total futbol felsefesini anımsatıyor. Sonuçta herkesin yüksek koordinasyon sevgisiyle, bütünlüklü bir futbol anlayışı ortaya koymak durumunda olduğu bir futbol günümüzün futboldur. ■

Söyleşi

Daha birkaç ay öncesinde bilgisayar başında oturur, takımı yapar ve kendisini de kadroya koyardı. İyi oynayınca da kendi tabiriyle “havaya girer”, büyük bir mutluluk yaşırdı. Şimdi hem hayalleri gerçeğe dönüştü, hem de Championship Manager’de kendisine biçtiği rol. Artık Galatasaray’da oynuyor ve bambaşka bir dünyada hedefleriyle buluşmanın heyecanını yaşıyor.

Hasan Kabze

Sanaldan gerçeğe!

Geldiğim ilk gece tesiste kaldım, sabah da idmana çıktım. Önce Bülent ve Arif ağabeyi gördüm. Televizyondan gördüğünüz gibi değil, insan heyecanlanıyor, oturmasına kalkmasına dikkat etmeye başlıyor. Yanlış yapmama telaşı var, ama sonuçta yavaş yavaş alışıyorsunuz. İlk antrenmana çıktığımda Hakan Ağabey’i, Bülent Ağabey’i görmek çok büyük bir onur verdi bana. Yaşamayan anlayamaz, bambaşka bir duygu bu. Yanlarında bulunmak bile gerçekten çok önemli. Yavaş yavaş alışıyorum şimdi. Bir de farklı farklı insan tipleri olduğunu ve hiçbirinin dışarıdan görüldüğü gibi olmadığını fark ettim. Mesela dışarıdan çok soğuk görünen bir kişi esasında çok esprili çıkabiliyor. Mesela Ergün Ağabey dışarıdan soğukkanlı ve suskun gözükür ama içeride onun üstüne yok, Hasan Ağabey de teza öyle; ikisi de şen şakraklar. Gerçek hayatta herkes çok daha farklı.

iddianız yoksa oynamanın bir anlamı olmaz. Hedeflerinizin olması lazım. Ben Çanakkale Dardanelspor’da oynarken de Buca’da oynarken de hep bir üst kademeye gitmek istiyordum. Bunu teker teker gerçekleştirdim. Şimdi Galatasaray’a geldim, ‘eh artık Galatasaray’a geldim, Galatasaray forması giyiyorum, yeter’ deyip kesip atmak yok benim için. Asla havalara girmek de yok. İlk başta kendimi kanıtlamak zorundayım. Onun içinde ilk burada kalıcı olmak istiyorum. Burada oynadığım sürece de Milli Takım’a gitmek istiyorum.

▼Çanakkale Dardanelspor’da oynarken sezon ortasında Galatasaray’a geldin ve hayatında bir sürü şey değişti. Nasıl bir şey bu? Bunun olacağını tahmin ediyordun mu?

▲Gerçekten çok farklı bir şey. Bambaşka bir dünyaya geldiğini hissediyorsunuz. Dardanelspor’dan kamuyu önüne çok nadir çıkıyorduk. Galatasaray’a geldikten sonra basında çok daha fazla yer almaya başladım. Artık bırakın Türkiye’yi, dünya biliyor sizinle ilgili haberleri.

▼Afalladın mı peki? Yoksa zaten biliyor muydun bunların olacağını?

▲Sadece gazetelerden, dergilerden takip ettiğimiz kadarını biliyordum ama bunun nasıl bir şey olduğunu pek algılayamıyordum. Sizin de dediğiniz gibi, yaşamaya başlarken insan biraz afallıyor. Ama alışıyorum.

▼Sana ne gibi sorular soruyorlar genelde?

▲Genelde ‘daha yeni geldin, ne yaptın’ şeklinde sorular geliyor. Bu ilk etapta kaçınılmaz olarak böyle olacak. Çok fazla soru sorsalar, farklı şeyler bulsalar diye bir şey olmuyor. Ben de zaten sorulara içtenlikle cevap vermek istiyorum. Elimden gelenin en iyisini yapmaya çalışıyorum. Ayrıca ağızdan çıkanı duyuramıyorum genelde. Söylediğim laf laftır, her zaman sözlerim, arkasında da dururum.

▼Peki sürekli aynı sorular geliyor diye sıkıldığın oluyor mu? Çünkü her-

kes bu aralar benzer şeyleri merak ediyor...

▲Yok hayır. Sonuçta gazeteciler de farklı farklı. Ben elimden geldiğince herkesi memnun etmeye, kimseyi kırmamaya çalışıyorum. İçtenlikle cevap verdikçe sorun olmuyor zaten.

▼NBA’de şöyle bir kural var, biliyor-sun. Oyuncular maç sonralarında röportaj vermek zorunda. Aksi takdirde ağır ceza alıyorlar. Yani bu işin pazarlamasını her şeyin önüne koyuyor NBA yöneticileri. Sence doğru mu bu?

▲Çok emin değilim. Bazen oyuncu kötü günündedir, ters tepkiler verilebilir. Kötü oynanan bir maç sonrasında, sonucun niye böyle olduğu tarzında

bir soru geldiğinde, o stres ve o heyecanla oyuncu röportaj vermek istemeyebilir. Böyle mecbur kılındığı zaman da belki normalde hiç söylemeyeceği şeyleri söylüyor. O bakımdan oyuncunun rahat olması gerektiğine inanıyorum ben. O kadar da üzerine gitmemek gerek. **▼Kariyerine döne lim. Sen hiç Ümit Milli olmadın. Dört kez Genç Milli oldun ama devamı gelmedi. Genç Milli Takım'dan sonra devamının gelmemesi seni karamsarlığa soktu mu?**

▲Hayır, ama çok üzüldüm. Çünkü açıkçası çağrılmayı bekliyordum. İyi oynuyordum çünkü. Her seferinde çağrılacağım ümidiyle beklerken hep hayal kırıklığına uğradım. Üzüldüm ama hiçbir zaman Milli Takım'da oynamadım diye karamsarlığa kapılmadım. O zaman Bucaspor'da oynuyordum. Hiçbir zaman yılmadım, he-deflerimi hiçbir zaman küçülmedim.

▼İzmir Türkiye'nin en büyük üçüncü şehri ama Türk futboluna katkısı şu aralar çok az. Futbol altyapısını İzmir'de almış biri olarak bu durumu nasıl açıklıyorsun?

▲Annem babam öğretmen benim. Sürekli tayinler olduğu için çeşitli yerlerde yaşamışlığım var. Aslen izmirli değilim. Sivaslıyım. İlkokula Yozgat'ta başladım. Ondan sonra İzmir'e geldik. Onbeş seneden beri de İzmir-de'yiz. Büyüdüğüm yer orası sonuçta. Bu yüzden Süper Lig'de İzmir'in olmamasına çok üzülüyorum. Oysa inanılmaz potansiyeli var. Ama bir türlü olmuyor.

▼Peki neden olmuyor? Kıyasıya rekabet kötü mü etkili-

Gaziantep maçından sonra uyuyamadım. Ama şansım yaver gitti daha ilk maçta gol attım. Sonra da oturup kendi kendime, 'vay be Galatasaray'a geldim, oynadım' falan diye düşünüp durdum. Önce-den formasını, imzasını almak istediğin insanlarla şimdi birlikte oynuyorsun, şimdi hepsi arkadaşım. Arkadaşım diye telaffuz etmek bile garip geliyor!

yor? Çok mu fazla çekişme var?

▲Rekabetten değil bence. Temel neden oradaki kulüplerin yarışmacı değil, yetiştirici olması. Öyle olunca yetenekleri ellerinde tutamıyorlar ve başarılı olamıyorlar. Bir de kenetlenme yok şehirde. Bir örnek vereyim. Bucaspor'da sadece başkan kulübe sahip çıkıyor, başka kimse ilgilenmiyor. Süper Lig'e çıkabilecek durumda olan Altay ve Karşıyaka var 2A'da. Onların da maddi durumları pek iyi değil sanırım. Bu çok üzücü.

▼Futbolseverlerin çok sevdiği Championship Manager diye bir oyun var, ki sen de bu oyunun tutkunlarından birisin. Laf aramızda oyunun en büyük potansiyele sahip oyuncularından da biriydin. Oyundaki özelliklerin bu kadar iyi olması seni acayip sevindirmiştir değil mi?

▲Tabii ki. Ben internete de çok fazla takılırım. Championship Manager'da benim hakkımda şunu şuradan alın buraya satın diye yorumlar vardı. Mutlu oluyordum haliyle. Orada kendinizi bir isim olarak görmek bile insanı sevindirebiliyor. Şimdilerde oynayacak çok vakit olmasa da, o oyunu çok severim bü yüzden.

▼Şöyle bir şey vardı değil mi? Sen Hakan'ı, Hasan'ı, Hagi'yi takımında oynatan sanal bir antrenörken şimdi gerçek hayatta onlarla karşılaştın. Bu nasıl bir şey?

▲Gerçekten ilginç oldu. Bilgisayar başında oyun oynarken, Galatasaray'ı aldığımızda mutlaka Hakan Şükür'ü, Hasan Şaş'ı takımıma alırdım. Ama kendimi de oynatırdım. Hatta bazen onları çıkartıp kendimi koyardım. İyi oynayınca da havaya girerdim. Sonra bugünlere geldim. İnsanın inanası gelmiyor.

▼Oysa şimdi sen oynattığın adamlarla gerçekte oynuyorsun ve ortada sanal bir durum yok. Ve sanal olanın gerçekte de olması için çabalıyorsun...

▲Aynen öyle. Bu sefer sanal olanı gerçeğe değil, gerçeği sanal olana uydurmaya çalışıyoruz. Yani asıl hayatı oraya uydurmak yerine oradaki hayatı buraya uydurmaya çabalıyoruz. Umarım oyunun öngörüsü tutar, ben de büyük bir futbolcu olurum.

▼Devre arasında transfer olmak nasıl bir şey? Galatasaray şampiyonluğa gidiyor, sen bu yarışta katkı vereceksin. Formayı giydiğin ilk antrenmanda ne hissettin?

▲İnsan inanmıyor ilk başta. Zaten ilk geldiğim gece tesiste kaldım, ertesi sabah da idmana çıktım. Önce Bülent ve Arif ağabeyi gördüm. Televizyondan gördüğünüz gibi değil, insan heyecanlanıyor, oturmasına kalkmasına dikkat etmeye başlıyor. Yanlış yapmama telaşı var ama sonuçta yavaş yavaş alışıyorsunuz. İlk antrenmana çıktığımda Hakan Ağabey'i, Bülent Ağabey'i görmek çok büyük bir onur verdi bana. Yaşamayan anlayamaz, bambaşka bir duygu bu. Yanlarında bulunmak bile çok önemli. Yavaş yavaş alışıyorum şimdi. Bir de farklı insan tipleri olduğunu ve hiçbirinin dışarıdan görüldüğü gibi olmadığını fark ettim. Dışardan çok soğuk görünen biri çok esprili çıkabiliyor. Mesela Ergün Ağabey dışarıdan soğukkanlı ve suskun gözükür ama içeride onun üstüne yok, Hasan Ağabey de keza öyle; ikisi de şen şakraklar. Gerçek hayatta herkes çok daha farklı.

▼İmza alacağın adamdan pas alıyorsun şimdi...

▲Öyle bir şey ki, Gaziantep maçından sonra uyuyamadım mesela. Ama şansım yaver gitti daha ilk maçta

gol attım. Sonra da oturup kendi kendime, 'vay be Galatasaray'a geldim, oynadım' diye düşünüp durdum. Önceden formasını, imzasını almak istediğin insanlarla şimdi birlikte oynuyorsun, şimdi hepsi arkadaşım. Arkadaşım diye telaffuz etmek bile garip geliyor!

▼Dışarıdaki arkadaşlarına hava attın mı peki? Dün Ergün'ü geçtim falan diyor muydun?

▲İlk geldiğimde Mondragon'a iki gol attım. Onu söyledim dışarıda. Çünkü insana ayrı bir haz veriyor.

▼Türk futbolunda Üç Büyüklere geçeceğini hepimiz biliyoruz. Bu kulüplere gelince her şey bambaşka oluyor. Sen şimdi geliş aşamasındasın, yükseliş aşamasındasın.

Burası gerçekten farklı mı?

▲Tabii ki her şeyiyle çok farklı bir ortam. İmkânlar son derece geniş. Sonra Süper Lig gerçekten değişik bir dünya. Diğer ligler resmen iki ayrı dünya gibiler. Önceki yaşamımla şu andaki yaşamımı karşılaştırıyorum, arasında dağlar kadar fark var. Futbolculuk adına söylemiyorum bunu, daha çok yaşam tarzı olarak. Buna da alışmak zorundasınız ama dediğim gibi öyle çok fazla zorluk çekilmiyor. Ne kadar kısa sürede alışırsan o kadar fazla kendini gösterebilme şansın doğuyor.

▼Türkiye'de şöyle bir inanış vardır: Üç büyüklere gelen genç oyuncular genelde tuzaklarla dolu bir hayatta

kaybolurlar. Sen kendine dikkat eden, son derece bakımlı ve düzgün bir gençsin. Dikkat de çekiyorsundur. Ama tehlikelerde kapıda bekliyor. Haklarında magazin haberleri yapılmaya başladı bile. Geçenlerde bardan çıkmışsın, yüzünü kapamışsın falan. Böyle bi tavra ve ilgiye hazır mısın?

▲ Böyle bir şeyin olabileceğini düşünmüyordum açıkçası. Dediğiniz gibi geçtiğimiz haftalarda bir magazin programında bardan çıkarken yakalandı, kimliğini gizlemeye çalıştı diye haber çıktı. Haberi izlediğimde çok şaşardım. Arkadaşlarım 'barlara başlamışsın' diye bana takıldılar. Oysa normalde

çevremdeki hiç kimse inanmaz böyle bir şeye. O ben dedildim, ama benimişim gibi suçlandım. Bunu çok garipse-dim açıkçası. Şimdi bazı futbolcuları daha iyi anlıyorum. Gitmediğiniz, yapmadığınız halde basın bazen böyle gösterebiliyor.

▼Sen daha yenisin, bunlar daha çok olacak.

▲Tamam genciz, böyle şeylere heveslenebiliriz. Ama ben içki içmediğim için o tarz ortamlara gitmeyi zaten sevmiyorum. Gece gezmeleri bana göre değil. Sadece alışveriş merkezlerine giderim. Onun dışında da gezirim, eğlenirim ama bar meselesi beni çok şaşırttı, ki insanın hayat tarzım olan bir şey değil. Böyle bir haber çıktığı zaman yakınlarını olmadığına inandırabiliyorsun ama bütün bir Galatasaray taraftarını nasıl ikna ederim ki?

▼Sezon ortasında, beklentilerle dolu bir camiaya geldin. Yaptığın her şey belli de şampiyonlukta katkı sağlayacak. Ama her hata da ağır yargılanacak. Bu sende stres yaratıyor mu?

▲Burası gerçekten farklı ve sorumluluk almak zorundasınız. Almak istemediğiniz zaman, korkak olduğunuz zaman futbolda başarılı olmazsınız. Futbolda korkaklığa yer yoktur. Sorumluluk aldığınız sürece var olursunuz. Sorumluluktan kaçacaksanız burada oynamanın hiçbir anlamı yoktur. Ama dediğiniz gibi kaçırdığınız gollerde insan etkileniyor yine de. Tabii ki gol atmak istiyorum ama olmayınca olmuyor, yapacak bir şey yok. Sadece diğer maçta çok daha fazla dikkat etmeniz gerekiyor.

▼Futbol ekolü olarak kimi kendine yakın görüyorsun, kiminle yan yana oynamak sana cazip geliyor?

▲Öyle bir düşüncem yok ama mesela Fatih Tekke çok iyi bir santrfor. Bunu şu anda gol kralı diye söylemiyorum. Hava topu olsun, bilekleri olsun, gerçekten örnek aldığım bir santrfor. Hem iyi ara paslar atar, hem hazırlar, hem gol atar. Ama bir Hakan Ağabey, bir Necati de çok iyiler. Hepsi kendini kanıtlamış futbolcular...

▼Peki yurtdışında var mı böyle örnek isimler?

▲Thierry Henry. Durağan gibi gözüküyor ama bazen bir gidiyor, yakalayana aşk olsun. Bir anda oyuncu eksiltebiliyor ve çok teknik. Takımına büyük katkı veriyor.

▼Peki sen uyum sürecini ne ölçüde tamamladın? Daha zamana ihtiyacın var mı?

▲Arkadaşlık ve adaptasyon açısından hiçbir sorunun yok. Çok iyi bir kulüp ve çok güzel bir ortam var. Ben bu kadar olacağını tahmin etmiyordum. Her şey neredeyse mükemmel. Oyun olarak ise tabii ki tam kapasitede değilim. Henüz bazı şeylere alışamadım. Dardanel'de takım benim üstüme oynardı. Şimdi ise sorumluluk almak için çabalamam gerekiyor. Dardanel'de daha fazla risk alıyordum ama burada sınırlı sayıda şans buluyorsun, çünkü herkes iyi. Ne zaman pas atarım, ne zaman giderim, ne zaman topa vururum, arkadaşlarımla bunları anlamaları da zaman alacaktır sonuçta. En kısa zamanda halletmem gerekiyor bunu, ki ben de rahatlayayım.

▼Galatasaray yaşadığı her şampiyonada birinciliğe oynayan bir takım. Her zaman istekli, her zaman iddiali. Peki sen bu kadar iddiali bir insan mısın?

▲İddianız yoksa bir anlamı olmaz oynamanın. Hedeflerinizin olması lazım. Ben Dardanelspor'da da, Buca'da oynarken de hep bir aşama yapmak istiyordum. Şimdi Galatasaray'a geldim, 'eh artık Galatasaray forması giyiyorum, yeter' deyip kesip atmak yok benim için. Asla

havalara girmem. İlk başta kendimi kanıtlamak zorundayım. Onun içinde burada kalıcı olmak istiyorum. Burada bulunduğum sürece de Milli Takım'a gitmek istiyorum.

▼Yurtdışına gitmek gibi düşüncelerin var mı?

▲Yurtdışına gidebilmek için çok çalışmak lazım. İngiltere Premier Ligi'ni çok benimsiyorum. Gerek atmosfer olsun gerek oyuncular olsun muhteşem orada. Oraya gidebilmek için öncelikle yıl içinde Milli Takım'ın son bir yıldaki maçlarının %75'inde oynamanız gerekiyormuş. O yüzden ilk hedefim burada kalıcı olup Milli Takım'a gidebilmek. Zaten başarılı olursam devamı da gelecektir.

▼Birçok genç arkadaşın da senin gibi yurtdışına gitmek

istiyor. Ama onlar hep 'daha büyük bir takıma giderim' diyor. Mesela bir Newcastle'a, bir Middlesbrough'a, bir Fullham'a burun kıvrıyor. Sen ne diyorsun bu konuda?

▲Ben böyle düşünmüyorum. Galatasaray o kulüplerden daha büyük bir kulüp olabilir. Ama o lig bizim ligden çok daha iyi bir lig. Bu yüzden çekici oluyor. Sonuçta artık bir şekilde bir yeri aştığınız zaman o kalitenin üstünde bir lige gitmek zorundasınız. İngiltere liginin konumu ile bizim ligimizin şu andaki konumu arasında büyük fark var. Amaç aşama kaydetmekse o liglerde oynamak çok önemli. Ben de oraları bu açıdan tercih ederim ve takım ayırmam. Çünkü önemli olan takım değil, lig mücadelesi.

▼Lige döne lim. Bu sene takım olarak neyi hedeflemeli Galatasaray? Lig stratejisi ne olmalı? Sezonun kritik noktası Fenerbahçe-Galatasaray maçı mı?

▲Bence değil. Artık her maç bir final. Sonuçta Fenerbahçe Malatya'da puan kaybetmek üzereyken kazandı. Denizli'ye yenilydi. Biz Samsun'da tökezledik. Düştü denilen Sakarya herkese kök söktürdü. Bunlar olacaktır ve asıl bunlar belirler ligi.

▼Şampiyonlar Ligi finali Türkiye'de oynanacak. Bilet alıp gidecek misin o maça?

▲Gideceğim. Böyle bir şans bir daha gelmez. Stad mükemmel. Ben bu kadar güzel olacağını tahmin etmiyordum açıkçası.

▼Kim kazanır?

▲Bence Chelsea alabilir. Çok kuvvetliler, her an her şeyi yapabiliyorlar. Paraları da var. Neden olmasınlar ki? ■

Bilgisayar başında bu oyunu oynarken, Galatasaray'ı aldığımızda mutlaka Hakan Şükür'ü, Hasan Şaş'ı takımıma alırdım. Hepsini milli futbolculardı, ben de onlara dışarıdan bakıp seyrederiyordum. Ama kendimi de oynatırdım. Hatta bazen onları çıkartıp kendimi koyardım. İyi oynayınca da havaya girerdim. Sonra bugünlere geldim. İnsanın inanası gelmiyor.

Bizler inandık siz de inanın

Erkan Goloğlu

Futbol Mizah

Bizim tüpgaz bölge baş bayii Metin Ağbi, nasıl da birden koptu, yetmedi kopup koyverdi. "Ağbi, gözünün yağını yerim, gözlerinden akan yaşın tu-rabı olurum, ağlama n'olur" dedim. Yıllardır küfürden gına gelmiş birisi olarak, televizyonda çıkan reklamı ilk gördüğünde, kendini tutamıyordu. "Erkan'ım" dedi; sonra dönüp uzun uzun burnunu çekip, ortamı, ıslak selpak masasına çevirdiydi. Onun bu haline dayanamayan Oda'nın Başkanı, Federasyona yakın olduğumu bildiğinden, "Erkan" dedi, "bu kampanya tutacak, senin de elini taşın altına sokman gerek". Ne yalan söyleyeyim, Federasyonun ilk paket kampanyasında, "onu yap-micaaz", yok efendim "bunu etmice-ez" türünden şiar veya şiarlarına bi-raz mesafeli davrandım. Bunu sakla-mıyorum ama ve zaten banka hesabı-ma yatan telif ücretim de, bu mesafe-nin bazı kurum, kuruluş veya organlar tarafından gayet iyi anlaşıldığını gös-teriyor. Aşağı yukarı havale ücreti ödedikleri kadar bir telif ücreti ama olsun, emeğe bir değer biçmek, önemlidir. Neyse, diyeceğim şuydu; emir kipi ta-şıyan cümleler zaten bünyemde kaşın-tı yapar. İyi kötü bunu gideririz. Ama her kim olursa olsun bana "yapma" dediğinde ayar olurum. Erkan Goloğ-lu'yla "olumsuzluk kipi" arasında uz-laşmaz bir çelişki vardır ve bunu gi-dermeye, şu ana kadar kimsenin gücü yetmedi. Ama efendi uslu, "yapacaaz" veya "edeceeez" gibisinden talep, istek ve-ya ricalarla karşılaşırsam, işte orda "lütfen"i beklememe gerek kalmaz,

defansı ilerde kurar, topu gördüğüm yere çok adamla saldırırım. Ama sıcaktan soğuğa geçerken bile, arada bir ılıklik olmalı. Kızgın kumlar-dan serin sulara geçmek, ancak rek-lamlarda olur. Fakat Rifat Ağbi'nin bu hadiseyi konuşurken söylediğini de, gerçi biraz anlamadığımdan, ciddiye almalı. "Yapılmaması gerekenden, ya-pılması gerekene geçişte, Brecht epiği-ni kullanmışlar" dedi. Herhalde doğ-rudur. Zaten, anladığımdan değil, Ri-fat Ağbi, yaz, dediği için bunu yaz-dım. Netice itibarıyla "Başlama Vuruşu" hikayesinde, bizim de kuracağımız bir paragraf olabilir yani. Bir kere, çok iyi "lütfen" diyebilirim. Üç dört yıl önce hızlandırılmış "Güzel Konuşma" seminerlerine katıldım. Tüpgazcılara yönelik özel bir prog-ramdı. Yanı sıra "Etkili İletişim ve Be-den Dili" sertifikası bile aldım. "Yerine gireyim Erkan Ağbi" diye hangi sek-törden el atan olmadı. Ben diyeyim, "hangi doktorlar", siz deyin "hangi avukatlar". Ama zoru seçtim, çünkü benim için yaşamak, bir tür direnmek-ti. Ehliyeti bile bundan kolay aldım. Ayrıntılarına girmek istemiyorum. Hayır, şeytan orda olduğu için değil; hemen unutacağım için. Neyse, harbiden bu kez bu kampan-yada benim de bir körüm olsun istiyorum. Yurdun dört bir tarafında kar kış demeden her gün halı sahalarda tüp-gazcılar top oynuyorlar. Geçen yıl bi-zim Oda'nın yaptırdığı araştırma so-nuçlarına göre, yirmidört saat içinde Türkiye'de bizim sektör, gün başına 383 halı saha maçı yapıyormuş, ki bu rakamlar, Avrupa ölçeklerinin üstün-

deymiş. Hepsi demesem bile, (çünkü hala tanımayanlar var ve bu benim ayıbım değil) başlama vuruşunu be-nim yapmamı isteyenlerin oranı, kü-çümsenmeyecek bir oranda. Nedir di-ye sormayın, sadece küçümsemeyin. Gider, başlama vuruşunu yaparım. Sadece görev verilsin. Ama bir konuyu Federasyonla hallet-mem gerekiyor. Şimdi başlama vuru-şu, esas itibarıyla maç başlarken ya-pılır. Ama gol yiyen takım da santra-ya gelip aynı vuruşu yapar. "Başlama Vuruşu" sezon başında yapılırsa, anla-rım, harbiden başlarken vurulur. Hatta oy verin vermeyin (çünkü müesseler arası ilişkiler, müesseler liginden önemlidir) Başbakan'ı bile çağırır, üs-tüne lıfaiye formasını geçirir, hangi maç olursa olsun bu vuruşu ona yaptı-rırsınız. Ama sezon ortasında bu vu-ruş yapılıyorsa, golü yedik de santra-ya geliyoruz anlamı çıkabilir. Benim fonksiyonum, bir bakıma bazı yanlış anlaşılmalara gidermektir. Ama yok eğer Federasyon "biz golü yedik, başlama vuruşuna gidiyoruz". Hatta üstüne de, cenge giden Padiş-a-hımız gibi diyorsa, "karılarından kor-kanlar gelmesin"... Biz sırf bu nedenle yaparız bu başlama vuruşunu. Bu lig, ilk yarıyı kimi müelliflere göre 11, kimilerine göre 9 puan geriden gelip şampiyonluğu yakalayan takım (veya takımlar) gördü. O halde, baş-lama vuruşunu yapar ve hançeremiz-den gelen sesle bağırırız: "Bizler inan-dık, siz de inanın." "Vur kır parçala bu maçı kazan" di-yenlere alan daraltırız. Ben şahsen, kendi adıma daraltırım yani... ■

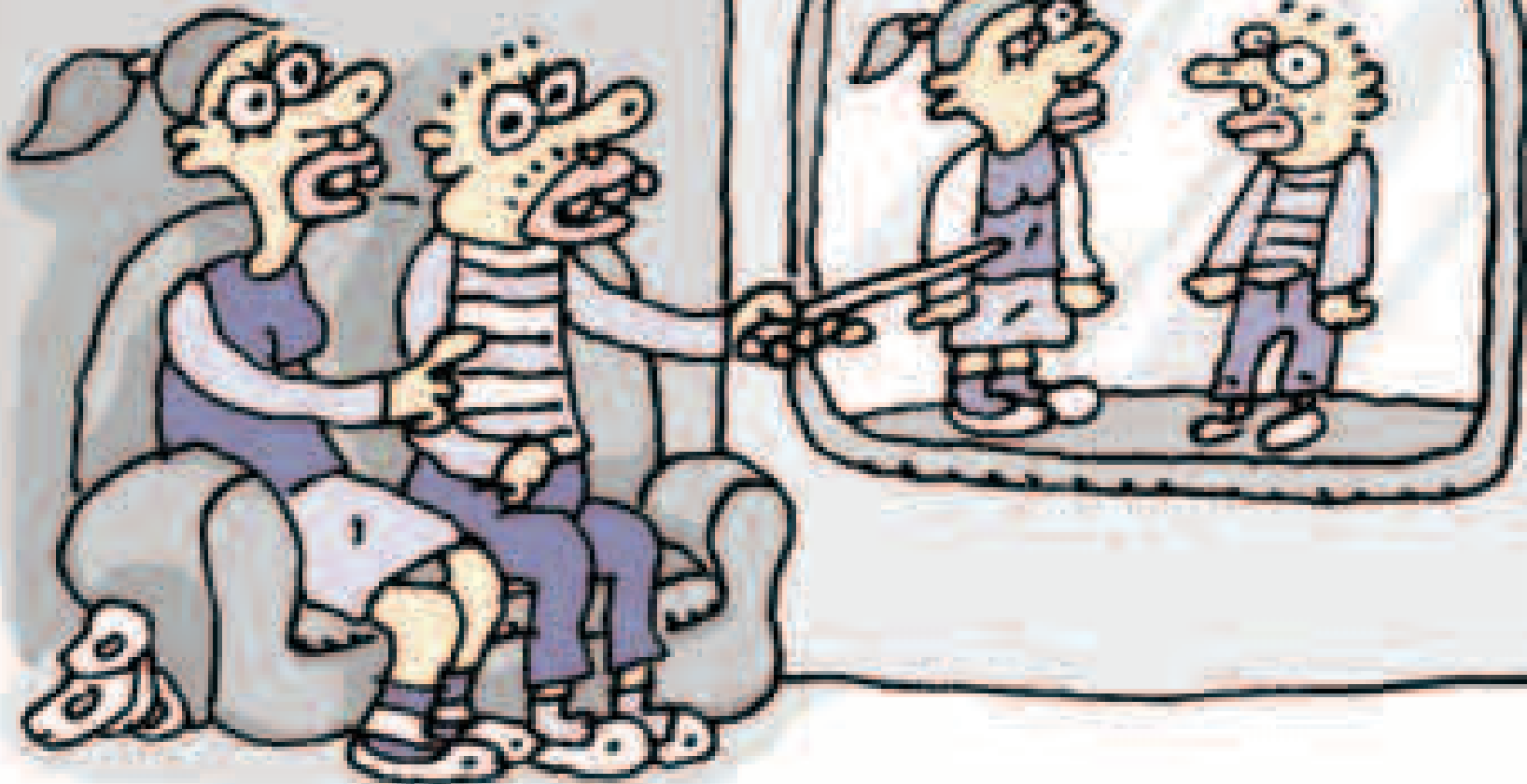
Fitbol Sevişgenleri

2014

bak
burada
kesinlikle
acıyıp
hatalısın
sen..

değilim.. ağır çekim
göstersinler de bak..
sen, beni yanlış
anlamışsın ya..
oynat uğurcuum..

ilişki arkadaşı

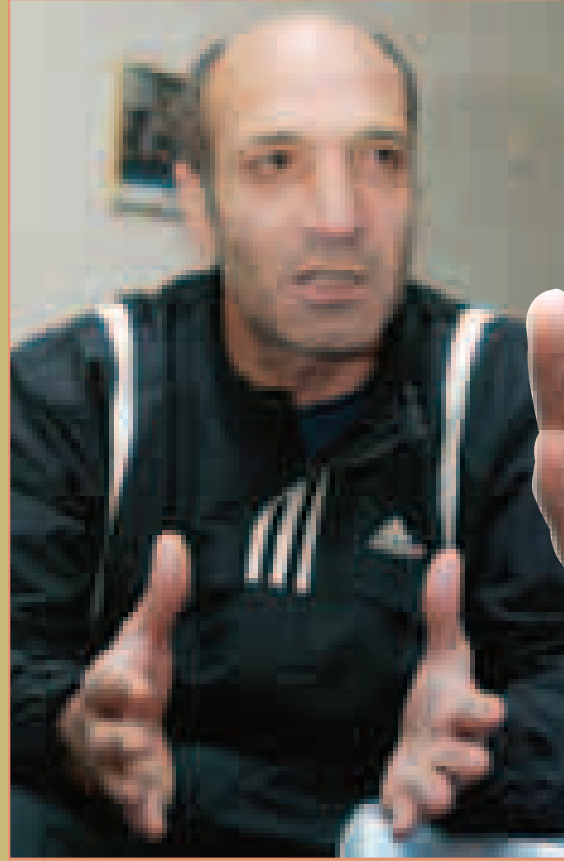

Söyleşi

Zaman zaman anlaşmazlıklar oluyor ve görevden ayrılıyor. Ama kimse ayrılma gerekçelerimizi araştırıyor ve hep kendine göre yorum yapıyor. Böyle olunca da yanlış yorumlar oluyor. Bu çok düşündürücü. Teknik direktörler kovulmaya alışıkları için, bırakma hakları yok mu yani? Ben hep derim, teknik direktörün de bir istifa hakkı vardır. Ben hep o hakkımı kullanıp ayrıldım. İnsanlar belki alışamadı bu tavrıma, belki de hiç alışamayacaklar. Çünkü herkes kendince bir şeyler söylüyor ve kendini işin içinde zannediyor. Bu tavrım bazılarının ters gelebilir ama ben doğru olanı yaptığıma inanıyorum.

Tuttuğunu koparmak, el attığını başarmak istiyor. Tırnaklarıyla kazıya kazıya kariyerini yükseltiyor. İddialı olmak karakterinin vazgeçilmez parçası. Çalışmayı çok seviyor, her gittiği takıma savaşımayı öğretiyor. Hırslı, kararlı, kendi doğrularında tutarlı. Bakışı, yorumu, ilkeleriyle futbol dünyasından kendine özgü bir teknik adam.

Ziya Doğan

▼Türkiye liginin tecrübeli hocalarından birisiniz. Türkiye’de çalışma ortamı açısından ne gibi bir profil çizebilirsiniz? Uç aşığı beş yukanı hepsi aynı mı, yoksa farklılıklar var mı gerçekten?

▲Açıkçası ben mantaliteyi yeterli görmüyorum. Türkiye’de idari ve teknik açıdan tam bir profesyonellik yok. Çalıştığım her yerde aynı sıkıntılarla uğraşıyorum. Bugün Genç-

lerbirliği’nde bile kulüp yönetimi açısından değilse bile, futbolcu zihniyeti anlamında yeterli profesyonellik yok. Tabii ki diğer kulüplere oranla Gençlerbirliği çok daha profesyonelleşmiş bir kulüp ama burada da, kimse maç sonucunu sormayınca ve medyanın ilgisi veya

taraf-tarın baskısı olmayınca büyük bir rehavete kapılmış. Şimdi biz bunu gidermeye çalışıyoruz. Amacım hep bellidir. Herhangi bir takımdan ayrıldığımda benden sonra gelecek hocanın kurduğum sistemi takdir etmesine çalışırım. Nitekim şuna çok memnun oluyorum. Çalıştığım takımı devralan her hoca mantalite ve profesyonelliğin ne kadar oturmuş olduğundan bahsediyor. Yardımcı hocalarıma da hep şunu söylüyorum: Çalıştığımız her yerde biz gelip geçiciyiz. Önemli olan mantaliteyi oturtup, kurumsallaşmayı sağlamak. Benim temel felsefem budur.

▼Siz görev yaptığınız hiçbir kulüpten başarısızlık nedeni ile ayrılmadınız. Neden böyle oldu?

▲Aslında Türk antrenörleri için bu çok önemli bir şey. Ben sezon başında bunu açıklıkla ifade ettim. Yurtdışında bir konferansa katılmıştım. Orada futbolda etik değerlerin öneminin altı çiziliyordu hep. Ben

Çalıştığım her yerde futbolculara öncelikle insan olduklarını hatırlatırım. Ona göre de davranırım. Futbolcu robot değil, kaybetme hakkı var. Bunu herkes kabul etmek zorunda. ‘Maçı kazanamazsam, mahvolurum biterim’ mantığını bırakmak lazım. Futbolcu her maçı kazanmak zorunda değil. Herkesin kötü günü olabilir, bunu kabullenmek gerekiyor. Ama mücadele etmek zorunda. Mücadele etmeyip yenildiğinde ise tepki alması doğal.

de sezon başında dedim ki, “etik değerlere sahip çıkacağım”. “Ben bu değerlere sahip çıkmaya devam edeceğim ama Türkiye etik değerlere ne kadar sahip çıkıyor, o büyük bir soru işaretidir” diye de ekledim. Zaman zaman anlaşmazlıklar oluyor ve görevden ayrılıyor. Ama kimse ayrılma gerekçelerimizi araştırıyor ve kendine göre yorum yapıyor. Böyle olunca da yanlış yorumlar oluyor. Bu çok düşündürücü. Teknik direktörler kovulmaya alışığı için, bırakma hakları yok mu yani? Bence teknik direktörün de bir istifa hakkı vardır. Ben hep o hakkımı kullanıp ayrıldım. İnsanlar belki de hiç alışamayacaklar bu tavrıma. Çünkü herkes kendince bir şeyler söylüyor. Bu tavrım bazılarının ters gelebilir ama ben doğru olanı yaptığıma inanıyorum.

▼Türkiye’de Süper Lig’de antrenörlük yapma ehliyetine sahip yüzlerce teknik adam var. Fakat çok

az hoca bu şansı elde edebiliyor. Neden başarısız antrenörleri tekrar göreve çağırıyoruz?

▲Ben meslektaşlarım hakkında yorum yapmak istemiyorum. Benim bir tarzım var ve sadece kendimle ilgili konuşabilirim. Malatya’dan ayrıldığım zaman kulüp başkanına şunu söyledim. “Ben buraya gelirken birisini aracı olarak kullandım mı?” “Yok” dedi. “Trabzon’a giderken aynı şekilde aracı kullandım mı?” Cevap yine hayırdı. Bu olay bir arz talep meselesi. Sonuçta beni istiyorlar, ben de bir yerlerde çalışıyorum. Kendi açımdan bunu rahatlıkla anlatabilirim ama Türkiye’de neden başarısız antrenörlere görev veriliyor dersiniz bunun hakkın da pek konuşmayayım. Birileri alınır, bazılarının dokunur söyleyeceklerim. Ben en iyi yol olarak bildiğimi yapmaya devam edeceğim.

▼Bir kulüpten beklentiniz nedir? Bir kulüp antrenö-

rüne nasıl sahip çıkar, antrenörüne istediği ortamı nasıl sağlar?

▲Valla artık dünya standartları belli. Ben Trabzon'da zaman zaman yerel medyada konuşurken şunu söyledim: 'Trabzon'da mutlu musun' diye bir soru sorulurdu bana. Ben de 'Türkiye'de teknik adamlar ne kadar mutluyorsa ben de o kadar mutluyum' derdim. Bu laf dokunurdu bazılarına. İlla mutluyum demem gerekiyor, illa yalan söyleyeceğiz yani. Bırakın antrenörleri, Türkiye'de hangi iş yerinde çalışanlar mutludur? Siz gazeteciler çok mu mutlusunuz? Asla değilsiniz, çünkü sistem oturmadı. Sistem oturmadığı sürece herkes huzursuz olacaktır. Ben bunu söylerken, biz Avrupalı meslektaşlarımız kadar mutlu olmak istiyoruz da demiştim. Bunu söylerken ne demek istiyordum? Aslında gayet basit. Avrupalı meslektaşlarımız daha iyi, sistemi tam oturmuş, düzenli kulüplerde, üç ihtimali kabul eden ülkelerde çalışıyorlar. Ve bu sayede gayet mutlular. Ama bizde bu üç ihtimal kabul edilmiyor işte. Hele üçüncü ihtimal olan mağlubiyet hiç kabul edilmiyor. İşte bu konuda çalışmamız lazım. Futbolcunun, teknik adamın insan olduğunu unutmamak lazım. Hep galibiyet isterseniz sonu hep kötü olur. Bir kez yeniliyorsun, bunu namus meselesi gibi görenler oluyor. İşte bunu yıkmak lazım. Bunun için de medyaya büyük bir görev düşüyor. Kulüpler de, futbolcular da, taraftarlar da önemli ama, en önemli şey medyanın insanları doğru yönlendirmesi ve doğru eğitmesi.

▼**Türk futbolunda başarı tapınması var. Başarısızlık hiçbir şekilde kabul edilmiyor. Bunun yüzünden de ligdeki güç eşitsizlikleri bir türlü giderilemiyor. Büyük takımlarda görev yapan antrenörlerden bir tek şey bekleniyor: Galibiyet. Bu da sürekli bir baskının oluşmasına neden oluyor. Siz ne diyorsunuz bu konuda?**

▲Tamamen katılıyorum. Asıl soru şu: Bu baskıyı kim oluşturuyor? Bence cevap tüm kesimleri kapsıyor. Herkesin payı var.

▼**Nasıl gelişiyor bu süreç? Nasıl oluyor bu baskı ortamı?**

▲Bir kere herkes tamamen galibiyete şartlandırılıyor. Geçen sene Malatya'da UEFA maçı oynadık. İnanın ilk defa şehrin dışında kamp yapmak zorunda kaldık. Çünkü herkes bizi konuşuyordu ve çocuklar cidden etkileniyordu. Tamam, takım ilk defa UEFA Kupası oynuyor, bu da merak uyandırıcı bir şey. Ama öyle bir baskı oldu ki, bu büyük başarıyı göğelemeye başladı. Sonucunda da biz gitтік 2-0 yenildik kendi evimizde. Sonra ne oldu, stressiz çıktığımız rövanş maçında 2-0 yendik. Maç uzatmalara gitti ve öyle kaybettik. O kadar iyi oynadık ki, inanın, bir Türk takımının bir Avrupa takımını bu kadar ezdiğini ben daha önce görmedim. Şans yanımızda olsa tur atlayan taraf biz olacaktık. Bizde başarıya karşı büyük bir açlık var. İnsanların yaşamları sıkıntılarla dolu, kendilerini bir tek futbolle avutuyorlar. Kendini tamamen futbola endeksleyip yaşamaya başlayınca her şey beklenti konusu oluyor ve baskı yaratıyor. O baskı altında başarısızlık geldi mi, bu sefer kıyametler kopuyor.

▼**Kulüpler, medya, yöneticiler... Herkes baskı unsuru oluyorsa futbolcular bu bas-**

kadan nasıl kurtulacak?

▲Ben çalıştığım her yerde futbolculara öncelikle insan olduklarını hatırlatırım bol bol. Ona göre de davranırım. Futbolcu robot değil, kaybetme hakkı var. Bunu herkes kabul etmek zorunda. 'Maçı kazanamazsam, mahvolurum biterim' mantığını bırakmak lazım. Futbolcu her maçı kazanmak zorunda değil. Ama mücadele etmek zorunda. Mücadele etmeyip yenildiğinde tepki olması doğal. Ama herkesin kötü günü olabilir, müsabaka başladığında üç ihtimal olduğunu kabul etmemiz gerekiyor. Bu her alanda böyledir. Eğer bu mantaliteyi yerleştiremezsek oyuncuyu baskı altından kurtarmak mümkün olmaz.

▼**Siz Trabzon'dan Gençlerbirliği'ne gel-**

gözle bakmaya başladılar ve yürüyüşler yapıldı. Ama bu benim suçum değil ki! Siz istediğiniz kadar etik değerlere sahip çıkın, istediğin kadar çabalayın, Türkiye'nin yapısı bir noktaya kadar böyle şeylere izin veriyor. Ama ben meslek hayatım boyunca çok açık ve net konuşmaya çabaladım. Bunun karşılığında da hep tepki gördüm. Çünkü toplum bu tür adamları istemiyor. Sağduyu olsun diyorlar, fakat yönlendirmeye kalkın olursa da dışlıyorlar. Bunlar esasında çok derin mevzular. Biz elimizden geldiği kadar bu ülkede bir şeyler yapmaya çalışıyoruz. Ama artık zorlanıyorum. Neden? Çünkü belirli kurallarım, ilkelerim var. Trabzon'dan neden ayrıldığıma gelince; Beşiktaş'tan teklif geldi dedikodusu yayılın-

Futbolcu kaybedebilir

Benim oyuncularımdan biri çıkıp çok rahatlıkla 'Ben önümüzdeki sene Beşiktaş'ta, Fener'de oynayacağım' diyebil-meli. Sonra da o camianın veda maçlarına çıkıp oynayabilmeli. Türkiye'de oyuncu bunu yapabilecek kapasitede ama toplum bunu kabullenemiyor. Hemen 'sattı' diyorlar. Böyle bir şeye kalkışan futbolcu da teknik direktör de direkt vatan haini ilan ediliyor. Biz o kadar fuzuli ve halkı tahrik eden şeylerle uğraşıyoruz ki, doğruları göremiyoruz.

diniz. Akıllarda şu soru belirdi hemen: Bir teknik adam şampiyonluğa oynayan bir takımı neden bırakır? Nasıl açıkladınız bunu kendi çevrenize?

▲Ben Trabzon'da çok yalnız kaldığımı düşünüyorum. Şimdi kalkıp gereken her şeyi söylesem birileri incinir ve polemik konusu olur. Bu da benim tarzım olmaz. Ben o dönemde Beşiktaş'tan teklif aldım ama kimselere duyurmadım. Böyle bir şeyin duyulması, her ne kadar profesyonel olduğumuzu iddia etsek de, hoş karşılanmazdı. Ama bir şekilde bu söylenti çıktı. Trabzon'da insanlar da bana apayrı bir

ca bazı yazarlarımız kamuoyunu yanlış yönlendirilerek olayları aleyhimize çevirmeyi başardı. Oysa profesyonellik oturmuş olsa ligin ortasında bir teknik adamın bir başka takıma gitmesi gündeme geldiğinde böyle tepkiler olmaz. Avrupa'da nasıl oluyor bu? Çünkü iş ahlakı, artı kişilikleri buna müsait, her şeyden önce toplum da buna hazır. Profesyonellik açısından baktığımızda, bugün benim oyuncularımdan bir tanesi çok rahatlıkla çıkıp 'Ben önümüzdeki sene Beşiktaş'ta, Fener'de oynayacağım' diyebil-meli. Sonra da o camianın veda maçlarına çıkıp

oynayabilmeli. Türkiye'de oyuncu bunu yapabilecek kapasitede ama toplum bunu kabullenemiyor. Hemen 'bizi sattı' diyorlar. Ben de bu sebeplerden dolayı bırakmak zorunda kaldım.

▼**Profesyonelliği bir türlü içimize sindiremiyoruz değil mi? Oysa Avrupa'da alkışlarla gönderiyorlar gidenleri.**

▲Gerçekten de orada öyle. Lakin böyle bir şeye kalkışan futbolcu da teknik direktör de direkt vatan haini ilan ediliyor. Biz o kadar fuzuli şeylerle uğraşıyoruz ki, doğruları göremiyoruz.

▼**Gençlerbirliği'yle ilgili olarak önemli**

bir tespit yaptınız. Diyorsunuz ki, taraftar veya futbol kamuoyu 'niye bu kadar rahat oynuyorsunuz' diye sormadıkça oyuncular da rahat davranıyor. Oysa biz şöyle bilirdik. İstanbulspor, Gençlerbirliği gibi taraftarı az olan takımlar, futbolcu ve teknik adam açısından önemli bir fırsattır. Çünkü hataların bedeli o kadar ağır olmaz. Bu yüzden de daha iyi bir öğrenme ve deneme imkânı vardır. Hangisi geçerli?

▲İkisi de geçerli denebilir. Bu daha çok futbolcunun karakter yapısı ile bağlantılı. Bence her futbolcu için büyük bir fırsat Gençlerbirliği'nde oynamak. İlla küfür yiyerek mi oynayacaksınız? Alın işte huzur ortamı. Profesyonel anlamda her şeyi oturmuş bir kulüp burası. Ama son dö-

▼Peki Gençlerbirliği'nde neden şampiyonluğa oynayan bir ruh hali kalıcı olmuyor? Geçtiğimiz senelerde önemli bir çıkış yakalandı, hatta şampiyonluğa oynandı ama arkası gelmedi. Şimdi siz yeniden kısa geçen bir ekip yaratmak için çalışıyorsunuz. Bu kolay bir şey mi, ya da olabilecek bir şey mi?

▲Hiç kolay değil. Çünkü Türkiye'de şartlar eşit değil. Bir noktadan öteye geçmek Türkiye'de çok zor iş. Ama önemli olan bunu kabullenmemek. Gençlerbirliği ekonomik açıdan borcu Türkiye'de borcu olmayan, hatta artı veren ender kulüplerden biri. Çoğu büyük takımdan daha profesyonelce yönetiliyor. Fakat mantıklı düşünürseniz büyüklerle yarışmasının çok zor olduğunu görüyorsunuz. Çünkü me-

kendilerine geliyorlar. Geçen senenin ikinci yarısından itibaren kazandıkları maç sayısı çok az. Biz bir dahaki senenin hedefleriyle ilgili olarak onlarla hiç konuşmuyoruz. Öncelikle yapılması gerekenler puan cetvelinde biraz yukarılara çıkıp futbolcuların özgüvenini sağlamak ve önümüzdeki sene oluşturacağımız hedeflere zemin hazırlamak.

▼Peki siz hazırlanıyor musunuz?

▲Kadroya muhakkak takviye lazım. Yardımcı hocamı yurtdışına göndereceğim. Belki sonra ben de gideceğim. Kaliteyi yükselteceğiz. Elimizdeki mevcut iskeleti koruyup akılcı transferlerle takviyeler yaparsak, olabilir diye düşünüyorum.

▼Gençlerbirliği sürekli iyi yabancı getiren bir kulüp. Nasıl oluyor bu? İçeride iyi

yorum. Bu yüzden futbolculara daha alt yapıdayken profesyonellik bilinci verilmeli. Orada ekerseniz, profesyonel takıma getirdiğinizde biçmeniz çok daha kolay olur. Ama altyapıları onun, bunun adamına, az paraya çalışan elemanlara teslim ederseniz bu sağlanamaz. Eğitimi daha orada vermek ve yatırımı buna göre yapmak lazım.

▼Ankara Türkiye'nin ikinci büyük şehri ve futbol kültürü açısından iyi bir potansiyele sahip. Gençlerbirliği'nin arkasına alması gereken de bu genç ve kentli okumuş kesim olsa gerek. Sizce buna dair çalışmalar yapmalı mı? Mesela Gençlerbirliği Ajax gibi bir kulüp olabilir mi?

▲Niye olmasın? Hatta Ajax'tan daha da avantajlı. Neden? Çünkü dünyanın en

nemde oyunculara bir rahavet gelmiş ve canlılık, isteklilik eksik kalmış. Bu aralar tekrar bir ivme yakalamaya çalışıyoruz ve bunun için de ben ve yönetim takım üzerinde makul bir beklenti baskısı yaratıyoruz. Sonuçta bunlar gencecik adamlar ve ellerindeki değerlerin o kadar da farkında olamayabiliyorlar. Onları bizim yönlendirmemiz lazım. Bir de şöyle bir fırsatımız var. Türkiye'de herkes Beşiktaş, Fenerbahçe, Galatasaray, Trabzon'u tartışıyor ve bu bir süre sonra bıkkınlık yaratıyor. Artık başka birilerinin yarışa katılmasının zamanı geldi. Herhangi bir Anadolu takımı hedefe yönelip sağduyulu davranır ve başarıya kilitlenirse futbolumuza da yeni bir heyecan gelecektir. İşte bu fırsat belki sağduyulu, fanatik olmayan insanları bizim gibi camialarla buluşturur ve taraftar haline getirebilir. Bizim en önemli hedeflerimizden biri bu.

▼Aslında bu çok iyi bir fırsat değil mi?

▲Tabii ki. Anadolu'daki bir takım başarıya koşuyorsa ve iddialı duruma geliyorsa, büyük takımları tutmayan diğer taraftarların da sevgisini kazanacaktır. Anadolu'daki herkes böyle bir takımın çıkmasını bekliyor aslında. İşte bunu iyi değerlendirmek gerekiyor. Bu takım Ersun Yanal döneminde şampiyonluğa oynarken 10.000 kişi geliyordu her maçına. Demek ki insanların önüne iyi şeyler ortaya koyduğunuzda takıma sahip çıkıyor. Biz İstanbulspor'da Oğuzları Aykutları aldığımızda tribünlere 15-20 bin kişi çekmeye başlamıştık. O dönemde küçük çocukların ben İstanbulsporluyum demeye başladığını biliyorum. Ama başarı sürekli olmayınca kaybolup gidiyor. Önemli

sela Fenerbahçe'nin bir maçlık seyirci hasılatı bazı Anadolu kulüplerinin yıllık bütçelerini katlıyor. Sadece bu da değil. Büyük kulüp olunca maddi zorluklar bile kolay atlatılabilir. Yeri geldiklerinde istedikleri kadar borçlanabiliyorlar, kredi alabiliyorlar. Mesela Galatasaray'ın belki çok borcu var ama önemli bir malvarlığı da var ve transfer yapmak istediğinde her türlü imkânı yaratabiliyor. Bu bakımdan onlarla yarışmak gerçekten zor. Ama ben şunu iddia ediyorum: Türk oyuncusuna biraz katkı verdiğinizde ye-

bir örgütlenme mi var?

▲Türkiye'de yabancı futbolcu konusunda yanılma lüksünüz yok. Bu yüzden genç oyunculara yönelmek ve yetenek keşfetmek gerek. Anadolu kulüplerine genellikle futbol hayatının sonuna gelmiş yabancı oyuncu aldığın anda elinde kalıyor. Oysa buralarda bugün bir milyon dolara aldığın oyuncuyu iki üç sene sonra daha yüksek paralara satabilmelisin.

▼Futbolcuların profesyonellik anlayışı hakkında ne düşünüyorsunuz? Onlar yeterince olgun mu bu açıdan?

Sergen'e çok kıızıyorum!

20 milyon genç bu ülkede futbolcu olmak istiyor, ama 200-300 tanesi Süper Lig'de görev alabiliyor. Bunun değeri bilinmeli. Bir Umit Özat'ı örnek almak lazım. Çok da yaratıcı olmayan bir futbolcu olmasına rağmen bugün Türk futbolunun en önemli oyuncularından biri haline geldi. Bülent Korkmaz da iyi bir örnek. Böyle oyuncuları çoğaltmak çok önemli. Bu açıdan bakınca ben Sergen'e çok kıızıyorum. Bugün Sergen, Bülent'in mantığında olsaydı dünyanın en önemli yıldızı olurdu...

tenek açısından öne çıkabiliyor. Türk takımlarının taktiksel anlayışları çok zayıf. İyi ve akılcı bir taktik oturttuğunuzda hemen avantaj yakalıyorsunuz. Gençlerbirliği düşük bütçesiyle belki büyüklerle yarışacak mali gücü hiçbir zaman bulamaz, ama mantıklı ve akılcı davranabilirsek başka alanlarda bu eşitsizliği giderebiliriz. Ben iddia ediyorum, Malatyaspor'dan ayırdığım dönem eksik mevkilerimizi dolduracak iki oyuncum olsaydı belki Şampiyonlar Ligi'ne katılma hakkını

▲Hayatta en sevmediğim futbolcu türü mesleğini sevmeyen futbolcudur. Çünkü bu ülkenin bugünkü şartlarında, bu kadar sıkıntı içinde ne kadar şanslı olduklarını görmüyorlar demektir. Bugün futbolculuk birçok insan için piyango gibi bir şey. Teknik direktörlük nasıl bizim için piyango ise onlar için de futbolculuk öyle. Sonuçta siz söylediniz, Süper Lig'de teknik adam olabilecek 2000-3000 teknik adam var ama çok azı şans bulabiliyor. Futbolcu söz konusu olduğunda bu zoluk

olan, istikrarlı bir başarı yakalamak. Bu olursa çok önemli bir potansiyeli harekete geçirmiş oluruz.

▼Gençlerbirliği bu potansiyeli taşıyor mu peki?

▲Kesinlikle taşıyor. Gençlerbirliği olsun, İstanbulspor olsun, bu takımların kemik taraftar sayısı az. Onun için herkes bu takımları sahiplenebilir ve onların taraftarı haline gelebilir. Sonuçta herhangi bir kulüp, Türkiye'de 3-4 sene başa oynasa ve birkaç şampiyonluk kazansa hemen küçük çocukların gönlünü kazanabiliyor. Taraftar en çok şampiyonluklarla artar.

elde edebilecektik.

▼Büyük takımlar kadar bütçeniz olmasa da, iyi bir yönetim, taktiksel bir beceri ve akıllı futbolcular ve yetenekli genç yabancılarla bu iş olabilir gözüküyor, değil mi?

▲Bence öyle. Zaten tercihim Gençlerbirliği'nden yana kullanırken bunları düşündüm. Ama bunu ne ölçüde başarabileceğimizi görmek için zaman lazım.

▼Futbolcular bu hedefe inanıyor mu?

▲Takım iki hafta öncesine kadar düşme potasında idi. Diyarbakır ve Ankara'ya maçlarını kaybetseydik, büyük bir krize sürüklenecektik. Çocuklar daha yeni yeni

daha da belirginleşiyor. 20 milyon genç bu ülkede futbolcu olmak istiyor, ama 200-300 tanesi üst düzeyde görev alabiliyor. Bunun değerini bilmek gerek. Bir Umit Özat'ı örnek almak lazım. Çok yaratıcı olmayan bir futbolcu olmasına rağmen bugün Türk futbolunun en önemli oyuncularından biri haline geldi. Bülent Korkmaz da iyi bir örnek. Böyle oyuncuları çoğaltmak çok önemli. Bu açıdan bakınca ben Sergen'e çok kıızıyorum. Bugün Sergen, Bülent'in mantığında olsaydı dünyanın en önemli yıldızı olurdu. İşte ben bunu kabul edemiyorum ve sinirleni-

genç nüfusuna sahip ülkelerden biriyiz. Ama profesyonel takımda öyle şeylerle uğraşıyoruz ki eğitimci rolünü de oynuyoruz, yönetici rolünü de. Düşünün Süper Lig seviyesindeki oyunculara kademeyi öğretmeye çalışıyoruz! Büyük küçük demeden herkes yaşıyor bunu. Del Bosque'nin yanıldığı konu da buydu. Oyuncuları istediği yerde oynattı. Sandı ki Avrupa'daki gibi, hangi mevkide oynatırsan o mevkideki özellikleri öğrenir. Bizim futbolcular bunu yapamaz ki! Biz futbolumuz kalkıyor diye övünüyoruz. Ama bunları aşmadıkça işimiz zor. ■

Futbolun ekonomisi Avrupa'da da Amerikanlaşıyor!

Futbol Ekonomisi

Kapitalizmin anavatanı ABD, siyasal ve ekonomik gücü aracılığıyla sporda da yeni yapılanmaların ve değişikliklerin ilk örneklerini sundu, model oldu. Avrupa ülkeleri sporun kamu yararını öne çıkartıp desteklerken, ABD ticari boyutunu öncelikli tuttu.

ABD'de popüler takım sporlarında sportif başarılarından önce kazançların artırılması gelir. Bu anlayış bilindik tipik bir Amerikan yaklaşımıdır. Özellikle de son 10 yıl içerisinde Avrupa'da futbol kulüplerinin yönetimleri bu anlayışı benimsediği, gelir getiren organizasyonların kamu yararına olan faaliyetleri gölgelediği -bu eğilimin gittikçe artmakta olduğu- gözlemlenmektedir. Yeni yapılanmada ticarileşmenin bir gereği olarak kulüplerin tüzüklerinde ve statülerinde değişiklikler zorunluluk olmuştur. Ünlü kulüplerin birçoğu ise kâr amacı güden işletmelere dönüşmüştür. Gelişen bu yeni sürecin özeti şudur: Spor yöneticileri ekonominin dominantlığını ve onun sert rekabete dayanan kurallarına/gücüne direnmemekte, hatta -kerhen de olsa- onay vermektedir.

Kapitalizmin anavatanı ABD, siyasal ve ekonomik gücü aracı-

lığıyla sporda da yeni yapılanmaların ve değişikliklerin ilk örneklerini sundu, model oldu. Avrupa ülkeleri sporun kamu yararını öne çıkartıp desteklerken, ABD ticari boyutunu öncelikli tuttu. Nitekim konu ile ilgili teorik ve ampirik ilk araştırmalara ABD'de rastlanılmaktadır. Literatürde spor ekonomisi üzerine ilk makaleyi Rothenberg 1956 yılında ABD'de "Beyzbol oyuncularının iş piyasası" başlığıyla yayımlamıştır. Amerika'da şekillenen profesyonelleşme ve ticarileşme Avrupa'yı da etkilemiş, yapısal değişikliklere neden olmuştur.

Amerikan Profesyonel Spor Modeli:

1. Kulüplerin ve liglerin ana hedefi elde ettikleri gelirleri kamuoyuna açık olarak sergilenir.
2. Ligdeki kulüpler ile oyuncuların sayısını, bilet fiyatlarını, sporcuların ücret kategorilerini ve transferlerini düzenleyerek se-

kabetin eşit şartlar altında oluşturulmasına çalışılır. Ancak bunu gerçekleştirmek kolay değildir, rekabetin eşit oluşmasında anlaşmazlıklar ortaya çıkmakta, gerek lig ve gerekse kulüpler daha fazla kazanç elde etmek istemektedirler. Bunun yanında zengin ve fakir kulüpler arasındaki ekonomik uçurum mümkün olduğunca kısıtlanır. Çünkü geleneksel olarak Amerikan liglerinde kazançların paylaşımı için ortak bir anlaşma vardır.

3. Yeni ve önemli bir kaynak oluşumu olarak hızlı bir şekilde gelişen TV yayın hakları görülmektedir. Naklen yayın haklarının büyük bir kısmı ABC, NBC, CBS ve FOX TV kanallarının elindedir.

4. Yerel müsabakaların Amerikan milli takımlar ve kulüplerinin uluslararası yarışmaları karşısında mutlak üstünlüğü vardır.

Bu araştırmada Avrupa'da (ki İngiltere, Fransa, Almanya, İtalya ve İspanya baz alınmıştır) futbol kulüplerinin ekonomik mânâda yeniden yapılanması analiz edilirken Amerikan tarzının en önemli temel kuralları ile örtüşen ve ayrışan noktalar sergilenip, olası sonuçlar hakkında çıkarımlarda bulunulacaktır.

Kulüplerde Geleneksel Yönetim:

Avrupa'da yöneticiler, sporu 1980'li yıllara kadar kendilerine anayasal bir hak olarak garanti edilen tüzük özerkliğine dayanarak serbestçe yönetebilmişlerdi. Bu tarihe kadar hakim görüş ve anlayış şöyleydi: Sportif hizmetler, kazanç amacı olmadan, küçük organizasyonlar dairesin-

de boş zaman uğraşı şeklinde ve fahri olarak yürütülmesine dayanırdı. Organize edilmiş spor dahi rekabetçi ekonomi talebi içinde değildi ve kendisini meslek-piyasa-para kazanma dünyasından uzak görürdü. Fahri görev anlayışı kapsamında üyelerin aidat ödentileri yanında yüksek miktarda kamu yardımlarıyla masraflar karşılanıyordu. Kılavuz değerler olan Fair-Play, amatörlük ideali, dayanışma, onursallık ve kamu yararı, yükselen değerler olarak kabul görüyordu.

Futbol kulüplerini yapısal değişikliklere zorlayan gelişmeler:

1990'lı yıllardan itibaren futbol artan popülaritesi sayesinde toplumsal ilgi odağı haline geldi ve geniş yatırımların yapıldığı bağımsız bir sektöre dönüştü. Burada belirleyici ve yönlendirici kavramlar "ticarileşme" ve "profesyonelleşme"ydi. Özel TV kanallarının kuruluşuna izin veren yeni yasal düzenlemelerin hayata geçirilmesi bu süreçte etkin rol oynadı. Devamında da sporda reklama izin verilmesi (ki bu süreçte özerkliğin kaybedileceği endişelerinden dolayı ciddi tartışmalar yaşandı) beraberinde ticarileşmenin iyice yerleşmesini getirdi.

Sporun özerkliği, ticarileşme (ABD'de ilk önce spor federasyonlarından bağımsız spor kartelleri ortaya çıkmıştır) ve kitlesel iletişim araçlarının artan etkisi yanında, devletlerin ve Avrupa Adalet Divanı gibi üst karar mekanizmalarının müdahaleleri (Bosman Kararı vb.) yüzünden büyük ölçüde azalmıştır. Sporun

özerkliğinin zedelenmesinde en fazla etkinin profesyonel futbolda görüldüğünü tespit etmek hiç de zor değildir. 1990'lı yıllara kadar Avrupa'da futbolun yapılanmasında Amerikan modeli ile arasında herhangi bir bağın olmadığı sanılmaktaydı. Oysa gelişen süreçte kulüplerin kaynak sorunlarının da tetiklemesiyle Amerikan tarzına doğru ciddi bir eğilim gösterdikleri tespit edilmiştir.

Profesyonel Futbolun Ekonomi Mantığı İçerisinde Yeniden Yapılanması:

Gelişen süreçte ekonomi mantığının ve piyasa kanunlarının nüfuz kazanması futbolun bir mal olarak pazarlanmasını da beraberinde getirdi. Bu gelişime çoğu spor adamları önceleri tereddüt ve öfkeyle yaklaşmış olsalar bile, zamanla onlar da makul addetmişler ve uygulamalara onay vermişlerdir.

Avrupa'da birçok kulüp ve federasyon, şirketleşme aracılığıyla ekonomik sorunlarına kalıcı çözümler aramıştır. Özellikle de Manchester United'ın başarılı borsa deneyimi bir çok futbol kulübüne model olmuştur: Fenerbahçe, Galatasaray, Beşiktaş ve Trabzonspor da ticarileşme rüzgârından etkilenecek İMKB'deki yerlerini almıştır.

Çok-uluslu dev şirketlerin marketing bölümleri, ürünlerini en ekonomik şekilde tanıtır, pazarlamak üzere çalışırlar. Futbol da TV'ler için vazgeçilemez-feragat edilemez yayınlardır. Günümüzde bir kulüp için sponsor bulmak, o kulübün bir TV Kanalı ile sürekli birlikteliğine bağlıdır. Almanya'da kimya devi Bayer firması ismini verdiği şehrin takımı (Bayer Leverkusen) aracılığıyla adını dünyaya duyurmaktadır. Sade sayılan bir reklam kampanyasında bir ürünün yıllık maliyeti '125 milyon euro' civarında olduğu belirtilmektedir. Bayer, AG ürünlerinden sadece Aspirin için bu maliyeti üstlenirken, dünyanın 140 ülkesindeki tanıtımının yanında imaj transferini de gerçekleştirmektedir. Futbol Avrupa'da da Amerika gibi "The spirit of sportmanship" (sportmenlik ruhu) adı altında "The spirit of sponsorship" (sponsorluk ruhunun) serbestçe yeşerip gelişebileceği bir yapıya dönüşmüştür.

Bu süreçte artık futbol, izleyici için eğlence değeri ifade etmekte ve bu değer kulüp çıkarlarından daha önemli olduğu bir trend gözlemlenmektedir. Uzmanlar, futbolu yeni bin yılda Avrupa'nın en büyük

yük sosyal hareketi olarak değerlendirmektedir. Genç jenerasyonun 20. yüzyılın son kahramanları olarak futbolcuları görmeleri bu savı desteklemektedir. Bu sayede futbolu kitlelere yayınlamak ve yorumlamakla görevli TV kanalları ve ajanslar, bunların çalışanları (spor gazetecileri) için de yeni istihdam alanları açılmıştır.

Futbol Yayın Haklarında Başdöndürücü Rakamlar:

Avrupa'da futbol yayın hakları üzerinde oynanan poker artarak devam etmektedir. İngiltere'de 550 milyon euro, Fransa'da 375 milyon euro, Almanya'da 300 milyon euro olan yıllık profesyonel yayın hakkı bedelleri havuz sistemiyle düzenlenirken, payların dağıtımında farklı kriterler gözlemlenmektedir. İtalya ve İspanya'da her kulüp kendi haklarını havuzda farklı şekilde pazarlayabilmektedir. Bugünlerde Almanya'da FC Bayern Münih'in başını çektiği bir grup da, yayın hakları ücretlerinin artırılması, en azından Fransa düzeyinde olması gerektiğini tartışmaktadır. Türkiye'de olduğu gibi Avrupa'nın diğer ülkelerinde de TV naklen yayınlarından gelen paralar, futbol kulüplerinin en büyük gelir kalemini oluşturmaktadır.

Amerika ile Avrupa karşılaştırıldığında kulüplerinin hedefleri arasında bile farklılıklar göze çarpıyor. Amerika'da yüksek kazancın ana hedef olmasına karşın, bu durum 1990'lı yılların başına kadar ne Avrupa futbolunda ne de Avrupa takım sporlarında görülüyor.

1990'lı yıllarda Avrupa futbolunun yeniden yapılanması ve kulüplerin borsaya girmesi, TV yayın haklarının keşfedilmesi, ticari faaliyetlerin gelişmesi, sponsor bulunması ve bunların hukuki temellere oturtulması devrim niteliğindedir. Bu gelişmeler sonucunda kâr amacının önplanda değerlendirilmesi - çıkar düşüncesinin alenileşmesi- gelir getiren aktivitelerin artmasıyla beraber "Amerikan Modelinin" üstünlüğü kabul edilirken, bugün çok daha belirginleşti. Fakat tam bir aynılıktan da söz edilemez. ABD sistemine en benzer sistem İngiltere'dedir. Manchester United Premier Lig'inin 1/3 olan 111 milyon sterlinlik gelirini 2002 yılı verileri itibariyle tek başına almıştır ki, bu durum ligdeki eşit rekabetin oluşmasına engel teşkil etmektedir. Aynı durum Türkiye için de geçerlidir, çünkü havuz gelirlerinin %50'si dört büyük kulübe dağıtılmaktadır.

Etkileşim ve Eğilimler:

ABD'de Ulusal Amerikan Futbolu Ligi'nin (The National Football League-NFL) yayın hakları için önceki dört yıllık sözleşme karşılığında toplam olarak 4,4

milyar dolar ücret ödendi. FIFA 2002 ve 2006 yıllarındaki Dünya Futbol Şampiyonalarının yayın haklarını (dünya genelinde) Kirch/ISL Konsorsiyumuna 3,4 milyar Mark karşılığında vermiştir. 2002 yılı için Avrupa'daki yayın haklarına ödenen 915 milyon Mark tutar, 1998 yılında Fransa'da yapılan Dünya Futbol Şampiyonası için ödenen 65 milyon Mark ile kıyaslandığında, % 1000 den fazla artış, sektörde pazarlanan malın piyasadaki yükselme trendinin özeti durumundadır.

NFL ile Avrupa profesyonel futbol ligleri arasında, kulüplerin ve oyunların sayısındaki sınırlandırma durumları hariç yapılanmalarda kayda değer bir farklılık bulunmadığı bazı spor adamlarınca savunulmaktadır. Yapılanmalarda kısmi farklılıklar farklı kesimlerce değişik yorumlanırsa, futbol yayınlarının kitlelere ulaştırılmasında sunum teknikleri açısından Amerikanlaşma çok net olarak

göze çarpmaktadır. Şöyle ki:

● Futbol gösterilerinin organizatörleri, başlangıçta sadece spor olayı için gerekli olan dış çevrenin oluşturulmasından sorumlu iken, günümüzde izleyicilere bir yaşantı dünyası satılmaktadır. "Events" (olaylar), Amerikan örneği takip edilerek cazip bir çerçeve programı içerisinde tüm aile için bir "Happening" (izleyicilerin de katılımıyla gerçekleştirilen, genelde tuhaf, garip, gülünç veya tahrik edici türden sanatsal organizasyon) tarzı olarak sunulmaktadır.

● Hareketli bir müzik, ödüllü oyunlar, çekilişler, sunular ve havai fişek gösterileri vb. gibi atraksiyonlar spor olayına eşlik etmekte, klasik takım dizilişi bile, -örneğin sporcuların sahaya çıkarken adeta "gladyatörler" gibi takdim edilmeleri- lazer ışıkları ve sis makinesi ile yapıy ortamlar sunulmaktadır.

● Gösterilerin kahramanları olan futbolcular medya tarafından bilinçli bir şekilde birer idol haline getirilmektedir. Başarılı futbolcular, popülerlikleri açısından ünlü sanatçılar ile veya müzik starlarıyla aynı kefeyle konulmaktadır. Medya bu

"ulusal kahramanlara" futbolun daha da fazla kabul görmesi için özel görevler yüklemektedir.

Avrupa'da Kulüpler yayın hakları gelirlerinin artırılmasında medya kuruluşları ile sürtüşmeler yaşarken, ligin ve futbol mücadelesinin kalitesine gereken özen göz ardı edilirken ABD'de bu konuya özel önem verilmektedir.

NFL'de gelirlerin % 90'ı takımlar arasında bölüştürülür. Bilet satışlarından elde edilen hasılatın % 40'ı konuk takımlara verilir. Avrupa'da tüm bilet gelir hasılatları ev sahibi takımlarının kasasına girer. Yönetmeliğin bu maddesine istinaden zengin Avrupa futbol kulüplerinin sponsor firmalar aracılığıyla stadyumlarını genişletmeleri daha da zenginleşmelerine olanak tanımaktadır. Modern, konforlu ve çok amaçlı stadyumlar -ki restoran, bar, dinlenme tesisleri ve beş yıldızlı otelleri de içerirler- aracılığıyla elde edilen avantajlar, kulüpler arasında rekabet

edilebilirlik farkını iyice sınırlamaktadır.

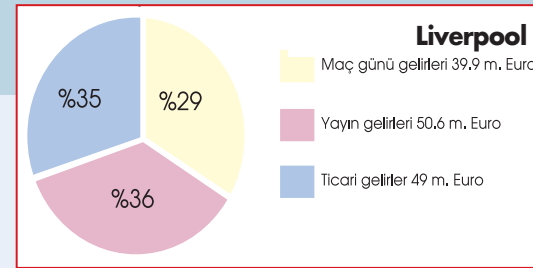
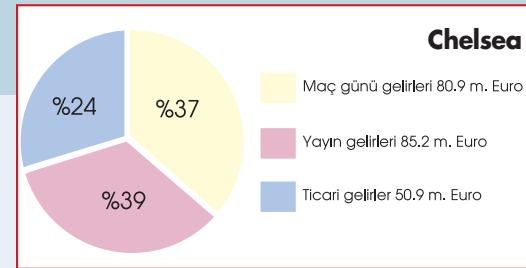
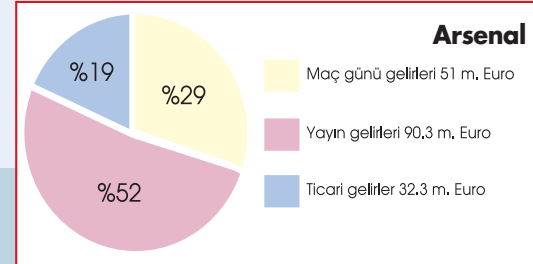
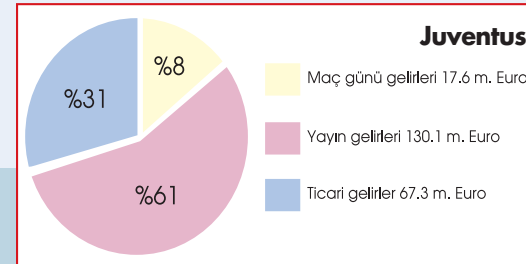
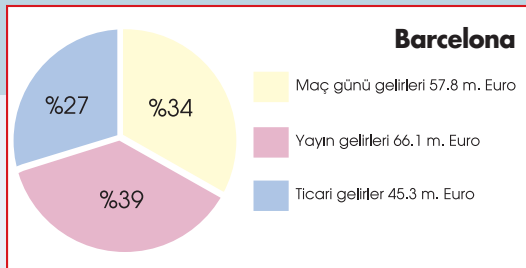
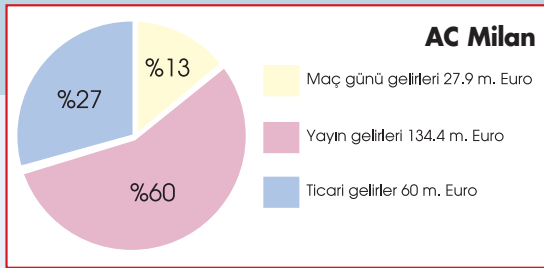
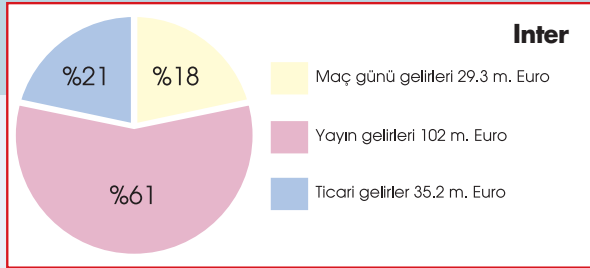
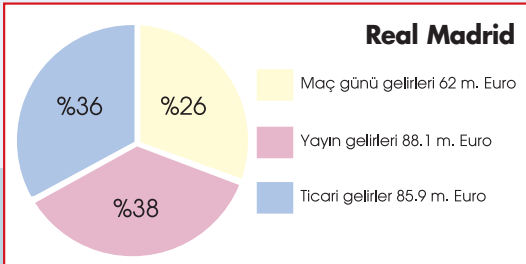
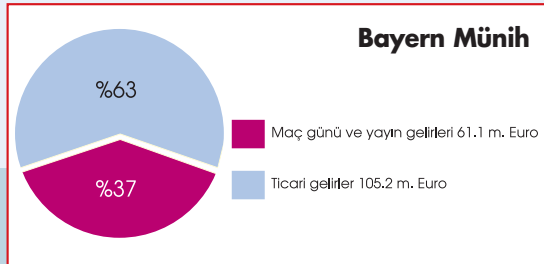
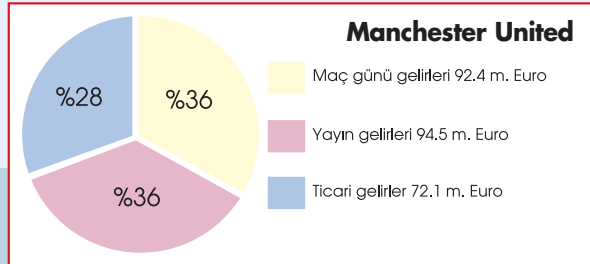
Profesyonel futbol günümüzde gittikçe artan bir ölçüde, ulusal normlar, kartel hukuku ve Avrupa ekonomi hukuku normlarıyla karşı karşıyadır. Çeşitli mercilerin beklenmedik müdahaleleri de söz konusudur (AB, Avrupa Adalet Divanı kararları yanında UEFA-FIFA sürtüşmesi vb. gibi). Burada farklılığın temelinde yatan asıl felsefe Avrupa'da kanun koyucuların ve toplumbilimcilerin ticarileşme sürecinde kamu yararını gözetken uygulamaları tamamen yok say(a)mama kararlılıklarıdır.

Son on yılda Avrupa'da (özellikle de İngiltere'de) kulüplerin ekonomik açıdan başarılı olmaları, onların "Amerikan Modelini" bire bir takip ettikleri anlamına gelmez. Ekonomik teori kanunlarının aksine stadyumdaki ve TV başındaki seyirci sayısında herhangi bir azalma da gözlemlenmemiştir. Buna karşın İngiltere'de bire bir Amerikan modelini uygulamaya çalışan Rugby ve Kriket gibi spor türlerinde başarılı olunamamış ve seyirci sayısındaki azalmadan dolayı ekonomik krizle yaşanmıştır. ■

Gelecek İngiliz kulüplerinin

Bayern Münih Avrupa'nın en çok ticari gelir elde eden kulübü niteliğini sürdürüyor. 105 milyon euroluk ticari gelirlerin toplam gelirleri içindeki payı yüzde 63. Bayern 80 milyonluk Almanya pazarının avantajlarını en iyi şekilde kullanıyor. Örneğin Deutsche Telekom ile yaptıkları forma reklamı anlaşmasından yılda 17 milyon euro kazanıyorlar.

Avrupa'nın En Zengin 20 Kulübü

(2004)

- 1) Man. United
- 2) Real Madrid
- 3) Milan
- 4) Chelsea
- 5) Juventus
- 6) Arsenal
- 7) Barcelona
- 8) Inter
- 9) Bayern Münih
- 10) Liverpool
- 11) Newcastle
- 12) Roma
- 13) Celtic
- 14) Tottenham
- 15) Lazio
- 16) Man. City
- 17) Schalke
- 18) Marsilya
- 19) Rangers
- 20) Aston Villa

(2000)

- 1) Man. United
- 2) Bayern Münih
- 3) Real Madrid
- 4) Chelsea
- 5) Juventus
- 6) Barcelona
- 7) Milan
- 8) Lazio
- 9) Inter
- 10) Arsenal
- 11) Liverpool
- 12) Newcastle
- 13) Parma
- 14) Dortmund
- 15) Tottenham
- 16) Roma
- 17) Leeds United
- 18) Rangers
- 19) Aston Villa
- 20) Celtic

Futbolun yarını

Alp Ulagay

Her yıl Avrupa futbolunu en zengin futbol kulüplerini araştıran danışmanlık şirketi Deloitte 2005 raporunu şubat ayı sonunda açıkladı. "Futbol Para Ligi 2005" (Football Money League 2005) isimli rapora göre İngiliz kulübü Manchester United sekizinci kez üstüste ilk sırada yer alırken diğer bir İngiliz kulübü Chelsea'nin 10. sıradan 6. sıraya hızlı yükselişi dikkat çekti. Deloitte'in öngörüsüne göre üç yıl sonra ilk üç sırayı İngiliz kulüpleri paylaşacak: Manchester United, Chelsea ve Arsenal. Mali danışmalık şirketi Deloitte 1996-97 sezonundan beri her yıl hazırladığı ve artık geleneksel hale gelen "Avrupa'nın En Zengin Futbol Kulüpleri" raporunun sekizincisini açıkladı. En zengin 20 listesine sadece 6 ülkeden kulüpler girebildi. İngiltere'den 8, İtalya'dan 5, İspanya, Almanya ve İskoçya'dan 2'şer ve Fransa'dan 1 kulüp var! Rapor en zengin kulüplerin gelir kaynakları ve gelir gider dengeleri hakkında bilgi veriyor. Deloitte, raporda kulüplerin gelirlerini üç ana başlık altında topluyor: TV yayın hakkı gelirleri, ticari gelirler ve maç günü gelirleri. Buna göre sponsorluk anlaşmaları ticari gelirler başlığı, ürün satışları ve tribün gelirleri de maç günü gelirleri başlığı altında toplanıyor. Kulüplerin 2003-04 sezonundaki gelirlerini ölçüt alan rapora göre 1996'dan bu

yana en zengin 20 kulübün toplam geliri 1.2 milyar eurodan 3 milyar euroya çıktı. Bu artıştaki en önemli faktör Avrupa'nın önde gelen liglerindeki yüksek meblağlı televizyon kontratları. Ancak zengin kulüplerin gelirlerini artırmak için her türlü ticari fırsatı değerlendirdikleri de açık. Tüm kulüpler ticari gelirlerini artırmak için yüksek sponsorluk anlaşmalarının peşinde koşuyor. Ayrıca, maç günü gelirlerini artırmak için kulüpler ya da modern ve kullanışlı stadyumlar inşa etme yoluna gidiyorlar.

İlk 20'de Britanya hakimiyeti

Deloitte'in raporuna göre Avrupa'nın en zengin 20'si arasında 8 İngiliz ve 2 İskoç kulübü bulunuyor. İngiliz kulüpleri ITV ile yapılan Avrupa'nın en yüksek meblağlı TV yayın hakları kontratından fazlasıyla yararlanıyor. Bunun yanı sıra maçlarını dolu stadlarda oynayan İngilizler, Avrupa'nın başka hiçbir ülkesinde rastlanmayan yüksek bilet fiyatları sayesinde de hatırı sayılır bir gelir kaynağına sahip. Manchester United'in yanı sıra Chelsea, Arsenal, Liverpool, Newcastle, Tottenham, Manchester City ve Aston Villa listeye giren diğer İngiliz kulüpleri. İskoçya'dan Celtic ve Rangers da listenin diğer iki Britanyalısi. Manchester United üst üste sekizinci kez en zenginler listesinin ilk sırasında yer alıyor. Geçen sezon Şampiyonlar Ligi'nde ve İngiltere Süper Ligi'nde istedikleri sonuçları alamayan 'Kırmızılar', ticari gelirlerinin ve maç günü gelirlerinin artışıyla ilk sıradaki yerini korudu. United 259 milyon euroluk toplam geliriyle en yakın takipçisi İspanyol Real Mad-

rid'in 23 milyon euro önünde yer alıyor. United 2003-04 sezonunda gelirlerinin 94.5 milyon euroluk kısmını TV yayın haklarından elde etti. Sky ve ITV'den gelen 51.1 milyon euronun yanı sıra Şampiyonlar Ligi'nden 37.6 milyon euro kazandılar. Ayrıca, başta Nike ve Vodafone gibi firmalarla yapılan sponsorluk anlaşmaları İngiliz kulübüne geçen sezon 72.1 milyon euro kazandırdı. Ancak, United'ı zenginler listesindeki diğer tüm kulüplerden ayıran bir nokta var: Sezon boyunca tam kapasiteyle kullandığı 67,600 kişilik Old Trafford Stadyumu. Manchester United kendi sahasında oynadığı 23 lig ve kupa maçından tam 92.4 milyon euro gelir elde etmeyi başardı. Başka hiçbir Avrupa kulübü bu gelirin yanına yaklaşamıyor bile. İngiliz kulübü tüm bu gelirleri karşılık giderlerini de düşük tutmayı başararak geçen sezonu tam 88.1 milyon euroluk bir işletme kârıyla kapatmayı başardı.

Real Madrid ve Chelsea farkı kapatıyor

İspanyol kulübü Real Madrid yıldızlarla dolu kadrosundan en azından ticari açıdan istediği verimi alıyor. Geçen sezon İspanya Ligi ve Şampiyonlar Ligi'nde istediği sonuçları alamayan Real Madrid buna karşılık gelirlerinde yüzde 23'lük bir artış sağladı ve 2003-04'ü 236 milyon dolarlık toplam gelirle kapattı. Bu sayede ilk sıradaki Manchester United ile arasındaki farkı da yarı yarıya kapattı. Beyaz şimşekler başta sponsorluk anlaşmaları sayesinde 85 milyon dolarlık ticari gelire sahip. TV yayın hakkı gelirleri de özellikle Sogecable ile yaptıkları yeni anlaşma sayesinde son derece yüksek. Ancak, Real Madrid'in maç günü

gelirleri İngiliz rakiplerinin çok gerisinde. Real Madrid eğer Bernabeu Stadyumu'ndan ekonomik olarak daha iyi yararlanılmayı başarsa ilk sıralardaki yerini koruyabilir. Geçen sezon Rus işadamı Roman Abramoviç'in satın aldığı İngiliz kulübü Chelsea daha çok transfere harcadığı yüz milyonlarca euroyla gündemdediydi. Buna paralel olarak Chelsea yaptığı yatırımların karşılığını da yavaş yavaş almaya başladı. Londra kulübü bir sezon içinde gelirlerini 133 milyon eurodan 217 milyon euroya yükselterek en zenginler listesinde altı basamak yükselerek 4. sıraya yerleşti. Chelsea'nin en büyük avantajı belki de Avrupa'nın en zengin taraftar kitlesine sahip bulunması. Batı Londra'nın varlıklı kesimini 42 bin kişilik Stamford Bridge Stadyumu'na çekmeyi başanyorlar. Oyle ki maça gelen her Chelsea taraftarı ortalama 73 euro yani 125 YTL harcıyıp stadyumdan ayrılıyor. Bu rakam Manchester United'da 55, Arsenal'de 48, Milan'da ise sadece 21 euro. Chelsea'nin ilk sıralardaki kulüplere göre dezavantajlı gözüktüğü alan ticari gelirler. 51 milyon euroluk gelir onları Manchester United ve Real Madrid'in çok gerisinde bırakıyor. Ancak, bu sezon 50 yıl aradan sonra ikinci İngiltere şampiyonluğuna doğru emin adımlarla yürüyor ve Şampiyonlar Ligi'nde de başarılı sonuçlar alıyorlar. Bu başandan etkilenen yeni sponsorlar bulurlarsa ticari gelirleri de yükselecek. Keza birkaç hafta önce Chelsea'nin yeni forma sponsoru olarak Adidas ile anlaştığı duyuruldu.

İtalyanların dayanağı televizyon hakları

En zenginler listesindeki beş İtalyan kulü-

bünün ortak özellikleri TV yayın haklarının toplam gelirleri içinde çok büyük bir paya sahip olması. Yayın haklarını havuz sistemi dışında kulüp olarak satan İtalyanlar bu sayede düşük maç günü gelirini telafi ediyorlar. Ancak tek bir gelir kalemine çok fazla bağımlılıkları var. Örneğin en zenginler listesinde üçüncü sıradaki yerini koruyan Milan yayın haklarından tam 134.4 milyon euro kazanıyor. Bu da gelirlerinin yüzde 60'ına denk geliyor. Yine Juventus'un 130 milyon ve Inter'in de 102 milyon euroluk yayın hakkı gelirleri, toplam gelirleri içinde yüzde 60'ı aşan bir paya sahip. Buna karşın listedeki İtalyan kulüplerinin maç günü gelirleri diğer Avrupalı rakiplerine göre düşük kalıyor. Örneğin Ital-

ya'da her sezon şampiyonluğa oynayan Şampiyonlar Ligi'nin gediklisi Juventus sadece 17 milyon euro elde edebiliyor. Bu da toplam gelirleri içinde sadece yüzde 8'lik bir paya tekabül ediyor. İtalyan kulüpleri maç günü gelirlerini artırmazlarsa listede daha yukarı çıkamayacaklar.

Ticari gelir rekortmeni Bayern

Zenginler listesindeki iki Alman kulübünden Bayern Münih bu sıralamanın gediklisi. Ancak, Bayern iki sezon dur gerileme eğilimi gösteriyor. Geçen yıl listede ilk kez ilk üçün dışına çıkan Alman takımı bu sezon dört sıra daha düşerek dokuzunculuğa yerleşti. Bu düşüşteki en önemli nedenlerden birisi Alman ligi yayın haklarını elinde bulunduran Kirch grubunun sürüklenildiği iflas ve TV gelirlerinin düşmesiydi. Buna karşılık Bayern Münih Avrupa'nın en çok ticari gelir elde eden kulübü niteliğini sürdürüyor. 105 milyon euroluk ticari gelirlerin toplam gelirleri içindeki payı yüzde 63. Bayern 80 milyonluk Almanya pazarının avantajlarını en iyi şekilde kullanıyor. Örneğin Deutsche Telekom ile yaptıkları forma reklamı anlaşmasından yılda 17 milyon euro kazanıyorlar.

Listenin iyileri

Avrupa'nın en zenginleri arasında bu yıl dört yeni takım girdi. Manchester City ilk kez girdiği listede 16. sırada yer alıyor. 18. sıradaki Marsilya dört yıl sonra listeye geri dönüş yaptı. 19. İskoç Rangers, en son 2002'de en zengin 20 takım arasına girebilmişti. Avrupa'nın 20. zengini Aston Villa da beş yıl sonra ilk kez bu listeye girmeyi başardı.

Gelecek İngilizlerin

Deloitte'in bundan sonraki üç yıl için de bir öngörüsü var. Buna göre 2006-07 sezonu sonunda En Zenginler Listesi'nin ilk üçünde üç İngiliz kulübü yer alacak. Deloitte analistleri ticari imkânları çok iyi kullanan Manchester United'ın yanına Chelsea ve Arsenal'ın da ekleneceğini düşünüyor. Chelsea yavaş yavaş Roman Abramoviç dönemindeki yatırımların karşılığını önce sportif, sonra da mali açıdan alacak. Arsenal'de Londra'nın kuzeyinde, Ashburton Grove'daki 60 bin kişilik yeni stadyumuna taşınınca daha yüksek maç günü geliri elde etmeye başlayacak.

Eskiden durum nasıldı?

Deloitte'in 2000 yılındaki zenginler listesi bu yılından çok farklı değildi. Kulüplerin gelirleri beş yılda hızla arttı. Ama sıralamadaki yerleri fazla değişmedi. 1998-99 sezonu gelirlerine göre yapılan sıralamadaki 17 kulüp bu yıl da ilk 20'ye girmeyi başardı. Hatta beş yılda ilk 10'daki tek farklı takım Liverpool. Bu süre içinde Parma, Borussia Dortmund ve Leeds United gibi kulüpler sportif başarısızlık ve maddi sıkıntılar yüzünden ilk yirmi listesinden çıktılar. Beş yıl önceye göre en zenginler listesine yeni girebilenler ise Manchester City, Schalke 04 ve Marsilya. ■

Babası futbola olan ilgisinden rahatsızdı. Okumasını istiyordu. Hatta bir keresinde çok kızmış ve evden kaçıp maça gitmemesi için ayaklarından kemerle somyaya bağlamıştı. Üstüne üstlük odasının kapısını da kilitlemişti. O günü hiç unutmadı. Gururu incindi ve ağladı. Ama o gün yaşamını değiştiren çok önemli bir kararı aldı. Yemin etti büyük futbolcu olacaktı.

Ali Artuner

Yeminini gerçekleştirmeye ve büyük oyuncu olmaya başladığı maç Moskova'daydı. 1966'nın sonbaharıydı. Milli Takım Dünya Kupası'ndan başarıyla dönen mağrur Sovyetler Birliği karşısındaydı. Turgay Şeren'den devraldığı kalede ise rakip ataklara gol şansı vermeyen o vardı. Milli Takım'ın tarihine altın harflerle geçen 2-0'lık galibiyete imza atarken, bir yemin ederek hedef belirleyen Ali Artuner ise "büyük olma" yolunda ilk önemli adımı atmaktaydı. Avrupa kupalarındaki performansı, kalecililiğe getirdiği çağdaş anlayışla artık kimse onun yerini dolduramazdı. Ve o dönem çok az Türk oyuncuya nasip olan transfer teklifleri aldı. Antwerp, Atletico Madrid, Cardiff City, Ajax peşindeydi. Ama o Göztepe'sini ve arkadaşlarını bir türlü bırakmadı. Hep İzmir'de kaldı...

Cem Zamur

Geçmiş Zaman Efsaneleri

1 6 Ekim 1966'da Türk Milli Takımı, yaklaşık yüz bin seyircinin önünde, kendi evinde neredeyse yirmi sene-den beri yenemediği Sovyetler Birliği'nin karşısına çıkmıştı.

O sıralar fırtına gibi esen Sovyet takımına karşı ne yapılacağı, merak konusuydu. Aslında iyi bir takım olan ve her zaman yetenekli ayaklar barındıran Milli Takım'ın en büyük sorunu istikrarsızlık olarak görülüyordu. İyi günlerinde herkesi yenilebilirlerdi, kötü günlerindeyse herkese yenilebilirlerdi. Genel görünüm bu yöndeydi.

Adnan Süvari yönetimindeki Milli Takım Turgay Şeren, Talat Özkarslı, Yılmaz Şen, Ercan Aktuna, Fehmi Sağinoğlu, Ayhan Elmastaşoğlu, Şeref Has, Nevzat Güzelirmak, Ogün Altıparmak, Fevzi Zemez, Faruk Karadoğan on biriyle sahadaki yerini almıştı (İkinci yarıda Turan Doğan gün de oyuna girecekti). İlk dakikalardan itibaren Sovyet hücumları sağlı sollu gelmeye başladıysa da, Milliler iyi dayanıyordu. Fakat kaleci Turgay'ın sakatlanarak oyundan alınması, üst üste gelen Sovyet ataklarına, oyuna ısınmamış bir kalecinin göğüs germesi demekti ki, bu da uzak bir ihtimal gibi görünüyordu. Oysa hiçbir şey beklendiği gibi olmadı. Ne Sovyetler ne de Milliler için...

Oyuna giren Göztepeliler Ali Artuner, o zamanlar bilinmeyen -belki de icat edilmesine ön ayak olduğu(!)- mikrodalga fi-

rın gibi bir anda ısındı, oyuna konsantre oldu ve Lenin Stadı'nın direkleri arasında sanatını icraya başladı. Uçanı, kaçanı, zıldayanı her şeyi tuttu ve savuşturdu. 14. dakikada Fevzi'nin golüyle öne geçen Milli Takım, güzel futbolunu sürdürüyordu. Öte yandan "Nasil olsa gol atarız!" diyen Sovyet ekibi Ali Artuner'in yeteneğinden ve yapabileceklerinden habersizdi. Ali'nin direnci, takım arkadaşlarına da yansıyor. Takım daha rahat, güvenli, üstelik ne yaptığını bilerek oynuyordu. Nitekim bunun semeresini Ayhan'ın 55. dakikadaki golüyle aldılar. Maç bitip gözler tabelaya doğrultulduğunda, durum inanılır gibi değildi: 0-2... Sovyet golcüler Banişevski, Matriv ve Vişevş maçı kahrmanın yanında alıyorlardı soluğu. Ne de olsa bükemedikleri bileği tebrik etmek düşüyordu onlara. Bu hareketleri, aynı zamanda ismiyle maruf yeni bir futbol efsanesini de müştuyluyordu peşin peşin: "Moskova Panteri" Ali Artuner'i...

1944 yılında İzmir'de doğdu Ali Artuner. Futbol topuyla ilk teşrik-i mesaisine Göztepe'yle başladı. Göztepe'nin idmanlarını hiçbir şeye değişmiyordu Ali. Okul yerine antrenmanlara ve Göztepe maçlarına gidiyor, içindeki futbol aşkı harlı bir şekilde yanıyordu. Antrenmanlarda kale arkasında bekleyip kalecinin tutamadığı toplara plonjonlar yaparak hem hünerlerini gösteriyordu hem de keşfedilmeyi bekleyen yeni yeteneklerden biri olarak

sırasını bekliyordu. Ve günün birinde şans meleşti onun da omzuna kondu. İyi ki de kondu... O günü *Yeni Asır* gazetesinden Sinan Genç'in röportajından kendi ağzından aktarırsak: "Ben Göztepe'nin idmanlarına gelip gidiyordum. O zamanlar Ekrem Ağabey vardı. Ondan kaçan toplara plonjon yapıyor, olmadık toplara atlıyordum. Altyapı antrenörleri beni fark etmişler. Bir gün bana 'Gel sen de idmanlara çık,' dediler. Çıktım... Futbola libero olarak başladım. O zamanki adıyla santraf... Santrafor olan Halil Kiraz da bizde kaleciydi. Bakılır ki, benim fiziğim uygun kaleye geçirdiler. Uzun çalışmaların ardından genç takımında forma giymeye başladım. Ardından Milli Takım'a seçildim. Ancak babam futbola olan ilgiden rahatsızdı. Benim okumamı istiyordu. Hatta bir keresinde bana çok kızmıştı ve evden kaçıp maça gitmemem için, ayaklarımı kemerle somyaya bağlamıştı. Üstüne üstlük, odanın kapısını da kilitlemişti. O günü hiç unutmadım. Gururuma çok dokundu, ağladım. O gün kendime büyük futbolcu olacağım diye yemin ettim."

Şimdilerle kıyaslanınca, yeni neslin belki de çözemeyeceği bir durum. Futbolcu olmak isteyen çocuğa babası engel olmaya çalışıyor! Yeni nesil babaların ellerinde çocuklarıyla, seçmelere kendileri çıkmış gibi heyecanlanarak, altyapı hocalarının karşısında tek mil verdiklerini düşünürsek, devrin bayağı değiştiği pekâlâ

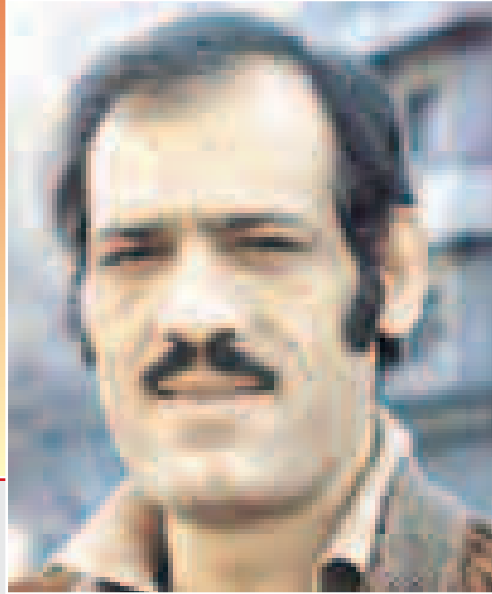
söylenebilir.

Ali Artuner'in içindeki futbol oynama aşkını hiçbir kuvvet öldüremedi. Genç Milli Takım'a seçilmesinin ardından geleceğini gördüğü ve gönül verdiği yeşil sahalara için Namık Kemal Lisesi'ni 2. sınıftan terk etti. Arkasından büyük başarıları aradı arkasına gelmeye başladı. Sadece Milli Takım'ın değil, Türk futbol tarihinin en güzel ve en parlak sayfalarını yazan efsanevi Göztepe kadrosunun temel direklerinden birisi oldu. Burada bir parantez de Göz-Göz'e açmak gerekiyor. Seksen yıllık bu İzmir kulübünün en güzel, en parlak yıllarını yaşadığı dönemde kalecisi Ali Artuner'di. Güzelyalı Göztepe'nin 1960'larda başlayan yükselişi, 1970'lerin ortalarına kadar sürdü. Göztepe'nin alternatif yapısı ve gerçekleştirdikleriyle devrim niteliğindeki öne çıkışı, *Takımdan Ayrı Düz Koşu* kitabında yer alan Murat Gültekin'le ait "O' Göztepe'den Kalan" yazısında net bir şekilde görülebilir:

"... O dördüncü büyük falan değildi, o kendini İstanbul'un 'büyüklerine' eklemlemek için hiç uğraşmadı, dördüncü büyüğe hiç tenezzül etmedi, çünkü o başka bir şey olmaya çalıştı, kısmen de oldu ama sürdürmedi. O, Göztepe idi."

(...) O yılların Göztepesi futbolcu-yönetici-koyu taraftar-sempatizan bileşiminin tüm semte yayıldığı bir yapı gösterir. Futbolcu antrenmandan sonra parkın köşesindeki kahvede taraftarlarla sohbet eder,

Moskova fatihi

semt sakinleri Halil'in (Kiraz - çok sert vuruşları olan, benzersiz bir solacıktı) kasa-bından alışveriş eder, Ali'nin (Artuner - gelmiş geçmiş en büyük kalecilerden) mağazasından ayakkabı alır, Fevzi (Zemzem, santrfor) transfer parası ile yönetici Muhittin Ekiz'in zeytinyağı işine ortak olur ve yaz günleri poligonda eski futbolcular, halihazırdaki futbolcular ve taraftarlar birlikte gazozuna (gerçekten gazozuna) maçlar yaparlardı.

(...) Burada anlatmak istediğim, gözü modern dünyaya dönük bir anlayışın bir semt tabanı ile birleşiminin, rüya gibi bir takım yaratabildiğidir."

Dengeli yönetim, Adnan Süvari teknik direktörlüğüyle birleşince, Göztepe'de ortaya sadece arkadaşlık değil, bambaşka bir futbol yapısı da çıkıyordu. Göz-Gözler dünya futbolundaki gelişmeleri anında uygulamaya çalışan modern bir takım olma yolunda Türkiye'de öncü oldu. Nitekim 1966 Dünya Kupası'nın ilk etkileri sahalarımızda Göztepe'yle görülmeye başladı. Liberonun oyun içindeki aktif hali, kalecinin topu elle oyuna sokarak takımını bilinçli bir şekilde atağa kaldırması (Buna kısaca Ali Artuner faktörü de diyebiliriz), oyunu bir kanada yığdıktan sonra aksi kanada atılan uzun paslarla doğrudan kaleye yönelme, hepsi Göztepe'nin lige getirdiği yeniliklerdendi. 1963-1971 arasında ligi sırasıyla 5., 4., 5., 4., 4., 7., 5., 3. olarak bitirdiler. 1967'de kura ile Altay'a kaybettiği Federasyon Kupası'nı, 1969'da finalde Galatasaray'ı yenerek, 1970'te Eskişehirspor'u yenerek iki kez üst üste kazandı. 1970'te Cumhurbaşkanlığı Kupası'nı da Fenerbahçe'yi devirip aldı.

Ama Göztepe taraftarı olsun olmasın herkesin Ali, K. Mehmet, Çağlayan, Hüseyin, B. Mehmet, Nevzat, Nihat, Ertan, Fevzi, Gürsel ve Halil kadrosunu ezbere saymasını sağlayan, Avrupa maceraları olmuştu. Bunda en büyük paylardan biri şüphesiz Ali Artuner'e aitti. Artuner güçlü fizikini çok iyi kullanıyordu ve iri yapısına rağmen müthiş refleksleri vardı. Yan toplara hakimiyeti, takımına güven veren blokajları ve pozisyon dogacığını hissedip rakibin açısını daraltan, böylece de gol şansını sıfırlayan öngörüsüyle, Türk kaleciliğinin en büyük isimlerinden biri olmuştu.

1967-68 sezonunda eski adıyla Fuar Şehirleri Kupası olan UEFA Kupası'nın ilk turunda Antwerp'i eleyen Göz-Göz, karşısında İspanyol devi Atletico Madrid'i buldu. Madrid'de oynanan ve Ali Artuner'in harikalar yarattığı bu maç, 12. dakikada Garate ve 87. dakikada Gordan'a'dan yediği golle 2-0 bitti. İzmir'deki rövanşa ise bir mucize sarı-kırmızı renklere bürünecekti. 28. dakika içinde Halil ve Gürsel'le 2-0'ı bulan Göztepe umutlandıkça da, Madrid ekibi pabucun pohalı olduğunu anlayarak saldırmaya başladı. Bu noktada sahneye Moskova'nın Panteri çıktı ve hiçbir pozisyonda rakiplerine geçit vermedi. Arkadaşları bunca desteğe kayıtsız kalmadı ve Bombacı Halil'in golüyle maç 3-0 bitti.

Başarı elbette bununla sınırlı kalmadı. Bir sonraki sene Göztepe, bu defa tecrü-

be kazanmış olarak aynı kupaya tekrar katıldı. Sırasıyla Marsilya ve Agres Piteşti'yi eledikten sonra, OFK Belgrad'la eşleşti. Göztepeliler deplasmanda rakipten yediği üç golün ardından Fevzi'nin 87. dakikada attığı golle umutlanıyor, 3-1'lik mağlubiyete ve Ali'nin kurtardığı nice pozisyona duacı oluyordu. İzmir'de ise bir mucize daha gerçekleşiyor ve rakibini 2-0 deviren Göztepe 4. tura çıkıyordu. Tam bu noktada şans meleşti de devreye giriyordu: Hamburg kupadan çekiliyor, böylece Göztepe kendisini bir anda UEFA Kupası'nda yarı finale çıkan ilk Türk takımı olarak buluyordu. Fakat Macar Ujpest dur diyordu finale çıkmaya hazırlanan Göz-Göz'e.

Yine de... durup düşününce... bu gurur az şey miydi Göztepelilere?

1969-70'de ise Göztepe Kupa Galileleri Kupası'nda ilk önce Lüksemburg'un Union takımını eledi (3-0 ve 3-2 ile). Bir sonraki rakip Tashack'ın formasını giydiği Galler'in Cardiff City'siydi. Onları da 3-0 ve 1-0'la süpürdüler, ama üçüncü turda Roma'ya takıldılar. İlk maçta İtalya'da 2-0 yenilip İzmir'de 0-0 berabere kaldılar. Ama başarının sadece galibiyet olmadığını çok iyi biliyorlardı Göztepeliler. Onlar iyi futbol oynuyorlardı, önemli olan buydu.

Üstüne üstlük bütün bu başarılar dağıtamamış Göztepe'yi, yenilmez armada bir türlü dağılmıyordu. Ali Artuner bütün kulüplerin gözdesiydi. Ama ne arkadaşlarından ne de Göztepe'sinden kopamıyordu bir türlü. Sırasıyla Antwerp, Atletico Madrid, OFK Belgrad, Cardiff City ve Ajax, Ali'ye talip olmuştu. O ise hiçbir zaman gitmeyi düşünmedi Niye gitsindi ki, Göztepe onun ve arkadaşlarının yuvasıydı. O Göztepeli Ali'ydi.

Yıllarca onunla aynı forma altında ter dökmüş, Milli Takım'da senelerce beraber top koşturmuş ve kader birliği yapmış Türk Futbolunun bir başka efanesi Fevzi Zemzem

bakın Ali Artuner için neler diyor: "Ali Artuner'le 1962'den 1973'e kadar beraber oynadık. Bambaşka bir arkadaşlığımız vardı bizim. Zaten takım olarak inanılmaz bir uyum yakalamıştık, sadece saha içinde değil saha dışında da. Oyle ki Hocamız Adnan Süvari bir zaman sonra soyunma odasındaki konuşmasında 'Benim artık size verecek bir şeyim kalmadı, çıkın ve sahada ne yapmak istiyorsanız yapın. Çünkü o sorumluluğa ve yeteneğe sahipsiniz,' demişti.

Ama Ali benim bugüne kadar gördüğüm en müthiş kaleciydi. Hiç düşünmeden onu dünyanın en iyi beş kalecisi arasında sayabilirim. Özellikle ben santrfor oynadığım için oyun içinde onu uzaktan ve daha rahat takip edebildiğim için yaptığı kurtarımları hayret içinde izliyordum. Hususi meziyetlerine gelince benim bugüne kadar üç direk arasında gördüğüm en müthiş refleksli kaleciydi. Yan toplarda inanılmazdı, ortalara çıkıp tek eliyle topu alırdı. Dikkatli ve konsantre olduğu maçlarda ona gol atmak neredeyse imkansız oluyordu. Sağ eliyle köşeye giden bir topa uçtuğunda ulaşamayacağını anladığında sanki uzarcasına sol eliyle müdahale ederdi. Maçlara siyah kıyafetle ve siyah tozlukla çıkması ise onun tek uğuruydu. Kısacası Ali Artuner her anlamda inanılmaz bir kaleci ve insandı."

Ali Artuner'i 16 Şubat 2001'de zamansız kaybettik. Takım arkadaşları hâlâ onun yokluğuna alışamadı, belki de yapılan bir ortayı çıkıp tek eliyle kontrol ettikten sonra, yavaşça önlerine yuvarlamasını bekliyorlar. Son sözü yine kendisine bırakıyoruz: "Göztepe'de Birinci Ligde şampiyon olmadık ama sanki şampiyon olmuş kadar güzel günler yaşadık. Biz efsane takım olarak İstanbul egemenliğine meydan okuduk. Üç büyükleri bize karşı savunma oynattık. Avrupa'ya açıldık. Bu kadroyla öyle başarılar kazandık ki İstanbul basınına İzmir'e getirttik. Büyük takımların transfer pazarı olduk. İsmimizi Milli Takıma kazıdık. Hepsinden önemlisi üç büyüklerin ve birçok Avrupa takımının transfer tekliflerini geri çevirerek, o muhteşem birlikteliği sağladık ve tarih yazdık. Kimileri para kazandı ama biz itibar kazandık..." ■

Fevzi Zemzem Anlatıyor:

"Hiç düşünmeden onu dünyanın en iyi beş kalecisi arasında sayabilirim. Bugüne kadar üç direk arasında gördüğüm en müthiş refleksli kaleciydi. Yan toplarda inanılmazdı, ortalara çıkıp tek eliyle topu alırdı. Sağ eliyle köşeye giden bir topa uçtuğunda ulaşamayacağını anladığında sanki uzarcasına sol eliyle müdahale ederdi. Maçlara siyah kıyafetle ve siyah tozlukla çıkması ise onun tek uğuruydu."

1932 Kraliçe Kupası: İzmirspor-Altınordu karşı karşıya

“Dünya güzeli olmanın en büyük zevkini yurdumun gençliğinin arasında gördüğüm muhabette tattım...”

Tarihten bir yaprak

Keriman Ece

Keriman Halis'in 31 Temmuz 1932 yılında Belçika'da dünya güzeli seçilmesi Türkiye kamuoyunda çok büyük bir yankı uyandırmıştı. Özellikle gündelik basın bu başarıyı manşetlerine taşımış, güzellik kraliçesi kısa bir zaman içerisinde milli gururun timsali olmuştu. Örneğin güzellik yarışmalarının düzenlenmesinde önemli bir payı olan *Cumhuriyet* gazetesi 1 Ağustos 1932 tarihli sayısının ilk sayfasını tamamen Keriman Halis'in dünya güzeli seçilmesine ayırmıştı. 1932 yılında düzenlenen bu güzellik yarışması bir ilk değildi. Bu yarışmalar *Cumhuriyet*'in ilanından hemen sonra gündeme gelmiş ve 1920'li yılların sonunda düzenli bir şekilde yapılmaya başlanmıştı. Bu yarışmaların jürilerinde de

Peyami Safa, Halid Ziya Uşaklıgil, Abdülhak Hamit, Sabiha Sertel gibi dönemin önde gelen şahsiyetleri yer almışlardı.

Bu başarı birçoklarının hem Türk kadınının modernliğinin, hem de Türk "ırkının gelişmişliği"nin bir teyidi olarak algılanmıştı. Güzellik yarışmalarının bir amacı da yeni Cumhuriyet kadının ön plana çıkmasıdır. Bu bakımdan *Cumhuriyet* gazetesinin bu tür organizasyonlardaki yeri bir tesadüf değildi. Keriman Halis yarışma sonrası Belçika'dan Atatürk'e çektiği telgrafta muvaffakiyetinin Atatürk'ün memleket kadınına telkin ettiği fikirlerin eseri olduğunu dile getirmişti. Mustafa Kemal de yaptığı açıklama ile Türk ırkının ne kadar güzel bir ırk olduğunu bildiğini ve bu başarıyı da bundan dolayı doğal karşıladığını açıklamıştı. Atatürk ayrıca Türkiye'nin ilk dünya güzeline "Ece" soyadını bizzat kendisi vermiştir. Seçilen güzellerin her sene yurt dışındaki yarışmalara gönderilmeye çalışılması bu olayın aynı zamanda ulusal bir mesele olarak da algılandığına işaret etmektedir. Nitekim genç Cumhuriyet yeni kisvesiyle uluslararası arenada boy gösteriyordu.

1932 senesinin Temmuz ayında arka arkaya Türkiye ve Dünya Güzeli seçilen Keriman Halis kısa bir sürede Türk kamuoyunun da ilgisine mazhar olmuştu. Basının olayı manşetlere taşıması sayesinde halk kısa zamanda Keriman Halis Ece hakkında tafsilatlı bilgi edinme fırsatı buldu. Her ne kadar Keriman Halis'in baş vurduğu yarışmaya sadece 8 kadın katılmışsa da Belçika'da alınan başarı büyük yankı yaratmış ve kamuoyundan da

olumlu tepkiler almıştı. Örneğin ünlü Ece Ajandaları da ismini bu başarıdan esinlenerek almıştı. Bu ilgiyi Türk futbolu da Keriman Ece'den esirgemeyecekti. 1932 Kasımında biri şilt, diğeri lig şampiyonu İzmirspor ve Altınordu arasında kraliçe adına bir kupa maçı tertip edilmişti.

Kraliçe için izdiham

Keriman Halis'in gençliği ve sportmenliği üzerine haberler ve röportajlar yayınlanırken spor aleminin böyle bir olaya bigane kalması zaten beklene mezdi. İzmirli Keriman Ece'lerinin şerefine bir futbol maçı tertip ederek halkın da kraliçelerini görebilmesine bir vesile hazırlamışlardı. Maça gösterilen ilgi halkta dünya güzeline karşı oluşan merakın da bir göstergesiydi. Bu maça ilgi o kadar büyük olmuştu ki, İzmir stadının bu tür maçlar için gayet küçük olduğu yorumları ortaya çıkmıştı. Saat maçın başlama anı olan üçe geldiğinde halen kapının önünde büyük bir kalabalık vardı. Bu izdiham öyle bir düzeydedir ki dünya güzeline stada girişini bile zora soktu. Nitekim Keriman Ece'nin sahaya girmesi için maçın başlaması ve dikkatlerin maça çevrilmesi gerekmişti.

Maç başladıktan az sonra da kraliçe diğer kapıdan stada girebilmişti. Sahayı boydan boya yürüyerek geçen dünya güzeline, tribünler alkış tufanı ile karşılamışlardı. Havanın dondurucu soğuşuna rağmen güzellik kraliçesi mantosunu arkasına alması ve sportmen bir şekilde seri adımlarla yürümüşü. Öyle ki olayı aktaran muha-

bir Keriman Halis'in tam bir sporcu kızı olduğunu söylemekten kendini alamamıştı. Hızlı adımlarla kendisi için hazırlanan locaya geçen güzelin karşısına İzmirspor ve Altınordu futbolcular dizilmişler ve hep beraber güzelin şerefine "yaşa" diye bağır-mışlardı. Bu arada tribünlerden kopan ikinci alkışlar arasında ayağa kalkan Keriman hanım, hem sporcuları hem de kendisine yakın alaka gösteren seyircileri selamlamış-tı.

"Güzel Ayağın" Başlama Vuruşu

Dünya güzeli stada yalnız da gelmemişti. Keriman Ece'ye yanında babası eşlik et-mekteydi. Hatta kraliçe halkı selamladıktan sonra o da ayağa kalkmış ve "güzel İz-mir'in asil gençle-rine" göstermiş ol-dukları "teveccüh ve iltifatlar" için teşekkür etmişti. Keriman Halis'in babası, kızını da-ha önce de zaten hiç yalnız bırak-mamıştı. Onu elin-den tutup güzellik yarışmasına yaz-dıran ve götüren de yine kendisiy-di. Belçika'daki dünya güzellik ya-rışmasına da ba-ba-kız beraber gitmişler, zama-nın gazetelerinde trene binerlerken çekilmiş fotoğrafları yayınlanmıştı.

Keriman hanım sahaya teşrif-leriyle duran ma-çın tekrar başlaması için top tekrar santra noktasına koyulmuş ve takımlar başlama vuruşunu kraliçenin yapması için yerlerini almışlardı. Oturduğu locadan çevik adımlarla başlama noktasına gelen kraliçe, "gü-zel ayağıyla" topa vurarak oyunu başlat-mıştı. Kraliçenin koşar adımlarla yerine ge-çişine de büyük bir tezhürat eşlik etmişti. "Emsalsiz tebessümü" ile halkı selamlayan kraliçe, kendisi için yapılmış tahta kurulmuş ve maçı seyre başlamıştı.

Göztepelili Nebii Bey'in yönettiği maçı takımlar şu kadrolar ile çıkmışlardır. İzmirspor: Sami- Zihni, Fethi - Reşat, Nazmi, İsmail - Sabri, Ethem, Burhan, Mustafa, Reşat. Altınordu ise kendi "ecnebi" futbolcularına yer verdiği şu en gücü kadrosuyla sa-haya çıkmıştır: Niko - Hristo, Mehmet - Arslan, Osman, Hüseyin, Süreyya, Adil, Toto, Sait, Vedat. Takımların birbirlerini

tarttıkları ilk dakikalardan sonra seyirciler son derece heyecanlı bir maç seyretmeye başlamışlardı. Dakikalar dakikalara eklen-dikçe İzmirspor maça ağırlığını koymaya, Altınordu defansı ise soğuk terler dökmeye başlamıştı. Altınordu kalesinin ağır tehlikeler atlattığı bu dakikalarda Burhan çok mü-sait bir pozisyondan faydalanamış, akabin-de yine İzmirspor bir penaltı atışından ya-rarlanamıştı. Bu pozisyonların ardından bi-raz kendine gelen Altınordu, "atamayana atarlar" misali İzmirspor ağlarını havalan-dırmış ve bir sayı öne geçmeyi başarmıştı. Ancak İzmirspor gününde olduğunu bir da-kika sonra attığı gol ile ispatlamıştır. Bu gollerle ilk yarı 1-1 beraber sonuçlandı.

Devre arasında tribünlerin üç tarafından boşalan halk dünya güzeli için lo-

por'un galibiyetiyle son bulmuştur. Kraliçe kupası maçının önemli bir özelliği de za-man darlığı sebebiyle maçın yarımşar saat-lik iki devre halinde oynanmış olmasıydı. Bu da bize bu maç etrafında daha kap-samlı bir organizasyonun varlığına işaret etmektedir.

Maçın bitiş düdüğüyle birlikte saha ana baba gününe dönmüştü. Halkın sahaya hü-cumu ile birlikte ortalık birdenbire karışmış-tı. Takımların etrafını saran ve dünya güze-lini görmek isteyen halkı engellemek imkan dahilinde değildi. Bu izdiham içinde futbol-cular ancak kol kola girerek kraliçenin lo-casına doğru yürüyebilmişlerdir. Bu sırada çevik bir hamle ile hazırlanan masanın üs-tüne çıkan Keriman Ece eline Kraliçe kupa-sını alarak galip ta-kımın gelmesini bek-lemişti. İzmirspor'un kaptanı Nazmi bey, arkadaşlarının oluş-turduğu yarım daire ortasına ilerleyerek kendisini güzel oyunlarından dolayı tebrik eden kraliçe-nin "güzel ellerin-den" kupayı almıştı.

Halk kupanın veril-mesi ile çılgınca bir alkış tufanı kopar-mıştır. Dünya güzeli daha sonra sahayı sporcuların teşyi hal-kası arasında terk etmişti. Havanın çok soğuk olması hase-biyle üşüyüp üşüme-diği sorulan dünya güzeli, bu soruya bir insanın spor sa-

hasında, hele ki binlerce genç ve sıcak bir samimiyetle sarılı olduğunda üşümesinin im-kân haricinde olduğunu söyleyerek cevap vermiştir.

Keriman hanım maçıla ilgili olarak daha sonra kaldığı otelde şu yorumu yapmıştır: "Çok memnunum. İzmir gençliğinin hakkım-da gösterdiği bu yüksek teveccüh, emin olunuz, hayatımda asla unutamayacağım bir hatıra halinde kalbimde yaşayacaktır. Belçika'da, Fransa'da binlerce halkın çoş-kun tezahüratı içinde bulundum. Onların hepsi de beni alkışlıyordu. Fakat sizi bütün kalbimle temin ederim ki onların hiçbirisi be-ni güzel İzmir'in temiz gençliğinin asil tez-hüratı kadar mütahassis etmedi ve ben, Dünya Güzeli olmanın en büyük zevkini yurdumun gençliğinin arasında gördüğüm muhabette tattım."■

canın önüne hücum etmişler. Bu esnada çar-şafı yaşlı bir kadın elinden tuttuğu bir kız çocuğunu kraliçenin önüne getirmiş ve onu işaret ederek "İşte bak dünya güzeli bu, sen de onun gibi güzel ol e mi" demiş. Bu du-rum kahkahalar ve gülüşmelere vesile olmuş. Devre arasını fırsat bilen Himaye-i Etfal, dün-ya güzeline bir buket çiçek takdim etmiş, gü-zelin babası ise bu jestle ayağa kalkarak te-şekkür ile mukabelede bulunmuştu. Bu ens-tantane de halkın alkışlarına mazhar olmuş.

Kupa İzmirspor'un

İkinci devrenin başlamasıyla seyircinin il-gisi tekrar maça odaklanmış. Zira uzun za-mandır böyle çekişmeli bir oyuna rast-lanılmamış olması da söz konusuydu. İz-mirspor bunalıcı akınları karşısında ecel terleri döken Altınordu defansı en sonunda gedik vermeye başlamıştır. İzmirspor peş peşe iki gol bulmuş ve oyun 3-1 İzmirs-

Söyleşi

Ali Tandoğan

Ziya Hoca ile çalışmak çok güzel, burası çok iyi bir kulüp, çok iyi arkadaşlık ortamı var, gerçekten ayrılmayı istemiyorum. Devre arasında Galatasaray'ı da bu yüzden reddettim.. Benim burada kalmamın tek nedeni arkadaşlarımla çok iyi olmasıydı ama ben profesyonel bir futbolcuyum. Artık dört büyük takımdan birine gitmek istiyorum, neden? Çünkü ben o takımlara bir şeyler vermek istiyorum. Veremedim mi? O zaman eyvallah der çekilirim, ama bir görevim. Zaten iyi futbol oynarsan adam sana parayı verir, oynamazsan vermez bu kadar basit.

Artık futbol yaşamında değişiklik yapma zamanının geldiğini düşünüyor. Daha büyük oynamak, daha büyük hedeflerle buluşmak için, daha büyük bir takıma gideceğini söylüyor.

▼Özel çalışma yaptın mı alışmak için? Mesela her antrenmandan sonra 50-100 tane orta yapardım falan diyebilir misin?

▲İlk zamanlarda hiç yapamıyordum, bütün vurduğum topolar dışarı çıkıyordu. Kendi kendime diyordum bunu yapmam lazım, bir de hocanın desteği olunca iyice stres oluyordum. Ama hocam beni iyi çalıştırdı. Her gün yüze yakın orta yapıyordum o zamanlar. Şu an direkt kafaya orta yapmaya başladım. İyi orta çok önemli. Siz iyi orta yaparsınız, futbolcu oraya koşar gol olur. Defans oynayan adamın arkasına, kale ile penaltı noktası arasında ortalar çıkarabiliyorsan iyi bir kanat oyuncusu oldun demektir.

▼Futbolcular taktik beceri göstermek zorundadır derler. Yeni bir antrenör geldiğinde sen 3-5-2'nin sağı ile 4-4-2'nin sağı arasındaki farkı net olarak bilmelisin değil mi? Ama Türkiye'de çok kolay olmadığını söylüyorlar bu işin. Sen buna katılıyor musun?

▲Doğru söylüyorlar. Bizler aslında işimize gelmeyen şeyleri pek yapmı-

yoruz. Hoca söylediği zaman o, onun söylediğidir, o çok daha profesyonel bakar, biz de kendimizin nerede daha rahat yapacağımızı düşündüğümüzden dolayı pek öyle hocamızın dediğini yapmayız. Baktınız ki durum oynamamaya geldi, o zaman hocanın dediğini yapayım dersin. Bana futbolla ilgili her şeyi sorun, her şeyi bilirim. Çünkü futbol ile yatıp kalktım. Ailemde herkes futbolcuydu. Babam teknik direktördü, dayım futbol oynamış eskiden. Hep futbolla iç içe yaşadım. Bana iki kere ikiyi sorsanız size hoca gibi anlatırım. Futbol da zeka çok önemli. Kafasını çalıştırmayan insan futbolcu olamaz. Sadece gücü ve kuvvetiyle oynar ama nerede ne yapacağını, nereye koşması gerektiğini bilmezse o adamdan iyi futbolcu olmaz. Yani üst düzey liglerde aptal futbolcu yoktur.

▼Futbolcu bir aileden yetişmene rağmen sağ kanat yeteneklerin geç keştilmiş. Oysa sen 13-14 yaşında başlasaydın, temel bilgin o yaşlarda ve-

Bana futbolla ilgili her şeyi sorun, her şeyi bilirim. Çünkü futbolla yatıp futbolla kalkarım.

Ailemde herkes futbolcuydu. Babam teknik direktördü, dayım futbol oynamış eskiden mesela. Yani hep futbolla iç içe yaşadım. Bana iki kere ikiyi sorsanız bilmem ama futbolda sistem sorsanız size hoca gibi anlatırım. Futbolda zekâ çok önemli.

Kafasını çalıştırmayan insan futbolcu olamaz. Sadece gücü ve kuvvetiyle oynar ama nerede ne yapacağını, nereye koşması gerektiğini, bilmezse o adamdan iyi futbolcu olmaz. Yani iyi oyuncular arasında aptal futbolcu yoktur.

Rota derin sulara!

▼Türkiye'de kanat oyuncusu ile ilgili çok şikâyet vardır. Hatta bir dönem Semih Yuvakuran Galatasaray'da düzgün orta yapıyor diye bir anda öne çıkmıştı. Ama mesela İngiliz liginde, bu eksiklik kendini hiç hissettirmiyor. Ama sen Avrupalı kanat oyuncularına benzer nitelikler gösteriyorsun. Bunun için özel bir çaban oldu mu?

▲Aslında Türkiye'de çok zor kanatta oynamak. Ben de ilk profesyonel olduğum dönemlerde çok zorlanmıştım. Salihlişpor'da Ersun Hoca ile çalışmaya başladım. İlk dönemde santrfordum. Sonra Ersun Hoca ile birlikte Denizlişpor'a transfer oldum. O beni sağ kanatta oynattı. Tabii ilk başlarda çok zorlandım. Çünkü insanın beklentileri oluyor. Forvetten ayrılmak istemiyor. Kanat oyuncusu olarak o mevkinin özelliklerini bilmediğim için önceleri istenileni veremedim. Ama hocamın yaptığı çalışmalardan sonra ve ben de istekli olunca iyi işler yapmaya başladım.

▼Moralin bozuldu mu önce? Türkiye'de forvet başlayan herkes mevki değişikliğini rütbe tenzili gibi görür değil mi?

▲Bozuldu tabii. Ama hocaların gördüğü bir şeyler var. Mesela ben kısa boyluydum. Tamam belki kısa boylu süper forvetler de var. Ama ben tam verim veremiyordum orada. Gol vuruşlarım iyiydi. Ama kafa vuruşu özelliğim yoktu. Bir süre sonra hocamız bunu hissetti ve dedi ki 'sen sağ kanatta daha iyi oynarsın'. Ben de onun söylediklerine uydum. Başta zorlanmakla birlikte artık bunu aştığımı inanıyorum. Mevkisi futbolcunun evladı gibi bırakmak istemiyor kolay kolay.. Başka bir yerde oynadığınız zaman bu sefer orayı kabul edemiyorsunuz. O yüzden başka yerde oynamak şu an hiç tercihim değil.

rilseydi belki çok daha iyi olacaktın. Niye olmuyor bu? Futbolcu ailesinden yetişiyor-sun ama sende bile olmuyor...

▲Diyelim altyapıda başlıyorsunuz, hoca size soruyor 'ne oynamak istiyorsun?' Hemen 'santrfor' diyorsun. Ben santrfor oynarken de çok başarılıydım. Kanatta yapamadığım şeyleri santrforda yapabiliyordum. Çünkü geniş ve açık bir alan vardı önümde. Ama kanatta kısıtlı bir bölge vardır. Ya içeri girersiniz ya dışarı çıkarsınız. Benim gol vuruşlarım çok iyiydi, hoca da bu yeteneğimi keşfetmişti. Ama Ersun Hoca baktı ki yeteneklerim bir yerden sonra sınırlı kalıyor mevkimi değiştirdi. Forvet-sen eğer, altyapıda futbolcuya verilmesi gereken en önemli şey, sırtı dönükken topu iyi almanın öğretilmesidir. Bize bunları çok vermediler. Kanatta her şeyi çok daha rahat öğreniyorsun. Ama örneğin başlangıç aşamasında kanatta oynasaydım belki şimdi çok daha iyi bir yerde olabilirdim. Belki Avrupa'da oynayabilirdim.

▼Gençlerbirliği geçen sene ligde çok iyi değildi ama UEFA kupasında aşılmadık başarı noktası kalmadı neredeyse. Valencia dünyanın en iyi top oynayan takımıydı geçen sene. Ama onlara UEFA kupasındaki tek yenilgiyi siz tattırdınız. O günleri biraz anlatır mısın, nasıl bir psikoloji içindeydiniz? İlk turda kiminle oynamıştınız? ▲Blackburn Rovers'la başladı hikâye. Burada 3-1 aldık ilk maç. Oradaki maç 1-1 bitmişti. Ben daha önce Denizli'de de böyle bir başarı yakalamıştım. Gençlerbirliği'nde de aynı başarı gelince sevindim tabii. İnsan o atmosferden çok etkileniyor, inanın oradaki sahaları gördüğünüz zaman hayran kalıyorsunuz. Hocalarımız bile şaşıyordu. İşte bunu görünce bize Türkiye'de doğru düzgün maç oynamıyoruz gibi geliyordu. Sahaya çıkıyorsun, zemini görüyorsun, tribünleri görüyorsun, etkileniyorsun. Ben daha önceden Denizlispor'da oynadığım için Gençlerbirliği'ndeki arka-

daşlara da bunu söyledim. "Çıkalım, milli takım oyuncusuymuş gibi ülkemizi temsil edelim" dedim. Bunu algılamak çok önemli. Mesela Fenerbahçe, şu anda dünyanın en iyi takımların biri ama tecrübesi eksik. Hepsi milli futbolcu, fakat birlikte oynamışlıkları çok az Avrupa'da. Oysa başarıyı yakalamak için her şeyden önce inanç lazım, birlik beraberlik lazım ve en önemlisi kapasite lazım. Birinci yılda kuvvetinizi kullanırsınız, ikinci yılda kuvvetinizi kullanırsınız ama üçüncü yılda size çıplak kuvvet kazandırıyorlar, teknik önem kazanıyor. Sen ne kadar iyi savunursan savun, adam iğne deliğinden topu arkadaşına atıyor. İşte biz Valencia'da bunu yaşadık. Ama biz karşılık veremedik. O zaman ne oluyor? Tur şansını kaçırmış oluyorsun. Halbuki o ufak ayrıntıları yakalasak şu an tuttuğumuz.

▼Ben o maça geri dönmek istiyorum. Valencia belki de dünyanın en iyi takımıydı o dönemde. Böyle bir takımla oynamak size büyük bir haz vermiştir, değil mi?

▲Ben buna katılıyorum. Türkiye'de bazı şeylerin aşılamıyor. Ama oradaki oyuncu ise bazı şeyleri aşmış. UEFA'da bir takım ile oynuyorsunuz, dönüyorsunuz sonra ligde bir takımla oynuyorsunuz aradaki seviye farkını görüyorsunuz. Ben kendi açımdan anlatayım; büyüklere gidememenin sıkıntısını yaşadım yıllarca. Her sene adım geçti, ama ben her sene kulübümde kaldım. Kendini ligde iddiası az olan bir takımda ne kadar gösterebilirsin? Aslında zorlaman gerekiyor ama ne yapıyorsun? Büyükle olan maçlarda ve UEFA maçlarında her şeyini veriyorsun. Ali'nin böyle bir özelliği varmış, Ali frikik atıyormuş, diyebilmeleri için buna mecbur kalıyorsun. Seni başka yerde izlemiyorlar ki! İsim yaptıktan sonra da her şey bitiyor. Kötü de oynasan bazen sırtımayabiliyor.

▼Timuçin ile konuşurken dedi ki, "Benim transferde her sene adım geçti, ama bir türlü olmadı, ben de bunu bir süre sonra kabullendim." Sen daha 27 yaşındasın, ama senin de epeydir adın geçiyor. Bu nasıl etkiliyor psikolojini?

▲Kendinizi gazlıyorsunuz, yüksek hedefler koyuyorsunuz. Derim ki mesela geçen sene 4 tane gol attım bu sene 6 tane gol atacağım. Bu hedefe ulaştığınızda, özellikle büyük takımlara karşı ya da yurtdışında iyi oynadığınız zaman insan beklentiye giriyor. Ama bir türlü olmadı. Ödül alıyorsunuz, Avrupa'da başarılı oluyorum olmuyor. Direniyorum, yıkılmıyorum ama nereye kadar? 20 yaşından beri bu ligin içerisindeyim, ilk 3-4 sene tamam. Ama hak ettiğimi düşündüğüm yıllarda fırsat bulamayınca 'yeter artık' diyorsun. Timuçin Ağabey de çok kaliteli bir oyuncu olmasına karşın bunu yaşad.

▼Senin bu performansın bir başka ödülü de olmalı, o da Milli Takım. Sen milli takıma hiç katıldın mı?

▲Kore'deki kampa gittim. Orada nasıl gösterecektim ki kendimi, takım yeni kuruyordu ve forma şansı bulamıyordum.

▼Ben Timuçin'le de şunu konuştum, Milli Takım'da onun döneminde hem Abdullah hem de Ergün vardı, bir yandan da şansızlık vardı. Ama şu anda senin önünde bir fırsat var. Çünkü Milli Takım'da kanat sıkıntısı yaşıyoruz. Sen çağrılmalıyım diye

bir beklentiye giriyor musun?

▲Niye girmeyeyim ki? Tamam onlar kendilerini ispatlamış oyuncular ama mesela Koray Rizespor'daydı, Beşiktaş'a transfer oldu. Sanki yıllardır oynuyormuş gibi performans gösterdi ve Milli Takım'a çağrıldı. Bu herkes için geçerli. Al oyuncuyu dene, hazırlık maçları var, antrenman var. Olmazsa tamam. Ama sen denemiyorsun ki başka bir futbolcuyu!

▼Sen Ersun hoca ile çalıştın, Milli Takım'da görüyorsun. Milli Takım çok zorlu bir viraja girdi. Ersun Hoca'yı yakından tanıyan biri olarak ne görüyorsun?

▲Ben hayatımda teknik olsun, taktik olsun, kuvvet antrenmanı, kondisyon antrenmanı, oyuncularına verdiği güven anlamında bunları hepsini birden barındıran bir tek onu gördüm. İnanılmaz bir antrenör. İnsan çok zevkle çalışıyor onunla. Bu yüzden ben çok üzülüyorum kötü sonuçlara. Adam futbolcunun psikolojisiyle ilgileniyor, kuvvetlendiriyor, taktik antrenmanları yapıyor. Ama olmuyor. Şunu da unutmamak gerek. Ersun Hoca Milli Takım'da daha çok yeni. Dünya üçüncüsü olduk diye herkes hep başarı istiyor. Ben bunların çoğunu mantıksız buluyorum. Tamam herkesin bir fikri var ama bazen çok mantıksız konuşuyorlar. O gidecek yerine başkası gelecek sonra ne olacak? Olmaz yani. Bir şans verilmesi lazım.

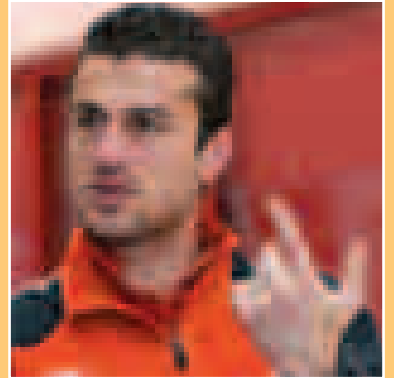
▼Gençlerbirliği'nde bu sene neden istenen performans gösterilemedi bir türlü?

▲Seyircisizlik çok önemli. Beşiktaş'la seyircisiz oynadık, hiçbirimiz konsantre bile olamadık, hazırlık maçı gibi oldu. Futbol seyirci varsa güzel. Biz bir türlü bunu sağlayamıyoruz. Üç büyüklerin sadece seyircileri yok, maddi anlamda da çok güçlüler ve başka şeyler de var. Her gün televizyonlarda izliyoruz. Ateş olmayan yerden duman çıkar mı? Gençlerbirliği'ni neden şampiyon yaparsınlar ki? Mesela Türkiye'de beş milyon Fenerbahçeli gazete alıyor desek, üç milyon Galatasaraylı, iki milyon da Beşiktaşlı olsa bunun dışında kime şampiyonluk izni verilir ki? Bu olay tamamen reyting olayı. Gençlerbirliği şampiyon olabilir mi? Olsa Türkiye'deki bu yaklaşımlardan ötürü kutlama bile yapmaz.

▼Bu sezon bitiyor ve konuştuğumuz transfer hikayeleri gün gibi açığa çıkacak. Ve transfer döneminde senin kafanda yine bir sürü şey oluşacak. Kendini rahat tutman gerekiyor. Oyuna kendini nasıl veriyorsun?

▲Ben bu olayları çok yaşadığım için tecrübelendim. Bir futbolcudaki bir şey varsa o zaten vardır. Gören seni zaten görmüştür. Ben çıkıp artık kendimi ispatlayamam. Bu sene transfer olayına gelince. Tabii ki Ziya hoca ile çalışmak çok güzel, burası çok iyi bir kulüp, çok iyi arkadaşlık ortamı var, gerçekten ayrılmayı istemiyorum. Devre arasında Galatasaray'ı da bu yüzden reddettim.. Benim burada kalmamın tek nedeni arkadaşlarımdan çok iyi olmasıydı ama bir yerden sonra ben profesyonel bir futbolcuyum. Artık dört büyük takımdan birine gitmek istiyorum, neden? Çünkü ben o takımlara bir şeyler vermek istiyorum. Veremedim mi? o zaman eyvallah der çekilirim ama bir görevim. Zaten iyi futbol oynarsan adam sana parayı verir, oynamazsan vermez bu kadar basit. ■

Büyükle olan maçlarda ve UEFA maçlarında her şeyini veriyorsun. 'Ali'nin böyle bir özelliği varmış', 'Ali frikik atıyormuş' diyebilmeleri için buna mecbur kalıyorsun. Seni başka yerde izlemiyorlar ki! İsim yaptıktan sonra da her şey kolaylaşıyor. Kötü de oynasan bazen sırtımayabiliyor.

Santrfor oynarken çok başarılıydım. Kanatta yapamadığım şeyleri santrforda yapabiliyordum. Çünkü geniş ve açık bir mekân vardı önümde. Ama kanatta kısıtlı bir bölge vardır. Ya içeri girersiniz ya dışarı çıkarsınız. Santrforda oynarken gol bölgelerinde çok rahat olmanız gerekiyor bir de. Benim gol vuruşlarım çok iyiydi, hoca da bu yeteneğimi keşfetmişti. Ama Ersun Hoca baktı ki benim santrfor özelliklerim bir yerden sonra sınırlı kalıyor, mevkimi değiştirdi. Forvet-sen eğer, altyapıda futbolcuya verilmesi gereken en önemli şey, sırtı dönükken topu iyi almanın öğretilmesi. Bize bunları çok vermediler. Kanatta her şeyi çok daha rahat öğreniyorsun, çok rahat oynuyorsun. Ama daha önce örneğin başlangıç aşamasında kanatta oynasaydım belki şimdi çok daha iyi bir yerde olabilirdim, Avrupa'da oynatabilirdim.

Futbolumuzun Türkçesi

Dil ve edebiyat araştırmacılarımız günümüze gelene kadar birçok ozanımızın, yazarımızın söz hazinesi üzerinde durmuşlar ve onların kullandıkları cümleleri tahlil ederek, yaşadıkları aile ve arkadaş çevresini, toplum yapısını anlamaya ve açıklamaya çalışmışlardır. Ancak bu tür araştırmalar sadece edebiyat tarihine girmiş kişiler için yapılmıştır. Oysa dilimizi kullanan ve her gün binlerce kişiye seslenen gazetelerin köşe yazarları pek işlenmemiştir. Yazılarını kitaplaştıranlar dışında hemen hiçbir köşe yazarının üzerinde bu bakımdan durulmamıştır.

Gazetelerimizin en çok okunan hele de Türkçe'yi öğrenme basamağında bulunan genç kuşak tarafından dikkatle izlenenlerin, spor sayfalarında köşeleri tutanlar olduğunu söyleyebiliriz. Ancak onlar da diğer köşe yazarları gibi, herhangi bir araştırma konusu yapılmamışlardır. Oysa gündelik yaşamımızın en canlı olayı ve 15-35 yaş arasındaki kesim için en önemli konulardan biri de spordur, hatta sadece futboldur. Bu bakımdan köşelerinde futbol ile ilgili yazı kaleme alanların yazıları üzerinde dikkatle durmak gerekmektedir.

Türkçe konusunda araştırmaya değer bulunmayan spor ve futbol yazarlarımızın, gazetelerin neredeyse üçte birlik bir yazı kadrosu oluşturduğu göz önüne alınırsa, bunların Türkçesinin hiç de ihmal edilmemesi gerçeği ortaya çıkar. Bu yazımızın çerçevesi içinde köşe yazarlarının Türkçeyi kullanmaktaki tutumlarını, dil bilinçlerini ve Türkçeye yaklaşımlarını bazı örneklerle sergilemek istiyorum. Böylece belki Türk dili araştırmacılarının da artık bu tür yazılar üzerinde durmaları gerektiğini vurgulamış olurum. Bunun bir başka yararı da elinizdeki dergiyi okuyan köşe yazarlarının, bundan böyle yazdıklarının titizlikle denetlenmesini ve gerektiğinde de eleştirileceği konusunda bir ön uyarıyı algılamalarına yardımcı olmaktadır.

Genel olarak spor (futbol!) sayfalarına baktığınızda başlığın büyük önem taşıdığını görürüz. Okuyucuyu hemen habere çekebilmek, onu etkileyebilmek amacıyla, hatta habere veya yoruma zenginlik katabilmek ve onu süsleyebilmek uğruna bir hayli abartı-

lı başlıkların atıldığı görülmektedir. Çarpıcı, heyecanlandırıcı, sarsıcı, övücü, itham edici vb. sıfatlarla tanımlanabilecek başlıklar, erkek veya dişi, iri puntolarla verilmektedir. Kendi arşivimde sakladığım örneklerden bazılarını, Akşam, Cumhuriyet, Fanatik, Hürriyet, Milliyet, Posta, Sabah, Türkiye, Vatan, Yeni Binyıl ile Zaman gazetelerinden belirlediklerimden seçtiklerimi şöylece sıralayabilirim:

"Süren'e kızıyorum/ Fenerli Hamlet/ Hakeme Bak!/ Piranha gibi/ Gece Yarısı Operasyonu/ Daldan Dala/ Panik Yapmayın/ Sahte Arkadaşlık/ İşler Arapsacı/ Panik Yok, Akılcılık Var/ İşgal/ Ayıp Ettim/ Tay gibiydin Galatasaray/ Trabzon'un Kanayan Yarası/ Fener sizinle gurur duyuyor/ Muhteşem/ Range Rover/ Kaza Gecesi/ All Star/ Enayilik olur/ Söke söke/ Havaya Giremedik/ Cankurtaran/ Fener'e bak gör halini!/ Rus ruleti/ Cephanelik/ Sıkıntılı Galibiyet/ Anlamsız kaos/ Mars değil hars/ Hz. İbo ve Hz. Ömer/ Altıkarların Savaşı/ Koşuşmalı Maç/ Gevşek hazırlık/ Kötü prova/ Non-stop/ Ölçüyü Kaçır-dık/ Kötü sinyal/ Bizde heyecan yok/ Eski taraftar oluyor/ Leş kargalarına dikkat/ Rezilliği kiralamak/ Son Mohikan/ Yeter ki gitsin/ Tuz ruhu ..."

Verilen örnekler arasında sık sık Türkçe olmayan sözlerin kullanıldığı görü-lüyor. Gazetelerin diğer sayfalarında görülen yabancı dil hayranlığı veya Türkçe dil bilincinden uzaklaşma eğilimi, spor yazılarında da karşımıza çıkıyor. Spor terimlerimizin büyük bir bölümünün önce Fransız, sonra İngiliz dilinden alıntılandığını bildiğimiz için, buna pek şaşmamak gerek... Yine de Türkçelerinin bulunması için gösterilen çabaları takdirle karşılayarak, genç kuşaklara örnek olmamızı doğru bir tutumdur diye düşünüyorum.

Türk dilinin binlerce yıllık tarihi içinde çok belirgin bir yapısı olduğunu kelime türetme yolları, kökleri ve ekleriyle şaşmaz bir düzen içinde geliştiğini, uzmanlar eserleriyle ortaya koymuşlardır. Sarsılmaz cümle yapısı, dil bilgisinin değişmez kuralları sayesinde bugün bizler Yunus Emre'yi, Karacaoğlan'ı, Evliya Çelebi'yi, Şinasi'yi, Ahmet Mithat Efendi'yi, Ziya Gö-

kalp'i, Ömer Seyfettin'i, Refik Halit Karay'ı vd. hiç de zorluk çekmeden okuyup anlayabiliyoruz. Bizleri anlamak yolunda zorda bırakan cümle yapılarının sahipleri arasında sporun yazarları da var, ne yazık ki...

Bu yazarların kullandığı cümleleri ad vermeden sıralarsam, daha açık anlaşılırım. Öyle ki:

"Başarıya susamış BİR ülkede BİR adam çıkıyor ve yıllarca boynu bükük BİR futbol ülkesinde başarıdan başarıya ulaşan BİR insan topluluğu yaratıyor./ Oyuncuların hepsi bir panik ki, sormayın./ BU çocukla BU iş yürümez, herkes Bu gerçeği görsün./ Trabzonspor'un pas yüzdesinin berbatlığına karşın, kondisyon bakımından ümit verdi./ Beceride kısıtlı bir takım olan Beşiktaş'ın.../ Fenerbahçe muazzam bir istikrar göstererek başarısız olmaya devam ediyordu/ ... maçlarını radyo ve TV'den anlatan ve yazan BEN İÇİN..." vb.

Köşe yazılarını içerik açısından değerlendirdiğimde ise kullanılan fiillerin, sıfatların ve yabancı kelimelerin sayıları, yazının bütünü içinde farklı boyutlarda kendilerini gösteriyor. Bunlara bazı örnekler aktarayım: Yazının tümü 179 kelime, bunun içinde 34 fiil, 17 sıfat ve 21 Batı kaynaklı kelime yer alıyor. Diğer yazıları da bu tür bir sınıflandırma içinde şöylece göstermek gerekiyor: 174 - 32 f., 18 s., 18 B. / 162 - 37 f., 24 s., 19 B. / 136 - 35 f. 21 s., 15 B. / 143 - 34 f. 23 s. 16 B. / 124 - 26 f., 17 s. 10 B. / 106 - 34 f., 13 s., 14 B. / 100 - 28 f., 15 s., 19 B. / 186 - 48 f., 17 s., 25 B. / 149 - 34 f., 10 s., 15 B. /

Örnekleme yöntemiyle tesadüfi olarak seçilen bu on yazıya baktığımızda, yazıların yaklaşık olarak beşte birini fiillerin, yedide birini sıfatların ve altıda birini Batı kökenli kelimelerin oluşturduğunu anlıyoruz. Spor köşe yazarlarının gazetelerin genel yayın ve dil politikasının dışında düşünülme-yeceğini varsayarsak, Türkçe'nin gelişmesinin karşısına çıkan sorunların da, bu yabancı kelime hayranlığından kaynaklandığını ileri sürmemiz mümkündür.

Dil araştırmalarında bilgisayarın kullanılması hızla yaygınlaşıyor. Birtakım özel programlar yapılarak, yazıların

içerik analizleri daha kolay gerçekleştiriliyor. Yazarların ve ozanların sözlükleri hazırlanabiliyor. Bir türdeki örnekler yüklenerek alfabetik olarak, kronolojik sıralamayla veya motif taraması yapılarak yazılar değerlendirilebiliyor. Çok yakın bir gelecekte, bu tür bir programın, sporun köşe yazarlarına da uygulanacağı ve böylece her birisinin dil becerisinin, zevkinin ve bilincinin gözler önüne serileceği şüphesizdir. Oyleyse biraz daha dikkat, biraz daha Türk diline özen, biraz daha örnek olma yolunda çaba istemek haksızlık mı olur, acaba? ■

Futbol Kültürü

Gazetelerimizin en çok okunan hele de Türkçe'yi öğrenme basamağında bulunan genç kuşak tarafından dikkatle izlenenlerin, spor sayfalarında köşeleri tutanlar olduğunu söyleyebiliriz. Ancak onlar da diğer köşe yazarları gibi, herhangi bir araştırma konusu yapılmamışlardır. Oysa gündelik yaşamımızın en canlı olayı ve 15-35 yaş arasındaki kesim için en önemli konulardan biri de spordur, hatta sadece futboldur. Bu bakımdan köşelerinde futbol ile ilgili yazı kaleme alanların yazıları üzerinde dikkatle durmak gerekmektedir.

Boca Juniors

La Bombonera "Çikolata kutusu" anlamına gelir dilimizde. O kutu her keresinde farklı bir futbol lezzetini sunmak için açılır. Orada maç izlemek ayrı bir keyiftir. Ama Bocalı olmak, Buenos Aires'in varoşları için bir yaşam biçimi, gerçek bir adanmışlık hikâyesidir. La Bombonera'da yaşanan zaferler ise nesilden nesile aktarılan futbol efsanesidir.

Zengin ve yoksul!

Nehrin kıyısındaki fakir insanlar aslında bir aşağılamayla anılır. Domuz gibi kokan o yöreden esinlenerek, domuzlar anlamına gelen "Bosteros" denilir onlara. Ama taraftarlar bu ismi hiç yadırgamaz, aksine çok da benimserler. Çünkü yoksulluğun kendi ayıpları olmadığını çok iyi bilirler. Bosteroslara yaşamın en büyük servetini sunan ise takımlarıdır. Dünya yıldızlarını çıkaran dünya çapındaki başarılarla buluşan ve çoktan dünya markası olan takımları...

Devlerin Hikâyeleri

Bağış Erten

Dünyanın hangi futbol ülkesine giderseniz gidin, en büyük üç derbiden biri olarak görülür Boca Juniors-River Plate mücadelesi. Hatta belki de birincisidir. Nitekim, o kadar uzak da olsa, bu ezeli rekabetin yankısı Akdeniz'in doğu sahillerine kadar ulaşır. Çünkü bir büyük futbol ülkesinin en büyük takımlarıdır söz konusu olan. Zaten Kristof Kolomb'un uzak akrabaları olarak bütün Güney Amerika'nın her sene yinelenen fethi de ancak onlara nasip olur!

Biz bu sayıda bu büyük derbinin taraftarından birini, daha renkli ve tüm dünyada daha çok sevilen yakasını ele alacağız. Çünkü Boca Juniors Arjantin'de bir takımdan çok daha fazla şey ifade ediyor. Çünkü stadları La Bombonera'da her hafta maç değil fiesta düzenleniyor. Çünkü futbol her hafta Buenos Aires varoşlarında yeniden doğuyor...

Nehrin kenarındaki fakir insanların takımıdır onlar. Domuz gibi koktuğunu söylerler oraların. O yüzden de Bocalılara domuzlar anlamına gelen 'bosteros' derler. Bu bir aşağılamadır aslında. Ama Boca taraftarları benimserler bu ismi. Çünkü yoksuldurlar ve bunun kendilerinin ayıbı olmadığını gayet iyi bilirler. O yüzden bu yaklaşımı tersine çevirip kökleriyle gurur duyduklarını anlatmaya başlar-

lar ve yoksulların umudu olurlar. Evet onlar "domuzlar" diye anılırlar. Çünkü domuzlar gibi aç ve domuzlar gibi hırslıdır. Bir takma adları daha vardır Bocalıların: 'Los Xeneises.' Türkçe söylersek: 'Cenevizliler.' Çünkü dünyanın keşfine sevdalı bu şehrin insanları futbolu da ihraç etmiştir Arjantin sokaklarına. Esteban Baglietto, Alfredo Scarpatti, Santiago Sana, Juan ve Teodoro Farenga... İşte bu beş Cenevizli genç 3 Nisan 1905'te takımı kurmaya kalktığında her şeye baştan başlamak zorunda kaldıklarını görürler. Avrupai bir görünüm kazanmak için kendilerine 'Juniors' derler önce, yani 'gençler'. Evet gençtir Boca Juniors'lular ve aynı zamanda yeteneklidirler de. Oysa İngilizce bir deyimdir 'Juniors'. Ne de olsa futbolu Arjantin'e, dünyanın her yerine olduğu gibi yine İngilizler getirmiştir. Lakin futbolu Yeni Dünya'ya getiren İngiliz demiryolu şirketinin gariban işçileri, bu güzelim oyunu en mahir ayaklara teslim

Boca. Ta ki 1913'te, henüz profesyonelleşmemiş de olsa, Birinci Lig kuruluşu takım sayısı 15'e çıkarılınca kadar. O yıl birinci sınıf futbolun tadını alan alt sınıfların takımı, bir daha dönmemesine bağlanır mücadeleye. O gün bugündür düşmez takım. Bu konuda bir tanedir. Armasına da yıldızları doldurur durur sık sık. Çünkü o son derece basit görünümlü arma, alınan her şampiyonluk sonrasında daha bir renklerin, daha bir güzelleşir. Çünkü her şampiyonluk derhal armaya nakşedilir.

1919, 1920, 1923, 1924, 1926, 1930 yıllarında gelen şampiyonluk, aslında ne tür bir takımla karşı karşıya kaldığımızı da göstermektedir. Onlar kazanmaya yazgılıdır. Gerçek hayatta ne kadar kaybediyorlarsa, futbolda da o kadar kazanmak istiyorlardır. Sonra iş profesyonelleşir Arjantin'de. Ama gidişat değişmez. Şimdilerde armasında ve apoletlerinde çakılı duran 21 şampiyonluk efsanelerin boş

Bombonera'! Türkçesi: Çikolata Kutusu. İşte dünyanın bu en güzel ve en orijinal stadlarından birinde oynar tüm ayak oyunlarını Boca. Sahaya son derece yakın tribünleri ile etkileyici bir atmosferi vardır La Bombonera'nın. Özellikle locaların bulunduğu tribünün mimarisi son derece ilginçtir. Düz bir duvara yapılan birbirine paralel oturma yerleri adeta rakibin üzerinde bir kara bulut gibi çöreklenir. Nitekim zaferleri hep burada karşılar Boca. Taraftarlar o kadar çok sever ki yuvalarını, kulüp yönetimden bir istekleri olur. Stadın yakınında bir yerlerde mezarlık yapılmasını talep etmişlerdir. Bu garip istek önce anlaşılamaz. Sonra açıklama gelir taraftarlardan: "Biz öldükten sonra da takıma yakın olmak istiyoruz." İşte bu ruhla ve güçle oynar La Bombonera'da Boca. Böylece mabedinde ve ülkesinde kazanmadık kupa bırakmaz.

Rekor yazmak için hiçbir bahane aramaz Boca. Dünyanın kendi sahasında en az maç kaybeden takımı (40 maç) olduğunda kimseyi şaşırtmamıştır...

Üstelik sadece ülke içine hapsolmemiş Boca'nın başarıları. Beş kez Copa Libertadores'i, yani Güney Amerika'nın Şampiyonlar Ligi'ni kaldırmışlar. Bununla da kalmayıp, üç kez de Kıtalararası Kupa'yı götürmüşler müzelerine. Belli ki rakip Real Madrid bile olsa fark etmez demiş, Buenos Aires'li fakirlerin takımı.

Boca forması giyip de dünya futbol podyumuna çıkan futbolculara gelince. Say say bitmiyor, sonu gelmiyor listenin. Adeta arzenyen kuyusunda fıskırıyor yetenekler. Sayılacak o kadar çok büyük isim var ki! Francisco Varallo, Mario Boyé, Angel Clemente Rojas, Antonio Roma, Alfredo Rojas, Antonio Rattín, Vicente Pernía, Hugo Gatti, Silvio Marzolini, Gabriel Batistuta, Juan Sebastian Veron bunlardan birkaçı sadece. Daha yeni yetme sayılacak Martin Palermo, Juan Ramón Riquelme ve Oscar Tevez'i saymıyoruz bile. İşin güzel yanı, daha sonra transfer olup başka takımlarla özdeşleşmiş olsalar bile, bütün bu isimlerin hepsi o formayı ıslatmaktan gurur duyduklarını söylemiş her yerde. Arjantin futbolu kadar Boca'lı olmakla da övünürlermiş. Çünkü insan yuvası hiç terk etmemiş. Kavafis dediği gibi hani: "Yeni bir ülke bulamazsın / Başka bir şehir bulamazsın. / Bu şehir arkandan gelecektir." Belli ki bu takım da...

Ama bir isim var ki onların arasında, isminin geçtiği her yerde yazara paragraf yaptırır. Nasıl ki futbol kitapları onu yazarken ayrı bir sayfa ayırmalıdır, Boca tarihine girişenler de onun ismini destursuz ve karambolde zikredemez: Diego Armando Mara-

dona'dan bahsediyoruz! Evet, o da Boca'lıydı! River Plate'lilerin ayakta alkışlatacak kadar Boca'lı. Dünyayı kendisine hayran bırakırken bile yüreğindeki sarı-mavi parantezi unutmuyacak kadar ve yoksulların, sadece Buenos Aires'in, ya da Arjantin'in değil tüm dünyanın yoksullarının sesi olduğunu hiç unutmuyacak kadar Boca'lı. O varken La Bombonera'da futbol oynanmaz, resital dinlenirdi. Zihniyet açısından bir türlü profesyonel olamayan bir süper yıldız olarak, profesyonellikten en uzak ilişkisini Boca'yla kurdu Maradona. Boca'yı karşılıksız, bir taraftar gibi sevdi. Nitekim hayatın sillesini yedikten sonra dönüp dolaşıp geleceği yer yine La Bombonera arenasıydı. Çünkü o ruh hep arkasından gelmişti...

Boca taraftarlarının diline pelesenk olmuş bir laf vardır. Onlar için futbol asla bir oyun değildir sadece, bir aşktır, bir tutkudur. Ve bu tutkunun peşinde her hafta milyonlarca kişi Boca'nın maçlarına meftun olur. Ama sadece imtiyazlı birkaç onbin kişi her hafta Çikolata Kutusu'nu doldurma şerefine erişir. İstisnasız her maç ful çeker La Bombonera. Biricik Boca'larını seyretme fırsatını bir kez olsun tepmez Buenos Aires'in 'öteki çocukları'.

Kulüp altyapı seçmelerini izleyen taraftarların yazdığı bir pankartla bitirelim yazıyı. Futbola efsanevi bir nitelik katan, onu sporun çok ötesine taşıyan, ama Arjantin'in futbol dokusunu sonuna dek yansıtan bir pankarttır bu: "Belki Maradona olabilirsiniz, ama asla Che olamazsınız." Şimdilerde ikisi de yok Arjantin'de. Ama Boca hâlâ var. Çikolata Kutusu'na her hafta dolan müthiş lezzet de duruyor yerli yerinde. İnatla, hırsla, mücadeyle...

ettiklerini nereden bilebilirdi ki?

İlk harçtaki İngiliz kumaşına inat, takımın ruhunda İtalyan tohumu hiçbir zaman eksik olmaz. Zaten Arjantin'de futbolun sertlik derecesi İtalya'dan itil edilmiştir. Nitekim ilk zamanlarda takımın taraftarlarının çok büyük bir kısmı genç İtalyan göçmenlerden oluşur. Arjantin'e gelen yoksulluk sınırındaki insanlardır bunlar ve tek eğlence olarak Boca Juniors'a tutunurlar. Bu kimlik yıllarca yapışır Boca'nın sırtına. River Plate zenginlerin takımı olarak ün kazanırken Boca Juniors hep fakirlerin sesi olmuştur. Daha sonra fakirlerin takımı unvanı halkın takımı unvanına terfi edecektir, ama o onur dolu günler için biraz daha beklemleri gerekecektir.

Takımın renkleri bile zorlukla seçilir. İlk zamanlarda kullanılan pembe, siyah, beyaz gibi renkler bir türlü yaratamaz istenilen havayı. Çünkü cıvılcıdır Boca ve buna uygun bir renkendirme yapmadıkça her şey kontrast görünür. İlginçtir, ilhamı veren limana gelen İsveç bandıralı bir gemidir. Kulüp yetkilileri sarı ile mavinin uyumunu görür görmez vurulurlar ve takımın yüzüyl boyunca simgesi olacak renklere karar verirler.

1913 yılına kadar ikinci ligde oynar ve amatör maçlarla gönül eğlendirir

doğmadığının en büyük kanıtı olsa gerek.

Taraftarının müthiş desteğiyle tarihi boyunca hep başarıdan başarıya koştu Boca. Gerçekten kendi evlerinde ürkütücü bir görüntüye bürünüyorlardı. Zaten '12' diyordu taraftarlar kendilerine. Daha sonra ülkemizde de göreceğimiz bu espriyi ilk onlar düşünmüş ve taraftarın takımın asal bir parçası olduğunu ilk onlar görmüştü.

Ama Boca Juniors'ı bir dünya kulübü yapan şey sadece başarıları değil, aynı zamanda rakibiydi. River Plate'le birlikte dünyanın en büyük rekabetini yaratırlarken, zaferlerle dolu bir tarih de yazıyorlardı. Bazen haddini aşır öfke sellerine neden olsa da dünyanın en izlenilesi rekabetine imza attı bu iki kulüp. Aslında ikisi de aynı fakru zaruret içinde, Boca'da doğmuştu. Ama River 1938'de tebdili mekan eyledi ve zenginlerin bahçesine transfer oldu. Rahata acıkan River'la, yoksulların gururu Boca'nın öyküsü işte ondan sonra dilden dile dolaştı. 'Superclassico' denilen bu muhteşem derbide şimdilik Boca önde. Ama tarih yazıldıkça dengeler de sürekli değişecektir. Değişmeyen tek şey de mücadelenin nefasetidir.

Boca'nın renkleri kadar kendine özgü bir yanı daha vardır: Yuvası 'La

insanın aklından geçmiyor değil. Oraları görmeden, Superclassico'yu izlemeden ölmek keşke. Futbol sevgimizi doruğa çıkartmak için. Bugünü de gördüm, artık gam yemem demek için ■

Şeref Kürsüsü

- Lig Şampiyonluğu: 21
- Copa Libertadores: 5
- Kıtalararası Kupa: 3

Duruşu, bakışı, söylemi
ve eylemi ile aykırı
duran 'doğru adam'!

Tümer Metin

▼Futbolcu deyince hep birbirine benzer hikâyeler duyuyoruz. Hal ve tavırları, söyledikleri bile birbirine benzer. Ama senin farklı bir duruşun var. Bunu bilinçli olarak mı tercih ediyorsun gerçekten?

▲Belki üslubum farklı geliyordur insanlara. Düşündüklerimi çok rahat ifade edebilen bir insanım ben. Sizin de bahsettiğiniz gibi, ortada genel bir futbolcu profili varken, farklılığınızla da hemen dikkat çekiyorsunuz ve bu

bazen sıkıntı yaratıyor. Çünkü düşündüklerimi rahat ifade ettikçe ve bazı kesimler bunu yanlış anlıyor ve bu bana bazen dezavantaj olarak dönüyor.

▼Ama biz de hep aynı şeyleri dinlemekten sıkılıyoruz. 'Önümüzdeki maça bakıyoruz', 'Puan ya da puanlar almaya geldik' dışında da bir şeyler duymak istiyoruz. Sonuçta birbirine benzer şeyler dinlemek sıkıcı bir şey. Öyle değil mi?

▲Aslında şunu söyleyebilirim; genel futbolcu profilinde maçtan sonra sorulan sorulara verilen cevapları görüyoruz hep. Maçtan sonra futbolcuya hep aynı soruları sorarsanız farklı bir kimlik çıkmaz ortaya. Sonuçta her hafta ortaya konan iş üç aşağı beş yukarı aynı! Gazeteciler hep aynı soruları sordukça aynı cevapları da alırlar. Maçtan sonra nefes nefese yapılan açıklamalardan daha fazlası olamaz ki!

▼Konuştuğumuz diğer futbolcular da aynı konudan mustaripler. Farklı sorular olduğunda herkes gayet ya-

Farkı kalitesi

Belki üslubum farklı geliyordur insanlara. Düşündüklerimi çok rahat ifade edebilen bir insanım. Ben düşündüklerimi rahat ifade ettikçe ve kafamdakileri ortaya koydukça, bazı kesimler bunu yanlış anlıyor ve bu bana bazen dezavantaj olarak dönüyor. Herkesin kafasında başka bir Tümer profili beliriyor. Nedir bu profil? İşte, asık suratlıdır, pek fazla gülmez, basına karşı bir tavır vardır falan gibi... Bu olumsuz imaj bir kez yerleşince, siz ne söylerseniz söyleyin, ağzınızdan çıkanı değil, kendi kafalarındaki profile uygun şeyleri yazmaya başlıyorlar. Bu da Türkiye'de, beni medya konusunda en fazla rahatsız eden şeylerin başında geliyor.

Türkiye'de etik değerler çok kolay yıpratılıyor. Güncel olaylar her şeyin önüne geçiyor. O gün itibarıyla iyiyseniz alıyorlar sizi en yukarı koyuyorlar. Üç maç kötü oynadınız mı, artık sizden kötüsü yok. Tamam, hep önümüze bakalım, ileriye bakalım diyoruz ama etik değerler için arada bir de geçmişe bakmak lazım. Çok fazla geçmişe de değil ama biraz insafli olacak kadar geçmişe döneelim yeter. Her şey bu kadar çabuk unutulmamalı. Değerler çok kolay yitirilmeli bence. Saygı çok önemli. Mesela Avrupa'da 30-35 yaşın üstüne çıkmış bütün futbolcular, kulüplerinde inanılmaz saygı görüyorlar.

Hande Vardar

ratıcı ve ilginç şeyler söyleyebiliyorlar...

▲Doğru. Siz 90 dakikayı izliyorsunuz, biz de oynuyoruz. Maçtan sonra çıkıp siz bize izlediğiniz maçı sorduğunuzda bizim için söyleyebilecek çok farklı bir şey olmuyor açıkçası. Başka şeyler sorarsanız başka bir profil çıkabilir ortaya. Herkesin bir hikayesi vardır sonuçta.

▼Sen kendini bu kadar rahat ifade ettiğin için, daha farklı bir portre çizilebiliyorsun?

▲Futbol çok değişik bir olgu, herkesin konu hakkında bilgisi var. Mahalle arasında oynayan çocuktan kahvede oturan adama, bu işi profesyonel anlamda kamera önüne taşıyan insandan medyadaki kişilere kadar herkes bir şeyler söyleyebiliyor. Ve bu fikirler çoğu zaman farklılıklar gösterebiliyor. Şimdi hal böyle olunca, sizin düşüncelerinizin arada bir onların kafasındakiyle çatışabiliyor ve her şey yoruma açık duruma geliyor. Söylediklerimi net ifade edebilmeme rağmen, bu çelişkileri zaman içerisinde ben de yaşadım. Maalesef kameranın önünde bambaşka bir hayat var. Birebirde sokaktaki insana belki kendinizi daha rahat ifade edebilirsiniz, ama kamera önündeki her şey farklıla-

şıyor ve herkesin kafasında başka bir Tümer profili beliriyor. Nedir bu profil? İşte, asık suratlıdır, pek fazla gülmez, basına karşı bir tavır vardır falan gibi... Olumsuz imaj bir kez yerleşince, siz ne söylerseniz söyleyin, ağzınızdan çıkanı değil, kendi kafalarındaki profile uygun şeyleri yazmaya başlıyorlar. Bu da Türkiye'de, beni medya konusunda en fazla rahatsız eden şeylerin başında geliyor.

▼Senin bir duruşun var. Klasik olan her şeyi tekrarlayıp, sıradanlaşmıyorsun. Birçok futbolcuya mikrofon uzatılıyor ama Tümer Metin'in dediği önemli bir şey hale geliyor. Bunu bilerek mi tercih ediyorsun?

▲Hayır bilerek yaptığım bir şey yok. Belki biraz farklı düşünmenin getirdiği ya da daha rahat ifade edebilmenin getirdiği şeyler bunlar. Belki de genel beklentinin dışına çıktığım için bu şekilde algılanıyor.

▼Tümer Metin deyince saha içinde müthiş bir hırs görüyoruz. Mesela gol sevinçlerin neden bu kadar hırslı, tutkulu ve abartılı?

▲Golüne göre de değişiyor, her sevinç öyle değildir. Ben sahada her şeyimi vermeye ça-

lıyorum. Nitekim 90 dakikanın bitiminde eğer istediğim ölçüde iyi oynayıp ve yaptığım işlerden keyif almışsam, eve gitтімde beden yorgunluğundan çok be-yin yorgunluğu oluyor. O kadar yıpranı-yoruz yani. Çünkü tamamen konsantre olmuştunuz, tamamen o anı düşünerek yaşamışınız ve bu ölçüde de yorulmuş-sunuz. Bu da direk beyne yansımış. Bir örnek vereyim; bu sene oynadığımız De-nizlispor maçında gerçekten farklı bir duygu oldu. Maç başladı, yüzde yüz ka-zanılması gereken bir maçtı, evimizde oynuyoruz, her şey kazanmamıza en-dekslenmiş. İyi oynadığımız ve kazana-bileceğimizi düşündüğümüz bir maçtı, ama Ronaldo atıldı ve 10 kişi kalmanın verdiği sıkıntılar belirdi. Bu arada penaltı kazandık, ama ben penaltıyı kaçırdım. Kaçırdıktan sonraki o ilk yarı bitene ka-darki sürede, hep şunu söyledim kendi-me: “böyle olmaz, yine değiştirebilecek bir şans gelecek ve o şansı değerlendirmen gerekiyor.” Kendi kendime telkinde bulundum, çünkü bunu yapabileceğimi, yıkılmamam gerektiğini biliyordum. Ve bu senenin en güzel gollerinden birini at-tım kendi açımdan. Adamı geçiş, vuruş, tekrar vuruş, gol... Golden sonra öyle bir sevindim ki gözüm karardı. Yoksa forma çıkarmanın bedeli bilmeyecek kadar sa-lak bir adam değilim, ama o anda hiçbir şey hissetmiyorsunuz işte. Gol attıktan sonrası ile seyircinin önüne gidiş arasın-da karanlık bir tünel var. Hiçbir şey hatırlamıyorum buna dair. Maçtan sonra izlediğimde ben de kendime hayret edi-yorum ama engelleyemiyorum. Çünkü çok zor. Hep diyorsunuz, ‘ya bunlar ol-masın’ falan diye. Lakin o düzeyde bir şey yaşadığınızda film kopuyor biraz!

▼10 yaşında Zonguldak altyapısında oynamaya başlamışsın. Demek ki ailen-den de destek görüyordun. Öyle miydi gerçekten? Yani babasından gizli gizli futbol oynayanlardan biri değil miydin? ▲Benim için futbol hep vardı hayatımda. Ama o kadar da rahat değildim! Hatta gizli gizli oynayanlardandım. Ben de babamdan kaçardım, hem de ne kaç-mak! Ailem hep okumamı isterdi. Ama üniversite ile profesyonel futbol hayatı bir arada götürmek çok zor artık. Eskiden iki gün antrenmana çıkmayıp okula de-vam etme gibi bir şansınız vardı. Oysa ben sabah 8, akşam 8 mesai yapıyo-rum. Ama kendinizi eğitmek için; illa üniversiteye gitmeniz gerekmiyor. Ailem hep okumamı isterdi, ama amcam biraz daha fazla destek oldu futbol oynama-ma. 17 yaşındayken hem profesyonel futbola imza atmıştım, hem de üniversite-ye hazırlık için dershaneye gidiyordum. Beş ay devam ettim güya. Ama mesela ne ben edebiyat hocasını görmüşümdür, ne de o beni. Baktım boşu boşuna para veriliyor, artık bir yöne de kanalize ol-mak lazım, iki tarafı sekteye uğratma-mak adına yalancı bir veli ile dershane-den kaydımı sildirdim. Her sabah evden çıkıyordum dershaneye diye, babamdan parayı da almaya devam ediyordum bu arada ve antrenmana gidiyordum. Bir sabah, büyük babaannem vefat etmiş ben çıktıktan sonra. Dershaneyi arıyo-

lar, diyorlar ki Tümer Metin’in vefatı var lütfen gelsin. Dershanedekiler de ‘Tümer Metin kaydını sildireli üç ay oldu’ diyor. Nasıl zor durumda kaldığımı artık siz düşünün. Ama profesyonel olduktan son-ra ailem de son derece destek oldu. Bu anlamda çok şanslıyım ben. Çünkü her şey dışarıdan görüldüğü gibi güllük gü-listanlık değil ve bazen destek arıyorsu-nuz. ▼Süper Lig’de herhangi bir kulüpte uzun süre oynamış bir futbolcu, hayatının ne kadarnı garanti altına almış olur? ▲Futbolu bıraktıktan sonra ne yaptığını-

lar, diyorlar ki Tümer Metin’in vefatı var lütfen gelsin. Dershanedekiler de ‘Tümer Metin kaydını sildireli üç ay oldu’ diyor. Nasıl zor durumda kaldığımı artık siz düşünün. Ama profesyonel olduktan son-ra ailem de son derece destek oldu. Bu anlamda çok şanslıyım ben. Çünkü her şey dışarıdan görüldüğü gibi güllük gü-listanlık değil ve bazen destek arıyorsu-nuz. ▼Süper Lig’de herhangi bir kulüpte uzun süre oynamış bir futbolcu, hayatının ne kadarnı garanti altına almış olur? ▲Futbolu bıraktıktan sonra ne yaptığını-

za bağlı. Eğer hiçbir iş yapmazsanız ömrünüzün sonuna kadar Beşiktaş’ta oynasanız bile, o birikim size ne kadar ye-ter, tartışılır. Önemli olan, futbolun bittiği dakikadan sonrası için yaptığınız yatı-rımdır. Bu anlamda Türkiye’de futbolcu-lar çok büyük sıkıntılar çekiyor. ▼Neler oluyor mesela? ▲Çok kötü duruma düşenler var. Allah kimseyi düşürmesin. Ama biraz akıllı ol-mak, sonrasını da düşünmek lazım. Çok klişe bir deyim olacak ama, akarken dol-nuşsaydık bu şartlarda burada olacağı-ten sonra bu paralar kazanılmayacak.

9 O dakikanın bitiminde eğer istediğim ölçüde iyi oynayıp ve yaptığım işlerden keyif almışsam, eve gittiğimde beden yorgunluğundan çok beyin yorgunluğu oluyor. O kadar yıpranıyoruz yani. Bir örnek vereyim; Denizlispor maçı yüzde yüz kazanılması gereken bir maç. Evimizde oynuyoruz, her şey kazanmamıza endekslenmiş. Ama Ronaldo atıldı ve 10 kişi kalmanın verdiği sıkıntılar belirdi. Bu arada penaltı kazandık, ama ben penaltıyı kaçırdım. Kaçırdıktan sonraki o ilk yarı bitene kadarki sürede, hep şunu söyledim kendime: “böyle olmaz, yine değiştirebilecek bir şans gelecek ve o şansı değerlendirmen gerekiyor.” Ve bu senenin en güzel gollerinden birini attım kendi açımdan. Adamı geçiş, vuruş, tekrar dönüş, gol olması... çok güzeldi... Golden sonra öyle bir sevindim ki gözüm karardı resmen. Yoksa ben forma çıkarmanın bedelini bilmeyecek kadar salak bir adam değilim, ama o anda hiçbir şey hissetmiyorsunuz işte. Gol attıktan sonrası ile seyircinin önüne gidiş arasında karanlık bir tünel var. Hiçbir şey hatırlamıyorum buna dair.

yorum bunu. Artık tatiller biraz daha keyifli gelmeye başladı! Yine de çok keyif alıyorum fut-boldan. Her şeye baştan başla-sam yine aynı şeyleri yapmak isterdim. Kamplar, yoğun stres, antrenman tempoları, maçlara rağmen, her şeyi keyifle yaptım ben. Hayatta yaptığım en iyi iş-lerden bir tanesi bu. ▼Türkiye’de futbol oynamanın kendine göre bir zorluğu var. Yıllardır emek verdiğiniz cami-alarda bile bir çırpıda silinebili-yorsunuz. Neden oluyor bu? ▲Türkiye’de etik değerler çok kolay yıpratılıyor. Güncel olay-lar her şeyin önüne geçiyor. O gün itibarıyla iyiyseniz alıyordlar sizi en yukarı koyuyorlar. Üç maç kötü oynadınız mı, artık sizden kötüsü yok. Tamam, hep önümüze bakalım diyoruz ama etik değerler için arada bir de geçmişe bakmak lazım. Çok fazla geçmişe de değil ama bi-raz insafılı olacak kadar geçmi-şe dönelim yeter. Her şey bu kadar kolay yitirilmemeli ben-ce. Saygı çok önemli. Mesela Avrupa’da 30-35 yaşın üstüne çıkmış bütün futbolcular, kulüp-lerinde inanılmaz saygı görü-yordlar. Mesela, Şenol hoca ile Milli Takımlar seviyesinde dün-ya üçüncülüğü yaşıyorsunuz, ama aynı Şenol hoca ile 6-7 ay sonra Letonya maçını kay-bedince hemen ‘Şenol hoca git-sin’ kampanyaları başlıyor. Ben gitmesin demiyorum, başarısız olan tabii ki gidecek. Ama ye-rin dibine sokularak da gitme-sin. Kazanmak da var, kaybet-mek de... Ama saygı da olma-lı. Şenol Hoca’yı gönderirsin ama gönderirken de onore edersin. Yaka paça gönder-mezsın. Vereceğiniz mesaj açı-sından da bu çok önemlidir. Ama biz hep güncele göre davranmaya alışmışız. Bence burada en büyük görev basın mensuplarına düşüyor. Ama onların da çok sağduyulu ol-duklarını düşünmüyorum. ▼Basınla da işiniz zor. Perfor-mansınızın toplan yuvarlaklığın-dan kaynaklanan bir belirsizli-ği var. Masa başı işi yapmıyo-rsunuz ki günde 20 dosya oku-

rum ve işimi iyi yaparım diyersiniz. Bir yanda basınla ilişki kurmak zorunda olan siz varsınız. Diğer yanda ise haber bulmak zorunda olan ve bu yüzden de açgönlü kollarıyın basın mensupları var. Çünkü sonuçta futbol niteliği itibarıyla kamuoyu önünde olan bir spor. Bütün bu dengeler nasıl kuruluyor? ▲Çok kolay olmuyor tabii ki. Bu tip sıkıntılar hepimizin yaşadığı şeyler. Za-man içinde, yanlış anlaşıldığım dönem-lerde ben şöyle düşündüm ki. “Ben ne söylediyimi biliyorum ama o hep duy-mak istediğini yazıyor. O zaman hiç ko-

nuşmayayım. Söylediğimin bir önemi yoksa, bir şekilde sadece o adamın ka-fasındakiler yazılıp çizilecekse, konuşma-nın bir anlamı yok ki.” Ama bu da çö-züm olmuyor. Sustuğunuzda da bu sefer başka sıkıntılar çıkıyor. Bu böyle kısır-döngü gibi sürekli yenileniyor. Bakın ben şuna çok üzülüyorum. Bir örnek var eli-mizde. Eleştiri anlamında söylemiyorum, ama vereceğim örnek çok çarpıcı bence. Maraton programıyla ilgili. Malum Şan-sal Büyüka ve Erman Toroğlu çok saygı-değer iki spor adamı. Senelerdir süren bir birliktelik ve inanılmaz reytinglere ulaşmış bir program var ortada. Ve her hafta yüzbinlerce kişi izliyor. Şifreli ka-nalda olmadıkları dönemde, reyting kay-gısıyla bazı şeyleri abartıyorlar diye dü-şünüyordum. Ama ortada reyting kaygısı yokken böyle davranmaları beni çok üz-dü açıkçası. Reyting önemli değilken siz çıkıp bir futbolcu için “Kars’tan vursa Edirne’den çıkar” dersiniz bu ayıp olu-yor biraz. Sonuçta her şey tadında ol-malı. Bu beni ciddi rahatsız ediyor. ▼Sağduyuyu burada kullanmayacaksa-nız nerede kullanacaksınız, değil mi? ▲Bakın, eleştiri çok basit bir şey. Herkes herkesi eleştirebilir. Eleştiriden pay çık-a-ralım diyoruz. Tamam, çıkaralım, ama sen de adam gibi eleştirmiyorsun ki. Eleştiriyse benim kolumdaki dövmeden başlarsan bunun bir anlamı olmaz ki! ▼Hangi gazeteleri takip ediyorsunuz peki? ▲Açıkçası evimize spor gazetesi girmi-yor. Ama okumamak bir şeyi değiştirm-i-yor, çünkü çevrenizdeki herkes okuyor! Yani haberler geliyor bir şekilde. Ailem okuyor ve etkileniyorlar yazılanlardan. Oysa yazarken biraz dikkatli olmak ge-rek. Bizim de bir ailemiz var, bunun unutulmaması lazım. ▼Tümer Metin ile konuşurken insan şunu iyi anlıyor; senin herhangi bir diplomaya ihtiyacın yok. Kendini iyi ifade etmek, doğru şeyleri söylemek... Bunlar çok anahat şeyler. Şaşırtıyor musun birileri-ni? Özellikle de ‘futbolcu iki laf biraraya getiremez’ diyenleri. ▲Çok kişiyi tamir etmişimdir ben böyle. Önyargıyla yaklaşıp küçümseyenleri şaş-kına çevirmişliğim çoktur. ▼‘Clubber’ bir görüntün var. İmaj ola-rak bunu mu seçtin? Son dönemde saha-da en yüksek performansını sergilerken bir yandan da karşı ve hemcinsleri için bir idol da olabiliyorsunuz değil mi? ▲Bunun futbolculuk ile bir alakası yok. Ben memur olsaydım da şartlarım doğ-rultusunda bu şekilde yaşamaya çalışır-dım. Kendimi bu şekilde iyi hissediyor-um, sadece bu. ▼Biraz da Beşiktaş hakkında konuşmak istiyorum; Bu sezon ciddi bir şikayet var kulüpte. Verilere bakıyoruz, belki bu şi-kayetleri halkı kılacak hakem notları var, ama bir yandan da, Lucescu’nun kaybet-tiği ikinci şampiyonluktan bu yana feci bir asabiyet de var. Siz bu asabiyeti na-sıl yorumluyorsunuz? Ki siz de o asabi-yetin bir parçasısınız! ▲O gün her şey çok farklıydı. O maçı kaybettikten sonra hepimizin kafasında acaba yeniden böyle bir maç yaşanır

mı, acaba bize karşı böyle bir önyargı mı var gibi düşünceler belirdi. Bu da takımı kötü etkiledi. Bu sene de çok ente-resan gelişti. 4-5 maçı on kişi ile bitirdik ve 4 maçı seyircisiz oynadık. Bir sezon için çok büyük bir rakam bu. Çok kırmızı kart gördük. Daha önce bunları yaşamı-yorken bir anda gerçeklerle yüzleşince, belki asabiyet ön plana çıktı. Camiamız da çok ateşli. İçerideki maçlarda bazen sıkıntıya neden oluyor bu. Çok sabırsız-lar ve her şeyi çok çabuk elde etmek isti-yorlar. 5.dakikada 1-0, 10. dakikada 2-0, ilk yarı 3-0 bitsin. Her maç umut edi-len bu. Ben de isterim bunu ama karşı-nızda da birileri oynuyorsa çok kolay ol-muyor. Tabii o stresin zaman zaman bi-ze yansıdığı dönemler de oluyor. Ama yine de yapmamak lazım. Bu anlamda Del Bosque’den bir şeyler öğrendik. Ha-kemler hakkında hiç konuşmadı, haklı olduğumuzu düşündüğü anlarda bile! ▼Siz bu tavrı doğru buluyor musunuz? ▲Emin değilim. Çünkü ertesi hafta maça çıkıyorsunuz yine aynı şeyler yaşanıyor. 3-4 hafta direniyorsunuz, ama siz de in-sansınız. Bir şekilde tepki veriyorsunuz. Mesela İbrahim Toraman’ın İstanbulspor maçında atıldığı pozisyonadan sonra ma-çın hakemi Selçuk Dereli idi, aramızda geçen diyalog şöyle oldu: ‘Hoca tamam kırmızı kartı verdin, bundan dönüş yok ama bana kalırsa kart değildi’ dedim. O da ‘ben böyle gördüm’ dedi. 2-3 maç sonra yeniden karşılaştığımızda ‘hata yapmışım ama o şekilde görüp o anda o kararın doğru olduğuna inandığım için bu karar verdim’ dedi ve özür diledi. Siz Tümer’i dışarıdan çok sinirli, hakem-le çok kötü diyaloglar içinde gibi görü-yorsunuz. Lütfen gidin hakemlere sorun, bir tanesi Tümer Metin için saha içinde bana kötü bir şey söyledi, ağızından kötü bir kelime çıktı ya da bana yardımcı ol-mayana bir harekette bulundu’ demez. Ben çok diyaloga girerim ama ardından asla kötü bir şey söylemem, çok da yar-dımcı olurum.Ama genel asabiyetten kaynaklanan böyle bir önyargı var. Me-sela benim hakkımda en çok yapılan eleştirilerden biri Tümer Metin’in yüzü hiç gülmüyor küçümseyenleri şaş-kına çevirmişliğim çoktur. ▼Türkiye’nin en iyi kadrolarından birine sahip Beşiktaş. Birkaç küçük rütüsla gele-cak sezon bu işin çok daha iyi noktaya gelebileceğine inananlardan mısınız? ▲Lig şimdii başlasaydı biz çok avantajlı konumda olurduk. Başlangıçta yeni ge-len arkadaşların uyumu bizim en büyük sıkıntımızdı. O süreci hasarsız atlatma-mız gerektiğini, kimseye kendimize be-ğendirmeden sadece maç kazanarak o güveni sağlayabileceğimizi biliyorduk. Ama maalesef ilk sekiz haftada sadece altı puanla bitirdik, ki Beşiktaş takımı için yaşanabilecek en büyük sıkıntılardan bi-riydi bu. Hesaplar o anlamda tutmadı, tutmayınca da bu sıkıntılar üst üste gel-meye başladı. Dediğim gibi lig yeni baş-lıyor olsaydı, biz en avantajlı takımlar-dan biri olurduk. Seneye de bu avantaj-la çıkacağız sahaya. Ve bu sefer uyumlu bir kadroyla baştan favori olacağız. ■

Gelecek onlarla gelecek

Futbol Federasyonu yönetimi göreve gelir gelmez Genç Milli Takımlar konusunda da atılım yapmayı en önemli hedeflerinden biri haline getirdi. Nitekim başında Genç Milli Takımlar teknik direktörü Ünal Karaman'ın bulunduğu bir ekip, işbaşı yaptığı ilk günden beri, futbolumuzun geleceğini kurgulamak için her yerde yetenek avına çıkıyor.

Biz futbolda en üst seviyelere gözümüzü diktik ve zaferlere kitlendik ama futbolun asıl kaynağı olan gençler ve bu gençlerin altyapı örgütlenmesi geleceğimizi kurtaracak anahtar konumunda. Evet futbolda dünya çapında bir ülke olmak en büyük hedefimiz. Ama bu hedefin geleceği, gençlerin elinde ve sürdürülebilir bir başarıyı her daim geçerli kılabilmek ancak onlara yapılacak yatırımla olacak. Futbol Federasyonu yönetimi göreve gelir gelmez Genç Milli Takımlar konusunda da atılım yapmayı en önemli hedeflerinden biri haline getirdi. Nitekim başında Genç Milli Takımlar teknik direktörü Ünal Karaman'ın bulunduğu bir ekip, işbaşı yaptığı ilk günden beri, futbolumuzun geleceğini garanti altına almak için her yerde yetenek avına çıkıyor. Bu sisteme göre Türkiye bölgelere ayrılmış bir şekilde taranıyor ve her yaş kategorisinde yapılan seçmelerde yepyeni oyuncular keşfediliyor. Tabloların da gösterdiği gibi bu elemeler sırasında onbinlerce çocuk için

Genç Milli Takımlar

önemli bir şans doğuyor ve genç nüfusumuzun futbol potansiyelleri açığa çıkıyor. O kadar ki seçmelerden direkt milli takımlara gelen onlarca oyuncu var halihazırda! *TamSaha*'ya verdiği bilgiye göre Ünal Karaman ve ekibi şu ana dek tam 10 bölgede seçmeler yapmış ve toplam 617 futbolcu adayını en az üç kere olmak üzere izlemiş durumda. Bu 617 gencin 124'ü elemeyi geçmiş ve mercək altına alınmış. Artık her birinin potansiyeli, yeteneklerinin sınırı, mevkileri, fiziksel yapısı ayrı ayrı analizlere tabi tutuluyor. 'Sadece yetenekleri değil, karakterleri de bizi ilgilendiriyor' diyor Ünal Karaman ve ekliyor: "Futbolcu yetiştirmek kadar memlekete yararlı olacak gençleri bulmak da bizim vazifemiz. Ben hepsinin yetenekli olduğunu düşünüyorum. Ama aralarından sadece gelişmeye açık ve karakter yapısı sağlam olan gençler sıyılacak."

GENÇ MİLLİ TAKIMLAR BÖLGE SEÇMELERİ

SEÇME YAPILAN YER	KATILAN				
	BÖLGE SAYISI	İL SAYISI	FUTBOLCU SAYISI	KULÜP SAYISI	BEĞENİLEN FUTBOLCU SAYISI
GAZİANTEP	5	21	176	59	34 (8'i kaleci)
TRABZON	2	10	155	40	37 (4'ü kaleci)
ANKARA	2	12	143	39	30 (2'si kaleci)
İZMİR	1	5	143	43	23 (4'ü kaleci)
TOPLAM	10	48	617	181	124 (18'i kaleci)

SEÇMELERDEN MİLLİ TAKIMLARA ÇAĞRILAN FUTBOLCU SAYISI

U-17 (01.01.1988) GENÇ MİLLİ TAKIMA ÇAĞRILAN FUTBOLCU SAYISI : 6

U-16 (01.01.1989) GENÇ MİLLİ TAKIMA ÇAĞRILAN FUTBOLCU SAYISI : 10

U-15 (01.01.1990) GENÇ MİLLİ TAKIM ARA KAMPINA ÇAĞRILAN FUTBOLCU SAYISI : 22

MİLLİ TAKIMLARA ÇAĞRILAN FUTBOLCULARIN KULÜP VE YAŞ BAZINDA LİSTESİ

KULÜP ADI	YAŞ GRUBU					KULÜP TOPLAMI
	U-20	U-19	U-18	U-17	U-16	
GALATASARAY	2	4	6	11	10	33
FENERBAHÇE		5	3	2	2	12
TRABZONSPOR	1	2	2	4	2	11
GENÇLERBİRLİĞİ	2	2	1	1	4	10
BEŞİKTAŞ	1		2	2	3	8
DARDANELSPOR	3		2	1		6
GAZİANTEPSPOR		1		3	1	5
BURSASPOR			1	1	2	4
GÖZTEPE			1	2	1	4
ANTALYASPOR	2	1			1	4
ANKARAGÜCÜ				1	2	3
ADANASPOR	1			1	1	3
B.DORTMUND			2	1		3
ALTAY		1	2			3
HANNOVER 96				1	1	2
YILDIRIM BOSNA		1		1		2
B.LEVERKUSEN				2		2
KARŞIYAKA			1	1		2
H.BERLİN		1	1			2
ALIĞA BLD.					1	1
MALATYASPOR					1	1
B.MÜNCHEN					1	1
BURSA TOFAŞ					1	1
GAZİOSMANPAŞA					1	1
AJAX					1	1
ÜNYESPOR					1	1
B.B.ANKARASPOR					1	1
KONYA DEMİR S.					1	1
SSV ULM				1		1
VESTEL MANISA				1		1
SAMSUNSPOR				1		1
SAKARYASPOR				1		1
PENDİKSPOR				1		1
ADANA DEMİR S.				1		1
S. KICKERS			1			1
İZMİRSPOR			1			1
BAKIRKÖYSPOR		1				1
K.ERCİYES	1					1
KAYSERİSPOR	1					1
İNEGÖLSPOR	1					1
VFL BOCHUM	1					1
KOCAELİSPOR	1					1
BEYLERBEYİ	1					1
CİZRESPOR	1					1
G.ASAŞSPOR	1					1

Göreve geldikleri günden itibaren yoğun bir çalışma programıyla yola koyulan Ünal Karaman'ın ekibi şöyle.

Genç Milli Takımlar Teknik Direktörü:

Ünal Karaman

20 Yaş Altı Genç Milli Takım Teknik Direktörü:

Şenol Ustaömer

19 Yaş Altı Genç Milli Takım Teknik Direktörü:

Cem Pamiroğlu

18 Yaş Altı Genç Milli Takım Teknik Direktörü:

Metin Tekin

17 Yaş Altı Genç Milli Takım Teknik Direktörü:

Abdullah Avcı

16 Yaş Altı Genç Milli Takım Teknik Direktörü:

Fatih Eser

15 Yaş Altı Genç Milli Takım Teknik Direktörü:

Cezmi Turhan

Genç Milli Takımlar Yardımcı Antrenörü:

Cenk Özcan

Genç Milli Takımlar Kaleci Antrenörü:

Murat Aydın

Bölgeler Teknik Direktörü: Hayati Soydaş

Bölgeler İdari Sorumlusu: Timuçin Kalender

Kurulan sistem itibariyle her yaş kategorisinin antrenörü bir diğer antrenörle işbirliği içinde. Buna göre UEFA'nın resmî kategorileri olan 17 ve 19 yaş kategorilerinde antrenörlük yapan hocaların yardımcılıklarını 15, 16 ve 18 yaş kategorilerinin antrenörleri yapıyor. Sisteme göre mesela 16 Yaş Altı Genç Milli Takım Teknik Direktörü Fatih Eser, takımı çocuklar 17 yaşına geldiğinde bir üst kademeye taşıyor ve sonra tekrar 16 yaş kategorisine geri dönüyor. Bu dönüşümlü sistemde amaç antrenörlerin oyuncularını iyi tanımasını ve yeteneklerini ona göre yönlendirmesini sağlamak. Böylece yetiştirme süreci de tamamlanmış oluyor. Futbolcu olmaya ikna yaşı olan 17-18-19 yaş kategorilerinde antrenörler gençlerin bu kritik kararı vermesinde de onlara yardımcı oluyor ve en önemlisi onların potansiyelleri hakkında hem ailesini hem de oyuncuyu bilgilendiriyor.

Henüz gelişimlerini tamamlamamış olan 15-16 yaş kategorisindeki çocuklar ise antrenörlerimiz için hem önemli bir kaynak hem de önemli bir zorluk oluşturuyor. Henüz futbolcu olma irade ve yeteneğine sahip olup olmadıkları belli olmayan bu gençlerin geleceğini belirlemek oldukça güç bir iş. Ama bu hamurdan iyi ve örnek birer futbolcu yaratmanın onuru belli ki hepsinin en büyük motivasyonu.

Beylerbeyi'nde tam bir ekip disipliniyle görev yapan hocalarımızın, Genç Milli Takımlardaki en önemli politikalarından biri de eğitime ilgili. Buna göre dersleri zayıf öğrenciler takıma alınmıyor, dersleri bozulan öğrenciler de düzeltmeleri konusunda uyarılıyor. Ekipte görev alan tüm teknik adamlarımız bu konunun hayati önem taşıdığını özel olarak vurguluyorlar.

Göreve geldikleri günden beri Türkiye'nin bütün potansiyellerini harekete geçirmeye odaklanan Genç Milli Takımlar teknik direktörleri ağız birliği etmişçesine hem yarışmacı kimliğin hem de yetiştirici yapının önemini vurguluyorlar. Özel ve resmi maçlarda çocukları hem kazanmaya hem de kendilerini geliştirmeye koşulladıklarını söyleyen antrenörlerimiz futbolumuzun geleceğinin çok parlak olduğu konusunda hemfikirler. ■

Gençlik ateşi

Bir zafere daha imza attı gençlerimiz. 17 Yaş Altı Genç Milli Takımımız Kuşadası'nda yapılan grup müsabakalarında önce son Avrupa Şampiyonu Fransa'yı devirdi. Ardından İskoçya ve Azerbaycan'ı yendi, Avrupa Şampiyonası finallerine katılma hakkını elde etti. Şimdi hedef İtalya... Ve yeni bir zafer beklediğimiz, 3-14 Mayıs'ta Terrenia'daki şampiyona.

Mustafa Kemal Artalan

Geçtiğimiz ay içinde 17 Yaş Altı Milli Takımı çok zor bir sınavdan alınının akıyla çıktı. Son derece zorlu rakipler karşısında hiç puan kaybetmeden bunu başaran ekibimiz, Genç Milli Takımlar düzeyinde bu seneki başarılarımıza bir anlamlı halka daha eklemiş oldu. Böylece hem UEFA 17 Yaş Altı Avrupa Şampiyonası, hem de FIFA 19 Yaş Altı Dünya Şampiyonası'na katılmayı başardık. Aslında gruplar belli olduğunda herkesin içine bir kurt düşmüştü. Bir önceki 17 Yaş Altı Avrupa Şampiyonu Fransa vardı grupta ve takımımız Ekim ayındaki ilk tur maçlarında zorlukla tur atlamıştı. Galler ve Hollanda beraberliğini telafi eden Ermenistan galibiyeti olmuştu o zaman. Şimdi ise telafi şansı yoktu, çünkü final grubundan sadece birinciler çıkacaktı ve sadece Fransa değil İskoçya da yabana atılır takım bir takım değildi. Ama gencecik çocuklar çıktılar ve herkese örnek olacak bir mücadele gösterip, rakiplerini birer birer devirdiler. Grubu yenilgi ve beraberlik almadan bitiren gençler böylece kapasitelerinin ne kadar büyük olduğunu da göstermiş oldular. Gelelim maçların ayrıntısına. İlk maç kader maçıydı, rakip Fransa'ydı ve bir önceki turnuvanın aplotleriyle çıkıyordu sahaya. Üstelik daha birkaç ay önce 16 Yaş Milli Takımı Fransa karşısında 3-0 ve 1-1'lik skorlar almıştı ve bu herkeste kuşku yaratmıştı. Üstüne üstlük Meridyen Kupası'nın en başarılı ekibi de onlardı. Ama futbolun sahada oynandığını

ve rakibi abartmanın yenilginin öznesi olduğunu bilen gençler pabuç bırakmadı söylentiye. Çıkıldılar, harika oynadılar ve Fransa'yı 1-0 yenip gelecek güzel günlerin kapısını araladılar. Kadrosunun tamamı Birinci Lig'de oynayan Fransa'ya golü 2A'da top koşturan Vestel Manisalı Erkin Caner atmıştı. Bu moralle çıktıkları ikinci maçta, İskoçya karşısında da aynı mahareti gösterdi Genç Milli Takım. Bayer Leverkusen'li Tefik Köse'nin golleriyle 2-0 öne geçen Türkiye, son dakikalarda penaltıdan, Aberdeen'li Bagshaw'ın ayağından gelen gole üzülmedi bile. Zaten bu gol, turnuvada yediği tek goldü ekibimizin. İskoçya galibiyeti de en az birincisi kadar önemliydi aslında. Kadrosunda Glasgow Rangers, Celtic, Manchester United, Nottingham Forestli oyuncuların bulunduğu İskoçya'da büyük umutlarla gelmişti Kuşadası'na. Ama onlar da eli boş dönenler kervanına katıldı. Son maç, turnuva başlamadan önce kolay olur diye düşünülen Azerbaycan'a karşıydı. Beklenenin aksine müthiş bir performans ortaya koymuşlardı Azeriler. Ve yendikleri takdire üçlü averajla birinci olma şansları bile vardı. Yani formalite gibi görünen son maç, bir anda kadar karşılaşması olmuştu. Ama Türkiye iyi oynuyordu, grubun en iyisiydi ve bunu ispatlamak için çıktı sahaya. Nitekim Azerbaycan'ı ezdi geçti ekibimiz. 3-0'luk skor turnuvanın

ödülüydü bir bakıma. Zafere taşıyan golleri Galatasaray'dan Aydın Yılmaz ve yine Tefik Köse, Erkin Caner kaydetti.

Türkiye bu sonuçlarla grubunu 9 puanla lider tamamladı ve İtalya'da düzenlenecek turnuvaya katılmaya hak kazandı. Bu başarıya imza atan tüm ekibimizi teker teker kutlamak gerekiyor. Özellikle de Abdullah Avcı, Metin Tekin, Cenk Özcan ve Murat Aydın'dan oluşan teknik kadromuzu ve ve tüm katkı verenleri. Artık hedef İtalya. Bu, hedefe giden en büyük adımdı. Artık hedefe kitlendik. Yani İtalya'ya...

İtalya'nın ev sahibi olarak katılacağı turnuvaya elit turdan çıkan 7 ülke daha katılacak. 3-14 Mayıs tarihlerinde Pisa bölgesinin Terrenia kentinde düzenlenecek turnuvada ekipler Avrupa Şampiyonu olmak için mücadele edecekler. Elit turnuvalar 31 Mart'ta sona erdikten sonra kura çekimi yapılacak ve rakiplerimiz belli olacak. ■

Kendim ve ailem için oynuyorum

Tabii ki Avrupa'yı istiyorum. Fakat şunu da belirtmeliyim. Gideceğim takım Fenerbahçe'den daha üstün bir takım olmalı. Bu hedeflere ulaşmam için zamanım var daha. Kendimi geliştirmem gerekiyor, geliştiremezsem kalırım yerimde ve hiçbir yere gidemem. Hayattaki gayem, her zaman her şeyin daha iyisini yapmak. Başarı ancak böyle yakalanır. Daha iyisini istemek hedef olmazsa Figo, Zidane, Raul ne yapsın? Onlar başka nerede oynayabilir ki artık? Uzun lig yok! Bu Ersun hoca'nın lafıdır. Her şeyini tatmin etmiş, parasını kazanmış, ne için oynuyorlar? Kendileri için oynuyorlar, daha iyisini yapabilmek için oynuyorlar. Ben de kendim için, ailem için oynuyorum.

Söyleşi

Serkan Balcı

Genç oyuncu birkaç hafta oynamasın, hemen kötü futbolcu diyorlar. Hiç şöyle düşünmüyorlar. Belki iyi futbolcu ama adapte olmadı, uyum sağlayamadı. Bu sadece bizde değil Avrupa kulüplerinde de yaşanıyor. Oyuncu bir takıma transfer oluyor, ama bir türlü adapte olamıyor ve geri dönüyor. Mesela Henry Juventus'ta oynayamadı. Kötü oyuncu mu Henry? Biz hep başarısızları görüyoruz. Neden başarılı olanları ön plana çıkartmıyorlar? Anadolu'dan gelip başarılı olan futbolcu sayısı, İstanbul'da yetişip başarılı olanlardan belki de daha fazla.

Sıcak, sevimli, heyecanlı... Kendi anlatımıyla biraz da tezcanlı... Yerinde durmayı hiç sevmiyor, hep hareket etmek istiyor. Sahada sürekli koşsun her topa ayağını soksun, rakibin oyununu bozsun, hırs küpü, agresif bir savaşçı... Daha yolun başında, henüz 21 yaşında. Ama hayalleri büyük... Beklentileri büyük... Hedefleri büyük...

Futbolun hiperaktif bücürü...

▼ Sen 17 yaşında Süper Lig'de onbir çıkmaya başladın ve hırsınla hemen dikkat çektin. Bir Gençlerbirliği-Fenerbahçe maçını hiç kimse unutmaz mesela. O günlerde neler hissediyordun?

▲ Ben Amatör Küme'den direkt Birinci Lig'e çıktım. O yüzden her şey bana çok garip geliyordu en başta. Hayal aleminde falan gibiydim. Televizyondan izlediğim ağabeylerimle karşılıklı oynamak pek inanılır bir şey değildi o yaşlarda.

▼ Nasıl böyle hızlı gerçekleşti her şey?

▲ Futbol enteresan bir oyun. Yalınca'ya koştururken mahallede oynayan gençlerden biriydim. Sonra birden Gençlerbirliği'nin teklifi geldi. Hiç duraksamadan gittim. Zaten altı ay sonra da A takımla antrenmana çıkmaya başladım. Samet Aybaba sayesinde birçok genç forma şansı yakaladı o dönemde. Düşünün 17 yaşındayken bana ilk onbirde oynama şansı verdi ve direkt oynattı. Ama o maçta büyük talihsizlik oldu ve kırmızı kart gördüm. O kadar büyük bir şans yakalamışsın, hırsla oynuyorsun. Fakat haksız olduğuna inandığın bir kart görüyorsun. İnsan bocalıyor genç yaşta. Ben de kaybettim kendimi. Sonuçta hepimiz bazen duygularımıza yenik düşebiliriz!

▼ Esasında o an seni çok iyi simgeliyordu. Çünkü Serkan deyince sahada her şeyini ortaya koyan bir oyuncu görüyoruz biz. O kadar belli ki hırslı ve istekli olduğun, her yere koşturup duruyorsun. Nasıl kazandın bu yeteneği?

▲ Çok kısa sürede ben buralara geldim. Bu yüzden nasıl olduğumu ben de anlamakta zorlanıyorum bazen. Dört sene gibi kısa bir sürede gerçekleşti her şey. Gerçi ben tüm bunları gerçekleştirebileceğimi düşünüyordum ama böyle çabucak olmasını beklemiyordum. Birden hayal ettiğim birçok şey gerçekleşmeye başladı. Fakat durmak yok. Daha büyük hedeflerim var. İnşallah çalışarak istediğim her şeyi başaracağım.

▼ 21 yaşındasın. Ama birçok futbolcunun kariyeri boyunca yaşadığı başarıları yaşadın bile. Şampiyonlar Ligi'ni tattın, A Milli Takım'da ilk onbir çıktın. Türkiye Kupası'nı kazandın, UEFA'da çeyrek final oynadın... Kaldı mı bir şey?

▲ Bir anı anlatayım bununla ilgili. Ben onbeş gün arayla önce Genç Milli, sonra Toulon Turnuvası'nda Ümit Milli, birkaç gün sonra da Konfederasyon Kupası'nda A Milli oldum. Bu kadar kısa sürede hepimde oynayan başka biri var mı bilemiyorum!

▼ İnsan sarhoş olmuyor mu bu kadar hızla?

▲ Tabii ki oluyor, hatta biraz da yadırgıyor. Çok maç oynadığınız zaman bazen istediğiniz performansı gösteremiyorsunuz çünkü. Ama daha yolun başında olduğum için hevesliyim her şeye. O yüzden hiçbir şeyden şikayetçi değilim. Zaten bundan sonra yapacaklarım önemli. Buraya kadarki bölüm hızlı geçti ya da geçmedi, artık önüme bakıyorum.

▼ Ne yapacaksın bundan sonra? Nereden Serkan'ın hedefi?

▲ Benim hedefim Avrupa'da oynamak. Fenerbahçe de şu anda iyi bir Avrupa takımı ve önce burada kalıcı olmak istiyorum. Buradaki geleceğime göre de Avrupa ya da diğer opsiyonları düşünüyorum. Ama burayı çok seviyorum ve kalmak istiyorum.

▼ Avrupa'ya gitmek istiyor musun?

▲ Tabii ki Avrupa'yı istiyorum. Fakat şunu da belirtmeliyim. Gideceğim takım Fenerbahçe'den daha üstün bir takım olmalı. Bu hedeflere ulaşmam için zamanım var daha. Bunun için kendimi geliştirmem gerekiyor, geliştiremezsem kalırım yerimde ve hiçbir yere gidemem. ▼ Peki hangi yönlerini eksik görüyorsun? Çok fazla yeteneğin var ki bu kadar hızlı yükseldin. Ama hâlâ eksikğin var mı? ▲ Futbolda oynadıkça gelişiyorsun, geliştikçe bir takım meziyetler kazanıyorsun. Ben şuna inanıyorum; çok koştuğundan teknik kapasitemi bazen yansıtamıyorum. Bunu düzeltmem gerekiyor. Ama şu aralar teknik kapasitem daha ilerledi ve bi-

linçli oynamaya başladım. İdmanlardan sonra topla, teknik kapasitemi artırıcı çalışmalar yapıyorum. Yine ortalarımı geliştirmeye çalışıyorum. Tabii bunların hepsi zamanla gelişecek şeyler. Maç oynadıkça oyun zekâm geliyor, tecrübem artıyor. Artık ne yapacağımı daha iyi biliyorum. Bence önümüzdeki 3-4 sene daha kendimi geliştirmeye devam edebilirim. Bu önemli çünkü, Avrupa'ya açılabilmem için bu aşamaları geçmem şart. Bu zaman zarfında kendimi geliştirsem Avrupa'da oynarım, ama geliştiremezsem aynı yerde kalırım. Ben Türkiye'de ekol futbolcu olmak istiyorum. Nasıl Rıdvan ağabeyler, Oğuzlar ağabeyler bir isim yarattı, Hakan Şükürler, Emre ağabeyler bir ekol oldu, ben de öyle bir isim olmak istiyorum. İnşallah bunu başaracağım. Bunun için insanın kendine büyük hedefler koyması gerekiyor. Ben hırslı bir insanım, bulunduğu yerde devamlı kalıp bundan memnun olabilecek bir yapıda değilim. Benim hayattaki gayem, her zaman her şeyin daha iyisini yapmak. Başarı ancak böyle yakalanır. Daha iyisini istemek hedef olmazsa Figo, Zidane, Raul ne yapsın? Onlar başka nerede oynayabilir ki artık? Uzay ligi yok! Bu Ersun hoca'nın lafıdır. Her şeyini tatmin etmiş, parasını kazanmış, ne için oynuyorlar? Kendileri için oynuyorlar, daha iyisini yapabilmek için oynuyorlar. Ben de kendim için, ailem için oynuyorum.

▼Futbol oynamaktan zevk alıyor musun?

▲Çok. Çünkü küçüklüğümde beri başka bir iş düşünmemişim. Allah korusun futbolcu olmasaydım ne olurdu bilemiyorum. Futbol yüzünden okuyamadım. Artık bu benim tek işim. Ona sahip çıkmam gerek.

▼Senin sadece futbola yatkınlığın yok ya nılmıyorsam? Başka hangi sporları yaptın?

▲Altı sene hentbol oynadım. Sonra atletizm yaptım. Uzun mesafe koştum. 3000 ve 5000 metrelerde derecelerim var. 250-300 kişi arasından birinci geldiğim yarışlar olurdu. Nazilli'de yaşıyordum o zamanlar. Kumspor'da oynuyordum. Pek çalışma imkânım olmuyordu. Ama ben bir şekilde kendimi geliştirmeye çalışıyordum. Bir halı saha vardı orada. Akşamları tek başıma o halı sahanın arkasında karanlık sokaklarda koşardım sürekli. Ben o günlerden beri çok koşuyorum. Bazı futbolcular, insanın göğsünde bir yer vardır, orası yandığı zaman bırakır koşmayı. Ama ben bırakmıyorum, devam ediyorum, üzerine gidiyorum. Zaten bu yüzden hep ayağıma kramp girer benim. Çünkü çok zorlarım vücudumu.

▼Amatör kümede oynarken bir anda Birinci Lig'e geçtim demiştin. İkisi arasında çok büyük farklar var mı? Bazıları o kadar farklı olmadığını iddia ediyor, bazıları ise dağlar kadar fark var diyor. Sence?

▲Kafa olarak bu işi çok büyük görerseniz gerçekten çok farklı ve zor görünür size. Ama büyük görmezsen benzerlikler bulmak mümkün. Ama şu da kesin: Orası amatör küme, burası Süper Lig. Çok temel bir fark var arada. Çünkü birisi profesyonel diğeri amatör. Ben ikisini de çok seviyorum. Bu yüzden bir yandan profesyoneliğin gereklerini benimseyip, diğer yandan amatör ruhuma sahip çıkıyorum.

▼O ruh önemli değil mi?

▲Hem de nasıl. Profesyonel olduğun zaman işini yapmış oluyorsun ama içinde amatör ruh olduğu zaman o heyecanı hiçbir zaman kaybetmiyorsun.

▼Peki bu heyecan ne kadar sürebilir ki? Şu andaki futbol ortamını düşün; bu işten

para kazanan bir sürü insan var, senin her söylediğin haber oluyor. Her gün antrenmana çıkıyorsun. Haftada üç maç yapıyorsun. Bu durumda amatörük nereye kadar götürür ki insanı?

▲O insanın kendisinden kaynaklanan bir şey bence. Ben şu anda çok memnunum. Yaşadığım hayattan, kazandığım paradan, oynadığım futboldan... Evet bütün bu söylediklerinizi ben de yaşıyorum. Ama bu futbolu sevmeme engel değil. Nasıl emek veriyorsan geri dönüşümü de aynı şekilde oluyor. Suratsız olursan, hiçbir zaman güler yüzlü olmazsan, futbol da keyif vermez zaten. Yaptığın işten keyif almak çok önemli. Her zaman başka bir yenilik yapacak-

sin, mesela antrenmanlarda başka bir şey deneyeceksin. Ama bu oyunu seveceksin.

▼Peki Figo nasıl sevecek işini? Sen diyorsun ki futbolcu kendisi için oynuyor. Sürekli kendine hedefler koyuyor ve ona göre kendini hazırlıyor. Ama 'Artık bu yaşa geldim, bu kadar mücadele içine girdim. Bir yere kadar' diyenler de var. Bu seni ürkütüyor mu?

▲Bazen ürkütüyor. Mesela sakatlıklar Allah'ın takdiri. Yapabilecek hiçbir şey yok. Çünkü futbolun garantisi yok. Hayatının garanti altına almak için kazandığın parayla yatırım yapman gerekiyor. Ben, futbolu bıraktıktan sonra bile futboldan kopmayacağım. O derece seviyorum.

▼Bu kadar genç yaşta Fenerbahçe'ye geldin ve büyük başarılar tattın. Ama Türkiye'de çok temel bir inanç vardır: Genç futbolcu bir kulübe gelir, başta iyidir, sonra tutturamaz. Sen böyle bir şeyin olmasından korkuyor musun?

▲Hayır, bence bunlar basın tarafından abartıldığı için böyle oluyor. Genç oyuncu birkaç hafta oynamasın, hemen kötü futbolcu diyorlar. Hiç şöyle düşünmüyorlar. Belki iyi futbolcu ama adapte olamadı, uyum sağlayamadı. Bu sadece bizde değil Avrupa kulüplerinde yaşanıyor. Oyuncu bir takıma transfer oluyor, ama bir türlü adapte olamıyor ve geri dönüyor. Henry Juventus'ta oynayamadı mesela. Kötü oyuncu mu Henry? Fakat baş hep başarısızları görüyoruz. Neden başarılı olanları ön plana çıkartmıyorlar? Anadolu'dan gelip başarılı olan futbolcu sayısı, İstanbul'da yetişip başarılı olanlardan fazla belki de.

▼İstanbul'a gelen Anadolu çocuğu daha hırslı mı oluyor genelde?

▲Bu olay tamamen kişinin kendisinden kaynaklanıyor. Ne kadar kendini futbola

"Altı sene hentbol oynadım. Sonra atletizm yaptım. Uzun mesafe koştum. 3000 ve 5000 metrelerde derecelerim var. 250-300 kişi arasından birinci geldiğim yarışlar olurdu. Nazilli'de yaşıyordum o zamanlar. Kumspor'da oynuyordum. Pek çalışma imkânım olmuyordu. Ama ben bir şekilde kendimi geliştirmeye çalışıyordum. Bir halı saha vardı orada. Akşamları tek başıma o halı sahanın arkasında karanlık sokaklarda koşardım sürekli. Ben o günlerden beri çok koşuyorum. Bazı futbolcular göğsünde bir yer vardır, orası yandığı zaman bırakır koşmayı. Ama ben bırakmıyorum, üzerine gidiyorum.

adapte edersen, kendine ne kadar iyi bakarsan, her şeyi yeri ve zamanında yaparsan yükselmeye başlıyorsun. Bazısı böyle algılıyor, bazısı algılayamıyor.

▼Sen nereye kadar yükseleceksin?

▲En yüksek neresiyse oraya kadar yükselmek istiyorum. Hedeflerim büyük benim. En iyi yerlere gelmek istiyorum.

▼Türkiye'de basın futbolculara acayip ilgi gösteriyor. İstanbul'da bu iki kere böyle. Sen bu ilgiye şaşırdın mı?

▲Tabii insan biraz şaşkınlık yaşıyor. Gençlerbirliği'ndeyken veya amatör kümede oynarken de basın vardı ama böyle değildi tabii. Burada ise ne yapsan haber oluyor. İyi ya da kötü her dakika göz önündesin. Bunun zorluğu tabii ki var.

▼Alışabildin mi peki?

▲Genelde medyadan uzak durmaya çalışıyorum ben. Konuşmamayı tercih ediyorum. Böyle yapmak benim için daha iyi çünkü her şeyi yanlış anlıyorlar. Bırakın sözleri bir hareketinizi bile başka bir şekle çevirebiliyorlar. Bunları kötülemek için söy-

lemiyorum. Fakat sormadan yargıladıkları için insanda biraz moral bozukluğu oluyor.

▼Gazete okur musun?

▲Hayır, bu yüzden hiç okumuyorum.

▼Niye? Bu kadar mı güvenmiyorsun? Peki eleştiri önemli değil mi?

▲Yazarlarınkine değil de hocalarımın eleştirilerine güveniyorum. Futbolun içinde oldukları için ve teknik bilgiye sahip olduklarından eleştirileri daha önemli ve yararlı.

▼Televizyondan kendi maçlarını izliyorsundur mutlaka. Nasıl buluyorsun kendini?

▲Tabii ki hatalarım oluyor ve o hatalardan çok şey öğreniyorum. Ben bütün futbolcuların kendisini izlemesi gerektiğini düşünüyorum. Gerçi ben ilk başlarda izlerken hep iyi taraflarımı görüyordum. Moralim bozulur diye kötü tarafları dikkate almıyordum. Ama büyük bir camiadasın ve her şeyi görmek zorundasın. Sonuçta başkaları görüyor, sen de görmek zorundasın. Hem gördükçe hataları da azalıyor insanın.

▼Fenerbahçe genç futbolcuları öğretür diye biliniyordu, ama şimdi Ümit Milli Takım'a

döndü. Tercih nedenlerinden biri miydi bu?

▲Geçen sene değişti Fenerbahçe'nin imajı. Gerçi ben küçüklüğümde beri Fenerbahçe'liydim. Tamam tabii ki profesyonelim. Beni başka bir takıma verselerdi, diyecek hiçbir şeyim olmazdı. Çünkü onlar da kendi menfaatlerini düşünüyorlar doğal olarak. Ama Fenerbahçe benim için en güzel tercih oldu, çünkü gönülmdeki takımdı. Milli Takım'dan bir sürü arkadaşım da buradaydı zaten. Arkadaşlık ortamı da çok çekiciydi.

▼Her şeyi paylaşabiliyor musunuz gerçekten?

▲Biz bir aile gibi olduk. Sahadaki arkadaşlık zaten dışarıdaki biraradalılığın sonucu. Biz sahadaki mücadeleyi tam anlamıyla paylaşıyoruz. Mesela bir arkadaşın top kapırdığı zaman onun hatasını kapatabiliyorsan arkadaşlık vardır. Birliktelik her zaman başarıyı getiriyor. Bireysel bir oyun olsa tenis gibi bir oyun olurdu futbol. Ama değil işte, tam bir ekip oyunu.

▼Amatör kümeden Birinci Lig'e transferin diğer gençler için de bir umut aslında. Birçokları için artık örnek oldun sen. Değil mi?

▲Evet, sonuçta Yalılıkavak'ta amatör bir kümeden geliyorsun ve onlar ilk defa birinci lige futbolcu verip iyi para kazanıyorlar. Benden sonra epey futbolcu gönderdiler değişik liglere. Mesela benim ağabeyim de Üsküdar Anadolu'da oynuyor şimdi.

▼Sen maçlarda çok konsantre olmuş gözüküyorsun. Nasıl oluyor bu?

▲Öyle olmak zorundayım yoksa kötü oynarım. Futbolda kötü oynayabilirsin ama fiziksel olarak kötü koşamazsın. Kötü koşup istediğin oyunu sergileyemezsen bu, senin kendine iyi bakmadığının göstergesidir. Bu benim fikrim, ben ne zaman kötü koşuyorsam demek ki ne uykuma dikkat ediyorum, ne de beslenmeme.

▼Dikkat ediyor musun peki? Futbolcular beslenmelerine ne kadar dikkat edebiliyor?

▲Kulüp kontrolünde gayet seçerek yiyoruz. Böyle olunca da dikkat etmiş oluyoruz. Ama

▲İtalya liginde olsun, İspanya ve İngiltere liglerinde olsun, benim kart gördüğüm faullere bazen faul bile çalmıyorlar. Ama bizde çok kolay çıkıyor kartlar. İnşallah bu röportajı okurlar ve dikkat ederler. Çünkü kasti yaptığım hiçbir şey yok. Bir maçta, pozisyonunda adamın önüne geçtim ve adam bana çarptı, düştü. Ama yine kart gördüm! Bu kadar kolay olmasın her şey!

▼Sana haksızlık yapıldığına inandığında sinirlerini nasıl kontrol ediyorsun?

▲Bazen duvarı yumrukladığım falan oluyor, o kadar sinirleniyorum. Haksızlığa tahammül edemiyorum, hakkımı her zaman aramak istiyorum. Ama sahada olan sahada kalır. O anda sahada kavgaya edersin ama dışarıda bu devam etmez. O senin ve onun iç dünyasında olan bir kavga. O da ekmek davasında ben de ekmek davasındayım.

▼Saha içinde gerginlik yaşadığın oyuncularla daha sonra görüşüyor musunuz?

▲Tabii ki. İsterse babam olsun ben yine sahada hakkımı ararım. Ağabeyimle kaç defa kavga etmişizdir. Haksızlığa tahammülüm yok. Geçen yaz basket maçı yaparken haksızlık yaptı diye kavga ettik ve iki gün konuşmadık.

▼Okuyamadığın için içinde ukde kaldı mı?

▲Daha bitmedi hiçbir şey. Liseyi yeni bitirdim, üniversite sınavına gireceğim. Ama yine de okula fazla zaman ayıramadım. Çünkü milli maçlar oluyordu ve çok ihmal ediyorduk o zamanlar okulu. 15-20 gün gelmezdik mesela. Sonra okula geldiğim de bir şey anlamıyordum. Futbol merakı olduğu zaman ister istemez aksıyor okul. İkisi bir anda gitmiyor, götürsün ama çok zor.

▼Oyunda taktik okuma yapmaya gayret ediyor musun? Anlar mısın bu işlerden?

▲Taktik okuma diye bir şey yoktur bence, pozisyona göre anlam vermen lazım. Senin orta pozisyonunda ya da şut pozisyonunda ön direğe veya arka direğe giden oyuncu veya ortada kalan oyuncuyu görmen lazım. Çünkü sen

sahaya çekiyor ama orta saha daha iyi benim için. Aslında kendimi her mevkide geliştirmem lazım. Ümit Milli Takım'ın bütün maçlarında sol bek oynamıştım bir zamanlar. Yeri geldiğinde futbolcu stoper de oynayacak. Eskiden futbolcu tek bir mevkide oynardı, şimdi ise birçok mevkide geçebiliyor. Bazı yazarlar bunu eleştiriyor işte o neden orada oynuyor falan diye. İyi oynasa bile niye orada oynatılıyor diye eleştirenler var! Belki benim asıl mevkimde oynayan oyuncu o anda benden daha iyi, bunu hiç düşünmüyorlar. Sonuçta kadrodaki 24-25 oyuncu ilk 11 oynamak için çaba sarfediyor. Neden ilk onbir oynamıyorum diye isyan etsem ben kaybederim.

▼O kadar tez canlı bir insansın, maç içinde sabretmeyi nasıl beceriyorsun?

▲Futbolda sabretmeyi bilmek zorundasın. Biri gelip niye sen oynamıyorsun deyince haliyle biraz üzülüyorsun. Bu sefer daha çok hırs yapıyorsun. Ve her zaman hazır olmaya çalışıyorsun.■

İsterse benim babam olsun ben yine sahada hakkımı ararım. Ağabeyimle kaç defa kavga etmişizdir bu yüzden. Haksızlığa tahammülüm yok. Geçen yaz basket maçı yaparken haksızlık yaptı diye kavga ettik ve iki gün konuşmadık mesela.

Özel hayatıma dikkat ediyorum. Canım sıkıldığı zaman arabayla gezmek tek lüksüm. Zaten tez canlı biriyim. Hiçbir yerde uzun süreli kalamıyorum. 21 yaşındayım, toplamda 4 kez bara gitmişimdir, onda da yarım saatten fazla kalamamışım.

açık konuşmak gerekirse ben çok yiyecek bir insanım. Sürekli bir şeyler yiyorum!

▼Gepegenç bir adamsın. Yaştların evde play station oynarken, arkadaşlarıyla takılırken sen futbolcu olmanın disipliniyle yaşıyorsun. Sıkılmıyor musun hiç?

▲Ben de PlayStation oynuyorum, Champions-hip Manager oynuyorum. Hatta bazen öyle kapırıyorum ki kendimi, bir bakıyorum üç saat olmuş.

▼Bir de kart problemi var sürekli başına dert açan...

▲Benim Samsun'da bir tane faulüm var, ama onda da kart gördüm. Oysa başka bir pozisyonunda ayağım kırılıyordu, ama kart falan gösterilmedi. Hakemlerin artık bana karşı önyargılı olduğunu düşünüyorum ve böyle olmalarına hiç anlam veremiyorum. Rize maçında sonradan oyuna girdim, yine kartlık bir şey yok ama yine kart gösterdiler. Bilmiyorum neden böyle. Belki gelişimde hata var. Ben de dikkat edeceğim artık. Ama onlar da dikkat etsin ne olur!

▼Başka ligleri izleyip oradaki faullere bakıyor musun?

adamin önceden ne yapacağını bilemezsin ki, adama göre hareket etmek zorundasın. Hoca taktik verir, nasıl oynayacağını söyler ona göre hareket edersin. Oyun zekası çok önemli.

▼Oyun zekası nasıl gelişiyor?

▲Nasıl bulmaca çöze çöze daha rahat ve kolay çözmeye başlarsın, futbol da öyle. Pozisyonları göre göre daha iyi öğreniyorsun. Böylece daha akıllı oynuyorsun.

▼Geleceğini nasıl görüyorsun? Futbol çok günlük bir olay çünkü.

▲Sen iyi oldukça her şey iyi oluyor, sen kötü olursan her şey kötüleşiyor. Ben uzun süreli iyi olmak istiyorum, bunun içinde her şeyi yapıyorum. Özel hayatıma dikkat ediyorum. Canım sıkıldığı zaman arabayla gezmek tek lüksüm. Zaten tez canlı biriyim. Hiçbir yerde uzun süreli kalamıyorum. 21 yaşındayım, toplamda 4 kez bara gitmişimdir, onda da yarım saatten fazla kalamamışım. Fazla kalabalığı ve yüksek sesi sevmiyorum ben.

▼Neredeyse 3-4 mevkide birden oynuyorsun. En sevdiğin pozisyon hangisi?

▲Hoca beni sağ bek oynatıyor, bazen orta

Düdük Sizde

►Oyun devam ederken oyun alanına bir başka top giriyor. Hakemin oyunu durdurması gerekir mi?

Diğer top dışarıdan bir nesne olarak işlem görür ve eğer oyun alanına giren top oyuncu müdahale ediyorsa hakem oyunu durdurur. Oyunun durdurulduğu anda, topun bulunduğu yerden bir hakem atışı ile oyun yeniden başlatılır. Bu durum dışında, oyun alanına giren ilk fırsatta oyun alanından çıkartılacaktır.

►Bir oyuncu, gol sevinciyle formasını çıkarırsa ne zaman ihtar verilmelidir?

Formasını başının üzerine çıkardığı veya forması ile başını örttüğünde sportmenliğe aykırı davranışı nedeniyle ihtar verilmesi gerekir.

►Hakem, oyuncudan takılarını çıkarmasını istiyor. Birkaç dakika sonra hakem, oyuncunun takılarını çıkarmadığını görüyor. Hakemin kararı ne olur?

Oyuncuya, sportmenliğe aykırı davranışı nedeniyle ihtar verilmesi gerekir. Hakem, oyuncunun takıları çıkarması için oyun alanının dışına çıkması gerektiğini bildirir.

►Bir oyuncu, oyun alanının dışına çıkmak için izin istiyor. Dışarıya doğru yürürken top kendisine doğru geliyor, topu kaleye vuruyor. Hakem ne karar verir?

Oyuncuya sportmenlik dışı davranışı nedeniyle ihtar verilir. Oyun, rakip takımın bir oyuncusu tarafından ihlalin olduğu noktadan yapılacak endirekt vuruşla yeniden başlatılır.

►Bir seyirci düdük çalıyor ve bir savunma oyuncusu oyunun durduğunu zannederek kendi ceza alanı içinde topu elleriyle tutuyor. Hakemin kararı ne olur?

Seyircinin çaldığı düdük, dışarıdan yapılan bir müdahale olarak kabul etmeli, oyunu durdurmalı ve hakem atışı ile yeniden başlatmalıdır ■

Kaynak:FIFA SORU – CEVAP 2004

MHK – Eğitim Planlama Alt Komisyonu

Avantaj her zaman uygulanmamalı

UEFA'nın Şubat ayı içinde elit hakemler ve yeni uluslararası hakemler için Fransa'nın Cote' d'Azur şehrinde düzenlenen seminerde futbol kuralları masaya yatırıldı. Elit hakemler oyunun gelişimi için çözüm önerileri getirip, oyuna yeni bir yüz kazandıracak kuralları tartışırken, kokart almış yeni hakemlere de UEFA'nın önerdiği uygulamalar ve temel kurallar aktarıldı. Böylelikle hem elit hakemler, hem de yeni isimler fikir alışverişinde bulunma şansı yakaladı. Bu toplantının asıl amacı ise, alınan bu kararlarla oyun kurallarının tek tip olarak yorumlanması ve bir standart yakalanmasıydı. UEFA söz konusu kararları alırken geçtiğimiz sezon oynanan Şampiyonlar Ligi maçlarıyla, futbolcu ve hakemlerin deneyimlerinden faydalandı. Seminere Zvonimir Boban, Emilio Butragueno ve Hansi Müller de konuk olarak katıldılar ve deneyimlerini hakemlerle paylaştılar. Katılımcılar arasında yer alan Türk delegasyonundan FIFA kokartını yeni alan Cem Papila ve Metin Aydoğan'ın aktardığı bilgilere göre, bu toplantı özellikle futbolcular ve hakemler arasında karşılıklı anlayış ve dayanışmanın artırılması konusunda yadsınamayacak katkılar yaptı. Seminerde futbolcuların oyun içi tartışmaları, serbest atış uygulamalarında standardizasyon, avantaj kuralı ve futbolcu-hakem ilişkileri gibi konulara yeni boyutlar getirildi ve hem hakemlerin hem de futbolcuların sorunlarına çareler arandı. Buna göre:

Hızla olay yerine gitme

Toplantıda ele alınan ilk konulardan biri hakemin olay yerine intikalinin süresine dairdi. Burada alınan tavsiye kararları gereği, olayın olduğu noktaya gitmenin ve gerekli disiplin cezasını (sarı kart,

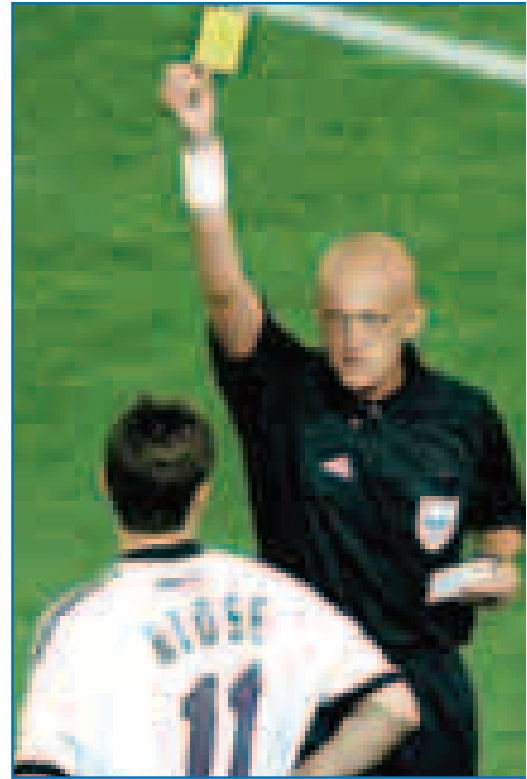

uygunsa kırmızı kart) hemen uygulamanın açık bir yarar sağladığı söylendi ve bu uygulamanın öneminin altı çizildi. Hakem olayın olduğu noktaya hızlıca gitmediğinde; tepkiler, eyleme eyleme karşılık verme gibi durumlarla ve problemin daha da büyümesi gibi sorunlarla karşılaşılacağı, bunun da oyun disiplini kötü etkileyeceği belirtildi.

Kavga Anı

Oyun esnasında sorumluların en zor tespit edildiği anlardan birinin kavga anı olduğunun altı çizildi. Toplantıda şayet hakemin oyuncular arasındaki sorununu kısa sürede kalıcı bir şekilde çözmesi olası değilse, kavga eden oyuncuları ayırmak yerine, geri çekilmesi ve ayrıntılı olarak neler olduğuna bakması gerektiğinin önemi vurgulandı. Burada kavga eden oyuncuları ayırma gibi bir fiziksel temasın doğru olmadığı söylendi ve bunu yaparken diğer pozisyonları kaçırma ihtimalinin bulunmasının hake-me dezavantaj getireceği belirtildi. Sonuç olarak, saha içinde futbolcuların tartışmalarını ve olası kavgalarını ilgilendiren olaylarda UEFA, hakemlerin bir an önce olay yerine gitmesini ve olayı dikkatle izlemesini gerektiği yönünde karar alındı. Ayrıca olay sırasın-

UEFA'nın Fransa'nın Cote' d'Azur şehrinde düzenlenen hakem seminerinde yepyeni fikirler ortaya atıldı ve futbolun sorunları tartışıldı.

da kendisine yapılan eyleme karşılık veren futbolcu cezalandırılırken, eylemi başlatan futbolcuya ceza verilmesinin unutulmaması gerektiği vurgulandı. Bunun yanı sıra, tartışmalar kavgaya dönüştüğü takdirde hakemin geri çekildikten sonra tespitlerini yapması ve bu tip durumlarda oyunculara gösterilen sarı kartların yeterli olmadığı ve olaya karışan oyuncuların ihraç edilmesi söylendi. Saha içindeki tartışma sırasında yardımcı hakemlerden birisinin olayları kaydetmesi ve hakeme aktarması gerektiği ayrıca vurgulandı.

Avantaj

Her ne kadar avantaj kuralı bir hakem için çok önemli bir kriterse de bazı durumlarda avantaj oynatmanın dezavantaj yaratacağından hareketle, seminerde bazı avantaj uygulamaları da masaya yatırıldı ve uygulamanın uygun olmadığı durumları gösteren bazı örnekleri çalışıldı. Ciddi faullü oyunla ilgili

avantaja bırakmanın çok çok nadir olarak uygulanması gerektiği söylendi ve örneğin olası çabuk gol atma şansı gibi olasılıklar dışında bu ciddi faullerde avantaj oynatılmaması gerektiği belirtildi. Bu durumda oyuna en büyük faydanın, oyunu hemen durdurma ve kusuru işleyen cezalandırılması olduğu önemle vurgulandı.

Avantaj kuralının ele alındığı bölümde avantajın çok sık kullanılmaması gerektiği ve en iyi uygulamanın oyunu hemen durdurarak kusuru işleyen cezalandırılması olduğu da ayrıca vurgulandı.

Yıldızları Koruma

Yıldız oyuncularını koruma yönündeki kararlardan yola çıkarak, hakemlerin her zaman oyunculara maksimum korumayı sağlaması gerektiği söylendi ve sistematik bir şekilde faule maruz kalan yaratıcı oyunculara karşı, koruyucu önlemler geliştirilmesinin şart olduğu ve bu hususta dikkatli olmak gerektiği anlatıldı. Böyle durumları tolere etmemeleri söylenen hakemlere, sarı kart vermek için hazır olmaları gerektiği söylendi. Hatta bir yıldız oyuncuya sık sık faul yapılması durumunda da kırmızı kartın bile düşünülmesi gerektiği bildirildi.

Serbest vuruşlar ve aldatma

Serbest vuruşlarda ve baraj uygulamalarında bir standart olması yolunda çaba gösteren UEFA bu konuda da hakemleri uyardı. Özellikle baraj mesafesinde ve serbest vuruş tekrarlarında hakemlerin kartlarına başlamaları ve baraj bozulduğu takdirde tekrardan kaçınmamaları gerektiği söylendi. Ayrıca hakemin kendilerini yer atan futbolcular konusunda TV görüntülerinin kullanılması gerektiğini ve örneğin elle gol atan bir oyuncunun golünün TV görüntüleriyle iptal edilmesini de tartışmak gerektiği iddia edildi. Ayrıca, yeni kokart takan hakemlerle şu hususlara dair uygulamalar tekrar gözden geçirildi:

- Golün kullanılması
- Uygun olmayan oyun sahaları
- Teknik alan – oyuncuların numaraları ve yetkililerin bankta oturmaya izinli olup olmadıkları ve davranışları
- Yedekler–yedek sayısı,
- Isınanlar
- Maç kâğıdı-Oyuncu listesi
- Takı
- İlave zamanın işareti
- Sakat oyuncularla uğraşma
- Birçok top sistemi

Bütün bunlara ek olarak; seminere katılan futbolcular son adamın penaltı yarattığı pozisyonlarda kırmızı kartın kullanılmaması gerektiğini, çünkü penaltıyla mutlak gol şansının devam ettiği görüşünü dile getirdiler. Futbolcular ayrıca hakemlerin serbest atış ve köşe atışları sırasında ceza sahası içindeki mücadelelerde bazı ihlalleri atlama ve atlamalarının doğal olduğunu bunun ancak oyunun tüm müdahallerinin (medya, futbolcu, antrenör ve hakemler) tarafından düzeltilebileceğini belirttiler. ■

TamSaha'nın 5. sayısında yer verdiğimiz "Futbol İnceleme Dosyası"nın içinde yer alan, Türker Tozar'dan alınan "Kim Nerede Oynuyor" listesi yanlış basılmıştır. Düzeltir, okurlarımızdan özür dileriz.

Almanya

Gökhan Acar (GSK Bergedorf)
Selçuk Acar (SpVgg EGC Wirges II)
Gürman Ağaç (Hannover 96 (A))
Fatih Ağralıoğlu (TSG Wörsdorf)
Gökhan Ahmetçik (Yeşilyurt)
Kemal Akar (Berliner AK)
Yusuf Akbel (St. Pauli)
Alican Akbulut (TSV Wedel)
Mustafa Akçay (Stuttgarter K. II)
Şakir Akdoğan (Sprockhövel)
Cihan Akkaya (FV Engers 07)
Bırol Aksoy (SpVgg Jahn Forchheim)
Mahmut Aktaş (Meppen)
Hakan Akten (Kaiserslautern (A))
Erdal Akyol (TSG Bergedorf)
Yağmur Akyol (TSK Hohenlimburg)
Yücel Alagöz (VfB Hüls)
Cenk Alakazlı (Wattenscheid II)
Berkhan Algan (SC Concordia)
Faik Algan (SC Vorwärts-Wacker 04)
İlhan Alim (Husumer SV)
Kadir Alkan (SV Perlesreut)
Seref Alkin (FSC Lohfelden)
Özkan Altın (Büdseldorf)
Hüseyin Altındağ (VSK Osterholz-Scharmbeck)
İbrahim Altıntaş (Hannover 96 (A))
Halil Altıntop (Kaiserslautern)
Hamit Altıntop (Schalke 04)
Zeki An (Arm. Hannover)
Nevzat Arifi (Pinneberg)
Bülent Arlıoğlu (SC Concordia)
Erol Arslan (BFC Türkiyemspor)
Bülent Arslan (Aindling)
Erol Arslan (1.FC Nürnberg (A))
Fatih Aslan (BFC Türkiyemspor)
Taner Ata (Pfullendorf)
Serkhan Atak (FC Bayern)
Özcan Atasoy (Büdseldorf)
Hakan Atik (SV Sandhausen)
Erkan Atılğan (1860 München U23)
Aydın Ay (Bad Kreuznach)
İlker Aybar (Crailsheim)
Güven Aydın (Fichte Bielefeld)
Ömer Aydın (Ratingen)
Muhammed Ali Aydın (BFC Türkiyemspor)
Erhan Aydın (MSV Neuruppin)
İdris Güntüşdere (Berliner AK)
Can Aydınoglu (BFC Preussen)
Deniz Aydoğdu (BFC Türkiyemspor)
Necat Aygün (Unterhaching)
Turan Bafrı (Weiden)
Alper Bağçeci (Ulm)
Yunus Balaban (Aachen U23)
Barbaros Barut (Unterhaching)
Ediz Bas (Yurtdışspor)
Yıldırım Baştürk (Hertha BSC Berlin)
Mehmet Baydak (Wilhelmshaven)
Gilbert Bayrak (SKV Rutesheim)
Mehmet Behlül (1.FC Schnaittach)
Tamer Besli (Reinickendorf)
Ali Bilgin (RW Essen)
Fatih Bilir (Wörsdorf)
Ecevit Böğüş (Osterfeld)
Can Böğüş (Osterfeld)
Volkan Bulut (Langenhagen)
Gökhan Bünge (Lichterfelde)
Vahidin Bungur (SW Essen)
Aydın Çağlar (SC Geislingen)
Hakan Çakır (Husumer SV)
Ali Çamdalı (Gladbach (A))
Deniz Can (VfB Stuttgart)
Engin Candan (SpVgg Weiden)
Ahmet Cebe (Schalke 04)
Soner Celen (TSV Crailsheim)
Sinan Çelik (Emsdetten)

Düzeltilme

Faruk Çelik (VfR Neumünster)
Serdal Çelik (GFC Düren)
Hakan Çengiz (RW Damme)
Ferhat Çerçi (Bielefeld)
Kerim Çetinkaya (Ismaning)
Salih Ceylan (Ingelheim)
Ufuk Çiçek (SG Dornheim)
Fatih Çifti (Koblenz)
Attila Çiftçi (FSV Frankfurt)
Eren Cihan (Baunatal)
İbrahim Çil (Yeşilyurt)
Fatih Cimsit (Hordel)
Bilal Çınar (Hordel)
Samil Çınar (Nürnberg)
Savaş Çokluk (Bremerhaven)
Hakan Çolak (Reinickendorf)
Yılmaz Dağ (Rotenburg)
Hamdi Dağdelen (TV Nellingen)
Soner Dayangan (Fichte Bielefeld)
Engin Demir (Isernhagen)
Ersin Demir (Aue)
Aydemir Demir (Bahlinger SC)
Sezai Demircan (Hannover 96)
Ünal Demirkıran (Aalen)
Yavuz Derin (TuS Hattingen)
Ali Dibooğlu (Idar-Oberstein)
Tuncay Dilek (Ludwigsburg)
Hüseyin Doğan (Kiel)
Cihan Doğan (St. Pauli II)
Deniz Doğan (VfB Lübeck)
Ersan Doğu (Oberneuland)
İrfan Durdu (Osterfeld)
Kenan Durmusoğlu (Nordhorn)
Yüksel Ekiz (Germania Ober-Roden)
Cengiz Elçioğlu (Eintracht Wald-Michelbach)
Erdal Eraslan (Uerdingen)
Ertan Erdem (Osterfeld)
Umut Erdoğan (VfR Mannheim)
Aykut Ersin (Passau)
Erol Ertürk (Mückelnloch)
Emrah Eyyüboğlu (Düsseldorfer)
Ümit Genç (Ludwigsburg)
Ercan Gençay (Bonlanden)
Ali Göl (Cloppenburg)
Hüseyin Gül (BFC Türkiyemspor)
Serhat Gülbaş (TSG Hoffenheim)
Niyazi Gülen (SV Erlanbach)
Serdal Gündoğan (SG Fürth)
Cihan Gündoğdu (BFC Türkiyemspor)
Savaş Gündüz (Reinickendorf)
Oktay Güney (1.FC Kleve)
Muzaffer Güngör (1. FC Wülfrath)
Ali Gürevin (Völklingen)
Onur Güzer (Reinickendorf)
Kemal Halat (BFC Dynamo)
Mahir Hamurcu (SC Concordia)
Sonay Hayran (HSV)
İlhan Mansız (Hertha BSC)
Cem İslamoğlu (Siegen)
İslam İspir (Erzhausen)
Mikayil Kabaca (FSV Frankfurt)
Osman Kabba (Idar-Oberstein)
Mirhudin Kaçar (Wilhelmshaven)
Ümit Kalebas (Wedeler TSV)
Engin Kalender (Greuther Fürth (A))
Sercan Kara (St. Pauli II)
Müslüm Karabulut (Bonner SC)
Müjdat Karagöz (Schweinfurt)
Cem Karahan (Yeşilyurt)
Ahmed Karazehir (Pforzheim)
Ahmet Kayacık (Kassel)
Burhanettin Kaymak (1.FC Eschborn)
Özcan Keleş (FV Bad Vilbel)
Süleyman Keskin (Eschborn)
İlkay Keskin (Engers)
Bülent Kılıç (SV Großkuchen9)
Volkan Kırıl (Kaiserslautern (A))
Ferhat Kıskaç (Köln U23)
Engin Kızılaslan (Düsseldorfer)
Fehmi Koç (SV Eintracht Wald-Michelbach)
Mustafa Koçak (SG Fürth)
Kenan Koçak (Reutlingen)

Taner Köken (Ingelheim)
Tevfik Köse (Leverkusen)
Halil Korkut (Eintracht Rheine)
Erdal Koyuncu (Stuttgarter K. II)
Barış Kublay (SpVg Wesseling-Urfeld)
Şükrü Kültünç (FC Rastatt 04)
Ahmet Kuru (Braunschweig)
Oktay Maltaş (Bauerbach)
İbrahim Manav (Bonner SC)
Murat Mercanlı (Al-Spor Berlin)
Ali Mustafa (Brandenburger SC Süd)
Tuncay Nadaroğlu (Aschaffenburg)
Muhammed Ok (SC Hauenstein)
Selahattin Oktay (SC Eltersdorf)
Barış Öncan (Pinneberg)
Yavuz Onuk (Karlsruhe II)
Güven Örnek (Wattenscheid II)
Yılmaz Örtülü (Saarbrücken)
Özkan Örtülü (Frankfurt (A))
Metin Oymak (VfR Kesselstadt)
Resul Oymak (Aschaffenburg)
Artuğ Özbakır (Wörsdorf)
Emin Özçelik (TuS Metzingen)
Ayhan Özdemir (Weinheim)
Ali-Emrah Özdemir (BFC Türkiyemspor)
Gökhan Özdemir (Bielefeld (A))
Kadir Özdoğan (BFC Türkiyemspor)
Ayhan Özkan (Lingen)
Cüneyt Özkan (Meppen)
Orhan Özkara (Bielefeld (A))
Mesut Özkaya (Hassel)
Orhan Özkaya (Wattenscheid)
Sezer Öztürk (Leverkusen U21)
Mustafa Parmak (Stuttgarter K)
Aktuğ Polat (Memmingen)
Bahadır Polat (Vorwärts Kornharpfen)
Emrah Polat (VfL Kirchheim)
Mahir Sağlık (Borussia Dortmund (A))
Kenan Şahin (Cottbus)
Selçuk Şahin (Berliner AK)
Sedat Şahin (Unterhaching II)
Nuri Şahin (Dortmund)
Samet Sakarya (TSV Michelbach)
Deniz Samsa (Aindling)
Nazir Sarıdoğan (Darmstadt)
Ergat Selçuk (1.FC Köln)
Tolga Selçuk (SV Niedereschach)
İlter Şenkaya (Lichterfelde)
Gökhan Şimşek (FSV Frankfurt)
Mehmet Ali Şirin (A. Bielefeld)
Özcan Siner (Waldgirmes)
Okan Sönmez (Bad Vilbel)
Mustafa Sorie (VfB Oldenburg II)
Fatih Sözen (Engers)
Rasim Süksür (GFC Düren 09)
Aytaç Sulu (SV Sandhausen II)
Aydın Taneli (Billstedt)
Tugay Taşdelen (Arm. Hannover)
Umut Taşkıran (Saarbrücken II)
Fatih Taştan (Ahlen II)
Ferhat Tekçe (FV Lauda)
Metin Telle (FSV Mainz 05 (A))
Özkan Tokmak (Au/Iller)
Farati Toku (Sachsen Leipzig)
Ayhan Toplu (VfB Hüls)
Ümit Tosun (BFC Türkiyemspor)
Alaattin Tosun (Köln U23)
Ayhan Tumanı (Düren)
Aksoy Tuncay (Osterfeld)
Barış Tuncay (St. Pauli II)
Serkhan Türkkan (Lichterfelde)
Cemil Ufak (Bochum (A))
Necati Ulusuşık (NTSV Strand 08)
Ümit Davala (Werder Bremen)
Volkan Ünlü (Schalke 04)
Erdinç Usta (Emsdetten)
Adem Usta (Baunatal)
İbrahim Uyanık (FSV Frankfurt)
Murat Uzun (TuRu Düsseldorf)
Hasan Vural (Darmstadt)

Fatih Vuran (Alemannia Mariadorf)
Uğur Yakar (Solingen)
Hakan Yalçinkaya (Büdseldorf)
Fatih Yaman (Hassel)
Oktay Yaprak (VfL Herrenberg)
Engin Yavuzaslan (Erkenschwick)
Acil Yazgın (Gençler Birliği Hamburg)
Şenol Yazıcı (Schwieberdingen)
Ayhan Yeldam (Hannover 96)
Ramazan Yıldırım (RW Essen)
Oktay Yıldırım (Cloppenburg)
Efkan Yıldız (Erzhausen)
Cemal Yıldız (BFC Türkiyemspor)
Tamer Yılmaz (FC Heilbronn)
Ramazan Yılmaz (Türk SV 1975 München)
Yalçın Yılmaz (HSV)
Cihan Yılmaz (Münster)
Daniel Yılmaz (Braunschweig II)
Volkan Yılmaz (Memmingen)
Taner Yücel (Wülfrath)
Şeref Zangir (Wörsdorf)
Mustafa Zengin (Herne)
Avusturya
Serkan Aslan (SV Salzburg)
Ekrem Dağ (Sturm Graz)
Mesut Doğan (Austria Wien)
Atalay Erdal (LASK)
Tolunay Kafkas (Nordea Admira)
Belçika
Murat Akın (Beveren)
Nevzet Aktepe (Hulshout)
Mehmet Akıyl (Veldwezelt)
Faruk Atalay (Mouscron)
Beytullah Baytemur (Beringen)
Kamel Eryiğit (Wolvertem)
Oğuz Karaça (Dessel)
Nurullah Koçak (Schoten)
Yusuf Mert (Dessel)
Murat Öcak (Patro MM)
Ayhan Öztürk (Turk Sport)
Cengiz Vardar (Walhain)
Bulgaristan
Tanju Şakiri (Vihren)
Danimarka
Mustafa Arslan (Nästved BK)
Ali Rıza Sancı (Fremad Amager)
İngiltere
Tugay Kerimoğlu (Blackburn)
Levent Yalçın (York)
Fineandiya
Şükrü Uzuner (JKK)
Hakan Acar (Romorantin)
Yunanistan
Deniz Baykara (Xanthi)
Hollanda
İsmail Ayaz (Eindhoven)
Hazar Can (NEC)
Tacettin Cemrek (WSC)
Ekrem Kahya (Dordrecht)
Yurtcan Kayış (Emmen)
Şenol Kök (AGOVV)
İtalya
Emre Belözoğlu (Inter)
San Marino
Yaşar Yazıcı (San Giovanni)
İspanya
Nihat Kahveci (Real Sociedad)
İsviçre
Hasan Çetinkaya (Landskron)
İbrahim İbrahim (Tord)
İsviçre
Bekir Akça (SV Schaffhausen)
Burhan Akdemir (AC Lugano)
Vasfi Aydın (Locarno)
Özcan Bayrak (Chiasso)
İsmail Çandır (Wohlen)
Mahir Çayır (FC Zürich II (U-21))
Erol Doğan (Muttentz)
Gürkan İzmirlioğlu (Winterthur)
Bora Kalyon (Baden U19)
Baykal Kulaksızoglu (Thun)
Attila Şahin (Delémont)
Murat Yüksel (Fribourg)

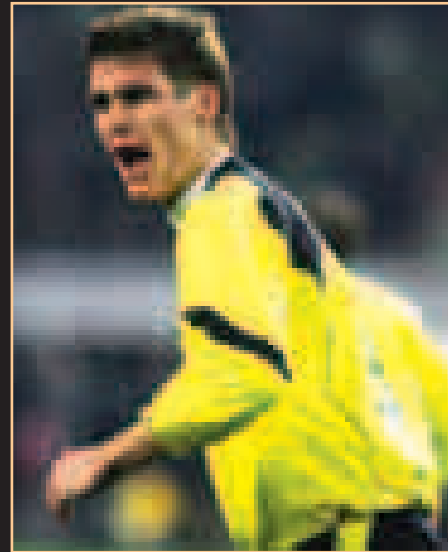
İflasın eşliğinde

Tutmayan hesaplar, ölçüyü kaçıran harcamalar, ardından yaşanan istikrarsızlıklar ve kapısına kilit vurma aşamasına gelen bir dev. Borsaya açıldığında 11 Euro olan hisseleri Ocak ayı sonunda 1.87 Euro'ya kadar düştü Borussia'nın. Alman birinci ve ikinci liglerindeki 36 takımın 700 milyon Euro'yu bulan toplam borcunun 170 milyon Euro'su ona ait. Ve 96 yaşındaki kulüp şimdi derin komada...

Kıvanç Koçak

Batık Gemiler

20 Aralık 1909 tarihinde, Dortmund şehrinin kuzeydoğusunda bir yerde, Katolik bir cemaate mensup 40 kadar genç, saat 19'da bir restorantta buluşurlar. Futbola duydukları büyük sevgi, gençleri bir takım kurmaya itmiştir. Takımın ilk başkanı Franz Jacobi'nin sözleriyle, "1906'dan beri arkadaşlarla top oynuyorduk. Hatta bu yüzden kiliseyle çatışmayı, bir sürü iftira bile göze aldık. Buna daha fazla katlanamazdık ve bir takım kurmak zorunluluk oldu". Cemaatin pederi kişisel olarak takımın kurulmasını engellemeyi dener. Ne var ki bütün çabaları boşunadır. Gençler, özgürce futbol oynamak istemektedirler. 'Ballspiel-Vereins Borussia 1909' (Borussia 1909 top oyunu takımları), kısaltılmış adıyla BVB Dortmund böyle kurulur. Futbol için kiliseyle çatışmayı göze alan gençler, nispet yapmaya devam ederler sanki: Borussia adı, Borussia isimli bir birahaneden gelmektedir. İlk renkleri olarak, mavi-beyaz yanına formada çaprazlama inen bir kırmızı bant ve siyah çorapları benimserler. Top oynamaya elverişli bir ortam vardır artık... Ocak 1911'den itibaren resmî olarak müsabakalara katılmaya hak kazanan takım, ilk resmî maçına da Ocak'ın 15'inde çıkıyor, VfB Dortmund'a karşı oynanan dostluk maçını 9-3 kazanıyordu. Puan alınan ilk

maç ise aynı yılın Ekim'inde Rauxel'e karşı oynanıyordu (1-0). 1913'de Essen'de oynanacak olan bir deplasman maçı, bu amatör takım için bir dönüm noktası oldu: Kulüp yönetimi, bu seyahat için oyunculara 1'er mark yol parası vermeyi kararlaştırdı. Borussia, profesyonelliğe adım atıyordu. Sadece bu bakımdan değil, renkler açısından da bir dönüm noktasıydı 1913: Takım 'limon sarısı' renkleri kullanmaya karar verdi. Böylece renkleri, siyah-sarıya sabitlenmiş oluyordu. Takım, Birinci Dünya Savaşı yılları boyunca, futbol oynama imkânı buldukça sürekli yükselen bir grafik sergiledi. Ne var ki, birçok oyuncusunu da savaşta kaybetti. 1919-1920 sezonunda, Dortmund da 'A sınıfı takım' olmayı başardı. 1924 Ağustos'unda, Borussia adına gençlerin kendi aralarında top oynadıkları 'Beyaz Çayır'a yapılmaya başlanan spor alanı bitirildi. Toplanan paralarla yaptırılan 'Borussia Spor Sahası', Almanya'da bir takımın sahip olduğu ilk sahalardan birisiydi

(İşin ilginç, takımın yöneticileri daha sonraki yıllarda sahanın yapımındaki usulsüzlük nedeniyle yargılanacaklardı). Kendi sahasına da kavuşan Siyah-Sarıların yükselişleri sürüyordu. 1929-1930 sezonunda, şimdiki 3. lige denk düşen kümeye çıkmayı başardılar.

HEP YÜKSELİŞ...

1930'lı yıllarda, ülkenin diğer takımlarına olduğu gibi Borussia'ya da 'Führer kuralları' geçerli olmaya başlamıştı. Takımın başına, hükümet tarafından idareciler atanıyordu. Her şeye rağmen, takımdaki sürekli yükseliş hali dikkat çekiciydi. 1935-36 sezonunda takım ilk defa, gerçek anlamda 'sorumlu' bir teknik direktöre, eski bir Schalkeli olan Fritz Thelen'e emanet ediliyordu. Bu sırada takım yavaş yavaş kendi yıldızlarını yetiştirmeye, futbol piyasasına sunmaya da başlamıştı. August Lenz, milli formayı giymeye başlamış, Olimpiyatlarda mücadele edecek takımda da yer bulmuştu. 1937'de takım bu sefer ilk defa, bugünkü Federasyon Kupası ayarındaki kupada

çeyrek finale kalma başarısı gösterdi. 1940'ların başında nispeten durulan takım, 1945'ten itibaren yeniden parlama-ya başladı. Bu dönemde, takımın adını değiştirmeye girişimleri olsa da, başarıya ulaşamadı. Borussia, 1947'de sonunda Westfalia eyaleti şampiyonu olmayı başardı ve böylece Schalke'nin üstünlüğüne son verdi. 1949'da ise takım tarihinin en büyük başarısını elde ediyor, Mannheim'ı uzatmalarda 3-2 yenerek Almanya Kupa şampiyonu oluyordu.

1954'de Dünya Kupası kazanan Alman millî takımına kaleci Heinrich Kwiatkowski'yle katkıda bulunan B. Dortmund (ki Kwiatkowski, Macarlara karşı oynanan ve 8-3 kaybedilen ilk tur maçında da kaledeydi!), 1957'de 'yılın takımı' seçiliyordu. Bu durum, kimse için şaşırtıcı değildi! Zira takım 1956 ve 1957'de üstüste iki sezon aynı kadroyla şampiyon oluyordu.

KUPALARDAN 2. LİGE

1960'lı yılların sonlarına kadar takım, çoklukla orta sıralarda yukarıları da zorlayan

yerler işgal etse de özellikle kupa kazanma/final oynama konusunda başarılı oluyordu. Siyah-Sarılar, 1963'de bir kez daha Almanya'da şampiyon takımdılar (ve bir daha neredeyse 30 yıl şampiyonluğa uzaktan bakmakla yetineceklerdi). 1964-65 sezonunda daha önce kaçırdıkları Almanya Kupası'nı kazanan Borussia, bir grup gencin kiliseyi karşılarına alarak kurdukları o mütevazı takım, 1966'da ise Glasgow'da Liverpool'u 2-1 yenerek Avrupa Kupa Galipleri Kupası'nı müzesine götürüyordu. Ne var ki, 60'ların son yıllarında büyük bir düşüş başladı: 1967-68 sezonunu 14. sırada bitiren B.Dortmund, 1968-69'da bu defa da 16. oluyordu. Bir türlü tam olarak düzelmeyen kötü gidiş, 2. ligde son buldu: Avrupa şampiyonu 1972'de küme düşüyordu. 1976'ya kadar da bir daha Bundesliga yüzü göremeye-

12-0'lık skorla alıyor olmasıydı -ki skor averajını düzelteren Gladbach'ın şampiyon olmasına yarıyordu-. Ancak Köln'ün, St. Pauli karşısında aldığı 5-0'lık galibiyet, olası bir 'şikeli şampiyonluğu' önlemiş oluyordu. Doğallıkla, maç sonrasında teknik direktör Otto Rehhagel'in görevine son veriliyordu. 1980'li yıllar boyunca Türkiye'de de yakından tanınan önemli hocaları takımın başına geçirmesine rağmen Borussia, bir türlü istediği başarıyı elde edemedi. Takımın orta sıralara yerleşmiş haline kimse derman olamıyordu: 1980-81: 7.lük (Udo Lattek), 1982-83: 7.lük (Karl-Heinz Feldkamp), 1984-85: 14.lük (Erich Ribbeck), 1986-87: 4.lük, 1987-88: 13.lük (Rainhard Saftig)... 80'li yılların tek başarısı, 1989'da kazanılan Almanya Federasyon Kupası ve Almanya Süper Kupası oldu.

kurtulamıyordu. 1995'te ise 'o gün' gelmişti: Siyah sarıllar 32 yıl aradan sonra, bir kez daha şampiyon oluyordu. 1996'da da, kulüp tarihindeki beşinci şampiyonluk geliyordu. Ama Hitzfeld ve ekibine yetmiyordu bu: Mayıs 1997'de, o 'ışılmalı' ekip, kulüp tarihinin en büyük başarısına imza atıyordu. Şampiyonlar Ligi finalinde, daha önce UEFA Kupası'nı kaybettikleri Juventus'u 3-1 yenerek, kupayı alıyorlardı. 1997-98 sezonunda Hitzfeld, görevi yine yakinen tanıdığımız bir isme Nevio Scala'ya bırakıyordu. Scala'lı Borussia Dortmund, her ne kadar ligde 10. sırayı alsa da, yine de hız kesmiyordu; Belo Horizonte'yi 2-0 yenen takım, bu sefer de Dünya Kulüpler Şampiyonu oluyordu. Dortmund için pek de iyi başlamayan 2000'li yıllar, sonra gittikçe güzelleşti

Ardarda gelen başarılar, takımı 'dev transfer' çılgınlığının da bir halkası yaptı. Çek orta saha oyuncusu genç Tomas Rosicky, yaklaşık 13 milyon euroya transfer edildi. Yatırımlar bitmiyordu: Westfalen Stadı'nın kapasitesini 82 bin kişiye çıkarmak için çalışmalar başlamıştı. Sözün özü bugünlerde yaşanacak olanları, iflas noktasına gelmeyi, kimse beklemiyordu elbette. Oysa dediğimiz gibi, BVB'nin karakteri adeta bir sarkaç gibi uçlar arasında salınmaktı belki de!

İFLASIN EŞİĞİNDE...

2004'ün sonlarından itibaren Dortmund'dan iyi haberler gelmez oldu. Takım büyük bir mali krizin içindeydi. Hatta Türkiye'li iş adamları, satışa çıkarılan hisselerden büyükçe bir kısım almışlardı. Şubat 2005'te ise kulüpten resmî açıklama yapıldı: "İçinde bulunduğumuz finansal durum, takımın geleceğini tehdit eder hale gelmiş durumda." Acil kaynak bulunmazsa takımın finansal yükümlülüklerini karşılayamayacağı, bu yüzden borçların ertelenmesi yoluna, yani moratoryuma gidileceği ifade ediliyordu. Açıklamanın ardından borsadaki hisseler gittikçe düştü.

Kayıtlara göre Alman birinci ve ikinci liginde mücadele eden 36 takımın toplam borcu 700 milyon euro civarındayken, bunun 170 milyon euroya yakın kısmı tek başına Borussia Dortmund'a ait (Onu ezeli rakibi Schalke izliyor: 120 milyon euro). Takım, futbolcuların alacaklarını ödeyemez duruma gelmiş durumda; alacaklılar kapıda! Üstelik UEFA Kriterlerine göre, bir takımın sezon sonunda giderlerini karşılayacak nakit garantisi göstermesi gerekiyor. Aksi takdirde lisans işlemleri yapılmıyor ve o takım lige dahil olamıyor (BVB'nin bu borç tablosuyla bu sezon nasıl liglere katıldığı da Almanya'da tartışma konusu elbette!).

96 yıllık Dortmund'un bu hale nasıl düştüğüne az çok değindik aslında: Yüksek rakamlı yıldız transferleri, oyunculara verilen piyasanın çok üzerinde ücretler (hemen çarpıcı örnek: sadece Amoruso, Koller ve Rosicky transferleri için ödenen para 50 milyon euroyken, 2003-04 sezonunun zararı 67 milyon olarak açıklanmış durumda!), tutmayan hesaplar, borsaya açılmadan gelen paraların çarçur edilmesi, istikrarsız gidiş, Avrupa Kupaları'ndan uzak kalmak... Tabii bunlara Almanya'da televizyon yayın haklarını elinde bulunduran Kirch medya grubunun iflası ve buna bağlı olarak düşen televizyon gelirlerini de eklemeyi unutmamak gerek. Takım gelir elde edebilmek için stadını dahi satmış durumda ve fakat kira bedeli 15 milyon euro! Borsaya açıldığı zaman 11 euro olan hisseler, Ocak ayı sonunda 1.87 euroya kadar gerilemiş durumda.

Sözün özü, 'Beyaz Çayır'da top koşturan gençlerin takımı, 100. yılını görkemli şekilde kutlamak istiyor. Tabii 100. yılında bir takımları kalırsa! ■

Şeref Kürsüsü

- 6 Alman Şampiyonluğu
- 2 Almanya Kupası
- 1 Şampiyonlar Ligi
- 1 Kupa Galipleri Kupası
- 1 Kıtalararası Kupa

cekti. Küme düşmenin ardından mali bakımdan da zor günler geçiren kulüp, 1974'de Heinz Günther'in başkan olması ve şehirde başlatılan büyük seferberlikle yeniden toparlanmaya başladı. Aynı yıl, takımın kendi stadı olan Westfalen Stadı'nın açılışı yapıldı: 32 milyon marka mal olan ve 54 bin kişilik stadın 1974 Dünya Kupası'na yetiştirilmesi, Dortmund'a kupa sırasında stattan elde edilen hasılatın önemli bir gelir sağladı. Borussia, 1976'da 1. FC Nürnberg'le oynanan terfi maçlarını kazanarak yeniden Bundesliga'ya dönüyordu. Bu döneme dair ilginç bir not da, 1978'de takımın tarihinin en farklı yenilgilerinden birini Borussia Mönchengladbach önünde

HITZFELD DÖNEMİ

Borussia Dortmund, aradığı adamı tam da 90'ların başında buldu: Ottmar Hitzfeld. 6 sezon sürecek birliktelik ve B.Dortmund fırtınası başlamıştı. Soğuk ve ciddi görünüşlü bu adam, 1991-92 sezonunda 10. sırada aldığı takımı, ikinciliğe taşıyordu. Üstelik şampiyonluğu Stuttgart'ın Leverkusen'e ancak son dakikalarda attığı golle kaçırmışlardı. Borussia taraftarları yine de takımlarını şampiyon gibi karşıladılar. Takımdaki 'ışığı' onlar da görmüştü. 1993'te takım bu kez UEFA Kupası'nda final oynuyordu. Klos, Franck, Reuter, Zorc, Chapuisat, Rummenigge, Poschner, Mill, Treitschok gibi isimlerden oluşan takım Juventus'a iki maçta da yenilmekten

BVB için: Uçlara gidip gelmeyi seven takım, 2000'de bir kez daha düşme noktasına gelmiş, sezon sonuna doğru göreve gelen Udo Lattek-Matthias Sammer ikilisi takımı Bundesliga'da tutmayı başarmışlardı. Sezon sonunda takımın başına tek adam olarak geçen efsanevi oyuncu Sammer, 2000-01'de Dortmund'u 3.lüğe taşıdı. Sonraki sezon ise takım altıncı defa Almanya şampiyonuydu. Aynı sezon UEFA Kupası'nda Feyenoord'a karşı final oynuyorlar, ancak Van Hooijdonk'lu Hollanda temsilcisine (Van Hooijdonk'un 2 golüyle 3-2) yenilmekten kurtulamıyorlardı. B.Dortmund, 2000'in sonunda halka açılan ilk Alman takımı oldu. Yöneticilerin de yimiyle bu, 'takımın yeniden doğuşu'ydü.

Altyapı yatırımına zorunlu dönüş

Günümüzde pek çok spor dalı kamuoyunun ilgisi ile toplumsal olay niteliği kazanmış, bu noktadan giderek ekonomik boyutu daha öne çıkmıştır. Futbol dünya genelinde en çok ilgi gören spor dalı olarak toplumun ilgi odağı oldukça siyasetin de aracı olma riski ile karşı karşıyadır. FIFA'nın ülke federasyonlarının 'özerk' olması gerektiği hassasiyetinin sebebi de budur ve yerinde bir hassasiyettir. Ancak, FIFA ulusal federasyonlar için sağladığı ulusal özerkliğe kendisi ne kadar sahiptir? Bosman Kararı ve sonrasında yapılan Transfer Talimatı değişikliklerinden gördük ki, FIFA ve UEFA, Avrupa Birliği politikaları ve hukukundan son derece etkilenmiştir. Ülke fe-

ifade etmiştir. Şu anda tespit ettikleri beş ana problem söz konusudur. Bunlar:

1. Futbolcu eğitimine yönelik yatırımın azalması.
2. Rekabet için gerekli olan takımlar arasındaki ekonomik dengenin bozulması.
3. Futbolcuların stoklanması olarak adlandırılan, her ülkede ekonomik olarak güçlü olan birkaç kulüpte en iyi oyuncular toplanması ve doğal

Şampiyonlar Ligi müsabakalarında 2006-2007 sezonundan başlayarak kademeli değişiklikler öngörülmektedir. Bu müsabakalara katılmaya hak kazanan kulüpler her sezon 25 kişilik 'A Listesi' adı verilen oyuncu listesini belirlenen tarihe kadar sunmak zorundadırlar. Bu listede yer almayan oyuncular, anılan UEFA kulüp müsabakalarında oynamazlar. Ayrıca 'B Listesi' adı verilen ve genç oyuncuların yer aldığı bir liste daha UEFA'ya

bu sayı, bu kural çerçevesinde, kademeli olarak artacak ve 2008-2009 sezonunda amaçlanan hedefi gerçekleştirmeye uygun olarak, 8 tane 21 yaş altı futbolcu en azından UEFA kulüp müsabaka listesinde yer bulacaktır. Burada UEFA tarafından üzerinde ısrarla durarak ifade edilen, bu getirilen kuralın vatandaşlıktan tamamsız olarak getirildiğidir. Aksi yönde düzenleme AB Hukuku'na aykırılık teşkil edeceğinden yetiştirilecek futbolcunun ilgili ülke vatandaşı olması zorunlu değildir.

UEFA tarafından amaçlanan hedeflerin hepsine bu düzenleme ile ulaşmak mümkün görünmemektedir. Gerçekten tespit ettikleri sorunlar haklıdır ve futbolun iyiliği için bu sorunlara çözüm bulmak gereklidir. Ancak konulan bu kuralların AB Hukuku'na aykırı olmaması gerektiği için amaçlanan bu hedeflerin tamamlanmasının önüne geçilebilmesi çok kolay olamayacaktır. Ayrıca yine belirtilen hedefler içerisinde yer alan yerel kimlikler de istenildiği şekilde korunamayacaktır. AB Hukuku'nun temel kurallarından olan "emeğin serbest dolaşımının sağlanması" ilkesi, sporun kendine özgü nitelikleri nedeniyle istisna edilmediği sürece, AB üyesi ülkelerin transfer talimatlarında bu amaçlara uygun değişiklik yapılamayacağı için, bu iki hedefe ulaşmak pek mümkün görünmemektedir. Ancak bu düzenleme, hedeflenen diğer amaçları sağlayabilecek niteliktedir. Bosman Kararı sonrası önemini kaybeden altyapı okulları tekrar önem kazanacaktır. Ayrıca kulüplerin aşırı rekabet nedeniyle değerinin çok üzerinde fiyatlara orta kalitede oyuncu transferinin bir parça önüne geçilebilecek, dolayısıyla kulüplerin ekonomik olarak zayıflaması ve kaynak israfı önenebilecektir. Bunun yanı sıra özellikle her ülkede ve ayrıca Avrupa genelinde oluşmuş olan, zengin kulüpler ile diğer kulüpler arasındaki rekabet dengesizliğinin ortadan kaldırılması için yerinde bir düzenleme olmuştur. ■

Futbol ve Hukuk

derasyonlarının kendi ülkelerinin genel mevzuatına bağlı olmalarının zorunlu olması gibi, FIFA ve UEFA'da AB mevzuatını kabul etmek zorundadır. Ancak sporun kendine has gerçekleri her zaman genel hukuk normları ile bağdaşmaz.

AB'nin 'serbest dolaşım ilkesi'ni futbol da diletmesi, yerel yetiştirmeyi zayıflatmış, futbolun özünden uzaklaşmasına ve ticaretin öne çıkmasına yol açmış, futbolcular ve taraftarların kulübe aidiyetini zayıflatmış, milli takımların zayıflamasına hatta millilik vasfının sorgulanmasına yol açmıştır.

Bir önceki yazımızda, AB üyesi olmayan ancak ortaklık sözleşmesi tarafı olan ülkemizin yerel yetiştirmeyi koruma, geliştirme ve Milli Takım ayakta tutma amacı ile yabancı futbolcular açısından getirdiği sınırlamaları incelemeye çalışmıştık. UEFA da yerel yetiştirmeyi geliştirme kaygısındadır ve bu amaçla düzenleme arayışındadır. Aşağıda ele alacağımız bu düzenlemenin AB üyesi ülkelerin 'serbest dolaşım ilkesi' ile bağlı olduğu, bu yönden ülkemiz ile farklı bir rejime dahil oldukları gerçeği, neticesi aynı amaç için farklı yöntem uygulama zorunluluğu göz önünde tutulmalıdır.

UEFA bu girişimine gerekçe olarak, Bosman kararı sonrası değişen transfer kuralları nedeniyle, futbolun birçok açıdan zarar görmesini göstermiştir. Bu yapının futbolu sportif bir müsabakadan çok mali bir rekabete ittiğini de gerekçeleri içinde ayrıca

Barcelona Kulübü Şampiyonlar Ligi kadrosuna dahil ettiği altyapıdan gelen 8 oyuncu ile UEFA'nın yeni kriterlerine şimdiden uyum göstermiş durumda. Üstelik bu oyuncuların dördü tüm Şampiyonlar Ligi maçlarında oynadı!

olarak bunların tamamı kadroda yer bulamaması. Bunun sonucu olarak, oynayarak yeteneklerini daha da geliştirebilecek ve tecrübe kazanabilecek oyuncular kaybolup gitmesi.

4. Milli takımların zayıflaması.
5. Yerel kimliklerin erozyonu. Burada kastedilen kulüp ile yerel halk arasındaki önemli ilişki kısmen taraftarların takımlarındaki futbolcularla kendilerini özdeşleştirebilmesine bağlı olması nedeniyle yeni düzendeki aşırı kozmopolit yapı futbol seyircisini ve taraftarı uzaklaştırması.

Tespit edilen bu problemleri ortadan kaldırmayı amaçlayan UEFA'nın getirdiği düzenleme, öncelikli olarak UEFA Kupası ve Şampiyonlar Ligi statülerinde değişikliğe sebep olmuştur. Bunun dışında, üye ülke federasyonlarına da kendi müsabaka talimatlarında bu yönde yapılacak değişikliklerin yararlı olacağına ilişkin tavsiyelerde bulunulmuştur.

UEFA kulüp müsabakaları olarak adlandırılan, UEFA Kupası ve UEFA

şunulmaktadır. 'B Listesi'nde 21 yaş altı istenildiği kadar oyuncu bildirilebilmektedir. Burada geçmişten beri amaç, bu genç oyunculara şans verilmesinin önünü açmaktır. Ancak bu yöntem şimdiye kadar başarıya ulaşmamıştır. Bu nedenle UEFA kulüp müsabakaları için sunulması gereken 25 kişilik 'A Listesi'nde, 2006-2007 sezonu için 4, 2007-2008 sezonu için 6, 2008-2009 sezonu için 8 tane yerel olarak yetiştirilmiş 21 yaş altı futbolcunun sunulması gerektiği kuralını koymuştur. Yerel olarak yetiştirilmiş olmanın kasıt, "15-21 yaş arası 3 yıl ilgili federasyona bağlı bir kulüp tarafından yetiştirilmiş olmak" olarak tanımlanmıştır. 2006-2007 sezonu için ele alacak olursak, kulübün bildireceği bu kapsamdaki dört oyuncunun ikisi en az 2 yıl süre ile kendisi tarafından eğitilmiş olacak, kalan iki tanesi ise kulübün bağlı olduğu ülke federasyonuna bağlı herhangi bir kulüp tarafından, en az 2 yıl eğitilmiş olabilecektir. Belirtilen yıllar içerisinde

Biri onu gözetliyor!

Selçuk Dereli

Avrupa'nın 14 yetenekli hakemi arasında o da var. Mentörü Michelle Pireaux sürekli kendisini izliyor ve özel bir programla geleceğe hazırlanıyor.

FIFA'nın bu sezon 2. kategoriye çıkardığı Selçuk Dereli, uluslararası alanda kariyerini emin adımlarla zirveye doğru taşıyor. Türk hakemliğinin yıllar boyu süren özlemi, onunla bitecekmiş gibi görünüyor.

Umuda yolculuk

FIFA hakemleri içerisinde de bir sürü kategori var. Dörtten başlıyor. Ben şimdi ikiye geldim, önümde birinci kategori ve Top Class var. Tabii ki bu yükseliş beni son derece mutlu etti ama sorumluluğum da bir o kadar arttı. Önemli olan oraya çıkmak değil, orayı da aşmak ve başarılı olabilmek. Bunun farkındayım ve daha çok çalışmam gerektiğini de biliyorum. Çünkü yurtdışında yöneteceğimiz müsabakalar hem Türk futbolu hem Türkiye'nin genel itibarı açısından çok önemli. Ben orada Selçuk Dereli olarak değil Türk hakemi olarak bulunuyorum.

İlker Uğur

▼Biz Türk hakemlerinin 'first class' seviyeye gelmesi için 10-15 sene var diye düşünürken, birden siz bunun adayı oldunuz. Nasıl oldu bu?

▲Süper Lig'deki altıncı yılımdayım. İki yıl önce FIFA hakemi olmuştum. FIFA hakemi olduğum ilk yılın altıncı ayında Avrupa Genç Milli Takımlar Şampiyonası'nda final maçı yönettim. Bu hakemlik kariyerim açısından son derece önemli bir gelişmeydi. Daha sonra geçen mayıs ayında UEFA'nın 'talent programı'na dahil edildim. UEFA'nın Avrupa ülkeleri içinden 14 yetenekli hakem belirleyip dahil ettiği bir program bu. Türkiye'den de beni çağırıldılar. Her katılımcıya bir mentor veriyorlar. Benim mentorüm

de Michelle Pireaux oldu. UEFA hakem kurulu üyesi Michelle Vautrot da sorumlum. Bu gelişmelerin ardından Lyon'da UEFA'nın merkezinde, bu listede bulunan hakemlerle birlikte kursa alındım.

▼Programa başlama tarihi neydi?

▲İlk olarak mayıs ayında bir seminare katıldım. Ondan sonra Intertoto maçına gittim ve Şampiyonlar Ligi ön eleme müsabakası yönettim. Bunların ardından Ukrayna'da 19 yaş milli takımlar turnuvasına katıldım. Arkasından da Beyaz Rusya'ya gittim ve Dünya Kupası eleme maçı yönettim. Tabii bu karşılaşmalarda mentorüm Michelle Pireaux gözlemciliğini yaptı. Zaten kendisiyle sürekli irtibat halindeyiz. Benim eğitim sürecime katkı veriyor. Eksik gördüğü, geliştirmem gereken yönlerimi bana anlatıyor. İşte tüm bunların sonucunda da buralara geldik. Bir ay önce ikinci kategoriye yükseldiğimi öğrendim. Son derece mutlu oldum.

▼Daha kaç kategori var?

▲FIFA hakemleri için dört kategori var. Ben ikiye geldim, önümde birinci kategori ve Top Class var. Tabii ki bu beni son derece mutlu etti ama sorumluluğum da bir o kadar arttı. Önemli olan oraya çıkmak değil, orayı da aşmak. Bunun farkındayım ve daha çok çalışmam gerektiğini de biliyorum. Çünkü yurtdışında yöneteceğimiz müsabakalar hem Türk futbolu hem Türkiye'nin genel itibarı açısından çok önemli.

▼Biz bugüne kadar şuna inanırdık: Hakemlik FIFA ve UEFA nezdinde bir lobi işidir. Oysa sizin deneyimimizden de anlıyoruz ki, çok sistematik bir yapı var. Her maçınıza bir mentor veriliyor ve sürekli sizi takip ediyorlar. Sizi belirli bir talent programına aldıktan sonra ona göre tecrübenizin artması için turnuvalar seçiyorlar. Bu süreç hiç de lobiye benzemiyor değil mi?

▲Performans onlar için çok önemli. Notlar ve performansa göre bir üst kategori için değerlendirme yapılıyor. Son derece sistematikler. Ama şu da bir gerçek. Dünya futbolunda Türk futbolunun yükselen bir değer

Michel Pireaux

Herşey ona bağlı!

Dereli'ye özel program...

UEFA tarafından yetenek programına alınan genç hakemimiz Selçuk Dereli, mentorü Michel Pireaux ile sürekli görüş alışverişinde bulunuyor. Bu süreçten başarılı çıktığı takdire Dereli, Pireaux'nun da deyişiyle "First Class" hakemi olma potansiyeli taşıyor.

▼Bir hakem nasıl birinci sınıf FIFA hakemi olur? Selçuk Dereli ikinci sınıfta şu an örneğin, böyle kademeler var en sonunda top class hakem olunuyor. Bu organizasyonu FIFA ve UEFA'da nasıl yapıyorsunuz?

▲Bazı kademeler var geçmesi gereken. Bunları aşmak şart. UEFA genç hakemleri yetenek programlarına sokarak gelişmelerini sağlıyor ve başarılı olanlar en üst düzey hakem oluyorlar.

▼Yeteneği ve kapasiteleri hakemin yükselişini etkiliyor mu?

▲Elbette. Eğer hakemde bir ışık görülmezse yetenek programında olmasına imkân olmaz zaten.

▼Sizin mentor olarak katkılarınız hakemin yeteneklerini nasıl etkiliyor?

▲Geçen Mayıs'tan beri Selçuk'u izliyorum. Daha önce onu 3 kez izlemiştim. İstanbulspor maçıyla dört oldu. Ayrıca e-mail aracılığıyla görüşüyoruz ve Süper Lig'deki puanlarını alıyorum ve ne yaptığını hep takip edebiliyorum. Ve ona bilgiler veriyorum.

▼Selçuk Dereli'yi nasıl görüyorsunuz? Sizce birinci sınıf hakem olabilecek mi?

▲Şimdiden bir söylemek imkansız. Ama potansiyeli var ve her şey onun elinde. Yükselmesi ufak şeylere bağlı, belki kondisyonu yetersiz olabilir ve her şey bir anda bitebilir. Ya da şanslıdır ve önünde bütün kapılar açılıyor.

▼Hakemin ülkesinin önemli bir futbol ülkesi olması onun kariyerine etki ediyor mu?

▲Her şeyden önce hakemin kalitesi ve yetenekleri önemli. Daha sonra maçları yönettiği lig gelir. Yerel şampiyonanın kalitesi ve zorluğu tabii ki etkiler hakemi.

▼Türkiye Süper Ligi'ni nasıl görüyorsunuz?

▲Sadece Galatasaray, Fenerbahçe ve Trabzon'u biliyorum ve şampiyonanın düzeyini bilmiyorum.

▼Peki hakemin karakteri? Hakemin gündelik hayatındaki durumu ve mantalitesi geleceğini etkiler mi?

▲Şüphesiz etkiler. Açık görüşlü olmalıdırlar, eleştiriyi kabul etmelidirler. Biz hakemlerin hep yanlış taraflarını görüyoruz. UEFA, medya, televizyonlar. Hakemin karakteri güçlü olmalı. Çünkü bir hata yaptığı zaman herkes ondan daha iyi bildiğini düşünüyor ve bununla yaşamak imkansız.

▼O zaman hakemlerin şans da ihtiyaçları var demektir!

▲Şanstan da fazlasına ihtiyaçları var.

▼Bir mentor, hakem için ne yapar?

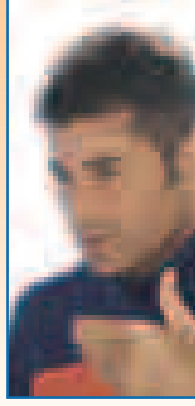
▲Ben bizim deneyimimizi anlatayım. Sürekli konuşurum, hakemliği konusunda ufak detayları ona aktarıyorum. Zihnini berraklaştırmaya çalışıyorum.

▼Onda potansiyel görüyor musunuz?

▲Elbette. Zaten yetenek programında olması UEFA'nın onda potansiyel olduğunu kabul etmesi anlamına geliyor. Eğer potansiyeli olmasa yetenek programında olmazdı zaten. ■

Benim bu konuma nasıl geldiğimi şu zamana kadar hiç kimse sormadı. Tabii ki medyada hakemlerle ilgili olumsuz eleştiriler yer alıyor, bu doğal. Zaman zaman olumlu eleştiriler yapan insanlar da var. Ama biz bunun artmasını istiyoruz. Bizim en büyük eksikliğimiz şu: Elimizdeki değerlerin farkında değiliz. İnanın Türkiye Süper Ligi'nde görev yapan 30 hakem arkadaşım içerisinde çok yetenekli olanlar var. Yurtdışındaki turnuvalara katıldığım için oradaki yabancı hakem arkadaşlarımızın hem sahadaki performansını hem saha dışı performansını, sosyal yapısını çok iyi gözlemleme şansını bulabiliyorum. Gerçekten Süper Lig'deki hakemlerimizin kalitesi çok yüksek.

Jenerasyon değişikliği hakem camiasında da bir dinamizm yarattı. Bu çok önemli. Yaş ortalamamız otuzun altına indi. Atletik yapısı son derece gelişmiş, görüntüsü, sosyal yapısı üst düzeyde, tahsil seviyesi yüksek bir hakem görüntüsü oluşuyor, bu çok büyük bir avantaj. Avrupa'da buna çok önem veriyorlar. Hakemin sahadaki performansı ne kadar önemliyse saha dışındaki tavırlarına, davranışlarına da çok dikkat ediyorlar. Çok iyi yerlere gelebilecek çok genç ve yetenekli arkadaşlarımız da var. Yeter ki Türk halkı onlara güvensin, hakemler Türk halkının kendilerine güvendiğini hissetsin. O zaman hakem daha başarılı olur.

olması insanların Türkiye'ye karşı olan bakış açısını da değiştiriyor. Bu anlamda çok şanslıyız. Futbolumuz son yıllarda adından çok bahsettiriyor. Dolayısıyla bu performans değerlendirmeleri sonucunda bir üst kategoriye terfi şansımız artıyor.

▼Türkiye'deki notlama sistemi ile FIFA'daki aynı mı?

▲Evet. Bu seneden itibaren Türkiye Futbol Federasyonu'nun gözlemci ve hakem değerlendirmelerinde UEFA ile tam bir uyum yakalandı. Bu standartin olması çok önemli, çünkü hakem değerlendirmelerinde aynı çizginin Türkiye'de de yakalanması çok önemli.

▼İşin başına dönelim. Hakemliği nasıl seçtiniz? Futbol seven bir insan genelde futbolcu olmaya çalışır. Roberto Carlos'un bir rektamı vardı, ufakcıkken ağzında bir düdükle hakem olmak istiyordu. Böyle bir şey var mı? Mesela 16 yaşındaki bir çocuk hakem olmak ister mi? Nasıl oldu sizin hikâyeniz?

▲Ortaokul ve lisede okul takımında futbol oynadım. O zamanlar bizi çalıştıran beden eğitimi öğretmenimiz Mersin'de bir hakem kursu açıldığını öğrenip, bana "bu kursa katıl şansını dene, eğer hakemliği benimzersen devam edersin" dedi. O zaman 18 yaşındaydım. Futbol oynamayı da son derece seviyordum. Ama demek istedim. Şansıma benim yaşında çok fazla hakem de yoktu. Bu sayede

kursu veren kişilerin de dikkatini çektim. Onlar da beni hakemliğe yönlendirmek için yoğun çaba gösterdi. Ben de benim sedim açıkçası ve o insanları tanıdıktan sonra ortam çok hoşuma gitti, yapabileceğime inandım. Sonuçta ben hakem olacağım dedim kendime.

▼Daha ilk günlerden bugünlere gelebileceğinize inanıyor muydunuz?

▲Her şey adım adım oldu. Henüz aday hakemken ya da bölge hakemiyken hedefleri belirlemek biraz daha zor oluyor. Ama ben hemen ikinci yılmda klasman hakemi oldum. 20 yaşında o yere yükselmiş olmak benim için büyük bir şanstı. Dolayısıyla artık hakemliğin ciddi bir iş haline geldiğini gördüm ve hedef belirlemek durumunda kaldım. Çünkü hedefiniz yoksa nereye gideceğinizi bilemezsiniz. Bu nedenle o hedefi adım adım da olsa belirledim ve düşündüğüm gibi de gidiyor her şey. Ama asıl hedeflediğim noktaya henüz gelmedim.

▼Kaç yaşındasınız?

▲35 yaşındayım.

▼Top Class denen seviyede yaş haddi nedir? En geç kaç yaşında first class'a çıkmak gerekiyor?

▲42-43 yaşında da bu seviyeye çıkarılabilir. Hatta bu sene başında FIFA hakemleri belirlendiğinde, 38 yaşında olup da FIFA'ya yeni çıkanlar dahi oldu. FIFA'ya çıkma yaşında bir üst baraj var ama FIFA'nın kendi içinde sınıf atlamak için bir baraj yok.

▼Çok hızlı gidenler var mı? Şimdi hakemimiz ikinci klasmanda. Biz hemen birinci sınıfa yükselisin ve ardından Top Class olun istiyoruz. Bunun için ne gerekli?

▲UEFA performansla çok önem veriyor. Ben mesela bu talent programına başladığım mayıs ayında üçüncü kategoriydim, on ay sonra ikinci kategoriye çıktım. Dolayısıyla sınır diye bir şey yok. Kategoriler hakemin performansına göre kısa bir zamanda da belirlenebilir.

▼First Class hakemlerin yaş ortalaması kaç?

▲39 yaş civarı.

▼Bu demektir ki biz umutlu olabiliriz.

▲Evet.

▼Türkiye'yi her temsil eden biri olarak toplumdaki ne gibi bir beklentiniz var?

▲Bundan 2-3 ay önce Bülent Demirek ile birlikte Dünya Kupası eleme müsabakası yönettik. Ama çok az yankı buldu bu. Geçenlerde Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi'nde bir panele katıldık. Orada

da sizin bu söylediklerinize paralel konuşmalar geçince, ben basın hakemliğin sürekli olumsuz yönlerini yansıttığını anladım. Bu son derece üzücü. Düşünün hakem gidiyor, yurtdışında maç yönetiyor ama bu basında çok az yer alıyor. O panelde bulunan insanlara "2-3 ay önce ben ve bir arkadaşım Dünya Kupası eleme müsabakası yönettik. Hangisiydi bilen var mı?" diye sordum, konuşmacılar dahil kimseden cevap gelmedi. Ben de onlara şunu söyledim, basın size bunu yansıtmazsa siz nasıl bileceksiniz?

▼Basının size hiç ilgi göstermediğini mi düşünüyorsunuz?

▲Bakin, benim bu konuma nasıl geldiğimi şu zamana kadar hiç kimse sormadı. Tabii ki medyada hakemlerle ilgili olumsuz eleştiriler yer alıyor, bu doğal. Zaman zaman olumlu eleştiriler yapan insanlar da var. Ama biz bunun artmasını istiyoruz. En büyük eksikliğimiz şu: Elimizdeki değerlerin farkında değiliz. İnanın Türkiye Süper Ligi'nde görev yapan 30 hakem arkadaşım içinde çok yetenekli olanlar var. Yurtdışındaki turnuvalara katıldığım için oradaki yabancı hakem arkadaşlarımızın hem sahadaki performansını hem saha dışı performansını, sosyal yapısını çok iyi gözlemleme şansını bulabiliyorum. Gerçekten Süper Lig'deki hakemlerimizin kalitesi çok yüksek. Yeter ki daha olumlu bir bakış yaratılsın. Hakem kimdir, nasıl yaşar, bu konuda hiçbir şey bilinmiyor. Bakın ne güzel siz TamSaha olarak bu konuyla ilgileniyorsunuz. Ama yetmez, toplumumuzun da bilmesi lazım. Bu çok önemli bir konu.

▼Hakemin iyi olması ne yazık ki haber değeri taşıyor bizde değil mi?

▲Maalesef öyle. Zaman zaman iyi bir hakem performansı olduğunda kimse onu konuşmazsa biz nasıl motive oluruz? Olumlu haber o kadar az çıkıyor ki!

▼Son üç senedir Türk hakemlerinde muthiş bir profil değişimi var. Biz sanki bir jenerasyonu bir kenara koyduk, şimdi yeni bir oluşuma doğru gidiyoruz. Sizin yaşlarda çok fazla hakem var. Hatta çoğunluk 30 yaş civarında. Genel olarak nasıl bir imajın hakemler için daha iyi olduğunu düşünüyorsunuz? Kamuoyunun sizi nasıl tanımasını isterdiniz?

▲Kamuoyunun her şeyden önce bizim hiç kimseden farklı olmadığımızı düşünmesini isterdim. Bizim de düşüncelerimizin olduğunu onlara çok daha iyi anlatılmasını beklerdim. Yeni jenerasyon değişikliği hakem camiasında da bir dinamizm yarattı. Yaş ortalamamız otuzun altına indi. Atletik yapısı son derece gelişmiş, görüntüsü, sosyal yapısı üst düzeyde, tahsilli bir hakem görüntüsü oluşuyor, bu çok büyük bir avantaj. Avrupa'da buna çok önem veriyorlar. Hakemin saha-

Baskı ne kadar azalırsa yapılan iş o kadar kolay olur. Hakemin performansının maçta üst seviyeye çıkması onun konsantrasyonuna bağlıdır. Ve hakemin konsantrasyonunu bozan her şey oyunu da bozar.

namamış, fakat hakem olmuştum?

▲Hayır, ben böyle bir şeyin olabileceğine inanmıyorum. Bazen kamplarda aramızda futbol oynuyoruz, bakıyorum maşallah hepsi gayet başarılı! Bence de futbol oynamamış birinin bunu sevmesi mümkün değil.

▼Top Class hakemlerin en büyük özelliklerinden biri pozisyonlara çok yakın olmaları. Bu çok önemli mi?

▲Çok önemli. Mesela Collina'ya baktığınızda, o kadar oyunun içinde ki futbolcular itiraz bile edemiyor. Hakemin pozisyona yakın olması verdiği kararın inandırıcılığını artırıyor.

▼Güven nasıl sağlanıyor?

▲Futbolcunun daha önce o hakemle müsabaka oynaması, hakemi tanıması ve de en önemlisi tecrübesi çok etkilidir. Şimdi ilk defa maç yöneten bir hakemle, sahadaki futbolcunun arasında tecrübe farkı var. Futbolcu bunu biliyor ve buna göre davranıyor. Ama tecrübeli hakemin sahadaki vereceği kararlara saygı duyuyorlar.

▼Ve o güven bir kez sağlanınca hiçbir problem çıkmıyor...

▲Kesinlikle! Hakem maçı, üzerindeki baskı ne kadar azalırsa o kadar iyi yönetiyor. Bu baskı sahanın içindeki futbolcu ya da seyirci baskısı da olabilir. İşte bu zorluk azalırsa hakem işini bir o kadar rahat yapar, maça da konsantre olur, doğruyu bulmak için gayret gösterir.

▼Bu söyledikleriniz çok temel bir kulüp politikasının yanlış olduğunu gösteriyor. Hakemleri baskı altına alarak kendilerine yönelik hakem hatalarını önlemeye çalışan birtakım kulüp temsilcileri arasında bindikleri dalı kesiyorlar. Bizim maçlarımızdaki hakemler düşük puan alıyorlar, yerine biz hakemler üzerinde öyle bir psikoloji yaratıyoruz ki hakemler hep bizim maçlarda kötü yönetiyor demiyorlar. Bu, doğru bir tespit midir?

▲Aslında o konuyla ilgili yorum yapmak istemiyorum. Fakat şunu söylemek isterim, baskı ne kadar azalırsa iş o kadar kolay olur. Hakemin performansının maçta üst seviyeye çıkması onun konsantrasyonuna bağlıdır. Ve hakemin konsantrasyonunu bozan her şey oyunu da bozar.

▼Yurtdışında oynanan maçları seyrediyorsunuzdur. Neye dikkat edersiniz en

çok? Mesela İtalyan ya da İspanyol futbolu sevenler vardır. Yönetirken de böyle bir aynım yapılabiliyor mu?

▲Kesinlikle. İyi liglerde maç yönetmek hakemin motivasyonunu artırır. Çünkü biz de maçın temposuna kendimizi kaptırarak daha başarılı bir performans yakalayabiliyoruz.

▼Futbolcuların hakemlere bakışı nasıl ve nasıl olmalı?

▲Futbolcunun sahaya çıkarken hakemin de bir insan olduğunu bilerek çıkması lazım, özellikle müsabakadan sonra verdikleri beyanatlara çok önemli. Herkes ihtimam göstermek zorunda, çok hassas bir iş yapıyoruz. Çünkü tribünde oturan insan, sokaktaki vatandaşımız o insanların ağızlarından çıkan bir lafa bakarak davranış sergiliyorlar. Çok dikkatli olmak zorundayız, özellikle müsabakanın sonunda açıklama yapmaktan kaçınması lazım. Dikkat ederseniz maç bitiminde keşke böyle konuşmasaydım diyerek hatasını kabul eden arkadaşlarımız da var.

▼Nabız düşünün sonra konuşalım...

▲Evet, nabız düşmesi lazım, nabız yüksekken kimse kendini kontrol edemez. ▼Sizin de futbolcular hakkında düşünceleriniz önemli. Hakemlerin bir kara listesi varmış diye duyduk. Birtakım oyuncuların hakemin maçı yönetmesini gerçekten zorlaştırıyorlarmış ve hakemler de bunlara çok dikkat ederlmiş. Doğru mu?

▲Futbolcu hakkında bir önyargı taşımak son derece yanlış. Bu futbolcu kendisini atar düşüncesiyle önyargı oluştursanız eğer, gerçekten oyuncuya yapılan bir ihlalde bu düşünce sizi yanıltabilir. Fakat oyuncuları tanımak da çok önemli. Biz müsabaka tebligatımızı aldıktan sonra takımların taktik yapılarıyla ilgili ve diğer bütün konularla ilgili araştırmalarımızı yapıyoruz. Zaten futbolcuların özelliklerini çok iyi biliyoruz, bilmek de zorundayız.

▼Önyargıya neden olmayacak bir bilgi biriktirmesi yani bu. Öyle mi?

▲Kesinlikle. Bu çok önemli çünkü bir hakem profesyonel düşünüyorsa bunu yapması gerekiyor.

▼İşinizi çok kolaylaştırdığını inandığınız birtakım futbolcular var mı? Firat Aydınus birkaç isim vermişti.

▲Ben sahaya çıkan futbolcu arkadaşlarımızın genelde hepsinin olumlu düşüncede olduğunu inanıyorum. Fakat müsabaka içerisinde anlık pozisyonlar yüzünden kendilerini kontrol edemeyebiliyorlar, insan karakteriyle ilgili. Hakim olabilmek lazım, çok çabuk olaylara tepki vermek gerek.

▼Diyalog da kuruyor musunuz? Herkesin bildiği bir şey olarak, sürekli bir diyalog hali var hakemlerle futbolcular arasında. Bu diyaloglarda çok enteresandır muhtemelen. Neler konuşuyorsunuz?

▲Oyuncunun tansiyonunun yükseldiği anda ona çok sert bir üslup ile yaklaşırsanız tansiyon iyice fırlar. Oysa ortamı germek yerine söyleyeceğiniz tek bir laf, en ufaktan bir dokunuş onu da rahatlatır ve tansiyonu düşürür. Bu sayede müsabakanın yönetimi kolaylaşır. Oyuncu çok hırslı koşarak geliyor üzerinize, itiraz edecek kararınıza, bir sözünüzle "tamam hocam" diyor. "Ben öyle gördüm ve gördüğümü uyguladım" diyebilmeniz. Bunu çok sevecen bir biçimde söyleyince hemen "Tamam hocam özür dilerim" diye-biliyorlar. Diyalog önemli velhasıl. ■

Kuralların ruhu

Futbol günümüzde, organizasyonu oluşturan ve koordine edenlerin bileşkesinde tüm tarafların keyif alabilecekleri, adı üzerinde bir oyun.

Futbol artık kulübü, yöneticisi, oyuncusu, hakemi, seyircisi, medyası, federasyonu ve hatta diğer görevli ve katkı sunanları ile birlikte var. Bunların birinin eksikliğinde çağdaş futbol olgusundan söz etmek de günümüzde mümkün değil. Futbol salt kulüplerin değil, organizasyonun renkleriyle de bir bütün.

Seyircisiz futboldan kim ne kadar keyif alabiliyorsa, ha-

kemizde olduğu kadar dünyanın her köşesinde ortalamanın üzerindeki standartlarda buluşturulabilmiş en yaygın spor dalı unvanına sahip. Çünkü yaş, kilo ve boy nitelikleriyle yarışmaya dönüşen spor dalları içinde bu faktörlerin çok da etkili olmadığı tek spor dalı futbol.

En az eğitilmiş ve hatta eğitimsizlerin dahi futbol oyununun basitliği ve kolaylığının büyüsü içinde sayısını ve içerik başlıklarını sıralayamadıkları on yedi kuralın, gerçekte on yedi bin problemi çözen anahtar olduğu, anahtarı kullanmanın ise uygulama ile birlikte iyi ve sürekli bir akademik eğitim gerektirdiği çelişkisi, yapılgelen tartışmaların odak noktasını oluşturmuyor mu?

On sekiz yaşındaki aday hakemin henüz üniforma giymeden öğrendiği, futbol oyununa ruh veren temel kuralların Eşitlik, Güvenlik ve Zevk üzerine yerleştirildiğini futbol olgusu içinde rol alanların kaçısı biliyor dersiniz?

1800'lü yıllardan modern futbol yapısına geçiş ile çağdaş futbolun gelişimine yönelik o günden bugüne yapılan tüm kural değişikliklerinin oyun kurallarının ruhu olarak belirlenen bu üç vazgeçilmez ana hedef ile mutlak örtüşmesi gerektiği, bazılarımızı kuşkusuz ki şaşırtabilir.

Oyun kurallarının değişimindeki yetkili kurul International Board'un, "yapılan önerilerin oyunun cazibesine ve fair play anlayışına uygunluğu yok ise, oyunun ruhu yönünden öneri ciddiye alınmamalıdır" anayasal bakışı kapsamındaki değişiklikler, futbolun sevilmesi ve yaygınlaşmasına katkı amacıyla her yıl tanımların ve kavramların yorum birliğine yönelik yeni açıklamalarla desteklen-

mesini ve uygulayıcıların sürekli uyarılmalarını getirmekte.

Oyun kurallarında yenilenen değişikliklerle yinelenen yorumlara yönelik 'Neden, Niçin' sorgulamalarının temelinde sürekli olarak Eşitlik, Güvenlik ve Zevk aranmalıdır. 17 kural tek tek incelendiğinde bu üç faktörün en az ikisinin tüm kurallar içindeki varlığını görebilmek mümkündür.

Kural koyucular bazı davranışları sportmenliğe, sağlığa ve güvenliğe aykırı bularak, kabul edilemez davranışlar ve hareketler olarak nitelendirmiştir. Bir başka tanımlama ile, bu tür davranışları yapanları dezavantajlı duruma getirmek kural koyucunun hedefi olmuştur. Serbest vuruş cezası tehlikeli, sert ve şiddetli oyun tarzına caydırıcı olmakla oyuncuların sağlıkları ve güvenliklerine yöneliktir. Bu tür davranışlar ne kadar az olursa, oyun sık kesilmeyecek ve seyir zevki artacaktır. Bir oyuncunun kendi güvenliğini hiçe sayarak ayakla oynanacak mesafedeki topa kafa ile vurmaya teşebbüs etmesinin serbest vuruşla cezalandırılmasının temelindeki gerekçe de oyuncu sağlığı ve güvenliğidir.

Oyun alanının dikdörtgen olmasının, kale direklerinin uzun kenarlar yerine kısa kenar üzerine yerleştirilmesinde ; "sınırsız alanda iki oyuncunun mücadelesi diğer oyuncuları ilgisiz kılar, sıkışan oyun alanının tümüyle kullanımını olumsuz etkiler, ofsayt tespiti güçleşir, oyunun zevki kaçır" gerekçeleri öne sürülmüştür. Yine oyuncu sayısı ile saha ölçüsü orantısı sağlık, fiziksel verimlilik ve performans, futbolda kullanılan tüm malzemeler ise doğrudan oyuncu sağlığı üzerine kurulmuştur.

Sürenin 30'ar dakikadan 3 devre olmamasının rüzgâr, güneş, zemin faktörleri gibi koşullar gözetilerek eşitlik ilkesine aykırılığından kabul edilmediği, 45'er dakikadan iki devrenin ise kale değişimi sonucu fırsat eşitliği ilkesi ile bağdaşık, yapılan bilimsel analizlerin oyuncu performans verimliliğinin 40. dakikadan sonra inişe geçtiği gerçeğine ve sporcu sağlığı da dikkate alınarak, seyir zevkinin kaybolacağı gerekçesine dayandırılmaktadır.

Ofsayt kuralının ilk çıkışındaki anlayış daha da ilginç gelebilir. Kural uygulaması ve oyunun hakem tarafından yönetilmesi tartışmalarının olduğu dönemde şu sorulmuştur, "Bizim en nefret ettiğimiz oyuncu tipi kimdir, rakip kaleye sinsice ve yakın durarak, hiçbir çaba göstermeden gol atanlar değil midir?" Bu sorunun ardından gelen yorum ise, "Futbolun amacı gol olmasına karşın, en az çaba ile gol kaydeden oyuncuların o golün atılmasında daha çok emek harcayan diğer oyunculardan daha popüler olması ne kadar doğrudur?"

Futbol ve kuralları bu bakış açısından irdelendiğinde kuralların ruhuna hükmeden Eşitlik, Güvenlik ve Zevk unsurlarının çok daha çarpıcı ve şaşırtıcı örnekleri ile karşılaşmak mümkündür.

Kuralların, matematiksel ve fiziki değerler dışında ancak varoluşlarının ruhuna uygun yorumlanmasıyla anlam ve değer taşıyacağı unutulmamalıdır. Oynayanın, yönetenin ve izleyenin sorumluluğu da burada başlar ve biter.

Ne kadar eşitsiniz, güvenliğe ve sağlığa verdiğiniz önemin boyutu nedir ve ne kadar keyif veriyorsunuz? ■

Hakem Dünyası

kemsiz bir futboldan alınacak zevki de çarpanıyla bulabiliriz. Futbolun ulaştığı boyut ve yarattığı değer oyun niteliğini aşıyor olsa da, futbolun bir dünya sporu olmasının temelindeki basitliği değiştirmemekte. Popüler bir spor dalı olmasının sırrı da bundan olsa gerek.

Dünyanın en yaygın oyunlarından saklambaç, körebe, yakan top ve benzeri oyunların dahi oynamayı zevkli kılan ve teşvik eden basit kuralları olduğunu biliyoruz. Aynı yaygınlıktaki futbolun yüzyılı aşkın bir süreçte evrim geçirerek günümüze yansıyan karmaşık görüntülü yapısının, dünyanın her köşesinde uygulanabilecek basit bir temel üzerinde yükseldiğini, uygulayıcılara yönelik eğitimlerin her katmanında da futbolun varoluş gerekçelerini, yani oyuna ruh katan kuralların özümsetilmeye çalışıldığını biliyoruz. Bu başarılı olduğu içindir ki vatanını sollayan futbol, ül-

21 yaşında zirveyi yakaladı. Bir dönemin en pahalı transferi ünvanını aldı, Beşiktaş'a geldi, umduğunu bulamadı. Ardından bir düşüşü yaşadı. Galatasaray'a geçti. Başlangıçta hep oynadı. Sonrasında kulübede çile tamamladı, Sakatlık, şanssızlık derken, gündemin dışında kaldı. Ama yılmadı. Sabır, mücadele ve azmı sayesinde yıllar sonra yeniden zirveyi yakaladı.

Ayhan Akman

Söyleşi

Beşiktaş'a geldiğimde, ödenen transfer ücreti bir türlü hazmedilemedi. Ayrılma nedenim de buydu zaten. Taraftarın etkisi, Toshack'ın yaptığı açıklamalar, ortamı ve beni gerdi. Daha birkaç ay geçmeden ayrılmak istedim. Çıktım başkanımız Süleyman Seba'ya "Ben yapamayacağım" dedim. Çünkü hocamın yaklaşımı hiç iyi değildi. İlk geldiğimde Toshack bana "Merhaba" bile demedi. İşin sarpa saracağını ilk antrenmanda anlamıştım. O dönemdeki paralar gerçekten de çok yüksekti ve bu işin mağduru da ben oldum.

▼Türk futbolunda ilginç bir dönem vardır. Müthiş transfer ücretlerinin döndüğü, herkesin büyük paralar harcayabildiği, kriz öncesindeki şatafat dönemi. Sen o dönemin simge isimlerinden biri oldun. Hatta Toshack, 'çok iyi oyuncu ama ben bu kadar pahalı olabileceğini düşünmemiştim' demişti. Bu durum seni nasıl etkiledi?

▲Beşiktaş'tan ayrılmama sebep olan şey budur zaten. O para bir türlü hazmedilemedi. Ben geldikten sonra taraftarın tepkisi, Toshack'ın da yaptığı açıklamalar, ortamı ve beni gerdi. O kadar ki, ilk geldiğimde Toshack bana 'merhaba' bile demedi. Zaten işlerin sarpa saracağını daha ilk antrenmanlarda anlamıştım. Gerçekten de o dönemdeki paralar çok yüksekti ve bu işin mağduru da ben oldum.

▼Oysa ortada senin cebine giren hiçbir şey yoktu...

▲Tabii ki öyle. Tamamen kulüplerin cebine giren paralardı bunlar. Ama ceremesini biz çektik. Başlangıçta bir baskı

Şimdi Ayhan zamanı

**Futbolda önemli olan
insanın iç huzuru.
Ben iç huzuru
Galatasaray'da
yakaladım.**

Derbiler etkili olsa biz açık ara lider olurduk. Ama derbi şampiyonu olmamıza rağmen ama ikinci sıradayız. Demek ki Anadolu takımları ile yaptığımız maçlar da çok önemli. Artık her maçın önemi var aslında. Ayırım yapamazsanız. Bütün puanları toplamak zorundasınız.

Hakemlerle olan diyaloglar bazen kaçınılmaz oluyor. İnsansınız, bir şekilde bazı şeylere tepki veriyorsunuz. Unutmayın her insan canı acıdığı zaman tepki gösterir. Bu kişiden kişiye değişebilir ama reaksiyon kaçınılmazdır. Bakıyorsunuz Avrupa'ya, orada da aynı diyaloglar var, ama hakemler bunu doğal karşıyorlar.

hissetmedim. Ama taraftar için meblağlar sorun oldu ve tepki gösterdiler.

▼Her maçta hissediyor muydun bunu?

▲Daha ilk günden hissettim. Beşinci dakikada tepki göstermeye başlıyorlardı. Düşünün daha yeni gelmişsin, büyük transfer diyorlar sana. Ama taraftar sahip çıkmak yerine yuh alıyor. Bu tepkinin nedeni paradan başka ne olabilir ki? Her topa vuruşumda, her kötü pasta tepki gelirse bunu futbola açıklamak mümkün olmaz. Zaten demin de dediğim gibi, Beşiktaş'tan kopmamın en önemli nedenidir para.

▼Ne yaptın o günlerde? Nasıl başa çıktın bununla?

▲Pek başa çıkamadım açıkçası. Daha birkaç ay geçmeden ayrılmak istedim. Olayların bambaşka noktalara geleceğini biliyordum çünkü. Çıktım başkanımız Süleyman Seba'nın yanına, 'ben yapamayacağım' dedim. Çünkü hocanın yaklaşımı hiç iyi değildi, taraftar zaten tepki gösteriyordu. Medya da sürekli yüksek transfer ücretimi gündeme getirip, gerginliği pompalıyordu. Artık gerginlik bana da yansımaya başladı. O yüzden daha da beter olmaması için 'ayrılmak istiyorum' dedim. Fakat başkanımız 'daha yenisin, kal. Biz bunları aşarız' dedi. O öyle söyleyince ben de doğal olarak kaldım.

▼Kendini nasıl ikna ettin? O kötü günlerde bir şekilde tutunmak için nasıl bir yol buldun?

▲Kendi kendime her şey iyi olacak dedim durdum. Profesyonelsen bunu yapmak zorundasın zaten. Mücadeleni vereceksin, yılmayacaksın. Ben de elimden geldiğince direndim. İyi maçlar çıkardığım da oldu. Ama ne yazık ki hiç kimse bunları gündeme getirmedi. Bütün bunların üstüne bir de sakatlıklar geldi. Aylarca bir de bu derbilerle boğuştum. Birinde üç ay sakatlandım. Sonra tam toparladım, sakatlıktan çıktım derken yeniden bir sakatlık daha yaşadım aynı yerden. Gene bir üç ay daha top oynamadan geçti. Haliyle bunlar olumsuz etkiledi beni.

▼Peki hiç Gaziantep'e geri dönmeyi düşün-

dün mü? Yoksa kendine güvenin hâlâ tam mıydı?

▲İstanbul'a geldikten sonra Anadolu'ya dönmeği hiç düşünmedim. Çünkü 21 yaşında Beşiktaş'a gelmişim, çok gençtim ve önümde kocaman bir kariyer vardı. O yüzden hiç aklıma bile gelmedi geri dönmek. Zaten Beşiktaş'la sözleşmem biterken Galatasaray ilgilenmeye başladı ve oraya transfer oldum. Artık futbol hayatımı burada sürdürüyorum. Şu anda 28 yaşındayım. O dönemlerde çok genç bir oyuncuydum ve hayata küsecek, mutsuz olacak bir durum yoktu ortada. Tabii hem transfer ücreti hem de sakatlıklar nedeniyle çok fazla eleştiri alıyordum ve bu moralimi bozuyordu. Sonuçta verimli olamıyordum ve tüm bunlar kaçınılmazdı.

▼Antrenör değişikliği olduktan sonra

da değişen hiçbir şey olmadı mı? Yeni biriyle yeni bir döneme başlamak seni hiç heyecanlandırmadı Beşiktaş'ta?

▲O dönemde Beşiktaş 4-5 hoca değişti. Tam birine alışırken diğeri geliyor. Hangi sisteme adapte olacağımızı bile şaşıryorduk. Bu kadar çok hoca değişikliği olunca biz de kötü etkilendik tabii.

▼Gerçekten antrenör değişikliği futbolcuyu çok mu etkiliyor? Derler ki, bir sezon içinde antrenörü değişen takımın şampiyon olma ihtimali neredeyse sıfırdır. Senin söylediklerin bunu destekliyor sanırım.

▲Ben size şöyle bir örnek vereyim. Normal masa başı işi yapan bir insanın patronu sürekli değişse, her gelen sürekli yeni bir şey istese sizin çalışma sisteminizde, performansınızda bir değişiklik

olmaz mı? Biri bir şey bekliyordur, öteki bambaşka şeyler talep eder. Tabii ki herkesin takıma adapte olma süresine ihtiyacı var. Ama her seferinde bu sürecin yeniden başlaması futbolcuyu olumsuz etkiler. Bir de her yeni gelen hoca, doğal olarak kendine göre yeni transferler isteyince işler iyice karışır. Sürekli bir değişim içinde olunca istikrar zorlaşır.

▼Beklentileri farklı mı hepsinin?

▲Tabii ki hocadan hocaya değişen çok şey var. Herkesin kendine göre bir oyun sistemi, oyun görüşü, oyuncuya bakış açısı var. Bu da performansları değerlendirmede en önemli şeydir.

▼Galatasaray'daki futbol karakterine baktığımızda ise şunu görüyoruz; çeşitlilik gösterebilen bir oyuncusun. Orta sahanın çeşitli mevkilerinde oynayabiliyorsun. Sürekli antrenör değişikliği yaşamış

ki altındasın ve çabuk olmak durumundasın. Hızla karar verip topu iyi kullanman gerekiyor. Bunun için de tekniğinin iyi olması şart. İlk geldiğimde Lucescu beni orada oynattı mesela, şampiyon olduğumuz dönemde de orada oynuyordum. İyi maçlar çıkardığıma inanıyorum. Sonra Fatih hoca geldi dörtlü sisteme döndük ama yine ön libero gibi oynadım ben. Şimdi Hagi'nin tercihi olarak daha farklı bir mevkideyim.

▼Ama çok başarılısın. Daha önce hiç sol açık oynamış mıydın? Sevdin mi böyle oynamayı?

▲Dediğim gibi bunu hocalar belirliyor. Son döneme baktığımda iyi oynadığımı görüyorum. Şu an o mevkide devam ediyorum ama ilerleyen günlerde ne olur onu bilemiyorum.

▼Her şeyin bu kadar belirsiz olması çok

Rakibe tekme atmak çirkin bir şey. Ama yanlış da olsa kimi zaman insan hırsına yeniliyor ve yapıyor. Bazen eve gittiğimizde maçı yeniden seyrediyorum ve 'ne yapmışım, bu da yapılır mı' diyorum. Ne yazık ki böyle şeyler oluyor. Bizi tanıyanlar, karakterimizin böyle olmadığını bildiği için daha çok şaşıryor. Ama bir anda olay geliyor işte. Kazanmaya şartlanmışsın, ortam, stres size bazen böyle kötü şeyler yaptırıyor...

olmanın bununla bir ilgisi var mı?

▲Var tabii. Çok yönlü olmak iyi derler çoğunlukla. Ama bazen bu da bir dezavantaj olabiliyor. Değişik yerlerde kullanılmaya başlıyorsunuz ve bu dönemlerde iyi bir performans sergileyemezseniz kötü oyuncu olarak damgalanabiliyorsunuz. Sonuçta sürekli aynı mevkide oynamak aslında futbolcunun ilk tercihidir. Değişik özelliklere sahip oyuncular her tarafta oynayabilir tabii. Ben forvet de oynadım, ön libero da... Şimdi de sol açık oynuyorum. Bundan da hiç gocunuyorum. Sonuçta adapte olabildikten sonra neden olmasın. Yine de uzun yıllardır oynuyor olmama rağmen değişik yerlerde oynayınca maça çıktığımda endişeleniyorum. Neler yapmam gerektiği konusunda tereddüt geçiriyorum. Aynı mevkide en az 5-6 maç oynaman gerekiyor ki verimli olasın. Sonuçta bir tür alışma süresi var herkesin. Ama büyük takımlarda öyle bir alışma süresi lüksünüz olmuyor işte. Her maç bir final diyoruz. Bu durumda siz de ona göre hızlı adapte olmak zorundasınız.

▼Ön liberoda da verimli olabilen bir futbolcusun. O mevkî her takım için ayrı bir önem taşıyor. Kaldı ki Milli Takım da o bölgede alternatif isimler yaratmaya ihtiyaç duyuyor. Ön libero olabilmek için en çok ne gerekiyor?

▲Devamlılık çok önemli. 90 dakika içinde devamlı tempolu futbol oynamak zorundasınız. Tabii, çabukluk da çok önemli. Tamam orada geniş alanda oynuyorsun ama bas-

kötü bir şey mi?

▲Şöyle düşünün. Bir noktaya, bir göreve konsantre oluyorsunuz, yapmanız gereken şeyler var, onları biliyorsunuz, kafanızı, fiziğinizi kullanıyorsunuz. Daha sonra bir anda pozisyon değişikliği yaşayınca yadırgamaz mısınız? Ama iyi futbolcuysanız bunu aşmak zorundasınız. Ben de elimden geldiği kadar bunu yapmaya çalışıyorum.

▼Büyük camia değiştirmek nasıl bir şey? Hani takım değiştirip başka bir takıma gittiğin zaman burası benim yuvam, tuttuğum takıma geldim derler ya. Bu ne kadar doğrudur?

▲Herkesin küçükken tuttuğu, benimsediği bir takım olabilir. Benim de ufakken tuttuğum takım Galatasaray'dı ama işin içine girip profesyonel olduğunuzda o eski duygular ortadan kayboluyor, ola-

ya daha çok profesyonelce bakıyorsunuz. Ben o dediğiniz şeylere çok fazla inanmıyorum. Futbolda önemli olan insanın iç huzuru. Ben iç huzurumu Galatasaray'da yakaladım, Beşiktaş'ta yakalayamamıştım.

▼İyi oynadığın dönemde aklına Milli Takım'a çağrılmak geliyor mu?

▲Galatasaray'a ilk geldiğimde çok iyi bir dönem yaşadım ama ne yazık ki Milli Takım'a çağırılmadım. Dünya Kupası kadrosunda da yoktum. Oysa şampiyon olan kadronun direkt oyuncusuydum. Ligde ve Şampiyonlar Ligi'nde bir sürü maça çıktım. O zaman çağırılmadığımda çok şaşırıştım. Demek ki yeterli görmediler. Ondaki önceki üç senemde de sürekli gidiyordum. Daha sonra da hiç gitmez oldum.

▼Peki senin için futbolda bir adım ötesi var mı?

▲Şu anda tek düşüncem Galatasaray'ın şampiyon olması. İnşallah bu sene 100. yıl hediyesi vereceğiz Galatasaray camiasına.

▼Bu sezon hakkında görüşlerin neler? Yarış ligin sonuna kadar gidecekmiş gibi gözüküyor. Sence daha puan kayıpları olacak mı?

▲Valla daha çok maç var, her şey olabilir. Sonuçta biz de onlarla oynayacağız. Bizim amacımız kendi maçlarımızın hepsinden galibiyetle ayrılmak. En önemlisi de bu zaten. Puan kayıpları olacaktır mutlaka, ama inşallah biz kaybetmeyiz. O maça kadar puan farkı azalsın yeter.

▼Derbiler ne kadar etkili şampiyonluk mücadelesinde?

▲Derbiler etkili olsa biz açık ara lider olurduk. Ama derbi şampiyonu olmamıza rağmen ama ikinci sıradayız. Demek ki Anadolu takımları ile yaptığımız maçlar da çok önemli. Artık her maçın önemi var aslında. Ayırım yapamazsınız. Bütün puanları toplamak zorundasınız.

▼Futbolcular hiç maç ayırt etmez mi gerçekten? Bazılarına biraz olsun rahat çıkmaz mı?

▲Tabii ki derbi maçların havası ayrı oluyor ama her maç ne olursa olsun en fazla üç puan getiriyor. O maçı kaybedeyim, bu maçı alayım diye bir düşünceye girerseniz hedefinize ulaşamazsınız. Her puan kaybında bir anda geri düşebilirsiniz. Bu yüzden ayırım lüksünüz olamaz.

▼Maçlarda unutamadığın anlar oluyordur. Seni en çok hangisi etkilemişti? Senin iyi oynadıkların mı, takım için önemli olan mı?

▲Her ikisi de var. Mesela derbilerin hiçbirini unutmuyorsunuz. Tabii bir de ben yaşadığımız şampiyonluğu unutamam. O dönem gerçekten çok güzeldi. Maçlarda attığın goller de unutmuyorsun. Kazanman gereken maçlar vardır. Mesela Şampiyonlar Ligi'nde oynadığımız maçlar, onları da unutamam.

▼Mesela alakasız kimsenin aklında kalmayan ama senin çıkış yaptığın bir maç var mı?

▲Gaziantepspor'dayken oynadığımız bir maçı hiç unutmuyorum. Rakip Bursaspor'du. Kime düşmeye yakındık, zor bir dönem geçiriyorduk. 5-6 maç kalmıştı ligin bitmesine ve galip gelmemiz gerekiyordu ki rahatlayalım. O maça

iki gol attım. Maç da 2-1 bitti. Onu hiç unutmam. Maç sırasında arkadaşlarımdan aldığım övgüler de çok güzeldi.

▼Nasıl diyaloglar geçiyor futbolcular arasında?

▲Bunu anlatmam mümkün değil. Siz bilemezsiniz, o anlar unutulmaz. Ancak yaşayan bilir.

▼Ama şunu biliyoruz biz. Sen oyun içinde hakemle de diyaloga giriyorsun sık sık. Oysa herkes futbolculara bunun iyi bir şey olmadığını anlatmaya çalışıyor. Bu kadar uyarıya rağmen neden böyle oluyor?

▲Hakemlerle olan diyaloglar bazen kaçınılmaz oluyor. İnsansınız, bir şekilde bazı şeylere tepki veriyorsunuz. Unutmayın her insan canı acıdığı zaman tepki gösterir. Bu kişiden kişiye değişebilir ama böyledir. Bakıyorsunuz Avrupa'ya, orada da aynı diyaloglar var, ama hakemler bunu doğal karşıyorlar. Bizim burada durum biraz abartılıyor bence. Hakeme küfür etmek, taciz edecek, rahatsız edecek kadar çok yaklaşmak yanlış tabii ama diyalog mutlaka olmalı.

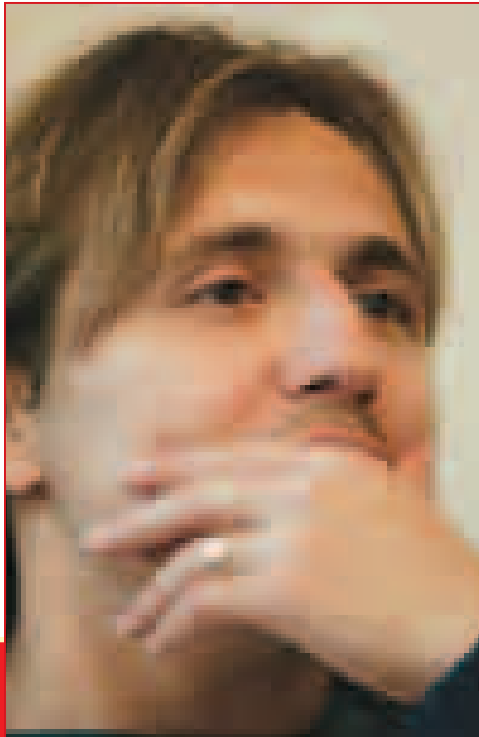
▼Süper Lig maçlarında bu ne kadar mümkün olabiliyor?

▲Hiç olmuyor diyemeyiz. Hakemler de bu diyaloga pozitif yaklaşırları zaman siz de pozitif davranıyorsunuz. Olay et-

ki-tepki meselesi aslında. Mesela birisi sana vurdu, sen biliyorsun tekme yediğini, ama hakem bunu görmüyor. Tamam insanlık hali, kaçırabilir de. Ama insan acıyla fevri davranıyor ve faul vermen gerekiyor diye veryansın ediyor. Buna karşın hakem de çıkıp, 'görmedim kusura bakma' dediğinde ortalık bir anda sakinleşiyor, yumuşuyor. Hakemin oyuncuya yaklaşımı çok önemli bu yüzden. Ama sert, aksi davranırsa siz de sinirleniyorsunuz.

▼Hakemin görmediği anlarda bir sürü olaylar oluyor ama kameralar bunları kaçırıyor artık. Buralardan çok ceza gelmeye başladı son dönemlerde. Özellikle de Süper Lig iyice gözlem altında. Bu iyi bir şey mi, kötü bir şey mi?

▲Bunlar doğal hareketler değil. Kimse bunu normal karşılamaz. Rakibe tekme atmak çirkin bir şey. Ama yanlış da olsa bazen insan hırsına yeniliyor ve yapıyor. Bazen eve gittiğimizde maçı yeniden seyrederim ve 'ne yapmışım, bu da yapılır mı' diyorum. Ne yazık ki bunlar da başımıza gelebiliyor. Bizi tanıyanlar, karakterimizin böyle olmadığını bildikleri için daha çok şaşırıyor. Ama olay bir anda geliyor ve kendinizi kontrol edemiyorsunuz. Kazanmaya şartlanmışsın, ortam, stres size bazen böyle kötü şeyler yaptırıyor maalesef. ■

Bilet satışları devam ediyor

UEFA Şampiyonlar Ligi Finali için bilet satışları ise devam ediyor. Futbol Federasyonu'nun resmî internet sitesinden bilet almak için başvuran futbol-severlerin biletleri evlerine teslim edilecek. Bilet fiyatları 20 Euro ile 150 Euro arasında değişiyor. ■

Federasyon Haberleri

Test maçı oynandı

Olimpiyat Stadi, İstanbulspor ile Galatasaray arasında oynanan 24. hafta Türkiye 1. Süper Ligi mücadelesinde Şampiyonlar Ligi finali öncesi test edildi. Test maçıyla beraber görülen eksiklikler için hızla çalışmalara başlandı. Büyük final için asıl sınav 11 Mayıs tarihinde oynanacak Türkiye Kupası finali olacak. ■

Porto kupa teslimine geliyor

25 Mayıs'ta İstanbul'da düzenlenecek Şampiyonlar Ligi finali öncesi 22 Nisan'da İstanbul Lütfi Kırdar Kongre ve Sergi Sarayı'nda düzenlenecek kupa teslim törenine, geçtiğimiz sene kupayı kaldıran Porto takımının futbolcuları katılacak. Kupa Portolu futbolcular tarafından İstanbul Büyükşehir Belediyesi ve Şampiyonlar Ligi organizasyon komitesine teslim edilecek. ■

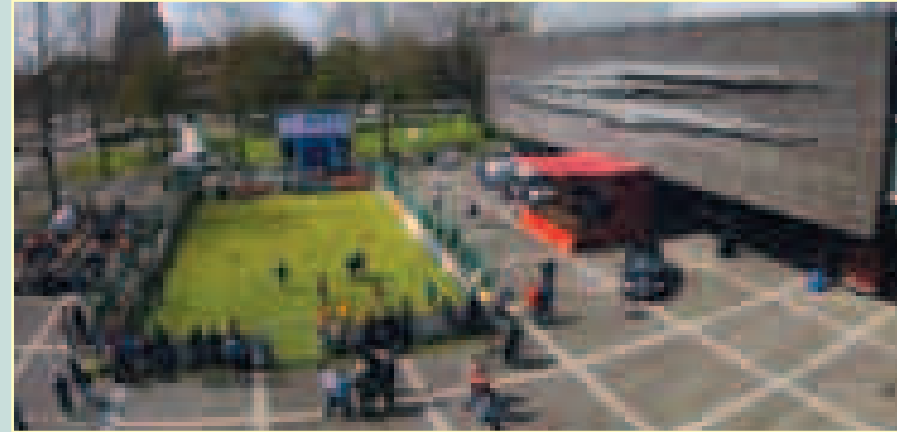

24 saat futbol

UEFA Şampiyonlar Ligi 2005 Finali İstanbul - Finale Doğru (Road to the Final) etkinlikleri çatısı altında gerçekleştirilecek olan Starball Maçı, Türk halkına 2005 senesinin Avrupa'daki en büyük futbol organizasyonuna katılma şansı tanıyor. 21-22 Nisan 2005 tarihlerinde, Lütfi Kırdar Kongre Merkezi önüne kurulacak mini sahada gerçekleşecek ve 24 saat sürecek olan etkinlik, yerel halkın katılımı ile bir şenlik havasında geçecek. Etkinlik, 22 Nisan'da Lütfi Kırdar Kongre Merkezi'nde yapılacak olan Kupa Teslim Seremonisi'nin başlangıcından bir gün önce, 21 Nisan saat 12:00'de başlayıp 24 saat boyunca hiç durmadan devam edecek. Şampiyonlar Ligi Kupası'nın, 2004 yılı şampiyonu FC Porto tarafından İstanbul Büyükşehir Belediyesi'ne teslim edileceği Kupa Teslim Seremonisi'nin ardından, kupa bir ay boyunca İstanbul'un çeşitli belediyelerinde teşhir amaçlı sergilenecek ve Avrupa'nın en değerli kupasının Türk halkı ile bütünleşmesi sağlanacak. Kız-erkek her yaş grubuna açık olan etkinliğe, 2'si yedek olmak üzere 7'er kişilik 144 takım iştirak edecek. Türkiye Futbol Federasyonu resmî internet sitesi www.tff.org'da kayıt başvuru işlemlerinin devam ettiği Starball Maçı'nı normal futbol maçlarından ayıran, her maçın bir galibinin olmaması. Asya ve Avrupa isimli iki ana takım altında oynanacak maçlar sonunda 24 saatlik maçın galibi ortaya çıkacak. Başka bir deyişle 72 takım Avrupa için, 72 takım ise Asya için ter dökecek ve bir günlük müca-

delenin sonucu skor tabelasına yansıtacak. Elbette Starball Maçı'nı bir şenliğe, bir futbol kutlamasına dönüştüren tek etken 24 saat sürecek olan maçlar değil. Etkinlik alanına kurulacak olan tribün ile seyir zevki ve seyirci katılımı sağlanacak. Etkinlik boyunca görev alacak olan moderatörler, kendileri için kurulacak podyumda gün

boyu katılımcıları eğlenceye teşvik edecek. UEFA Şampiyonlar Ligi sponsorları olan Ford, PlayStation, Adidas, Mastercard, Amstel ve Sharp ise etkinlik alanına interaktif oyunlar kurarak bu futbol kutlamasına destek verecek. Müzik, eğlence ve futbol birleşince katılımcılar için ortaya unutulmaz bir İstanbul hatırası çıkacak. ■

"Mavi Bayrak"ta Anlamlı Ortaklık

Futbol Federasyonu'nun Mavi Bayrak Projesi ile Spor Toto teşkilatının Fair Play ödülleri bir törenle birleştirildi. Hilton Oteli'nde düzenlenen kokteyle Spordan Sorumlu Devlet Bakanı Mehmet Ali Şahin, UEFA Asbaşkanı Şenes Erzik, TFF Başkanı Levent Bıçakçı, Spor Toto Teşkilatı Genel Müdürü Erdenay Oflas ve bazı kulüp başkanları ile teknik direktörler katıldı. İkinci yarının başından bu yana ödül kazanan kulüplere ödülleri verilirken, Mavi Bayrak Projesi'nde dağıtılan ödüllerin miktarı artırıldı. Bundan böyle Süper Lig temsilcilerine 20.000 YTL, 2. Lig A Kategorisi'ne 10.000 YTL, 2. Lig B Kategorisi'ne 7.500 YTL ve 3. Lig temsilcilerine 5.000 YTL ödül verilecek. ■

Hiçbir mazeret başarının yerini tutamaz!

Dr. Levent Bıçakçı başkanlığındaki Türkiye Futbol Federasyonu Yönetim Kurulu geçtiğimiz ay gerçekleştirilen yoğun mesainin ardından oluşturduğu yeni misyon, vizyon ve değerlerini paylaşmak üzere basın mensuplarıyla bir araya geldi. Lütfi Kırdar Kongre Sarayı'nda düzenlenen ve tüm yönetimin hazır bulunduğu basın toplantısında 8 aylık performansla ilişkin verilerin yanı sıra geleceği ilişkin hedef ve projeler de aktarıldı.

Yeni Anlayış

Yönetim kurulu üyeleri ve Federasyon Genel Sekreteri Lütfi Arıboğan'ın da hazır bulundukları toplantıda Başkan Bıçakçı, yönetimin Türkiye'de federasyonların hedefleri arasında hep yer almasına rağmen bugüne kadar gerçekleştirilemeyen 'kurumsallaşma' sürecini başlatan yepyeni bir anlayışla çalıştığını ifade etti. Yoğun bir biçimde bugünün sorunlarına ve sıkıntılara çözüm bulmak için çalışmalarını, öte yandan yarını kurmak için de taptaze bir hevesle görev yaptıklarını söyleyen Dr. Levent Bıçakçı, sözlerine şöyle devam etti:

"Yepyeni, denenmemiş şeyleri gerçekleştirmek için göreve geldik. Federasyonumuzun uzunca bir süredir en büyük

ihtiyacı olan yeniden yapılanmayı ve kurumsallaşmayı gerçekleştirmeye kararlıyız. Kamuoyu ile paylaştığımız yeni misyon, vizyon ve değerlerimiz bu kurumsallaşma çabalarının ilk adımını teşkil ediyor."

Şeffaflık, açıklık, hesap verebilirlik gibi unsurların federasyonun yeni anlayışında vazgeçilmez olduğunun altını çizen Başkan Bıçakçı, "bütün bu faktörlerin demokratik ve katılımcı bir kurumsal yönetim için olmazsa olmaz faktörler olduğuna inanıyoruz" dedi.

Sadece Çatı Örgütü Değil Aynı Zamanda Sosyal Kurum Olmak

Türkiye Futbol Federasyonu'nun bugüne kadar sınırlarını çok geride tuttuğunun altını çizen Bıçakçı, artık bu kimliği değiştirmenin zamanı geldiğini belirtti. Bıçakçı, sözlerine şöyle devam etti:

"Futbol federasyonları bugüne kadar futbol kulüplerimizin çatı örgütü olma, Milli Takımımızı kurma gibi ana unsurların dışındaki faaliyet alanları ile çok az ilgilendi. Oysa bizim bünyemizde barındırdığımız pek çok zenginliğimiz, birbirinden farklı pek çok faaliyet alanımız var. Artık bu alanlara da en az di-

ğerleri kadar yoğunlaşmanın, etki alanımızı 'çatı örgütü' olmaktan Türkiye'de futbol bilincinin geliştirilmesi için çalışan sosyal bir kurum olmaya doğru genişletmemiz gerekiyor."

Misyon, Vizyon, Değerler

Geçtiğimiz haftalarda Çeşme'de yapılan bir toplantıyla belirlenen ve ilk olarak 15 Mart Salı günü Federasyon'un Türkiye'nin dört bir yanından gelen 200'ü aşkın çalışanıyla paylaşılan misyon, vizyon ve değerler kamuoyuna aktarıldı.

"Bu değerlerin altına dün bütün arkadaşlarımızla birlikte imza attık, sözümüze sonuna kadar sadık kalacağız" diyen Başkan Bıçakçı, yeni vizyonun kurumsallaşma hedeflerinin ayrılmaz bir parçasını oluşturduğunun altını çizdi. Misyon, vizyon ve değerlerin ardından Futbol Federasyonu'nun yine aynı toplantıda belirlediği 4 başarı alanı ve bu alanlardaki hedefler aktarıldı.

İcraat Raporu: Gelirlerde Artış, Yeni Sponsorluklar,

Altyapı Çalışmaları

Toplantının geri kalan bölümünde göreve geldikleri günden bu yana geçen 8 ay içindeki icraatlarının ayrıntılı bir raporunu sunan Bıçakçı, 'bu yaptıklarımız daha sadece bir başlangıç, çok daha büyük adımlarla yolumuza devam edeceğiz' dedi.

'Kulüpler', 'uluslararası ilişkiler', 'hakemler', 'futbol kalitesi', 'sponsorluklar ve mali durum', 'eğitim', 'medya ilişkileri', 'marka yönetimi', 'bölgeler' ve 'Milli Takım' başlıkları altında paylaşılan icraat raporunda öne çıkan bazı başlıklar şunlar:

● Yeni sponsorlarla anlaşma yapıldı, eski sponsorların çoğuyla anlaşma süreleri uzatıldı. Nike ile yapılan anlaşmaya göre, önümüzdeki sezondan itibaren Türkiye'deki tüm takımlar Nike'in özel ürettiği topları kullanacaklar. Böylelikle Türk futbolu için 1 milyon dolarlık bir katmadeger yaratılmış olacak.

● 8 aylık süre içinde sponsorluk gelirleri nakitte yüzde 47, toplamda ise yüzde 35 arttı. 8 ay sonunda sponsor-

A Milli Takım'da ikinci dalya

Bülent Korkmaz'dan sonra Rüştü Reçber de 100 kez A Milli olan oyuncular kervanına katıldı. Dünyada Milli Takımlar seviyesinde 100'ün üzerinde milli olan 13 kaleciden biri olan Reçber, bu onuru belgeleyen plaketi Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın elinden aldı. Federasyon Başkanı Dr. Levent Bıçakçı da A Milli Takım futbolcuları tarafından imzalanan bir formayı milli kaleciye hediye etti. ■

luk gelirleri 8 milyon YTL'yi (8 trilyon TL) aştı.

● Gelirler yüzde 4'lük bir yükselme ile 37,7 milyon YTL'ye (37,7 trilyon TL) ulaşırken, giderler yüzde 23'lük bir azalma ile 31,3 milyon YTL'ye (31,3 trilyon TL) çekildi. Böylelikle 6,4 milyon YTL'lik (6,4 trilyon TL) katma değer yaratıldı. Geçen yılın aynı döneminde gelirlerin giderlere göre 4,2 milyon YTL (4,2 trilyon TL) geride olduğu düşünüldüğünde 10,6 milyon YTL'lik (10,6 trilyon TL) bir pozitif katma değer yaratıldı.

● UEFA'dan maç yayın haklarından tahakkuk eden ancak uzunca bir süredir tahsil edilemeyen toplam 4 milyon İsviçre Frangı ve yine aynı çerçevede Teleon'daki maçlardan tahakkuk eden 3,5 milyon dolarlık tazminat tahsil edildi ve kulüplere ödendi.

● UEFA ve CAF işbirliğinde düzenlenen Meridian Cup Türkiye'de gerçekleştirildi. 2005 Şampiyonlar Ligi finali ile ilgili Atatürk Olimpiyat Stadı'nda tüm hazırlıklar tamamlanma noktasına geldi.

● 2012 Avrupa Futbol Şampiyonası için adaylık başvurusu yapıldı ve 2008 UEFA Genel Kurulu'nun ülkemizde toplanması için girişimlerde bulunuldu.

● UEFA'dan Kulüp Lisans Sertifikası alındı.

● Türk Futbol tarihinin en büyük sosyal sorumluluk kampanyası 'Lütfen' gerçekleştirildi.

● Gözlemciler ve temsilciler kurulları oluşturularak her hafta maç yöneten hakemlere performans notları verildi ve bu notlar kamuoyu ile paylaşıldı.

● Stadyum ve güvenlik komitesi oluşturuldu, maç sabahları eşgüdüm toplantıları yapıldı ve bilet satışına kontrol getirildi.

● Teknik direktörlere UEFA kriterlerinde 'Pro-Lisans' verilmesi çalışmalarına başlandı. Öte yandan, Türkiye'de bir ilk gerçekleştirilerek yıllardan beri futbolumuzun en önemli eksikliklerinden biri olan kulüplere profesyonel yönetici eğitimi programlarına start verildi.

● Süper Lig ve Türkiye Kupası logo çalışmaları tamamlandı, marka yönetimi çalışmalarına hız verildi.

● Stat altyapılarındaki eksiklikler giderildi. Stadında koltuk olmayan Süper Lig takımı kalmadı. Statlarda paratoner uygulamasına start verildi, hızla tamamlanıyor.

● UEFA'nın da katkısıyla ilkokullara 100 mini saha yapımı projesi başlatıldı, İstanbul ve Konya'da 2 adet mini saha faaliyete geçti.

● Futsal ve bayan futboluna yönelik projelere başlandı.

Medya ve kamuoyu ile düzenli iletişim

İcraat raporu ile birlikte gelecek hedefleri ve önümüzdeki haftalarda başlatılacak yeni uygulamalar hakkında da bilgi veren Başkan Bıçakçı, Türkiye Futbol Federasyonu'nun yeni vizyonunda basın ve kamuoyu ile iletişimin çok önemli bir yer tuttuğunu ifade etti. Federasyon'un üç ayda bir düzenleyeceği 'Basın ve Kamuoyu Bilgilendirme Toplantıları' ile hem geride kalan dönemin performans raporunu paylaşacağını, hem de gelecek döneme ilişkin plan ve hedefleri açıklayacağını belirten Bıçakçı sözlerine şöyle devam etti:

"Benim ve Genel Sekreterimiz Lütfi Arıboğan'ın evsahipliğinde, yönetim kurulundan arkadaşlarımızın da katılımıyla üç ayda bir düzenleyeceğimiz toplantılarla, Federasyonumuzla ilgili tüm gelişmeleri, haberleri, geleceğe ilişkin plan ve hedefleri sizlerle paylaşacağız. Bu toplantıların dışında, yeni oluşturmakta olduğumuz sistematik bir süreç ile ben ve Genel Sekreterimiz sizlerden gelen hiç bir talebi cevapsız bırakmayacağız. Aramızda düzenli ve sürekli bir iletişim olması için tüm hazırlıklarımız tamam."

Federasyonun evsahipliğinde yapılacak üç aylık toplantıların dışında, MHK Başkanı Sabri Çelik her Pazartesi, Milli Takım Teknik Direktörü Ersun Yanal ise aylık periyotlarla düzenli basın toplantıları düzenleyerek kendi alanları ile ilgili gelişmeleri aktaracak, sorulara cevap verecekler. ■

Turkcell ve THY ana sponsor

2002 yılından bu yana Milli Takım iletişim sponsoru olan Turkcell, 2005 yılından itibaren 4 sene süreyle Milli Takım ana sponsoru oldu. 24 Mart'ta Polat Renaissance Otel'de düzenlenen imza törenine TFF Başkanı Levent Bıçakçı, Genel Sekreteri Lütfi Arıboğan ve Turkcell Genel Müdürü Muzaffer Akpınar, Futbol Federasyonu Yönetim Kurulu üyeleri ve A Milli Takım teknik kadrosu ile milli futbolcular katıldı. Türk Hava Yolları da Milli Takım ana sponsorları arasına katıldı. 28 Mart günü Atatürk Havalimanı'nda düzenlenen imza töreniyle THY Türk futboluna büyük bir katkı sağlayacak. Bu anlaşmayla Süper Lig kulüpleri deplasmanlara giderken büyük bir masraf kaleminde önemli indirimler kazanacaklar. İmza töreni sonrası Milli Takım kafesi Gürçistan maçı için Tiflis'e uğurlandı. ■

FUTSAL başlıyor

Ülkemizde ilk resmî FUTSAL organizasyonu 4 Nisan tarihinde İstanbul'da start alacak. Üniversiteler arası düzenlenecek turnuva 4 merkezde ve 32 takım arasında oynanacak. Finaller 9-14 Mayıs tarihleri arasında İstanbul'da yapılacak. FUTSAL turnuvası için geçtiğimiz ay içerisinde Yeditepe Üniversitesi'nde hakem semineri düzenlendi. FIFA, TFF ve MHK organizasyonu ile düzenlenen seminerde 40 hakeme FUTSAL konusunda temel eğitim verildi. ■

UEFA Genel Kurulu Estonya'da

UEFA Olağan Genel Kurulu 21-22 Nisan tarihlerinde Estonya'nın başkenti Tallin'de düzenlenecek. Toplantıda altyapıdan oyuncu yetiştirilmesi zorunluluğu, bu oyuncuların sayıları ve UEFA seçim prosedürleri gibi konular ele alınacak. Toplantıya TFF Başkanı Dr. Levent Bıçakçı, Genel Sekreter Lütfi Arıboğan ve Genel Sekreter Vekili Metin Kazancıoğlu katılacak. ■

Erdoğan Arıkan Futbola aşığım

kerliğinde! Nasıl olsa spor spikerliğine geçerim diye girdim, tabii çok heyecanlandım. Hatta sınavda beni geri gönderiyorlardı, ama şans eseri bana kağıtları veren spikere 'insan çok heyecanlanıyormuş' dedim. Bunun üzerine içeriden bir ses geldi, 'işte biz bu sesle konuş istiyoruz' dediler. Ondan sonra bana bir şans daha verdiler. Birkaç sınava daha girdim ve kazandım. Ama spor spikeri değildim o zaman. Diyarbakır'a tayinim çıktı, ben de gittim. 1989'dan 1992'ye kadar orada çalıştım. Derken 1992'de TRT spor spikerliği sınavı açtı. O dönemde spor spikerliği için 6 ya da 7 kişi alacaklar, genelde çok az bir kadrosu vardır. Atladım Ankara'ya, Haber Dairesi Başkanlığına geldim. Dedim ki ben spikerim zaten, bu işi de çok seviyorum, beni bir dinleyin, bu işi yapmak istiyorum. Olmadı. Yani o zamanın yöneticileri böyle bir şeye sıcak bakmadılar. Ben de döndüm Diyarbakır'a, düşünmeye başladım. Bu sınava da giremezsem bütün spor spikerliği kapıları kapanacak. Bunun üzerine dışardan sıradan vatandaş gibi yeniden form aldım, her şeye sıfırdan bir daha başladım. Bir atama benim işimi halledebilecekken, bir daha sınava girdim, aynı yollardan bir daha geçtim üç sene sonra ve başladım.

▼Ne kadar şehir gezdiniz bugüne dek?

▲Hiç saymadım. Ama tahminen 20-25 civarı ülkeye gittiğimi tahmin ediyorum.

▼"İyi ki spiker oldum ve bu hayata girdim" diyor musunuz?

▲Diyorum tabii. Derler ya bir daha hayata gelsen bu işi asla yapmam, ben onlardan değilim. Bir daha hayata gelsen yine bu işi yaparım. Dezavantajları da var tabii. Çok uzun süre bekar olarak yaşadığım için benim açımdan iyi oldu spor spikerliği. Evlendikten sonra biraz daha zorlanıyorsunuz tabii. Evli bir insanın çok düzenli bir biçimde yaşamasını engelliyor böyle bir iş.

▼Türk takımları Avrupa'ya çıktığında spikerlerin heyecanı bir başka oluyor ve taraflı anlatıyorlar. Bu doğru bir şey mi?

▲Bence objektif anlatsak daha iyi olur. Ülkemiz birtakım başarılı yaşadıkça insanların düşünceleri ve fikirleri de bu yönde değişecektir. Mili maçları bunun dışında tutmak lazım. Ama kulüp takımlarının maçını anlatırken dikkatli olmamız gerek. Herkes aynı takımı tutmuyor ki. Bu Avrupa maçlarında bile kendini gösteriyor. Bu da normal bir şey. Aslında spikerlerin olaya bakış açısıyla ilgili bu. Herhalde bu konuda da bizim kendimizi geliştirmemiz gerekiyor. Bir maç çıkarken, bir maç bakarken ölüm kalım meselesiymiş gibi

 Radyodan maç anlatmak biraz hakemlik gibidir. Olayı bir saniyede görürsünüz ve ona göre anlatımınızı yaparsınız. Hakem anında gördü, düdüğünü çalar bir karar verir. Dolayısıyla da hakemlerin durumu çok zor ve bazen onlarla aynı derterleri yaşarsınız biz de.

Futbola ses verenler

algılayıp ona göre bir hazırlık yapmak yerine, bir spor karşılaşması, bir gösteri sanatının ortaya konması şeklinde hazırlık yapıp ona göre çıkarsak çok daha makul olur her şey. Ama bir takım şeyler öyle olmuyor gördüğüm kadarıyla. Hep tribünlere oynuyoruz. İşin gerçeği bu.

▼Spikerler taraf tutar mı, tutmalı mı?

▲Hiçbir spiker takım tutmaz bence, çünkü tuttuğu takım hiçbir maçtan sonra onu kurtaramaz. Özellikle TRT'de böyle bir şey kesinlikle olmaz. Ama her spikerinde tuttuğu bir takım vardır tabii ki. Ben 25 sene beri futbolu deliler gibi izlemişim, aşık olmuşum, futbolun peşinden koşmuşum, tuttuğum bir takım vardır haliyle. Önemli olan bunu mesleğe yansıtmamaktır.

▼Hakemlikde çok benzer derterle sahipsiniz. Derleştiginiz oluyor mu?

▲Olmaz mı, çok derleştireyoruz. Radyodan maç anlatmak biraz hakemlik gibidir. Olayı bir saniyede görürsünüz ve ona göre anlatımınızı yaparsınız. Hakem anında gördü, gördü, düdüğünü çalar ve bir karar verir. Dolayısıyla da hakemlerin durumu çok zor ve bazen biz de onlarla aynı derterleri yaşarsınız.

▼Meslek olarak spikerlik yaparken birden her şeye tarafsız bakıyorsunuz. Pekî futbolu sevmeye vakit kalıyor mu?

▲Futbolu sevmeye vakit kalıyor. Ama bakış açınız değişiyor. Futbolu yakından görmeye başladığınız zaman aslında sevilmeyecek yanlarının da çok olduğunu anlıyorsunuz. Bu da biraz sevginizi törpülüyor tabii. ■

▼Maç anlatırken bir başka havaya girdiğiniz oluyor mu?

▲Seyirci çok önemli. Hangi statta olursa olsun seyirci varsa, o havaya giriliyor bir şekilde. Ama anlattığınız yerin sahaya olan uzaklığı en önemli şey. Her stadın kendine göre bir atmosferi var ama mesela Türkiye'de Olimpiyat Stadı'nda ne kadar tribünler dolu olursa olsun anlatım yeri o kadar uzak ki, oradan o maçı anlatmak ve o maçın havasına girebilmek çok zor. Fenerbahçe Stadı'nda o dolu tribünler önünde anlatmak farklı, çünkü Fenerbahçe Stadı'nda olaya çok daha hakimsiniz, tam tepeden izliyorsunuz ve neredeyse futbolcularla birlikte adım atıyorsunuz ama Olimpiyat Stadı çok farklı, orada anlatım yeri çok uzak. Bir şeyi kaçırarak mıyım telaşı daha fazla. Oyle olunca da maçın anlatımına girmek çok daha zor.

▼Yurtdışında nasıl?

▲Örneğin Almanya'da Münih Olimpiyat Stadı müthiş uzak, havaya girmesi çok zor bir stat. Çok güzel bir yer ama anlatım yeri olarak pek müsait değil. Ama Nou Camp öyle değil işte. O kadar büyük olmasına rağmen çok müthiş bir stad, çünkü tribünler yükselerek çıkıyor, geriye doğru fazla açılmıyor. Ama İspanya'da çoğu stadın anlatım yerlerinin çok uzak olduğunu söyleyebilirim. Çok yüksek statlar var. Mesela Vicente Calderon...

▼Hiç ölümcül hatalar yaptığınız oldu mu? Ya da duyduğunuz büyük hata var mı?

▲"Vay anasına sayın seyirciler" lafı vardır mesela. Herkes bunu konuşur ama ben bunu kimin dediğini hep değişik kişilerden duydum. Eski spikerlerin hepsine yakıştırılıyor ama kim demiştir, gerçekten demiş midir, dememiş midir, bu böyle efsane olarak gider. Ben şunu hatırlıyorum mesela. Rahmetli Aydın Köker, Bolu'da maça gidiyor. Hava karlı, yolda da ıspanak yemiş. Radyodan anlatıyor ve diyor ki "saha yağurlu ıspanak gibi."

▼Spikerlik kariyerinize nasıl başladınız?

▲Ben çocukluktan beri futbol hastasıyım. Babam 2.5, 3 yaşından itibaren beni omzuna alır maçlara götürürdü Sakarya'da. Maç izlemeyi çok severdim. Bir de o yıllarda bütün aileler giderdi. Ben babamla maça gidip hiç tehlike yaşadığımı hatırlamıyorum. Daha sonra futbol oynamaya başladım. Derken iş hayatına atıldım, İstanbul'da özel bir şirkette boya pazarlama elemanı olarak çalışıyordum ama aklımın bir köşesinde hep futbol vardı ve şunu düşünürdüm: "Spikerlik ne güzel iş." Maça gitmeyi çok sevdiğim için anlatmaktan çok maçı izlemelerine özenirdim. "Adamlar her maçı en güzel yerden izliyorlar" diye düşünürdüm. Daha sonra TRT'nin sınavları açıldı. Ama spor spikerliği sınavı yoktu. Benim aklım ise spor spi-

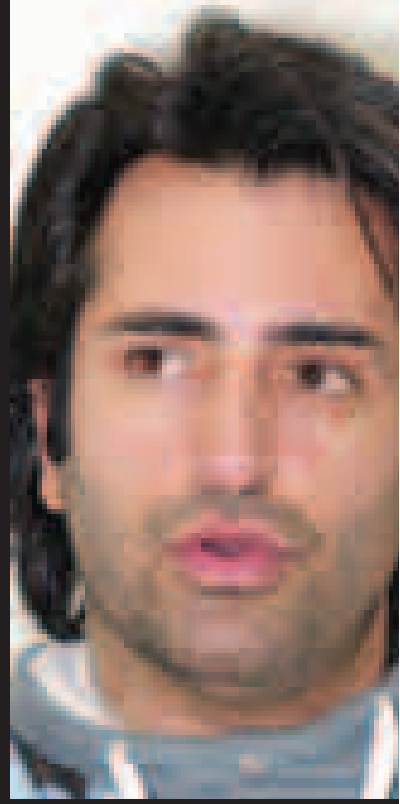

Mahsun Kirmızıgöl

Biz mahalle futbolu oynayarak büyüdük. Hep sokaklardaydık. Öyle profesyonelce halı sahalarda, çim sahalarda oynamaya şansımız olmuyordu. Beton, taş üzerinde oynardım ben. Büyük bir cami avlusu vardı, tamamen taştı, hep orada top koşturur dururduk. Cami hocaları da bizi kovalar, topumuzu kesmekle tehdit ederlerdi. Başımızda bize yol gösterecek, bir şeyler öğretecek antrenör yoktu. Futbol okulları falan hiç yoktu. Ama Türkiye şu 10-15 yılda çok önemli bir mesafe kaydetti. Keşke bizim dönemimizde de böyle şeyler olsaydı, ama olmadı işte. Ben yıllar sonra çim sahalarda top oynamaya başladım!

Çocuk yaşta hayallerinin mesleğiymiş futbol. Lise yıllarına dek süren bu derin sevdada, yeteneği keşfedilince müzikle buluştu. Ama futbol, yaşamında her zaman çok önemli bir yer tuttu. Halen fırsat buldukça oynuyor ve kendisini iyi bir golcü olarak tanımlıyor. Futbola yapılan acımasız eleştirileri gördükçe, tepki vermeden de durmuyor.

İyi ki futbolcu olmamışım!

▼ Coğu gencin hayali ya artist olmaktır ya da futbolcu. Siz de futbola çok yatkın biri olarak ikisini de hayal ediyor muydunuz? Futbolcu olma isteği ne düzeydeydi?

▲ Her çocuk gibi benim de, okuldan döndükten sonra ilk yaptığım iş futbol oynamaktı. Bıkmadan usanmadan saatlerce oynardım. Sürekli futbolcu olma hayalleri kurardım. Lise sona kadar bu seveda sürdü. Ta ki sesimi, müzik yeteneğimi keşfedene kadar. Ondan sonra futbol ikinci plana düştü.

▼ Çok küçük yaştan türkü söylemeye başlamıştınız. Peki futbol oynamaya da ettiniz mi?

▲ Aslında müzik ağır basınca bıraktım. Ama uzun süre futbolcu olmak için çabalayan arkadaşlarım vardı. Sonuçta futbol genelde ekonomik düzeyin düşük olduğu bölgelerde yaygın bir oyun. Çocukların tek eğlencesi.

Bir şeyin altını çizmek isterim, ben iyi ki futbolcu olmamışım. Çocuklar o kadar eleştiriyi nasıl kaldırıyorlar, şaşıyorum. Ben çok duygusal bir insanım. İnanıyorum futbolcular arasında da çok duygusal insanlar var. Nasıl etkilenmiyorlar, anlamıyorum. Reyting uğruna eleştirilerin dozu bazen fena halde kaçıyor. Hatta iş çığırından bile çıkıyor. Açık konuşayım, o eleştirilerin onda biri bana gelse ben şarkı markı okuyamam. İnsanın morali bozulur yahu! Ama bu adamlar bu kadar darbe yiyerek, bu eleştirilere dayanarak çıkıyorlar sahaya, adam gibi oynuyorlar. Vallahi inanılır gibi

değil. Ben olsam koşamam, hatta düşerim. Bu kadar üst düzeyde, bu kadar iyi ve bu kadar fazla oynuyorsun. Yetmiyor, milli maça çıkıyorsun, takımı sırtında taşıyorsun. Kolay iş değil. Ama bir maç oynayamıyorsun hemen tepki geliyor. Oysa top yuvarlaktır, her maç çok şanslı olacaksın diye bir kaide yok. Niye bir kez oynayamadığında seyirci hakaret ediyor ki? Çünkü bütün kanallarda gazeteci ağabeylerimiz yerin dibine sokabiliyor çocukları. Oysa eleştirilerin de bir dozu vardır. Ama kaçıyor o doz. İnanın ben rahatsız oluyorum bir sanatçı olarak.

Çünkü onlar sevdiği futbolcularla yatıp sevdiği futbolcularla kalkıyor ve bu insanları örnek alıyorlar. Bir zamanlar sadece Türkiye'deki futbolcuları tanırken şimdi tüm dünyadaki futbolcuları hayranlıkla izliyorlar. Televizyonlarda çok fazla maç yayını ile birlikte çocukların dünyası değişiyor. Artık Real Madrid'ten, Juventus'tan, Barcelona'dan oyuncu seçmek gayet kolay.

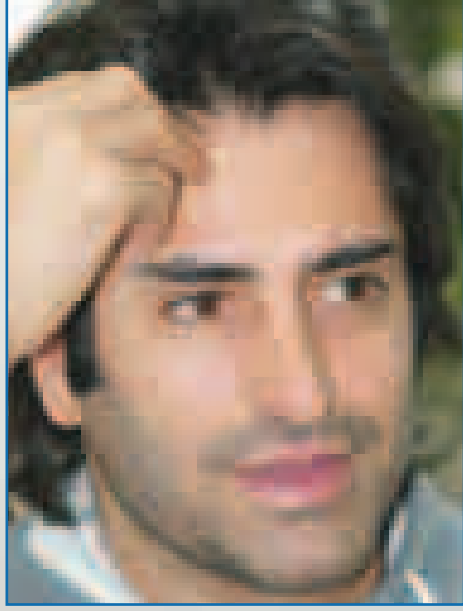
▼Siz yetenekli miydiniz peki?

▲Yetenekliydim sanırım. Ama şöyle bir fark vardı. Biz mahalle futbolu oynayarak büyüdük. Hep sokaklardaydık. Öyle profesyonelle halı sahalarda, çim sahalarda oynama şansımız olmuyordu. Beton, taş üzerinde oynardık. Büyük bir cami avlusu vardı, tamamen taşı, hep orada top koşturur dururduk. Cami hocaları da bizi kovalar, topumuzu kesmekle tehdit ederlerdi. Başımızda bize yol gösterecek, bir şeyler öğretecek antrenör yoktu. Futbol okulları falan hiç yoktu. Ama Türkiye şu 10-15 yılda çok önemli bir mesafe kaydetti. Keşke bizim dönemimizde de böyle olsaydı, ama olmadı işte. Ben yıllar sonra çim sahalarda top oynamaya başladım.

▼Diyarbakır'da futbol altyapısı çok gelişti mi sizce?

▲Hayır değişmedi. Diyarbakır'da hâlâ bir sürü eksiklik var. Ben Haluk Ulusoy zamanında Diyarbakır'a bir futbol okulu yaptırmak için federasyondan destek istemiştım. Federasyon da seve seve bu işe olur demişti. Sonuçta Diyarbakır Güney-

şında birinin olması. Bu işi bilen, tecrübeli birinin sana yol göstermesi, kılavuzluk yapması şart. Bizim başımızda öyle bir kişi olmadığın dan olayı çoğumuz sadece mahalle futbolu ile sınırlı kaldık. Batı'da böyle değil. Mesela benim bir arkadaşımın oğlu Hollanda'da, şu anda Ajax'ın miniklerinde oynuyor. Çocuk geleceğin futbolcularından biri olabilir. Ve ben onu yakından izliyorum. O kadar sistemli ki her şey. Bir program çizmişler, ne yapılması gerektiğini çocuğa çok iyi vermişler, beslenmesine bile dikkat ediyorlar daha o yaşta.

Jardel'i biliyorsunuz, tam onun gibi oynuyorum. Tanju ve Jardel karışımı bir futbolcuyum. Direkt gol pası beklerim. Yarı sahaya kadar arada sırada gelirim. Hep ilerdeyimdir yani.

Söyleşi

doğu Anadolu bölgesindeki en büyük şehirlerinden biri. Bununla ilgili hazırlanması gereken bir sürü belgeler vardı. Projeyi o dönemdeki Diyarbakır Belediye Başkanı'na sundum, ama hiçbir ses çıkmadı. Daha önceki-lerle de konuşmuş-tum. Ama bir türlü bu başvuru yapılmadı. Oysa her şeyi federasyon üstlenecek-ti ve oradaki çocuklar hem eğitim alacaklardı, hem de futbol oynayacaklardı. Güneydoğudaki bütün çocuklar için inanılmaz bir fırsat olacaktı bu. Çünkü niye? Çok da fırsat yok oradaki çocuğun ve böyle fırsatları iyi değerlendirir. Güneydoğudaki çocukların çoğu çok azimlidir. Ama ne yazık ki yerel yönetimlerin ilgisizliği o projenin gerçekleşmesini engelledi.

▼Bölgede futbol yoğun bir ilgi var ama Süper Lig seviyesinde bu bölgeden gelen çok futbolcu da yok. Neden böyle bu?

▲Bunun nedenini ben size söyleyeyim. Zamanında top oynadım, o yüzden benzer şeyler benim de başımdan geçti. O çocukların şu anda derlerini çok iyi anlıyorum. Futbol oynarken dedim gibi ya taş sahalarda ya toprak sahalarda top oynardık biz. Futbolda en önemli şey ba-

Baktığınız zaman kulüp, çocuğun gelişimi ile ilgili önünü açacak her şeyi hazırlıyor orada. Tuncel'de, Diyarbakır'da, Si-nop'ta ve diğer birçok gerikalmış ve alt yapı yoksunu ilde, varolan yeteneklerin büyük bölümü maalesef büyüünce futbola ilgisini kesiyor. Çünkü gerçek hayatla karşı karşıya kaldıkları zaman bu defa iş bulma derdine düşüyor birçoğu. Bu da futbolcu olma ihtimalini azaltıyor.

▼Aynı şey sanatçılar içinde geçerli mi? Sesi güzel bir sürü insan da orada yiten değerlerden biri mi oluyor?

▲Her geçen zaman diliminde bu iş farklılaşıyor. Bir dönem sanatçı olmak çok kolaydı, hatta şimdi de çok kolay. Parası olan herkes sanatçı olabilir. Paran varsa

sanatçı olabilirsiniz! Çünkü sanatçı olmak çok basit artık. Bir kaset yapıyorsunuz, hemen sanatçı diyorlar. Ertesi gün sahnede iki türkü söylüyorsunuz yetiyor. Tabii gerçek sanatçılar sanatçının tanımını böyle yapmıyorlar. O da kolay yetiştiriyor hiçbir yerde. ▼Ama gerçek yeteneklerin de oralarda çok olduğunu biliriz...

▲Müziğe gönül vermek başka bir şey, müziği sevmek başka bir şey ama sanatçı olmak bambaşka bir şey. Her şarkı söyleyen, her sahneye çıkan sanatçı değildir. Sanatçı üreten insandır, topluma değer katan insandır. Toplumu önünde yürür, ilklere imza atar. Sanatçı okuması

olmalıdır, her şeyden önce eğitim şart. Futbolda eğitim o kadar önemli olmuyor bazen. Çıkarırsın 90 dakika deli gibi koşarsın sahada, yüzbinlerce kişi seni ayakta alkışlar, hele birde gol attın mı, en büyük sensindir. Ama sanatçılıkta eğitim şart. Niye? Çünkü bizim kendimize göre bir alfabemiz var, onu okuman gerekiyor. Müziğin de kendine göre bir dili vardır ve bu evrensel bir dildir. Eğer onu bilmiyorsan, konuşmayı bilmiyorsundur. ▼Futbola ilgili de artık eğitimin öneminden bahsediliyor. Nitekim futbol okulları açılıyor birer ikiye. Buna ne diyorsunuz?

▲Futbolcu toplum önünde bir insan ve onun da kendini geliştirmesi gerekiyor. Çünkü örnek olduğu milyonlarca genç

var. Bir sürü çocuk futbolcu gibi yatıyor, futbolcu gibi kalkıyorlar. Bu yüzden eğitim bu açıdan önem kazanıyor. Çünkü onlar saçlarını sağa tararsa, çocuklar da öyle tarıyor. Yani onların dünya görüşü neyse, gençler de bundan etkileniyor. Futbolcuların topluma vereceği mesajlar çok önemli. Eğitim burada öne çıkıyor. ▼Sizin futbolcularla ortak bir yanınız var. Hep objektiflerin önündesiniz. Hep eleştiri altındasınız? Nasıl bir duygu bu?

▲Ben bir şeyin altını çizmek istiyorum, iyi ki futbolcu olmamışım. O kadar eleştiri nasıl kaldırıyorlar, şaşıyorum. Ben çok duygusal bir insanım. İnanıyorum futbolcular arasında da çok duygusal insanlar var. Nasıl etkilenmiyorlar, anlamıyorum. Reyting uğruna eleştirilerin dozu bazen fena halde kaçıyor. Hatta iş çıkırından bile çıkabiliyor. Açık konuşayım, o eleştirilerin onda biri bana gelse ben şarkı markı okuyamam. İnsanın morali bozulur yahu! Ama bu adamlar bu kadar darbe yiyerek, bu eleştirilere dayanarak çıkıyorlar sahaya, adam gibi oynuyorlar. Vallahi inanılır gibi değil. Ben olsam konuşmam, hatta düşerim. Bu kadar üst düzeyde, bu kadar iyi ve bu kadar çok oynuyorsun. Yetmiyor, milli maça çıkıyorsun, takımı sırtında taşıyorsun. Kolay iş değil. Ama bir maç oynamıyorsun hemen tepki geliyor. Oysa top yuvardır, her maç çok şanslı olacaksın diye bir kaid yok. Niye bir kez oynamadığında seyirci hakaret ediyor ki? Çünkü bütün kanallarda gazeteci ağabeylerimiz yerin dibine sokabiliyor çocukları. Oysa eleştirilerin de bir dozu vardır. Ama kaçıyor o doz. İnanın ben rahatsız oluyorum bir sanatçı olarak. Ve bir dahaki maçta o futbolcudan nasıl verim bekliyorlar, şaşı-

ıyorum. Zaman zaman da diyorlar ki, 'kardeşim biz bunu bilinçli yapıyoruz ki çıksın oynasın, biz onu eleştirmeyeceksek kim eleştirecek'. Ama o çocuklar zaten eleştiriye açıkları. Düzgün söylesinler her şeyi kabul ederler. 'Burada hatan şu, pas veremedin, gol atamadın' diyebilirsiniz. Ama abartırsanız iş kötü oluyor. Galatasaray maçında Arif ile Hasan'a seyircinin tepkisi mesela. Bu çok kötü ve inanılmaz bir şey benim için. Hangi takımda olursa olsun inanılmaz. Ben yurtdışında olmasaydım da tribünde olsaydım, sahaya inerdim. Galatasaray gibi büyük bir kulübe hiç yakışmıyor bu olanlar. Diğer kulüpler için de geçerli bu. Emektar futbolculara bunların yapılması ayıp. Futbola yıllarını adanmış, hâlâ top oynayan ve hakikaten çok başarılı olan insanlar onlar. Bu insanların gaddarca eleştirmek de yanlış. İşte bu yüzden yazarların biraz daha dikkatli olması gerekiyor, çünkü kalp kırmak çok kolay, tamir etmek zor. Futbolcu arkadaşlarımız da kalp taşıyor ve inanılmaz bir özveriyle çalışıyorlar.

▼Hangisi sizi daha çok sevindiriyor? Uluslararası başarılar mı, takımınızın şampiyonluğu mu?

▲Benim için çita her zaman Avrupa olmuştur. Hiçbir zaman ligde oynanan maçlar çok merak uyandırıcı değildir benim için. Asıl olan Şampiyonlar Ligi'nde başarı, UEFA'daki başarı, Milli Takımlar düzeyindeki başarıdır. Çünkü Türkiye bazı şeyleri aştı ve artık buralarda başarı arıyor.

▼Futbolcu arkadaşlarınız var mı?

▲Çok samimi olduğum biri yok. Ama gördüğüklerim var. Sanatçı olmanın avantajları da var, çünkü beni her takımın futbolcuları seviyor. Bazen karşılaşıyoruz, o

zaman oturup konuşuyoruz. Ben de her gördüğümde onlara aynı şeyi tekrarlıyorum: "Sizin işiniz çok zor, Allah yardımcınız olsun." 90 dakika boyunca o sahada koşmak, küfür yemek, arkasından bir de yazarların söyledikleri dinlemek insanı düşürür. Ben tam da şu noktada kilitleniyorum. Bu insanların aileleri, çocukları, sorumlu olduğu insanlar var, yazık değil mi? Onun için sorumlu davranmak lazım. ▼Biraz da futbolun güzelliklerini konuşalım. İyi bir taraftar mısınız?

▲Çok iyi bir taraftar değilim. Taraftar dediğin her maça giden, takımının her zaman yanında olan kişidir. Ben o düzeyde değilim. Genelde lig maçlarına gitmiyorum. Galatasaray'ın maçlarına ne kadar gittiysem, Diyarbakır'ın da maçlarına o kadar gitmişimdir. Ama Avrupa maçlarını kaçırılamayacağım. Mesela Galatasaray Şampiyonlar Ligi maçlarına kalsaydı bu sene, kesin giderdim. ▼Ligleri televizyondan takip ediyor musunuz?

▲Zaman zaman. Pazar-pazartesi genelde hep maç programları oluyor ya, denk düşersem izliyorum. Tabii orada da bu acımasızca eleştirileri duyunca inanmıyorum, hemen geçiyorum. Bana çirkin geliyorlar. Hani temiz futbol kampanyaları var ya, onu önce yazarlardan başlatmak gerekiyor. Nasıl ki biz, Türkiye'deki temiz toplum olayını Meclis'ten başlatmak istiyorsak, futbolda da yazarlardan başlatmalıyız. Çünkü Türkiye'yi yönlendirenler önce yazarlar, ondan sonra sahadaki futbolcular, ondan sonra da taraftarlar. İşte böyle başarıları temiz toplum, temiz stadyum ortaya çıkar.

▼Küçükükte futbol oynamış birisi olarak bu oyun hâlâ sizi çekiyor mu? Futbol oy-

nuyor musunuz hiç?

▲Beşiktaş'ın Çilekli tesislerinde haftanın bir günü oynuyoruz.. Bundan 8 ay önce sahaya ilk çıktığımda inanılmaz büyük gelmişti. Koş koş nefes yetmiyor. Ama şimdi çok iyiyim, 90 dakika boyunca koşuyorum.

▼Mevki olarak nerede oynuyorsunuz?

▲Santrfor. Jardel'i biliyorsunuz, tam onun gibi oynuyorum. Tanju ve Jardel karışımı bir futbolcuyum. Direkt gol pası beklerim. Yarı sahaya kadar arada sırada gelirim. Hep ilerdeyimdir yani.

▼Peki ne kadar iyisiniz?

▲Geçenlerde Amatör Küme'den Tophane Tayfun'la oynadık. Rakip kaleci bana 'bir gol at sana istediğini vereyim' dedi. 8 tane attım. Maç 10-2 bitti. Maç sonunda geldi 'Ben senin kadar şanslı adam görmedim. Sen bu şansa Diyarbakır'da oynarsan takım kesin şampiyon

olur" dedi.

▼Futbol oynamak sizin sanatçılık hayatınıza katkı sağlıyor mu?

▲Kesinlikle sağlıyor. Çünkü spor yapmak çok önemli. Yürümen veya koşman gerekiyor. Biz de nefesimizi ona göre kullanıyoruz. 2-3 saat şarkı okuduğumuz günler oluyor. Bunun için sporun vazgeçilmez bizim için.

▼Oynamak mı zevkli, seyretmek mi?

▲Ben oynarken kendimden geçiyorum. Oynamak çok daha zevkli. Ancak çok büyük maçları izlerken insan bir başka haz alıyor. Mesela Galatasaray'ın UEFA final maçı muhteşimdi. Ben hiçbir maçta duygulandığımı hatırlamam, ama o maçta on dakika falan ağladım. Süper Kupa finalinde Real Madrid'i yendiği maç. On da da ağladım. Milli Takım'ın Dünya Kupası'nda 3. olduğu zaman da aynı duygular vardı içimde. Bunlar çok farklıydı.

▼Hangi futbolcularla iribattınız var?

▲Kimleri beğeniyorsunuz? Futbolcular hakkında, beni çok seven, kliplerimin hepsini ezbere bilen bir sürü arkadaşım var. Ümit Özat mesela. İnter'den Emre ile geçen gün karşılaştık, 'bütün CD'lerin var bende' dedi. Milli Takım'daki bütün çocuklar son albümdeki şarkıları ezbere biliyor. Bunların hepsi de çok başarılı çocuklar. Şimdi burada birinin ismini söyleyip diğerini söylememek ayıp olur. Baktığın zaman Trabzonspor'da da, Fenerbahçe'de de, Galatasaray'da da, Beşiktaş'ta da, diğer bütün takımların hepsinde de çok yetenekli çocuklar var. Türkiye'de futbol çok gelişti. Ama asıl önemli olan başarıları dünya arenasına taşımak. Bu konuda altyapının önemi çok büyük, federasyona burada çok büyük iş düşüyor. Her ilde futbol okullarının kurulması gerekiyor. Ve Ajax gibi, Real Madrid gibi gelişmiş bir altyapıya sahip olmamız gerekiyor.

▼Dünyada kimleri beğeniyorsunuz?

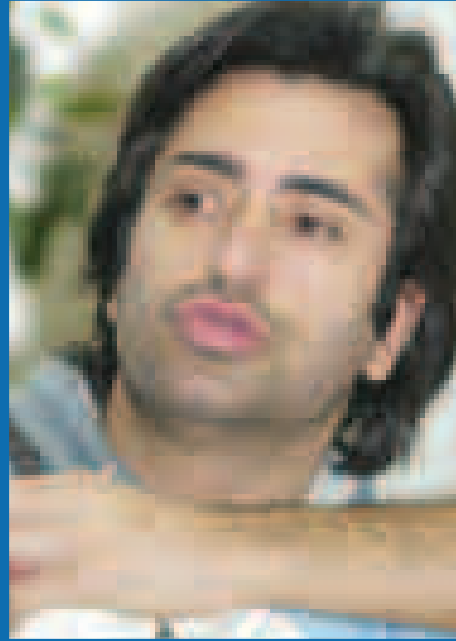
▲Real Madrid'teki bütün futbolcular inanılmaz. Manchester United'tan Rooney ve Ronaldo'yu beğeniyorum. Ronaldo çok iyi. Gelecek on yılın en iyi futbolcusu olabilir bence. Juventus'ta Del Piero çok iyi, Arsenal'den Henry çok iyi. Liverpool'da Gerard iyi, Bayern Münih'te de Ballack.

▼PlayStation'da futbol oynuyor musunuz?

▲Hem de nasıl! Hatta bizim evde turnuvalar yapıyoruz. On kişi bir takımda, on kişi diğer takımda. Akşam yedide başlıyoruz, sabah yediye kadar sürüyor.

▼Bize meslektaşlarınızdan bir on-bir yapar mısınız?

▲Kalecimiz Tarkan olsun. Bence ondan iyi kaleci olur. Geri dörtlü Müslüm Gürses, Orhan Gencebay, İbrahim Tatlıses, Ferdi Tayfur. Orta sahada Fatih Ürek, Arto. Kanatlarda Cem Yılmaz, Yılmaz Erdoğan, ileride ben ve Ata Demirer. Nasıl? Muhteşem oldu di mi? Teknik direktör de Erol Büyükkıbrıç. Bu takımda kaptanlık Orhan Gencebay'a yakışır. İşte sana en iyi onbiri! ■

Ben oynarken kendimden geçiyorum. Oynamak çok daha zevkli. Ancak çok büyük maçları izlerken insan bir başka haz alıyor. Mesela Galatasaray'ın UEFA final maçı muhteşimdi. Ben hiçbir maçta duygulandığımı hatırlamam ama o maçta on dakika falan ağladım. Süper Kupa finalinde Real Madrid'i yendiği maç. Onda da ağladım.

Bu bir Süper Lig olabilir mi?

Gheorghe Popescu'nun Arsenal kalecisi David Seaman'ı avladığı ve tüm takım arkadaşlarının UEFA Kupası zaferini kutlamak için sahaya koştuğu anın hatırası tüm Türk futbolseverlerin hafızalarına kazınmıştır. Hatta husumet besliyor olsalar dahi, Galatasaraylı olmayan taraftarların bile unutamayacağı bir andı o. Böylece yerel lig en sonunda özbeöz sahibi olduğu bu başarıdan gurur duyabilir, söz konusu sürprizi televizyonlarından seyreden Avrupalı milyonlar silkinbilir ve Türk yıldızlarının yükselişinin farkına varabilir!

Galatasaray bir sezon sonra Şampiyonlar Ligi çeyrek finalinde Real Madrid'le karşılaşacağına, hemen herkes Türkiye'nin Avrupa futbolunun en

üst düzeyinde yerini sağlamlaştırdığına inanmıştı. Gazeteciler küçük tarih notlarını abartarak büyük dönüm noktaları gibi göstermekten gurur duyabilirler. Fakat durum bu sefer öyle değildi, çünkü sokaklara dökülen Sarı Kırmızı milyonların heyecanı yeni kurulan Süper Lig'in, Avrupa'nın önde gelen liglerinden biri olacağı konusunda pek çok kişiyi inandırmıştı.

Bundan birkaç sene sonra, bugünlerde, bu hayaller biraz gölgelenmiş gibi. Kopenhag'daki zirve noktası sonrası Türkiye UEFA sıralamasında hızla düşüyor. Son olarak Fenerbahçe'nin UEFA Kupası umutlarının boşa çıkması, herkesi kulüplerin Avrupa'daki başarısızlıklarının nedenlerini araştırmaya itti; bir kez da-

ha... TV'deki rahat koltuklarında pek çok spor yazarı Süper Lig'in kalitesini suçlayıp duruyor şimdilerde. Peki bu suçlama ne kadar adil? Pek çok kimse İstanbul'un 3 büyüğü ve Trabzonspor yüzünden yerel rekabetin bozulduğundan dem vururken, bu durum Avrupa'nın çeşitli ligleriyle benzerlikler taşıyor aslında.

İngiltere'de Manchester United ve Arsenal'in bitmek bilmez üstünlüklerini, Abramoviç'in milyonlarıyla desteklenen Chelsea biraz olsun durdurmaya çalışıyor. İspanya'da Real Madrid ve Barcelona dominant; İtalya'da ise Milan ve Juventus yıllardır olduğu gibi hâlâ üstünler.

Bu tablo Avrupa'daki kulüplerin gelir dağılımlarına bakıldığında da aynı.

Türkiye'de de küçük yerel kulüplerin küçük cüzdanları, büyükşehir kulüplerinin şişman cüzdanları tarafından dolduruluyor. Sıkı bir bütçe politikası izleyen hiçbir Anadolu kulübü İstanbul kulüplerinin yarattığı yetenek havuzunu yaratma şansına sahip olamayacak. Kendi içlerinden çıkan genç yıldızlar ise genelde yuvayı terk edecek ve kuzeybatıya doğru uçacaklar. Fakat, bu yetenek göçü Avrupa'nın hemen her yerinde aynı şekilde cereyan ediyor.

Asıl önemli nokta ise şu: Avrupa'nın diğer liglerinin Türkiye'den en önemli farkı, özellikle küçük kulüplerin köklerinin daha derinde olması ve Türkiye'den çok daha fazla yerel destek bulmalarıdır. Zaten Avrupa liglerini daha kaliteli hale getiren temel nitelik de budur. Lig tarihleri çok daha geçmişlere gitse bile, İngiltere, Fransa, Almanya ve İtalya'da 20'den fazla şampiyon çıkartmayı başarmışlardır. İşte bu onları Türkiye'den ayıran en çarpıcı özelliktir, çünkü sadece Trabzonspor İstanbul hegemonyasını kırmayı başarabil-

miştir.

Yerel kulüplerine de sahip çıkarsalar bile, Türkiye nüfusunun büyük çoğunluğu üç büyük takım destekler ve taraftarlar iki takım karşılaştığında kimi destekleyecekleri konusunda kararsız kalırlar.

Aslında medya da, Süper Lig'deki büyük şehir hükümlerliliğini desteklediği için, günahın bir kısmını üzerine almak durumundadır. Televizyon ve gazeteler, büyük kulüplere verilen desteğe abartılı yer verirken, Rize, Diyarbakır veya Kayseri gibi futbol merdiveninde yükselmeye çalışan takımların çabalarına çok daha az ilgi gösteriyor. Belki televizyon yayın gelirleri için havuz sisteminin devreye girmesi, finansal dengesizlikleri düzeltmek için bir şeyler yapabildi. Fakat Anadolu takımları kendilerini Süper Lig'de şampiyonluğa taşıyacak yeterlilikte görmedikleri sürece, Avrupa kupalarına katılma hakkıyla yetinecekler gibi görünüyor. Ama bu da iyi bir çare değil.

Oysa bambaşka örnekler var Avrupa'da. Eğer küçük kulüplerin potansiyelleri hakkında kanıt gerekiyorsa yetmişlerin sonunda Nottingham Forest'a bakmak yeterli olacaktır. Çünkü kazandıkları iki Avrupa Şampiyonluğu'yla onlardan daha ilham verici pek az hikâye vardır.

Gerçi yayın haklarıyla beraber oyuna enjekte edilen paranın miktarı o günden bu yana oyunun oldukça değiştiği olsa da, yakın zamanda Denizlispor, Gençlerbirliği ve Gaziantepspor'un UEFA Kupası'ndaki başarıları Süper Lig'in Avrupa için sunacağı pek çok şeyin olduğunun kanıtı değil mi?

Neticede, şimdilik yerel müsbakanın Süper Lig adını hak etmesi ve Galatasaray'ın 2000'deki başarısı benzeri başarıların sürekli hale gelmesi için daha yapılacak çok iş var gibi gözüküyor!.. ■

Yabancı Gözüyle

